

Alapszervezeti titkárképzés

ALAPJAVAT

Alapszervezeti titkárképzés

Tankönyv

Előszó

A most közreadott tankönyv az alapszervezeti titkárképző tanfolyamok tananyagát tartalmazza. A KISZ Központi Bizottság politikai képzési határozatának megfelelően e tanfolyamokon a párt politikájának és ifjúságpolitikájának alapvető és időszerű kérdéseit, feladatait ismertetjük meg a hallgatókkal. Elemezzük az ifjúsági szövetség előtt álló feladatokat és azok megvalósításának módszereit. Célunk, hogy az alapszervezeti titkárok elsajátítsák a közösségformálási, nevelési és vezetési ismereteket. E célok és feladatok nyomán tankönyvünk foglalkozik általános politikai, társadalmi kérdésekkel, a párt politikájával; az ifjúságpolitika rövidebb és hosszabb távú feladataival, az ifjúsági szövetség tevékenységével; valamint az alapszervezeti KISZ-munka fő területeivel, az alapszervezeti titkárok és vezetőségek tevékenységével, az alapszervezet irányításának kérdéseivel.

Tankönyvünk természetesen egyaránt szól a hallgatóknak és a propagandistáknak. Elsősorban azonban a hallgatókat segíti abban, hogy elsajátítsák és rendszerezék mindazokat az ismereteket, amelyeket a tanfolyamon el kell sajátítaniuk. Ez a tankönyv — amelyet idén kísérleti jelleggel adunk ki — azonban nem egyedüli segédesz-

köz a tanulásban. Hasznos segítséget ad a hallgatóknak a munkafüzet és a programfüzet is. A tanulmányi munka során ezek mellett építeni kell az alapszervezeti titkárok gazdag mozgalmi tapasztalatára is; ezek feldolgozása, elemzése és szintetizálása nagyon fontos feladata a tanfolyamoknak.

A propagandistáknak — tanfolyamvezetőknek és csoportvezetőknek — törekedniük kell arra, hogy hallgatóik használják a tankönyvet a készülés folyamán. Nem kisebb feladat azonban az sem, hogy kísérvék figyelemmel a tankönyv használatát, vizsgálják meg milyen kérdések azok, amelyekre az alapszervezeti titkárok választ keresnek, s ehhez nem ad támpontot a tankönyv. Ezeknek a tapasztalatoknak az összegyűjtése mellett a propagandisták az oktatási év során a különböző tanácskozásokon, értekezleteken, valamint az év végi értékelő megbeszéléseken mondják el azokat, s ezzel is segítsék, hogy a tankönyv tartalmában tovább igazodjék a titkárok mindennapi gyakorlatához, a mozgalmi munka feladataihoz és problémáihoz.

Az alapszervezeti titkárképző tanfolyam tankönyve tehát eszköz a hallgatók kezében arra, hogy rendszerezék ismereteiket, az előadásokon hallottakat, felkészüljenek a csoportos vitákra, gyakorlati foglalkozásokra. Ennek megfelelően kell a propagandistáknak az oktatási folyamatba beépíteniük a tankönyv rendszeres használatát.

KISZ KÖZPONTI BIZOTTSÁG
Politikai Képzési Osztály

Felszabadult népünk történelmi útja

Az ifjúsági szövetség tevékenysége, az egyes KISZ-szervezetek munkája, feladatai szorosan összefüggenek egész társadalmunk helyzetével, fejlődésével. Ezért, mielőtt az alapszervezeti titkárok mindennapi feladatainak megoldásához szükséges ismeretekkel foglalkoznánk, át kell tekintenünk társadalmi fejlődésünk legfontosabb állomásait, képet kell kapnunk arról, „hol tart” ma a magyar társadalom. Társadalmi viszonyaink áttekintése adja meg az alapot ahhoz, hogy helyesen értelmezhessük a párt, a társadalmi szervezetek és mozgalmak — közöttük a KISZ — helyét és szerepét a szocializmus építésében.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa 1975. márciusában áttekintette a felszabadult Magyarország három évtizedes fejlődését, s kijelölte jövőnk építésének útját. A párt értékelését és távlati célkitűzéseit az MSZMP programnyilatkozatában hozták nyilvánosságra. Hogyan szól a programnyilatkozat történelmi utunkról?

A szovjet hadsereg felszabadító harcának eredményeként, 1945-ben új korszak kezdődött történelmünkben. Hazánk függetlenné vált, és népünk előtt ismét megnyílt a társadalmi haladás útja. Radikális földreformmal fel-

számoltuk a nagybirtokrendszert. A munkásosztály vezetésével népi demokratikus forradalom bontakozott ki, az államhatalom kulcspozícióit a munkásosztály és a parasztság foglalta el. Államosítottuk a bányákat, a bankokat és a gyáripárt. A volt uralkodó osztályok tagjait és képviselőit fokozatosan kiszorítottuk a hatalomból.

Szocialista forradalom. Alapvető fordulat ment végbe az ország életében: a munkásosztály, erőit egyesítve — a szegényparasztsággal és a társadalom más haladó erőivel szövetségben — magához ragadta a hatalmat, megteremtette a proletáriátus diktatúráját, győzött a szocialista forradalom. E harc kiemelkedő eseménye volt 1948-ban a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülése a marxizmus—leninizmus elvei alapján. Munkásosztályunk, dolgozó népünk a párt vezetésével megkezdte a szocialista társadalom alapjainak lerakását.

A nemzetközi erőviszonyok kedvező változása megkönnyítette hazánkban a szocializmus építését, ugyanakkor — munkájával és helytállásával — a magyar nép is hozzájárult a szocialista világrendszer, a haladó, békeszerető erők sikereihez. A szocialista építés két és fél évtizede során lényegében felszámoltuk a régi rendszertől örökölt elmaradottságot, és nagy utat tettünk meg az új társadalmi rend kialakításában.

Ellenforradalom. A nemzetközi munkásosztály támogatásával leküzdöttük az ellenforradalmi támadást, amelyet 1956-ban — a szektás hibákat, a dogmatikus torzításokat, valamint a revizionista árulást kihasználva — a belső és külső reakciós erők indítottak a szocialista rendszer ellen. Újjászerveztük a kommunista pártot, helyreállítottuk a pártélet lenini normáit. Megszilárdult a párt és a tömegek közötti bizalom, a munkásosztály hatalma, és lehetővé vált hazánk szocialista fejlődésének meggyorsítása. A párt a hazai viszonyokra alkalmazta a marxizmus—leninizmus elméletét, a szocializmus építésének ál-

talános érvényű törvényeit, a nemzetközi munkásmozgalom tapasztalatait, s népünk elismert vezetője lett.

Hatalom, tulajdon, termelés. Véglegesen felszámoltuk a kizsákmányoló osztályok uralmát, és megszilárdítottuk a munkáshatalmat, a proletárdiktatúra államát.

A tőkés magántulajdonban levő termelési eszközök ki-sajátításával, majd a mezőgazdaság szocialista átszerve-zésével az alapvető termelési eszközök társadalmi tulaj-donba kerültek. A termelési eszközök társadalmi tulaj-dona és a szocialista tervgazdálkodás lehetővé tette a ter-melőerők gyors fejlődését. A nemzeti jövedelem a háború előttinek csaknem ötszörösére, az ipari termelés tízsze-resére emelkedett. Megteremtettük a szocialista nagyüze-mi mezőgazdaságot, amely — megközelítőleg feleannyi munkaerővel — mintegy 60%-kal több terméket ad az országnak, mint amennyit 1938-ban adott a mezőgazda-ság. Hazánk agrár-ipari országból szocialista nagyiparral és nagyüzemi mezőgazdasággal rendelkező ipari-agrár országgá vált.

Osztályszerkezet. Társadalmunk osztályszerkezete gyöke-remen megváltozott. A volt uralkodó osztályok megszűn-tek. A kizsákmányolt proletáriátusból a társadalom ve-zető osztálya lett. A kisárutermelők száma és aránya a háború előttinek töredékére csökkent, kialakult a terme-lőszövetkezeti parasztság. Létrejött a szocialista értelmi-ség. Mindezek eredményeképpen erősödik népünk szocia-lista nemzeti egysége.

Életszínvonal. Népünk életkörülményei lényegesen meg-javultak. Megszűnt a munkanélküliség, minden munka-képes ember dolgozhat. A népgazdaság fejlődésére ala-pozva rendszeresen emelkedett az életszínvonal. Orszá-gunk állampolgárai létbiztonságban élnek, és bizalommal tekinthetnek a jövő elé.

Kultúra. Megszűnt a volt uralkodó osztályok műveltségi monopóliuma, a kulturális forradalom kibontakozásával gyorsan emelkedett a nép általános és szakmai műveltsége. Létrehoztuk a nyolcosztályos általános iskolát és az iskolarendszerű szakmunkásképzést. Tömegesen vontuk be a munkásokat, a parasztokat és gyermekeiket a közép- és a felsőfokú oktatásba. A társadalmi változások erőteljes ösztönzést és növekvő lehetőséget adtak a tudomány és a kultúra sokoldalú fejlődéséhez. A marxizmus—leninizmus eszméi széles körben elterjedtek és vezető helyet foglaltak el társadalmunk életében.

Internacionalizmus. Hazánkat, népünket a barátság és a sokoldalú együttműködés megbonthatatlan szálai fűzik a Szovjetunióhoz, a szocialista országok közösségéhez. Következétesen dolgozunk a Varsói Szerződéshez és a Kölcsonös Gazdasági Segítség Tanácsához tartozó országok összefogásának erősítéséért és valamennyi testvéri országgal való sokoldalú együttműködésünk fejlesztéséért. A Magyar Népköztársaság szocialista fejlődése, népünk alkotó munkájának eredményei, békeszerető külpolitikánk, a haladó erőkkel való szolidaritásunk megbecsülést vívott ki az egész világon.

A szocialista forradalom előrehaladása új helyzetet teremtett hazánkban: leraktuk és megszilárdítottuk a szocializmus alapjait. Társadalmunk a maga teremtette szilárd szocialista alapokon fejlődik.

Társadalmi viszonyaink néhány mai kérdése

A Magyar Szocialista Munkáspárt, programnyilatkozatában a következő 15—20 évre azt a feladatot állította a párt, a nép, az ifjúság elé, hogy haladjunk tovább a szocializmus építésének útján, fejlett szocialista társadalmat

teremtsünk hazánkban, s így közelebb jussunk történelmi célunkhoz, a kommunizmushoz.

Osztályharc, hatalom. Jelenleg tehát a fejlett szocialista társadalom építésének időszakában vagyunk. Mit tükröz ez a meghatározás? Kezdjük ismét a hatalom kérdésénél. Szocialista fejlődésünk során végbement változások azt eredményezték, hogy megváltozott az osztályharc jellege és módszere. Ez a harc már nem egy, hazánkban megtevő osztály ellen irányul, hanem még ma is ható régi szokások, gondolkodásmód, életmód, mindenekelőtt a burzsoá és kispolgári ideológia és tudatformák ellen. Ezért eszközei az adminisztratív elnyomás területéről — bár az ellenséges tevékenységgel szemben erre is változatlanul szükség van — a nevelésre, a meggyőzésre a szocialista tudat formálására tevődtek át. Hazánkban érvényesül a párt, a munkáosztály vezető szerepe, szilárd a munkáosztály hatalma, a munkás-paraszt szövetség, fejlődik a szocialista demokrácia. erősödik a szocialista nemzeti egység.

Szocialista demokrácia. Fejlődésünk jelenlegi időszakában egyik legfontosabb feladatunk a szocialista demokrácia erősítése. A szocialista demokrácia fő területei: az állami élet, a tanácsi, az üzemi és a szövetkezeti demokrácia.

Az állami élet területén a törvényhozó testület, az országgyűlés és a tanácsok a szocialista demokrácia alapvető fórumai. Az utóbbi négy évben 22 törvényt hoztak a nép által választott képviselők. Közöttük társadalmunk szempontjából olyan elsőrendű fontosságúakat is, mint az alkotmány módosítását; a tanácsokról, a bíróságokról, a büntető eljárás szabályairól, a szövetkezetekről szólókat, amelyek önmagukban is a társadalmi élet egy-egy területén a demokratikus jogokat erősítik; vagy az egészségügyről és a családjogi törvény módosításáról szóló törvényeket, amelyek a szociális körülményeket javítják, életszínvonalunkat emelik.

A tanácsok lakóterületek szerint biztosítják beleszólásunkat szűkebb környezetünk — kerület, város, járás — életébe, de sokszor országos fontosságú döntésekbe is. A tanácsokról elfogadott törvény azok népképviseleti, önkormányzati, államigazgatási szerepét és felelősségét növelte. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy az eddiginél is jobban beleszóljunk a mindennapi életünket érintő kérdésekbe (városunk vagy községünk fejlesztésétől a szocialista együttélés szabályainak betartásáig). A lehetőség azonban csak egyik oldala a szocialista demokrácia fejlesztésének.

Akár az állami, a tanácsai demokráciáról, akár a munkahelyi életről, üzemi demokráciáról van szó, tudnunk kell: a demokrácia egyik alapvető feltétele valamenynyünk aktív közéleti szereplése. Hiszen hiába van lehetőség arra, hogy elmondjuk véleményünket, ha nem jelenünk meg ott és akkor — mondjuk a tanácstagi beszámolón, vagy a választáson — amikor erre alkalom nyílik. Hiába szólnánk hozzá egy-egy kérdéshez, ha „nem volt időnk” az arról szóló tájékoztatót meghallgatni, elolvasni: vagy ha egyszerűen nem vagyunk „fogékonyak” a közösség dolgai iránt. S amiben döntöttünk, azt végre is kell hajtanunk. A végrehajtást pedig ellenőriznünk kell. A feladat megvalósítása tehát — hogy a döntések előkészítésén és meghozatalán kívül a végrehajtás és az ellenőrzés is demokratikus legyen — rajtunk is múlik.

Az üzemi demokrácia. Pártunk XI. kongresszusának határozata hangsúlyozta a munkahelyi, üzemi demokrácia fontos szerepét: „... a szocialista demokrácia alapvető része; lehetőséget ad a vállalati gazdálkodásba, a helyi és közügyekbe, s ezek eldöntésébe való érdemi beleszólásra; segíti a munka alkotó jellegének kibontakozását, fontos eszköz a vezetők és beosztottak szocialista viszonyának formálásában; növeli a dolgozók felelősségtudatát, fokozza aktivitásukat.” Megállapította, hogy az üzemi demokrácia hatékonysága nem felel meg a követel-

ményeknek, ezért mind tartalmában, mind pedig módszereiben tovább kell fejleszteni. A továbbfejlesztés egyik fontos módja az üzemi pártszervezetek, szakszervezetek és a KISZ szerepének növelése. A pártszervezeteknek részt kell vállalni a vállalati tervek kialakításából, a gazdasági munka pártellenőrzéséből, a jogok és kötelességek összhangjának megteremtéséből. A szakszervezetek és a KISZ-szervezetek jól ismerik a dolgozók véleményét, javaslatait — ismerniük is kell azokat —, s ezek segítségével kell kialakítaniuk állásfoglalásaikat és javasolataikat. „Általánossá kell tenni — mondja ki a határozat — a fizikai dolgozók bevonását az igazgatói tanácsok, a vállalati felügyelő bizottságok munkájába. A gazdasági vezetők kötelessége, hogy egyre jobb feltételeket teremtsenek az üzemi demokrácia további kibontakoztatásához...”

Az, hogy pártunk XI. kongresszusa nagyon részletesen foglalkozott az üzemi demokráciával, önmagában is mutatja annak fontosságát. De látnunk kell: a demokrácia kibontakoztatása megköveteli, hogy ideológiailag-politikailag, a szakmai műveltség és az általános műveltség szempontjából állandóan képezzük magunkat, hiszen csak így tudunk felelősséggel dönteni a közösség ügyeiben.

Tulajdonformák. A hatalmi viszonyok továbbfejlesztését társadalmunk tulajdonviszonyainak és osztályszervezetének fejlődése tette lehetővé.

Már utaltunk rá: a szocializmus alapjainak megteremtésével általánossá vált a mezőgazdaságban a szövetkezeti tulajdonforma. Ez egyben azt is eredményezte, hogy uralkodóvá vált az állami és szövetkezeti tulajdon.

A foglalkoztatottak 95 százaléka állami és szövetkezeti vállalatoknál dolgozik, s ők termelik meg a nemzeti jö-

vedelemnek több, mint 98 százalékát. A két tulajdonforma közül is az állami tulajdon van döntő többségben.

A szocialista tulajdon. Az állami és a szövetkezeti tulajdon egytípusú szocialista tulajdon. A munkásosztály és a parasztság most már nem a tulajdonviszonyok és a termelés típusa, hanem csak a szocialista tulajdon formája és a termelés társadalmasodási fokának tekintetében különbözik egymástól. Hogyan is kell ezt értelmeznünk?

Egyrészt a mezőgazdaság szocialista átszervezése új gazdasági alapokra helyezte a parasztság létét. A szövetkezetek által használt földterületeknek ma már több, mint a fele a szövetkezetek tulajdona. Ebből következik, hogy megszűntek azok a szociális különbségek is, amelyek a kisárutermelés időszakában a tulajdonosi helyzetből adódtak. (Azok a különbségek, amelyek ma megvannak, nem a tulajdonosi helyzetből, hanem az eltérő gazdálkodási feltételekből, a munkafolyamatokban betöltött szerepből stb. adódnak.) De megszűntek, illetve megszűnőben vannak a tulajdonosi helyzetből adódó tudati különbségek is, hiszen az eredményes gazdálkodás alapja a közös munka lett.

Másrészt a gazdálkodás módja is változott, hiszen a szövetkezetek lehetővé teszik, hogy a gazdálkodás nagyüzemi módszerekkel, gépekkel, műtrágyával, modern technológiával, a munkamegosztás magasabb rendű formájával folyjék.

A két tulajdonforma különbsége. A különbség „a munka szervezettségében”, „a társadalmasítás fokában” van. A két tulajdonforma közül (állami és szövetkezeti) a szövetkezeti tulajdonnak kell közeledni az állami tulajdon felé. Ennek érdekében — a már leírt folyamatokon kívül — a munka szervezettségét kell erősíteni, például a különböző állami vállalatokkal, gazdaságokkal történő társulások útján.

Személyi tulajdon. Személyi tulajdonnal valamennyien rendelkezünk. Vannak kisebb értéktárgyaink, lakásunk, sokunknak kocsija, háztartási gépe stb. A személyi tulajdon általában — bár nem kizárólag — jövedelmekből származik.

Milyen mértékben engedhető meg a személyi tulajdon egy-egy embernek vagy családnak? Sok embert foglalkoztat ez a kérdés, hiszen előfordulnak — ha szórványosan is — olyan esetek, amikor „szemet szúr” — valakinek az átlagnál jóval magasabb „életszínvonala”.

„Államunk törvényeivel elismeri, támogatja a munkával szerzett személyi tulajdont...” — mondja ki a XI. pártkongresszus határozata. Az is természetes, hogy az életszínvonal emelkedésével a személyi tulajdon is gyorsodik. Egy-egy ember személyi tulajdonával szemben azonban követelményeket — szocialista társadalmunk alapelveiből származó követelményeket — támasztunk: társadalmilag hasznos munkából származzon; nem sértetheti a társadalom érdekeit; s a családi szükségletek kielégítésére, ne vagyonszerzésre szolgáljon.

Ezekben már benne foglaltatik, hogy az egyének vagy családok személyi tulajdonának növekedése akkor káros társadalmilag, ha nem hasznos munkából, hanem spekulációs vagy a szocialista elveket más formában sértő módon keletkezik, ha nem a családi szükségletekre, hanem a tulajdon „újratermelésének” céljára használják fel. De káros akkor is, ha nem a szocialista, hanem a polgári-kispolgári életmódot és szemléletet erősíti; ha státszimbólumként használják, s a társadalom ügyeitől való elfordulásra, a „csak magammal törődésre” szolgál.

Magántulajdon. Ha tulajdonviszonyainkat vázolni akarjuk, meg kell említeni még a magántulajdonnal rendelkező kisárutermelő réteget, amely számra — és a társadalmi termelésben betöltött szerepére nézve is — igen csekély. Fejlődésünk jelenlegi szakaszában azonban szükség van rá — főleg a szolgáltatások területén.

Összefoglalva. A mezőgazdaság szocialista átalakulásával, a mezőgazdasági termelés nagyüzemi módszereinek elterjedésével a mezőgazdaság felzárkózott a népgazdaság más ágazataihoz, s ezzel a szocialista termelési viszonyok váltak uralkodóvá társadalmunkban. A szocialista tulajdon két formája mellett megtalálhatjuk a személyi, illetve családi szükségletet kielégítő személyi tulajdont, s kis mértékben a kisárutermelők magántulajdonát, amely azonban nem kizsákmányolás céljait szolgálja.

Osztályszerkezet. Ha társadalmunk osztály- és réteg szerkezetét vizsgáljuk, mindenekelőtt a két alapvető osztályt, s ezen belül is elsőként társadalmunk vezető osztályát, a munkásosztályt kell szemügyre vennünk.

A munkásosztály fogalma. A marxizmus a munkásosztály fogalmát nem csupán gazdasági kategóriaként, hanem ennél tágabb fogalomként használja. Nemcsak gazdasági és szociális, hanem politikai — ideológiai jelentése is van e fogalomnak. Így a munkásosztály társadalmi szerepének elemzésekor gazdasági és szociális helyzetén kívül osztálytudatát és politikai szervezettségét is figyelembe kell venni.

Növekedése, összetétele. Magyarországon a felszabadulásunk utáni egy-másfél évtizedben rohamosan — a szocialista iparosítással — növekedett az ipari népesség. Azok, akik újonnan az iparba kerültek, a mezőgazdaságból kerültek oda. Ez számukra nemcsak helyváltoztatást, hanem életmódváltozást, a szociális helyzet változását, társadalmi szinten bonyolult szociális átalakulást jelentett. Ezek a változások természetesen az egyén és a társadalom számára is konfliktusokat hoztak. Az újonnan munkásokká válók még sokáig hordozták magukban régi életmódjuk emlékét. De e változás ellentmondásosan hatott a munkásosztály belső összetételére is, hiszen a szak-

mai színvonal, a tudati tényezők nem tudtak lépést tartani a munkásosztály számszerű fejlődésével.

A hatvanas években lelassult ennek az új munkaerőnek az iparba áramlása, s egyre inkább előtérbe került a népgazdaság intenzív fejlesztése, amely önmagában is képzettebb munkaerőt igényel. Ez is szükségessé tette az ipari munkások szakmai és kulturális színvonalának fokozottabb emelését.

A munkásosztály társadalmunkban. A munkásosztály szervezettségére nagy hatással volt az ipar koncentrációja, vagyis a nagyüzemek fejlődése. 1955-ben az ipari munkások 33 százaléka dolgozott 100-nál több dolgozót foglalkoztató ipartelepeken, 1969-ben már 42 százalék. (dr. Wirth Ádám: Mi a társadalmi struktúra? Kossuth 1975).

A munkásosztálynak nemcsak politikai öntudata, fegyelme, szervezettsége, képzettsége növekedett, hanem számbelileg is a legnagyobb osztály hazánkban. Az aktív keresők 58 százaléka munkás. Így a munkásosztály mind számbelileg, mind szervezettségében, öntudatában, mind pedig a társadalmi termelésben betöltött helye alapján döntő súlyt képvisel társadalmunkban.

A munkásosztály — mint a hatalom birtokosa — a hatalmat a társadalom vezetésére használja fel. Ahhoz, hogy megértsük, mit jelent ez a vezető szerep, meg kell néznünk, hogy a szocialista társadalomban — az előző társadalomhoz viszonyítva — milyen új helyzete van a munkásosztálynak.

A kapitalizmusban termelő osztály volt, amely harcolt az élősdie burzsoázia ellen. A szocialista társadalomban új, kettős szerepe van: egyrészt termelő osztály maradt, vagyis ellátja a társadalmat annak létehez szükséges anyagi javakkal, de ugyanakkor társadalomvezető osztály lett, amely a munkapadtól az államhatalomig, a termelés, a forgalmazás és elosztás, az államigazgatás minden területén, minden szinten és poszton gyakorolja a

hatalmat, irányít. A történelemben az első olyan osztály, amely társadalmi vezető szerepét termelési funkciójára alapozza. Így nem volt és nem is válhat soha elősdi osztállyá.

Mi biztosítja, hogy a munkásosztály vezető szerepe a napi gyakorlatban is érvényesül? Hogyan gyakorolja a munkásosztály — egy egész osztály — az irányítási, vezetési mechanizmusban a szerepét? Hogyan lehet egyszerre termelő és társadalmat vezető osztály?

Úgy, hogy rendszeresen kiválasztja magából, és újra meg újra megújítja azt az élcsapatot (a kommunista pártot), amely gyakorlatilag vezeti, irányítja, szervezi és ellenőrzi társadalmi, gazdasági, kulturális életünket. Vagyis a kommunista párt biztosítja a hatalom összpontosítását a munkásosztály kezében. (Nádasi József A forradalmi munkáspárt és tömegkapcsolata. Kossuth, 1975.).

Szövetségi politika. Mint már arról szó volt, a munkásosztály — hatalmának, társadalmi vezető szerepének fenntartása mellett — szövetségre lépett a társadalom többi dolgozó osztályával és rétegével. Min alapszik a munkásosztály szövetségi politikája? Az alapvető osztályok és rétegek érdekazonosságán.

A parasztság nemcsak a termelés típusában zárkózott fel a munkásosztályhoz, hanem — bár még vannak és még sokáig meg is lesznek a különbségek a falu és a város között — életmódjában is közeledik a munkásosztály életmódjához.

Az utóbbi három évtizedben új értelmiség alakult ki, amely magáévá tette a szocializmus építésének ügyét. Ugyanez vonatkozik az alkalmazottakra is. Tíz diplomás közül kilenc már 1949 után szerezte diplomáját, s többségük munkás- vagy parasztcsaládból származik. Ha utána nézünk a statisztikai adatok között, kiderül, hogy az értelmiségi foglalkozásúak — Budapesten és a vidéki városokban — alig egyharmadának volt első foglalkozása értelmiségi. A munkások tanulását elősegítő intézke-

dések is azt a célt szolgálják, hogy minél több — eredeti foglalkozását tekintve — munkás kerüljön az értelmiség soraiba. Míg a mezőgazdaságban a nagyüzemi termelés bevezetésével egyre több munkás dolgozik (gépek, berendezések kezelése, ipari tevékenység), megfigyelhető a munkásosztály és az értelmiség egy részénél a közeledés tendenciája is. Különösen a műszakiak nagy hányada dolgozik együtt a munkásokkal, velük azonos munkakörülmények között. Közvetlen kapcsolatuk befolyásolja magatartásukat is. A tudományos-technikai forradalom eredményeként viszont a munkások munkakörülményei, szakmai, műveltségi szintje is közeledik az értelmiségi rétegekhez.

Az osztálykülönbségek megszűnéséről. Ez természetesen közel sem jelenti az osztályok megszűnését. A meglevő osztálykülönbségek a régi társadalom gazdasági és szociális örökségével függnek össze. Ahhoz, hogy az osztálykülönbségek teljesen megszűnjenek az szükséges, hogy megszűnjön az egyén alárendelése a munkamegosztásnak, a város és a falu közti különbség, a szellemi és a fizikai munka ellentéte, megvalósuljon az egyén mindenirányú fejlődése és az elosztás kommunista elve. Az osztálykülönbségek teljes megszűnésének a kommunizmus felépítése a feltétele.

Az érdekek. A társadalom különböző dolgozó osztályainak és rétegeinek érdekegysége azonban nem jelenti azt, hogy nálunk nincsenek ellentétes érdekek. (Itt kell megjegyezni, hogy mi eddig egységes osztályokról beszéltünk, ha azonban mélyebbre hatolunk a társadalom vizsgálatában, észrevesszük, hogy például a munkásosztály is rétegekre tagozódik. Gondoljunk csak arra, hogy más a helyzete a nehéziparban dolgozóknak és más a könnyűiparban, más a segédmunkásnak és más a szakmunkásnak, a termelésirányítónak stb. Amikor azonban osztályokról beszélünk, a közös vonásokat emeljük ki, azokat, amelyek az egész társadalmi osztályra jellemzőek.

Az érdekezésség azt jelenti, hogy a szocializmus körülményei között a társadalom érdekei objektíve a társadalom valamennyi tagjának érdekeivé válnak.

Hogyan lehetséges az, hogy sokszor mégis megsértik ezt az érdeket? Mint láttuk, még megvannak az egyes csoportok, rétegek közötti szociális különbségek. Ugyanakkor az egyes emberek tudatára hatnak még a polgári gondolkodásmód elemei is. Így emberek, vagy csoportok „a kézzel fogható”, a közelebbi érdek miatt megfelelkezhetnek az egész társadalom, s így közvetve saját érdekeikről is.

Feladatunk, hogy megakadályozzuk az egyéni, vagy csoportérdek érvényesítését a társadalom érdekeinek kárára.

Az érdekek összehangolása. Az érdekek azonban nem mindig ilyen negatív szerepet töltenek be. A szocializmus építése során a termelt javak elosztása még nem a szükségletek szerint, hanem a végzett és társadalmilag hasznos munka szerint történik. Ez az elv azonban nem azt jelenti, hogy az emberek, a családok életszínvonala teljesen arányos lenne végzett munkájukkal, ezt jó néhány más tényező is befolyásolja. Ennek az elvnek minél következetesebb érvényesítése azonban azt is jelenti, hogy nem csak objektíve, a társadalom szempontjából, hanem szubjektíve, saját szempontjából is érdekeltté válik az egyén a mind jobb munkavégzésben. Az egyéni, csoport és társadalmi érdekek egyeztetése — egyirányba terelése — ezért is nagyon fontos feladat.

A XI. pártkongresszuson elfogadott programnyilatkozat azt a feladatot tűzi ki, hogy 15—20 éven belül megteremtsük a fejlett szocialista társadalmat hazánkban. Nagy vonalakban megszabja azt az utat is, amelyet addig meg kell tennünk. Mint ahogyan eddigi fejlődésünket is pártunk vezetésével, irányításával tettük meg, jövőnk záloga is a párt vezető szerepének erősítése, társadalmi tömegbefolyásának növelése.

Az MSZMP — a munkásosztály forradalmi pártja. A párt vezető szerepe

Társadalmi viszonyaink vázlatos áttekintése közben is jó néhányszor utaltunk pártunknak országunk vezetésében, a szocialista építőmunkában betöltött szerepére. Az az út, amelyet megtettünk — a múltból a jelenbe — a magyar munkásosztály pártja nélkül elképzelhetetlen lenne.

A munkásosztály élcsapata

Anélkül, hogy túlságosan el akarnánk időzni a múltban, a történelemben — ha a kommunista párt szerepét akarjuk vizsgálni társadalmunkban — vissza kell tekintenünk arra: hogy miért volt szükség a munkásosztály forradalmi pártjának megalakulására?

A tudományos kommunizmus egyik legelső okmánya, a Kommunista Kiáltvány a következőket mondja:

A kommunistákról. „A kommunisták a többi proletárpárttól csak abban különböznek, hogy egyrészt a proletárok különböző nemzeti harcaiban az egész proletáriátus közös, a nemzetiségektől független érdekeit hangsúlyoz-

zák és érvényesítik, másrészt abban, hogy a proletáriátus és a burzsoázia között folyó osztályharc különböző fejlődési fokain mindig az összmozgalom érdekeit képviselik.

A kommunisták tehát a gyakorlatban minden ország munkáspártjának leghatározottabb, szüntelen továbbhaladásra ösztökélő részét alkotják: az elmélet terén az az előnyük, hogy világosan látják a proletármozgalom felteteleit, menetét és általános eredményeit. . .”

Már ezek a mondatok — amelyek pedig a munkásmozgalom viszonylag korai időszakában keletkeztek — utalnak a marxista párt szükségességére, jelentőségére.

A munkásosztály — bármilyen progresszív erőt is képvisel — rétegekre, csoportokra tagolódik s önmagában nem eléggé szervezett ahhoz, hogy eredményes harcot folytasson egy másik osztállyal, a burzsoáziával, amely pedig a kapitalizmus időszakában az elnyomó szervvel, az állammal is rendelkezik. Éppen ezért a munkásosztálynak szüksége van egy szervezett erőre, amely harcát vezeti, s utat mutat.

Az új típusú forradalmi munkáspártot Lenin és az orosz kommunisták teremtték meg akkor, amikor a nyugat-európai munkáspártok már elvetették az osztályharcot, nem törekedtek a marxizmus tanításainak következetes valóraváltására. Az azóta eltelt időszak történetéből is azt a tanulságot szűrhetjük le, hogy a munkásosztály harcát győzelemre vinni csak a marxizmus—leninizmus eszméit valló, s azokat a gyakorlatban is következetesen érvényesíteni tudó munkáspárt képes, még akkor is, ha akár a forradalom időszakában, akár később, — a szocializmus építésének korszakában — más munkáspártokkal szövetségben vívja meg harcát, folytatja az építőmunkát.

A munkásegység és ellenségei. A történelem folyamán nem egyszer törekedett a burzsoázia arra, hogy egymás ellen fordítsa a munkáspártokat, vagy a többi pártok se-

gítségével kiszorítsa a kommunistákat a forradalom irányító szerveiből. Nem véletlen, hogy az oroszországi burzsoázia jelszava például 1917-ben ez volt: „szovjeteket kommunisták nélkül”. S az sem, hogy ha bárhol a világon jobboldali fordulat történik, a kommunista párttal való leszámolást tartják első, legfontosabb feladatuknak a hatalom új urai. (A kommunisták és más munkáspártok szembeállításának taktikájára napjainkban jellemző a Portugáliában kialakult helyzet, a fasiszta kormányzat kommunista-ellenességére Chile.)

Mi adja a kommunista pártok ilyen jelentőségét? Miért az egyetlen párt, amelynek vezetésével a munkásosztály kivívhatja győzelmét, felépítheti társadalmát?

Politikai vezető. A pártról szóló lenini tanítások egyik fontos tétele, hogy a pártnak a munkásosztály élénjáró, tudatos csapatának, politikai vezetőjének kell lennie.

Ehhez az szükséges, hogy a munkásosztály legöntudatosabb, legaktívabb elemeit vegye fel tagjai sorába, hogy tevékenységét, politikáját a marxizmus—leninizmus elmélete határozza meg, és képes legyen szoros kapcsolatot teremteni a tömegekkel, hatást gyakorolni rájuk.

Kik a párt tagjai? Ahhoz, hogy a párt vezetni tudjon, a dolgozók közül azokat kell soraiba fogadni, akik tudásukat, tapasztalatukat képesek a nép ügyének szolgálatába állítani, s vállalják az érte folyó küzdelmet. Helyzetéből adódóan a munkásosztály a társadalomnak az az osztálya, amelynek soraiból a legtöbben lesznek kommunistává, amelyben a társadalom többi osztályaihoz, s rétegeihez viszonyítva legtöbben rendelkeznek ezekkel a tulajdonságokkal. A párt tagjai azonban nem kizárólag munkások, a társadalom bármely rétegébe tartozó ember párttag lehet. Sőt a párt tagjait, akik egyenjogúak, nem lehet felosztani rétegek szerint, sem más szempont szerint „első és másodrendű” párttagokra, hiszen a párt tagjai csak azok lehetnek, akik elfogadják és

vallják a párt ideológiáját, dolgoznak céljai eléréséért, programja végrehajtásáért. Tehát függetlenül attól, hogy mely társadalmi rétegekhez tartoznak, a munkásosztály, a nép érdekeit képviselik.

A párttagok felvételénél minden esetben az egyéni kiválasztás elvét alkalmazzák. A párttagság nem járhat előnyökkel, a pártba jelentkezőket nem érvényesülési törekvés, hanem a kommunizmus eszméi iránti őszinte vonzalom és meggyőződés kell, hogy vezesse. (Ezt erősíti az a gyakorlat is, amely szerint bármilyen tisztséget betölthet párton kívüli is — pártfunkció kivételével).

Kommunistának lenni tehát nem jelent kiváltságos helyzetet. Kommunistának lenni olyan eszme vállalását jelenti, amely gazdagabb tartalmat ad az életnek. A kommunista tudatosan vállalja a harcot, másoknál többet tesz a közös ügyért.

Történelmi tapasztalatok bizonyítják, hogy a párttagság követelményeinek nem szabad csökkenniük, sőt az idő folyamán e követelményeknek növekedniük kell, mind a társadalomért végzett önfeláldozó munka, mind az egyéni magatartás területén. Pártunk XI. kongresszusán elfogadott új Szervezeti Szabályzat is ezt a törekvést tükrözi.

A marxizmus—leninizmus elméletével. Annak, hogy az élcsapat be tudja tölteni szerepét, fontos feltétele, hogy a marxizmus—leninizmus elméletét vallja magáénak és valósítsa meg politikai gyakorlatában. A társadalom tudományos vizsgálata biztosítja a párt számára, hogy tudatosan befolyásolhassa a társadalmi folyamatokat, megtervezhesse a társadalom fejlődésmenetét, illetve a gyorsabb fejlődés érdekében intézkedéseket hozhasson.

A valóságos helyzet tudományos elemzésére, az elmélet és a gyakorlat egységére épül a párt politikája. E területen azonban kettős veszélyt kell legyőzni. Egyik az elmélet dogmává merevítésének veszélye, vagyis az elszakadás a valóságtól; a másik veszély a revizionizmus,

vagyis a marxizmus—leninizmus alapelveinek elavulttá nyilvánítása, azok érvényességének kétségbevonása.

Mindkét véglet megtalálható mind a nemzetközi munkásmozgalomban, mind — egyes embereknél — hazánkban is. Az ellenük való „kétfrontos harc” elengedhetetlen része a kommunista párt ideológiai munkájának. Ugyanakkor a kommunista pártok ideológiáját tovább is kell fejleszteni, hiszen társadalmunk — s körülöttünk a világ — állandóan változik, fejlődik. Ez a továbbfejlesztés azonban nem a marxizmus—leninizmus alapelveinek megváltoztatását, „kiigazítását”, hanem éppen az új jelenségeknek a marxizmus—leninizmus szellemében történő elemzését, a következtetések ily módon történő levonását jelenti.

A párttagok felkészültsége. A párt társadalomra gyakorolt eszmei hatásának alapvető tényezője, hogy a párttagok is ismerjék és a gyakorlatban alkalmazni tudják a marxista—leninista gondolkodásmódot. Ennek érdekében erősíteni kell a párton belüli ideológiai nevelőmunkát, s ugyanakkor minden párttagnak alapvető kötelessége az állandó önképzés, a tanulás is. Ezzel kapcsolatban az MSZMP XI. kongresszusán Pullai Árpád a következőket mondotta: „A párt politikáját képviselni és helyesen érvényesíteni csakis az tudja, aki alaposan érti politikánkat, lépést tud tartani fejlődésével. Ehhez rendszeres politikai önművelés, tanulás, tájékozódás szükséges. A tudás állandó gyarapításának a párttag belső igényévé kell válnia. Azt, hogy a tanulásban melyik párttagtól mit és milyen fokon követeljük, nem lehet egy kaptafára húzni, ez függ körülményeitől, munkaterületétől, beosztásától és más egyebektől is. A munkát és a tanulást, ha olykor nehéz is, össze kell egyeztetni. Ne feledjük el azt a lenini gondolatot, amely a csepeli gyár pártbizottsága tanácstermét ékesíti: Aki ma nem tud tanulni a munkától, holnap nem tud dolgozni a tudatlanságtól.”

A párttagok nevelése. A párttagok nevelése minden párt-szervezet alapvető kötelessége. Ezt szolgálja a pártiskolák hálózata, a pártoktatás rendszere is, amely azonban nem helyettesíti a képzés és önképzés más formáit, hanem kiegészíti azokat.

Internacionalizmus. A párttaggal szembeni követelmény, hogy internacionalista legyen, harcoljon a szocialista közösség országainak egységéért, tanúsítson szolidaritást a nemzetközi munkásosztállyal, támogassa az antiimperialista küzdelmet és a felszabadító harcokat. Az ideológiai harc növekvő jelentősége megköveteli, hogy szembeszálljon a téves nézetekkel, ellenséges eszmékkel.

Kapcsolat a munkásosztállyal, a dolgozó tömegekkel. Az élesapat jelleg harmadik összetevője, hogy a pártnak állandó kapcsolata legyen a munkásosztállyal, s a társadalom más osztályaival, rétegeivel. Ettől a kapcsolattól függ a párt ereje, legyőzhetetlensége.

A párt nem forradalmi „elit”, harcát csak a munkásosztállyal együtt tudja megvívni, s a munkásosztállyal, a dolgozó tömegekkel együtt építheti fel a szocializmust. A dolgozó tömegekkel való kapcsolat alapja a kölcsönös bizalom. Ehhez az is szükséges, hogy ismerje és figyelembe vegye a tömegek véleményét, támaszkodjon arra a feladatok kidolgozása során. Fontos, hogy megismertesse és elfogadtassa politikáját, annak céljait a tömegekkel. A párt és a tömegek kapcsolatát nagymértékben meghatározza az őszinteség, nyíltság, a szavak és a tettek egy-sége.

A párt nagy súlyt helyez a tömegek körében végzett közvetlen tevékenységre. Ide tartozik a rendszeres tájékoztatás és a felvilágosító munka; a párton kívüli dolgozókkal való kapcsolatok felvételének és tartásának különféle formái.

A tömegkapcsolatok alakításának másik eszköze a tömegszervezeteken keresztül érvényesülő kapcsolattartás — de erről a későbbiekben még bővebben beszélünk.

Az MSZMP felépítése, működési elvei

„A párt — írta Lenin — az osztály öntudatos, élenjáró rétege, az osztály élcsapata. Ennek az élcsapatnak tízszer-te, százszorta nagyobb az ereje, mint a száma. Vajon lehetséges ez? Felülmúlhatja-e száz ember ereje ezer ember erejét? Felülmúlhatja és felül is múlja, ha a száz meg van szervezve. A szervezet megtízszerezi az erőt.”

Szervezeti elvek. A párt szervezeti elvei képessé teszik a pártot arra, hogy minden körülmények között betöltse hivatását. Milyen területekre terjednek ki ezek az elvek? Meghatározzák, hogy kik lehetnek a párt tagjai, melyek a párttagok jogai és kötelességei. Eldöntik a pártszervek és a szervezetek feladatait, hatáskörét, meghatározzák felépítésüket, egymáshoz való viszonyukat. Ide tartozik még a döntéseknek a határozatok meghozatalának, a vezető testületek megválasztásának rendszere, a párt belső életének normái, demokratizmusa, rendje.

A lenini normák. A szervezeti elvek nélkülözhetetlen részei, alkotóelemei a pártélet lenini normáinak.

(A párt belső életére vonatkozó alapvető elvi megállapításokat, tanításokat, útmutatásokat nevezzük lenini normáknak.) Melyek ezek? Mindenek előtt a demokratikus centralizmus, amely a párt szervezeti alapelve, továbbá a vezetés kollektivitása és az egyszemélyi felelősség, a kommunista fegyelem.

A demokratikus centralizmus. A párt szervezeti alapelvek két alkotó eleme: a centralizmus és a demokrácia szerves egységet képez. Nem lehet egymással szembeállítani a kettőt. De mielőtt ezt bizonyítanánk, nézzük meg a demokratikus centralizmus főbb vonásait:

— A párt valamennyi szervét demokratikusan — alulról fölfelé — választják.

- A felsőbb szervek döntései kötelezőek minden alsóbb pártszervre, párttagra. A felsőbb szerveknek jogukban áll módosítani, hatályon kívül helyezni az alsóbb szervek döntéseit, ha azok nincsenek összhangban a párt politikájával, a felsőbb pártszervek határozataival.
- A választott pártszervek kötelesek rendszeresen beszámolni az őket megválasztó testületeknek, a párttagságnak, illetve az őket irányító felsőbb pártszerveknek.
- A kisebbség köteles magát alávetni a többség által hozott határozatoknak. Kisebbségi véleményét bárki fenntarthatja, a felsőbb pártszervek tudomására hozhatja, de sem a párton belül, sem a párton kívül nyílt agitációt nem folytathat mellette, a kisebbségi vélemény senkit sem mentesít a többségi döntés végrehajtása alól.

A demokratikus centralizmus — ismét hangsúlyozzuk — a párt szervezeti alapelve. Történelmi tapasztalatok szerint azok a munkáspártok, amelyek elvetik a demokratikus centralizmus elvét, képtelenek forradalmi harcra, „vitaklubbokká” válnak.

A pártdemokrácia. A pártdemokrácia a párttagok jogainak — amelyeket a szervezeti szabályzat tartalmaz — maradéktalan érvényesülését jelenti. Ezek a jogok — részvétel a vezető testületek megválasztásában, a párt politikájának, határozatainak kialakításában és elfogadásában, a vélemény és bírálat gyakorlásának joga, a tájékozódás, informálódás lehetősége — egyben kötelességei is a párttagoknak. A pártdemokrácia egyik legfontosabb eszköze annak, hogy a párttagság mélyen legyen győződve a párt politikájának, határozatainak helyességéről, s ennyiben a centralizmushoz is kapcsolódik, azt erősíti.

Kollektív vezetés. A kollektív vezetés a demokratikus centralizmus elválaszthatatlan része. Érvényesítését a Szervezeti Szabályzat is előírja: „A párt minden vezető szervét és azok tagjait demokratikusan és titkosan választják... A pártban a kollektív vezetés és az egyszemélyi felelősség elve érvényesül. A választott testületek tagjai egyenjogúak.”

A kollektív vezetésnek azonban vannak előfeltételei. Így: mindig pontosan be kell tartani a pártszervek illetékességének szabályait. Tehát, ha olyan kérdésről van szó, amelynek eldöntése az alapszervezet vezetőségére tartozik, nem dönthet a titkár egymagában, de a vezetőség sem dönthet olyan kérdésben, amelyre a taggyűlés illetékes. Dönteni csak a körülmények ismeretében lehetséges. Ezért fontos feltétel, hogy a tárgyalt témakörben megfelelően informáltak legyenek a pártszervezet tagjai. Ugyanakkor amikor a kollektív vezetés lehetőséget ad, sőt feltételezi a vitát, különböző nézetek összecsapását, feltételezi azt is, hogy a testületek tagjai kölcsönösen bíznak egymás tudásában, tapasztalatában. S végül a választott testületek tagjainak egyenjogú volta azt is biztosítja, hogy ne szubjektív döntések szülessenek, ne egy-egy „hangadó” döntse el a vitát. Ez természetesen nem áll szemben a tudással, tapasztalatokkal, a megszerzett, de nem törvényesített tekintéllyel.

Egyszemélyi felelősség. A kollektív vezetéssel együtt jár az egyszemélyi felelősség, amely a vezető testületekben résztvevők és pártmegbízatást teljesítők személyes felelősségét emeli ki.

A szervezeti szabályzat. A párt szervezeti szabályzata a legjelentősebb szervezeti dokumentum. A szervezeti szabályzat tartalmazza a legfontosabb szervezeti elveket, megszabva ezzel a párt felépítését, belső rendjét, munkájának jellegét. E dokumentumban foglaltak kötelező érvényűek valamennyi párttag, minden egyes pártszervezet számára.

A szervezeti szabályzatot az MSZMP kongresszusa, illetve kivételes esetben az országos pártkonferencia hagyja jóvá, vagy eldönti az esetleges változtatásokat. A jelenlegi szervezeti szabályzatot — amely bizonyos módosításokat tartalmaz a X. pártkongresszuson elfogadotthoz képest — pártunk XI. kongresszusa hagyta jóvá. Ebből is kitűnik, a szervezeti szabályzatot viszonylag nem hosszú időközönként hozzá szokták igazítani az új követelményekhez.

Szervezeti felépítés. A szervezeti szabályzat tartalmazza a párt szervezeti felépítését és működési elveit is. A harmadik fejezet többek között kimondja, hogy „A párt szervezeti felépítése a területi-üzemi elvet követi. Az ettől való eltérést a Központi Bizottság, illetve a budapesti és megyei pártbizottságok engedélyezhetik.”

Az MSZMP legfelsőbb szerve a kongresszus, amelyet a Központi Bizottság — a XI. pártkongresszuson elfogadott szervezeti szabályzat szerint — 5 évenként hív össze. Azért 5 évenként — az előző 4 éves időtartam helyett — mert egész tervezési mechanizmusunk 5 éves periódusra épül, s így a kongresszus értékelni tudja az előző és meghatározhatja a következő 5 éves időszak feladatait is.

Két kongresszus között a Központi Bizottság irányítja a párt valamennyi szervét és szervezetét. A Központi Bizottság legalább háromhavonta ülést tart, a köztelevő időszakban a Politikai Bizottság irányítja a párt szerveit.

A fővárosban, kerületekben, megyékben és járásokban, valamint minden 200-nál több párttagot számláló üzemben választott pártbizottságok működnek. A pártbizottság felsőbb szerve a pártértekezlet, amelyet a pártbizottság öt évenként hív össze.

A pártalapszervezetek útján történik, — végső fokon — a párt politikájának végrehajtása. A párttagok az alapszervezeteken keresztül kapcsolódnak a párthoz, itt érvényesítik jogaikat, itt teljesítik kötelességeiket. Az

alapszervezet a kommunisták helyi tevékenységének megszervezője, a „pártmunka első számú műhelye.”

Hozzánk, KISZ-alapszervezeti vezetőkhez is a párt-alapszervezet „áll közelebb”, hiszen az üzemben, a tsz-ben stb. együtt dolgozunk a gazdasági és politikai munkában egyaránt.

A szervezeti szabályzat VI. fejezete foglalkozik az alapszervezetekkel. Kimondja, hogy „felsőbb pártszerv jóváhagyásával minden termelési, hivatali vagy lakóterületi egységben, ahol legalább 3 párttag van, alapszervezet alapítható. Az alapszervezet legfőbb szerve a taggyűlés, amelyet legalább két havonként kell összehívni.” Ezután rendelkezik a vezetőség választásáról, beszámoltatásáról, a pártcsoportok létrehozásáról. Majd a 30. pont kimondja; „pártszervezet joga és kötelessége működési területén a párt politikájának érvényesítése, a munka átfogó ellenőrzése, személyi káderekérdésekben, jogkörének gyakorlása; az állami, gazdasági vezetők beszámoltatása.”

A KISZ vezetőknek különösen fontos feladata a munkahelyükön működő alapszervezetekkel való jó kapcsolat kialakítása, tevékenységük ismerete, hiszen csak így tudják munkájukat összehangolni a pártszervezetekkel, így tudnak megfelelni annak a követelménynek, hogy a KISZ a párt irányvonalán haladjon.

A párt társadalmunk politikai rendszerében

A bevezető részben felvázoltuk társadalmunk helyzetképét, s már akkor is utaltunk jó néhányszor a párt szerepére a fejlődésben. Különösen kiemeltük, hogy a munkáosztály társadalmi vezető szerepét a párt segítségével, a párton keresztül érvényesíti. Mindezt újra fel kell idézni magunkban, ha vizsgálni akarjuk a párt szerepét a proletárdiktatúra rendszerében.

A politikai rendszer fogalma. A politikai rendszer a politikai viszonyok és intézmények olyan átfogó rendszere, amelyben az osztályok, társadalmi rétegek, csoportok és egyének egymáshoz, a társadalomhoz, — valamint a társadalom különböző politikai intézményeinek egymáshoz való viszonya fejeződik ki.

Intézményei. A szocializmus társadalompolitikai rendszerének a következő intézményei vannak: a proletariátus diktatúrájának megfelelő államhatalom (az államhatalom és államigazgatás központi és helyi szervei, fegyveres erők és testületek, bíróságok és ügyészségek); a szocializmus építésén munkálkodó tömegszervezetek, tömegmozgalmak és a marxista—leninista párt.

A szocialista társadalom irányítása objektív szükségesség. A korábbi társadalmak fejlődését a spontaneitás jellemezte. A párt — mint már említettük — fel van vésztelve azzal a tudományos világnézettel, amely lehetővé teszi a társadalmi folyamatok reális értékelését, a társadalom céltudatos irányítását. A párt vezető szerepének érvényesülése ebben az értelemben tehát a szocialista tudatosság megvalósulását jelenti. Erre pedig szükség van, hiszen a szocialista társadalom átfogó rendszeréből, ha egyik vagy másik elem, lánc lemarad a fejlődésben, az egész társadalomban zavarok keletkezhetnek. Ugyanakkor a társadalom osztályszerkezetéből is következik a fejlődés irányító erejének szükségessége. A párt, — a vezető erő feladata ugyanis, hogy felismerje a társadalmon belüli különböző érdekeket, feloldja a keletkező ellentmondásokat. Olyan politikát alakít ki, amely az osztálytársadalmi érdekeket érvényesíti, illetve a részérdekeket a társadalom érdekeinek rendeli alá.

A párt vezető szerepe elsősorban a pártnak a társadalom politikai rendszerét alkotó egyéb elemekhez való viszonyát, (az államhoz, a szakszervezetekhez, és tömegmozgalmakhoz való viszonyát) fejezi ki. (A munkásosztály vezető szerepe ennél szélesebb fogalom, a párt esz-

köz, a legfelsőbb eszköz a munkásosztály vezető szerepe érvényesüléséhez.)

E vezető szerepnek két fő oldala van: a párt megismerő elméleti tevékenysége és a politikai szervező tevékenysége. A vezető szerep két fő oldalát azonban nem lehet elválasztani egymástól, azok elválaszthatatlan egységben érvényesülnek. Az első elmaradása távlatnélküliséghez, prakticismushoz, a második a vezetés, irányítás hatékonyságának csökkenéséhez vezethet.

A párt vezető szerepét nem önmagában, hanem az állami szervek tevékenységével összhangban lehet csak értelmezni.

A társadalom politikai rendszerében a rendszer egyes elemeinek megvan a meghatározott szerepük. Az egyes elemeknek más a hatáskörük, súlyuk a politikai struktúrában. A párt vezető szerepe a mechanizmus összehangolt működésén keresztül valósul meg.

Az állam pártirányítása. Nézzük meg, ha csak nagy vonalakban is, milyen módon történik az állam pártirányítása! Az állam kiemelkedően fontos szerepet tölt be a párt politikájának érvényesítésében. De az államnak és a pártnak — bár alapvető céljaik azonosak — a társadalomban betöltött szerepe más. Más az állam feladatainak jellege, mások az eszközei és mások a módszerei is.

A párt nem azonos a hatalommal, nem gyakorolja azt közvetlenül, (mint az állam), hanem vezeti, irányítja és ellenőrzi az államot.

Az eszmei politikai irányítás a szocialista fejlődés mind magasabb szintjén mindinkább előtérbe kerül. Ennek során a párt meghatározza az állami tevékenység fő irányát, meghatározza az állami káder és személyzeti munka elveit, s segíti azok végrehajtását, koordinálja az állami és a társadalmi szervek munkáját, folyamatosan segíti, ellenőrzi az állam tevékenységét.

Jelenlegi körülményeink között nem avatkozik be a párt adminisztratív úton, (operatívén) az állami szervek

munkájába, nem vállalja át azok feladatainak végrehajtását.

A pártszervek határozatai, döntései, állásfoglalásai nem az állami szerveket kötelezik, hanem az ott dolgozó pártszervezeteket, illetve kommunistákat, akik tevékenységükért felelősek a pártszervezet előtt.

A szocialista állam valamennyi szerve a párt megfelelő, azonos szintű szervének irányítása és ellenőrzése mellett végzi feladatait, s tevékenységéért politikai felelősséggel tartozik annak. Az állami szervek pártirányítását és pártellenőrzését a területi szervek látják el.

A párt politikájának fő területei. Az eddig elmondottakból következik: a párt irányító tevékenysége kiterjed a társadalom életének minden megnyilvánulására; a gazdasági építőmunkára, az ideológiai, tömegpolitikai munkára, a művelődésre, a káderpolitikára. A KISZ is, a párt ifjúsági szervezeteként, a párt irányításával végzi a felsorolt területeken teendőit. Így a KISZ feladatai a gazdasági építőmunkában, az ideológiai-tömegpolitikai munkában stb. a párt határozataiból, útmutatásaiból következnek. A pártszerveknek és szervezeteknek a pártpolitika egyes területein megoldandó feladatairól tankönyvünk következő fejezeteiben szólunk, ott, ahol a KISZ-szervezetek tevékenységének különböző területeit tárgyaljuk.

A tömegszervezetek és a tömegmozgalmak szerepe a szocialista társadalom politikai rendszerében

A tömegszervezetek és tömegmozgalmak fogalma, szerepük a szocializmus építésében

A tömegszervezetek és tömegmozgalmak fogalmán a szocialista társadalomban a dolgozók nem párt-jellegű társadalmi szervezeteit értjük.

Felosztás. E szervezeteket és mozgalmakat többféle szempont szerint oszthatjuk fel; alaptevékenységük jellege szerint: politikai jelleggel bírók és kevésbé vagy nem politikai jelleggel bírók; autonómiájuk szerint: az állami szervektől független és a teljesen vagy részben állami felügyelet alatt működőkre; szervezettségük alapján: tömegmozgalmakra, tömegszervezetekre és egyéb társadalmi szervezetekre.

Céljaik, feladataik és ezek ellátásának módjai szerint lehetnek közvetlen politikai jellegű szervezetek (szak-szervezet, KISZ); közvetlen politikai jellegűek, de kevésbé szervezettek (Hazafias Népfront, MSZBT); spe-

ciális politikai, kulturális stb. érdekképviselőket kifejező és az emberek érdeklődési köre alapján létrejött szervezetek.

A tömegek mozgósítása. A párt politikájának megvalósításához — mint már többször is említettük — a dolgozó tömegek aktív részvételére van szükség. Különös jelentősége van a tömegek társadalmi aktivitásának, az egyének részvételének — pártállástól függetlenül — a szocialista építés munkájában. A tömegek mozgósításának egyik útja a párttagok, a pártszervezetek közvetlen „kifelé irányuló” tevékenysége. A másik út viszont az állami és a társadalmi szervezeteken keresztül vezet.

A párt politikájának képviselői. A tömegszervezetek ket-tős feladatot látnak el. A tömegszervezetek képviselik és védik a bennük tömörült dolgozók érdekeit, ugyanakkor társadalmunkban maguk is a párt politikájának képviselői, szorgalmazói és végrehajtói. Sőt, e két feladat szorosan összekapcsolódik munkájukban, hiszen az emberek érdekeinek védelme egyben a legteljesebb összhangban van a párt céljaival, érdekeivel.

Közvetlen kapcsolatukat a tömegekkel arra használhatják fel — és kell is felhasználniuk —, hogy tapasztalatokat gyűjtsenek, megismerjék azok helyzetét és igényeit. Lemérjék a társadalomban történt változásokat, azok hatásait, az emberek reagálását a különböző intézkedésekre — s ezeket az ismereteket továbbítsák a párthoz is.

De a gazdag tapasztalatok birtokában maguk is kezdeményezhetnek. Napi gyakorlati munkájukhoz tartozik, hogy a fontosabb társadalmi kérdések megoldásában előzetesen állástfoglalnak. Ilyen irányú tevékenységükkel hozzájárulnak ahhoz, hogy a párt politikája reálisan tudjon számolni a társadalom osztályainak és rétegeinek helyzetével, érdekeivel.

A szocialista demokrácia fórumai. A tömegszervezetek és tömegmozgalmak nélkülözhetetlen kereteket biztosítanak a szocialista demokrácia széles körű érvényesüléséhez. A közérdeklődés felkeltésével mind több embert vonnak be a társadalmi és közéletbe. Társadalmi fórumaik százezrek számára teremtenek lehetőséget politikai véleménynyilvánításra, eszmecserére, az országos és helyi politika alakításában, törvényalkotás előkészítésében, üzemi, munkahelyi ügyek intézésében való részvételre.

Így válik valósággá az a lenini követelmény, hogy a hatalom gyakorlásában és a közügyek intézésében az állampolgárok többsége vegyen részt. A néphatalom ugyanis annál erősebb, minél nagyobb tömeg támogatja.

A fejlett szocialista társadalom felépítéséért folyó harc, szocialista társadalmi rendünk kiteljesedése megköveteli, hogy a szocialista demokrácia minden területen, de elsősorban az üzemekben és munkahelyeken szélesedjen és mélyüljön. Az üzemi, a munkahelyi demokrácia továbbfejlesztése, hatékonyságának növelése útján nagyobb lesz a munkások beleszólása a vállalati gazdálkodásba, a helyi ügyek intézésébe. Az üzemi, munkahelyi demokrácia hatékonyabb érvényesülése fokozza a dolgozók felelősségérzetét és aktivitását, növeli a politikai és gazdasági sikereket.

Érdekképviselés. A tömegszervezetek és tömegmozgalmak érdekképviselési és érdekvédelmi funkciója azzal függ össze, hogy társadalmunk érdekviszonyai sokrétűek, egyidőben jelentkezik a társadalmi, a csoport és az egyéni érdek.

Jelzéseikkel, hatékony közreműködésükkel elősegítik a szocializmus építése során keletkező ideiglenes érdeellentétek, ellentmondások folyamatos felszínrehozását és feloldását.

Szocialista államunk az Alkotmányban, a Munka Törvénykönyvében és más törvényekben szavatolja a dol-

gozók jogait, rendeletekben szabályozza a munka- és életkörülményeket. Mivel ezek végrehajtása embereken múlik, előfordul jogsérelem és bürokratikus ügyintézés is. A tömegszervezetek, tömegmozgalmak érdekvédelmi tevékenysége módot ad arra, hogy fellépessenek minden olyan jelenséggel, törekvéssel szemben, amely idegen pártunk politikájától, a szocialista erkölcstől, szembeáll törvényeinkkel, sérti a társadalom, a csoport, vagy az egyén érdekeit.

Az érdekvédelem és érdekképviselet lehetővé teszi, hogy — a társadalmi érdekek elsődlegessége mellett — érvényesüljenek a csoport és egyéni érdekek is. Hozzájárul továbbá ahhoz, hogy a munkásosztály, a termelőszövetkezeti parasztság, az értelmiség és a többi társadalmi rétegek életkörülményeiben indokolatlan aránytalanságok ne keletkezzenek, érdekviszonyaik harmonikusan alakuljanak.

Az érintett tömegszervezeteknek és tömegmozgalmaknak ugyanis módjukban áll, hogy a dolgozók széles rétegeinek érdekeit érintő párt és állami döntések, intézkedések előtt kifejtsék véleményüket, ismertessék javasla- taikat.

A társadalmi érdekekkel összhangban levő érdekvédelmi és érdekképviseleti tevékenység hozzájárul a párt és a munkásosztály, a dolgozók kapcsolatának erősítéséhez, a párt politikájának következetes valóra váltásához. Ezért a tömegszervezeteknek és tömegmozgalmaknak nemcsak joga, hanem kötelessége is a munkásosztály, a dolgozók reális érdekeinek képviselése, törvényes jogaik védelme.

A tömegszervezetek és tömegmozgalmak helyének, szerepének tisztázása után ismerkedjünk meg a legfontosabb tömegszervezetekkel és tömegmozgalmakkal.

A szakszervezetek. A munkásosztály nem pártjellegű osztályszervezetei. Tevékenységüket a közel 4 milliót számláló, bérből és fizetésből élő tagjaik körében fej-

tik ki. Feladataik sokrétűek, szerteágazóak. Kiterjednek a gazdasági tennivalóktól a politikai munkán át a kulturális tevékenységig. Végso soron kettős, de egymással szorosan összefüggő funkciót látnak el.

A szocializmus építésére, társadalmunk politikai és gazdasági erejének növelésére, a munkáshatalom védelmére és erősítésére mozgósítják a munkásokat, értelmiségieket és alkalmazottakat.

A szakszervezeti tevékenység második fő iránya: az érdekképviselés és érdekvédelem. Ezzel lényegében már foglalkoztunk.

A szakszervezetekben — a szocializmus, a kommunizmus építés iskoláiként — milliók tanulják meg a gyakorlatban a szervezeti életet és mozgalmi tevékenységet. Felkészülnek arra, hogy mind hozzáférhetőbben szóljanak bele a vezetés, a gazdálkodás, az igazgatás kérdéseibe. Növekvő szerepet töltenek be a munkások, a dolgozók szocialista szellemű nevelésében is.

Az MSZMP XI. kongresszusa a szakszervezetek első funkciójával kapcsolatban elismerően állapította meg, hogy eredményesen működnek közre a szocializmus építésében, a szocialista munkaverseny, a szocialista brigádmozgalom szervezésében, a munkaszervezés ésszerűsítését, a hatékonyabb termelést szolgáló kezdeményezések felkarolásában és a dolgozók műveltségének emelésében.

A szakszervezetek érdekvédelmi és érdekképviselési funkciójához kapcsolódva ismerkedjünk meg röviden a vállalati szakszervezetek érdekvédelmi munkáját biztosító jogokkal!

Egyetértési jog. A vállalati szakszervezeti szerv egyetértése szükséges a kollektív szerződés megkötéséhez, a munkavédelmi szabályzat megállapításához, a munkaverseny a dolgozók nagyobb részét érintő bér, szociális, kulturális juttatási rendszer meghatározásához.

Véleményezési jog. A dolgozók nagyobb csoportját érintő kérdések — mint például a vállalati terv — eldöntése előtt a gazdasági vezető köteles a szakszervezeti testület állásfoglalását kérni. E jog alapján a szakszervezeteknek beleszólásuk van a gazdasági vezetők kinevezésébe és munkájuk elbírálásába is.

Önálló döntési jog. A vállalati kulturális és szociális alapot a gazdasági vezetők véleményének meghallgatása után a szakszervezeti szervek önállóan használják fel. Ellátják a társadalom-biztosításból rájuk ruházott feladatokat, az üdültetést és a munkavédelem igazgatását is.

Ellenőrzési jog. A szakszervezeteknek jogában áll ellenőrizni a dolgozók élet- és munkakörülményeit érintő kérdéseket. A hiányosságok felszámolása érdekében a gazdasági, állami szerveknél intézkedéseket kezdeményezhetnek.

Vétójog. Megakadályozhatják az olyan intézkedések kiadását, végrehajtását, amelyek sértik a munkaügyi, munkaviszonnyal kapcsolatos együttes megállapodásokat, illetve a szocialista erkölcsi normákat.

A felsorolt jogok elősegítik, lehetővé teszik, hogy a szakszervezetek valóban érdemben lássák el funkcióikat.

Pártunk XI. kongresszusa a szakszervezetekben dolgozó párttagok feladatává tette, hogy erősítsék a szakszervezetek politikai, mozgalmi jellegét. Fokozzák a munkásosztály világnézetének a marxizmus—leninizmusnak az elterjedését, a tagság politikai, erkölcsi, kulturális és szakmai nevelését. Politikai befolyásukkal, mozgalmi eszközeikkel segítsék az üzemi, a munkahelyi demokrácia hatékonyságának a fokozását, a szocialista munkaverseny, szocialista brigádmozgalom további ki-

bontakozását, a termelési célok valóra váltását. Éljenek minden szinten törvényben biztosított jogaikkal, az ország anyagi lehetőségeivel összhangban képviseljék a dolgozók érdekeit. Védjék bátrabban a bérből és fizetésből, a nyugdíjból élők jogait, lépjenek fel következetesebben a törvények, a rendeletek betartásáért.

A KISZ-szel, mint a párt ifjúsági szervezetével, a magyar ifjúság egységes, politikai tömegszervezetével a tananyag további fejezetei foglalkoznak részletesen.

A Hazafias Népfront mozgalomról. A párt helyes marxista—leninista politikájában sarkalatos pont, társadalmi előrehaladásunk döntő tényezője a munkásosztály, a párt szövetségi politikája.

E szövetségi politika valóra váltásában a szocialista nemzeti egység megteremtésében, sajátos szerepe van a népfront-mozgalomnak, amely a párt vezetésével egyesíti a szocializmus, a béke alapvető céljaival egyetértő különböző világnézetű embereket.

A népfront-mozgalom tehát a munkásosztály, a párt szövetségi politikájának alapvető kereteként politikai kapcsolatot teremt a párt és a magyar társadalom túlnyomó többsége között.

Miután a szocialista nemzeti összefogásnak a társadalmi és tömegszervezetek is részesei, a HNF olyan politikai tömörülés, amelyben a párt részvételével és vezetésével együtt vannak és munkálkodnak hazánk legfontosabb társadalmi, és tömegszervezetei.

A HNF egyben a legszélesebb tömegmozgalom, mert a közös cél elérése érdekében egybekapcsolja a párttagokat és pártonkívülieket a különböző társadalmi osztályok és rétegek progresszív erőit, ateistákat és vallásos embereket, a tömegszervezetekhez tartozókat és nem tartozókat. Fórumot, közéleti cselekvési lehetőséget biztosít minden olyan becsületes magyar állampolgár szá-

mára, aki elfogadja politikai programját és kész részt venni annak valóra váltásában.

A HNF programja megegyezik a párt fő célkitűzéseivel. A fejlett szocialista társadalom építésére, 5. ötéves tervünk valóra váltására, népünk életszínvonalának további emelésére, a szocialista országok egységének, összefogásának erősítésére, a békéért, a függetlenségért, a társadalmi haladásért küzdő népek támogatására hívja harcba a magyar dolgozókat.

A HNF mozgalom tevékenysége meggyőzően bizonyítja, hogy társadalmunkban megvan annak a lehetősége, hogy különböző világnézetű emberek azonos politikai mozgalomban, azonos politikai célért: a szocialista Magyarország felépítéséért együtt munkálkodjanak.

Közjogi funkciója által az országgyűlési képviselő és tanácsválasztások során például fontos szerepe van abban, hogy a dolgozók legjobbjai kerüljenek be a népképviseleti szervekbe. Segíti az országgyűlés és a tanácsok működését. Tevékenyen közreműködik a szocialista demokrácia kiteljesedésében. Szorosan együttműködik a tanácsokkal a város és községfejlesztési tervek kidolgozása és végrehajtása, a helyi kommunális és szolgáltatási gondok csökkentése érdekében.

A XI. Pártkongresszus elismerően állapította meg, hogy a Hazafias Népfront mozgalom eredményesen végzi feladatát. Sokat tett a párt és a pártonkívüli dolgozók kapcsolatának erősítéséért, a társadalmi életünk fejlesztését célzó s a tömegek cselekvő részvételét biztosító szocialista program valóra váltásáért.

A párt és a tömegszervezetek

A tömegszervezetek munkájában — akárcsak egész társadalmunkban — a párt irányítása érvényesül. Vezető szerepét azonban nem hatalmi szóval érvényesíti, hanem, mint a munkásosztály forradalmi pártja, a tömegszer-

vezetek és tömegmozgalmak eszmei-politikai vezetőjeként.

Az MSZMP miközben elvi, politikai állásfoglalásával, útmutatásaival segíti, irányítja a tömegszervezetek munkáját, egyben önálló rendeltetésszerű, felelős tevékenységre is ösztönöz.

Önállóság. A tömegszervezetek és tömegmozgalmak autonómiája azt jelenti, hogy szervezetileg önállóak, működési szabályzatuknak megfelelően tevékenykednek. Választott vezetőtestületeik a párt eszmei, politikai útmutatásait követve önállóan hoznak döntéseket, dolgozzák ki sajátos funkcióikkal összefüggő intézkedéseiket és végrehajtásuk módozatait.

A vezetőtestületek munkájukért tagságuknak, tömegeiknek és a felsőbb választott testületeknek tartoznak felelősséggel. A társadalmi szervek szervezeti keretei önállóak; önálló működési szabályzattal, pénzalappal stb. rendelkeznek. Nem lenne helyes, ha megsértené a párt ezt az önállóságot. Éppen ezért a tömegszervezetek pártirányításának egyik fő elve (az irányítás eszmei-politikai jellege mellett), hogy közvetetten irányítja a párt e szervezeteket, (kivételt képez a KISZ).

A pártirányítás jellege. Mit jelent az, hogy a pártirányítás közvetett? A pártszervek és -szervezetek határozataikat — a KISZ-t kivéve — nem a tömegszervezetek, tömegmozgalmak vezetőtestületeire, hanem az ott dolgozó párttagokra hozzák.

A párt ezért olyan kommunistákat bíz meg tömegszervezeti, tömegmozgalmi pártmunkával, akik a pártonkívüli dolgozókat képesek meggyőzni a párt politikájának helyességéről. A vezetőtestületi döntések során érvényesíteni tudják a párt határozatait, állásfoglalásait. Munkájukkal, személyes példájukkal, emberi tulajdonságaikkal megnyerik a tömegek bizalmát és támogatását a párt politikájának valóra váltásához.

A párt nemcsak tanítja a tömegeket, tanul is tőlük, nemcsak a politika végrehajtásában, hanem kialakításában is támaszkodik részvételükre, reális igényeikre, véleményükre.

Az MSZMP Szervezeti Szabályzata a pártirányítás legfőbb elvét a következőkben határozza meg: „A tömegszervezeteket, és tömegmozgalmakat a párt eszmeileg és politikailag az ott dolgozó párttagok útján irányítja. A pártszervek és szervezetek a tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban dolgozó kommunistákra kötelező érvényű határozatokat hoznak.” Mit értünk a párt eszmei, politikai irányítása alatt?

Eszmei, politikai irányítás. A munkásosztály pártja marxista—leninista forradalmi elmélete segítségével feltárja a szocialista fejlődés fő törvényszerűségeit. Gondosan elemzi a társadalom osztály-szerkezetét, a munkásosztály a dolgozó nép anyagi, kulturális helyzetét, igényeit. Számbaveszi kielégítésük lehetőségeit. Ezek ismeretében, a tömegszervezetek és tömegmozgalmak véleményének, javaslatainak figyelembevételével kidolgozza a szocialista építés közeli és távlati feladatait, meghatározza a cselekvés fő irányát. E célok valóra váltása érdekében eszmeileg, politikailag orientálja a tömegszervezeteket és tömegmozgalmakat is.

Irányításuk módszerei. Nézzük meg milyen módszerekkel történik a tömegszervezetek irányítása.

Mindenekelőtt bevonja a párt a tömegszervezeteket a fontosabb döntések előkészítésébe, a feladatok kidolgozásába. Részben a tömegszervezetek kommunista vezetőit vonják be a pártszervek mellett működő munkabizottságokba, részben együttes üléseken, közös taggyűléseken beszélnek meg az adott kérdéseket, vagy egy-egy témakörben a pártszervek tesznek ajánlásokat valamilyen társadalmi szervezetnek az adott téma önálló megvizsgálására.

A párt és a tömegszervezetek kölcsönösen informálják egymást, tagjaik résztvesznek egymás ülésein. A kádermunkában a párt ajánlásokat tesz vezető pártmunkásoknak a társadalmi szervezetek vezető testületeibe történő beválasztására.

Az erők összpontosításának céljából koordinálják tevékenységüket — többek között koordinációs megbeszéléseken. A pártszervezetek úgy készítik el munkatervüket, hogy az konkrét ajánlásokat is tartalmaz a tömegszervezetek és tömegmozgalmak részére. A közvetett irányításból adódik: a tömegszervezetekben dolgozó kommunistákat rendszeresen megbeszélésekre, tanácskozássokra hívják.

A párt tehát vezető szerepét nem utasításokkal, hanem eszmei, politikai nevelőmunkával, meggyőzéssel fogadtatja el.

A tömegszervezetek és tömegmozgalmak vezetői, tagjai, tömegei azért követik a párt útmutatásait, mert a tények és a politikai felvilágosítás alapján meggyőződnek arról, hogy érdekeik csak a párt politikájának megvalósulása útján érvényesülnek.

A vezetésben, s a tömegszervezetek és a párt viszonyában érvényesíteni kell, a tömegszervezetek és tömegmozgalmak sajátosságait. A tömegszervezetek politikailag különbözően érett embereket tömörítenek, ezeket az embereket a pártnak „meg kell nyernie” — s ebben a munkában igen nagy segítséget jelentenek a tömegszervezetek. Ugyanakkor a szervezetek a bennük tömörült rétegek, csoportok érdekeinek kifejezői is.

A XI. kongresszus a tömegszervezetekről. Pártunk XI. kongresszusa határozatot hozott a párt és a tömegszervezetek kapcsolatáról, közös munkájáról, feladatairól. A tömegszervezetek működésével kapcsolatban kimondta: „a munkáshatalmat erősíti, ha minden... társadalmi szervezet rendeltetésszerűen, önálló arculattal működik, s mind nagyobb felelősséggel vesz részt a politikai

irányvonal kialakításában és megvalósításában”. Ezeknek a szerveknek rendeltetésszerű működését továbbra is elvi-politikai irányítással, helyes kádermunkával látja a párt biztosítottnak.

A kommunista ifjúsági szövetség. A tömegszervezetek egyike a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség. Mivel számunkra különösen fontos megismerni a KISZ feladatainak, a párt ifjúság-politikájának, a KISZ pártirányításának kérdéseit, a következő fejezetekben a KISZ-szel részletesebben foglalkozunk.

A Magyar Szocialista Munkáspárt ifjúságpolitikája

A fiatalok érdekeit, életérzését, céljait alapvetően a társadalom objektív viszonyai, a fiatalok életkörülményei és a társadalom tudatos vagy spontán nevelő hatásai határozzák meg. A történelemből leszűrhető általános tapasztalat az, hogy minden társadalmi osztály nagy figyelmet és gondot fordít az ifjúság megnyerésére, nevelésére. Nem véletlenül. A fiatal nemzedék egyrészt tartaléksapat, utánpótlás, másrészt az osztály céljaiért folytatott harc fontos tényezője. A fiatalok politikai magatartását végső soron objektív társadalmi helyzetünk határozza meg, de ez a meghatározottság sok áttételen keresztül érvényesül, érvényesülését gátolni vagy siettetni is lehet.

A kommunista és munkáspártok mindig nagy figyelmet fordítottak az ifjúságra, gyakorlatuk során arra törekedtek, hogy a felnövekvő nemzedék megismerkedjék a legkorszerűbb ideológiával a marxizmus—leninizmussal, azonosuljon azzal és ennek birtokában vegyen részt a munkásosztály történelmi harcában, küzdjön az emberi haladásért, az elnyomás, a kizsákmányolás, a megalkalmazás minden formája ellen. Az utóbbi évtizedben azt tapasztaljuk, hogy ez az ifjúság iránti figyelem felfoko-

zódott; nevelésének ügye, a vele való törődés, a róla való gondoskodás méginkább előtérbe került.

Ifjúság és politika. Az egész világon megfigyelhető a fiatal nemzedékek politikai aktivizálódása, mozgalmak, akcióik szélesedése, a fiatalok nagy tömegeinek fokozódó balratolódása. A háború után született korosztályok is rádöbbenek, hogy a kapitalista társadalmi rend nem kínál számukra megnyugtató jövőt. A hatvanas években elemi erővel lángoltak fel a fejlett tőkésországokban a diákmozgalmak, amelyek a monopóliumok hatalma, a kizsákmányolás, az elnyomás és a háború ellen, az emberi jogokért, a békéért, a haladásért harcoltak.

Az ifjúság fokozódó aktivitása egyetlen párt, egyetlen politikai rendszer számára sem közömbös, mert ez óriási tömegeket jelent. A földkerekség közel 4 milliárd lakosának több mint fele 25 éven aluli fiatal, de vannak olyan afrikai, ázsiai országok, ahol arányuk megközelíti a 65—70 százalékot. A kommunista pártok éppen ezért azt vizsgálják, hogy miként lehetne ezt a lelkes, jobbat akaró ifjúságot méginkább öntudatra ébreszteni és a forradalmi munkásmozgalomhoz közelíteni, a világformáló harc részesévé tenni.

Ifjúságpolitikai határozat. A mi pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt is megkülönböztetett gonddal figyeli és irányítja a magyar ifjúság fejlődését, szocialista nevelését. Az MSZMP Központi Bizottsága 1970 februárjában tanácskozott az ifjúság helyzetéről. Az akkor elfogadott állásfoglalás és határozat „ifjúságpolitikai határozat” néven vonult be a köztudatba. A határozatban a párt hangsúlyozza a marxista—leninista ifjúságpolitika állandó, változatlan tényezőit és meghatározza fejlődésünk jelenlegi szakaszának feladatait. Ezt teszi szükségesé az, hogy hazánkban befejeződött a szocializmus alap-

jainak lerakása és áttértünk a fejlett szocializmus építésére.

A nagy jelentőségű és hosszabb távra szóló dokumentumot a párt X., majd a XI. kongresszusa is megerősítette, lényegében ennek végrehajtása képezi ma is az ifjúságpolitikai feladatokat.

Az ifjúságpolitikai határozat megjelenése nem azt jelenti, hogy ettől kezdve van a pártnak ifjúságpolitikája. Mint már említettük: a kommunista pártok, így a magyar párt is, mindig tudatos ifjúságpolitikát folytatott. Az ifjúsággal való foglalkozás tevékenységének szerves része volt az illegalitás éveiben is, és különösen a felszabadulás után 1970 februárjában az MSZMP arra vállalkozott, hogy — értékelve a pártnak az ifjúság körében végzett munkáját a KISZ megalakulása, az ifjúsági mozgalom újjászervezése óta — állást foglaljon az ifjúságot érintő legfontosabb kérdésekben, és megjelölje azokat a feladatokat, amelyeket a társadalom egészének, ezen belül a pártszervezeteknek, a KISZ-nek és a társadalom különböző szervezeteinek az ifjúság nevelése során kell megvalósítania a társadalmi fejlődés újabb szakaszában.

Az ifjúság helye a társadalomban. Ahhoz, hogy az ifjúságpolitika lényegét megértsük, néhány gondolat erejéig szólnunk kell az ifjúság társadalomban elfoglalt helyéről, társadalmi szerepéről, a felnőttek és fiatalok viszonyáról.

Az ifjúság hazánkban a lakosság igen jelentős része. Csak a 14—26 év közötti korosztály létszáma 1975. január 1-én 2 209 000 fő volt, az egész népességnek 21⁰/₀-a.

Az ifjúság a társadalom szerves része. Mi teszi mégis szükségessé a megkülönböztetést, a korosztályok problémáinak bizonyos mértékű külön kezelését?

El kell utasítanunk azokat az antimarxista nézeteket, amelyek az ifjúságot külön társadalmi osztályként fogják fel, így a nemzedékek közötti ellentmondások rang-

jára emelik. Az osztálytársadalmakban a főbb, belső társadalmi ellentmondások az osztályok érdekeinek különbözőségéből fakadnak. Alapvetően ezek hatása érvényesül az ifjúság körében is.

E nézetek szerint gondjaink forrása a nemzedéki ellentétek elkerülhetetlen kiéleződése. A korcsoportok között nálunk is meglevő bizonyos különbséget, ellentmondást aligha lehet tagadni.

Nemzedéki ellentét? Az életkor szerinti ellentmondások minden társadalomban fellelhetők. Ez abból következik, hogy az ifjúság mindig keresi a nagyobb önállóságot; felvetődnek a nemzedékváltás problémái; minden generációnak más és más az alapélménye, s ezek bizonyos mértékig megszabják látásmódját, magatartását. Ezek a különbségek azonban — ha helyesen kezelik őket — a szocialista társadalomban legfeljebb az adott történelmi szakasz sajátos színezői, de nem meghatározó jellegűek, nem válnak feltétlenül ellentétté sem. Ezért a nemzedéki ellentétek szükségszerű kiéleződését valló burzsoá nézetek ellen határozottan fel kell lépni.

Helytelen az a vélemény is, amely lebecsüli az ifjúság speciális jellegzetességeit, és az ifjúságban csak a felnőtt társadalom kicsinyített, némiképp még éretlen, de lényegében azonos mását látja. Az ilyen szemlélet jegyében megvalósuló politikai, pedagógiai, irányítói, szervezői gyakorlat nem képes az ifjúság sajátos problémáit is figyelembe venni. Ugyanakkor azonban nyilvánvaló az is, hogy az ifjúságot nem lehet a társadalom egészen belül teljesen önálló rétegnek sem tekinteni, mert szerves és elválaszthatatlan része a társadalom osztályainak, csoportjainak.

Az ifjúság nemzedéki problémáinak vizsgálata a társadalmi és nemzetközi problémák figyelembevételét, ezen belül az ifjúság társadalmi helyzetének, szerepének elemzését jelenti egy meghatározott korszakban, jelen esetben a fejlett szocialista társadalom megteremtésének

időszakában. A fiatalokat ezért a társadalomban elfoglalt helyzetük és a társadalomhoz fűződő kapcsolataik alapján kell vizsgálnunk. Figyelembe kell venni, hogy a fiatalok valamely társadalmi osztályhoz, réteghez, helyi csoporthoz tartoznak, különböző életfeltételekkel, normarendszerekkel találják magukat szembe, s ezért meglehetősen eltérő jellemzőik vannak.

Ifjúságunk fő jellemzői és szerepe a fejlett szocializmus építésében

Az ifjú nemzedéket tehát az adott társadalom egyes osztályainak szerves és elválaszthatatlan — bár speciális vonásokkal rendelkező — részeként kell felfogni. E korosztály tagjainak tevékenységét a társadalomba történő beilleszkedés és az erre való felkészülés határozza meg.

Hogyan jellemezhetjük a mai ifjúság társadalmi törekvéseit?

Ifjúságunk már a szocializmus építésének körülményeibe született bele. A szocializmus eszméivel olyan időszakban találkozunk, amikor a szocializmus már nem csak eszme, harci cél, hanem megvalósuló gyakorlat is. Napjaink nyugati ifjúságához vagy a korábbi hazai viszonyokhoz viszonyítva tehát alapvetően más a mi fiataljainknak és a szocializmusnak az egymásra találása. Eből sok pozitívum származik, de nem hanyagolhatók el problematikus vonatkozásai sem. Erről állapítja meg a párt KB állásfoglalása: nevelőmunkánkban nem számoltunk megfelelően azzal, hogy „ifjúságunk felszabadulás után született és szellemi érlelődése az utóbbi tíz évre esik”.

A felszabadulást követő viharos politikai harcok, események a munkáshatalomért folytatott harc, a „személyi kultusz” kora, sőt az 1956-os ellenforradalom is gyakran elvont és távoli történelmi sémának tűnik a fiatalok sze-

mében. Az a tény, hogy mai ifjúságunk „beleszületett” a szocialista viszonyokba, egyben azt is jelenti, hogy nem vívta meg értük a maga harcát, nem adott és nem kapott értük „sebeket”.

Felkészítés a jövőre. A fiatalok azáltal, hogy a felnőtt nemzedékkel együtt részt vesznek a társadalom előtt álló célok megvalósításában, még nem tesznek eleget önmagukkal és a társadalommal szembeni kötelezettségeiknek. Amikor azt mondjuk, hogy az ifjúságé a jövő, ez nem csak azt jelenti, hogy a mai felnőtt nemzedékek munkájának gyümölcsét jelentős részben a ma ifjúsága fogja élvezni; azt is jelenti, hogy az ifjúságnak fel kell készítenie önmagát egy fejlettebb társadalomban való munkálkodásra, annak vezetésére, sőt továbbfejlesztésére. Életünk — valamennyiünké — nemcsak azáltal formálódik, hogy milyenek társadalmi keretei és adottságai, hanem azzal is, hogy milyenné tesszük, formáljuk mi magunk is ezeket. Ahogyan azt Kádár János megfogalmazta:

„A felnőtté válás időszakában a fiatal maga is töprengve keresi az eligazodást a világ dolgaiban, s szilárd világnézetet igyekszik kialakítani a maga számára. A vitában felvetődött, hogy a fiataloknál bizonyos értelemben kisebb az egoizmus, az önzés, mint a felnőtt nemzedéknél. Ez nagyon is természetes! Ez az az életkor, amikor ideálokat, eszméket, haladó nézeteket keres mindenki, s ezek alapján akar élni. Itt kell összetalálkoznunk az ifjúsággal, ebben kell összekapcsolódnia az ifjúság érdekeinek, igényének és a párt kötelezettségének. Ez az a találkozáspont, amelyet tudatosan kell felismernünk és felhasználnunk, hogy teljesíthessük a jövővel szembeni kötelezettségünket.”

A párt ifjúságpolitikája

Az ifjúság nevelése, irányítása érdekében végzett tevékenység nem választható el a társadalomtól, amelyben lezajlik, s így ennek elvi alapja — az ifjúságpolitika — sem választható el politikánk egészétől. Az ifjúságpolitika — az MSZMP ifjúságpolitikája — szinte kivétel nélkül minden párthatározatban, a párt majd minden intézkedésében jelen van. Ha például a párt bérpolitikai, élet-színvonal-politikai kérdésekben foglal állást, megvizsgálja azt is, hogy megfelelő-e a fiatalok helyzete ebben a tekintetben. Ha a párt pl. úgy dönt, hogy még több lakást kell építeni, rögtön hozzáteszi: a lakások egy részét pedig a rászoruló fiataloknak kell adni.

Nézzük meg, milyen jellemzői vannak a párt ifjúságpolitikájának.

Az ifjúságpolitika — mint már említettük — lényegében nemcsak az ifjúságra, hanem az egész társadalomra vonatkozik, amelyben az ifjúság él, nevelkedik, dolgozik.

Az ifjúságpolitika nem azóta létezik, amióta ifjúságpolitikai határozat van — a párt politikájának mindig fontos része volt. Az ifjúságpolitikában érintett fiatalok körébe nemcsak a KISZ-tagok tartoznak, hanem minden magyar fiatal.

Az ifjúságpolitika célja. Az ifjúságpolitikai tevékenység állandóan továbbfejlődő folyamat.

A párt ifjúságpolitikájának célját az MSZMP Központi Bizottsága így rögzítette:

„— A fiatalokat olyan felnőtte kell nevelni: akiknek szocialista céljaik vannak; akiknek világnézetét, erkölcsét a marxizmus—leninizmus egyre elmélyültebb ismerete határozza meg; akik hazafiak és internacionalisták s akik erkölcsösnek tartják mindazt, ami előre viszi a haladás s a szocializmus ügyét hazánkban és a világ más részein, és akik erkölcstelennek tekintik mindazt, ami gátolja a népek gazdasági, politikai, szellemi felszabadulását.

— Művelt, képzett emberekre van szükség, olyanokra, akik lelkesednek és harcolnak a haladást, a szocializmust szolgáló új tudományos, technikai, társadalmi gondolatok megvalósításáért, akik ezt a harcot egyesítik az emberiség által felhalmozott anyagi és szellemi értékek továbbfejlesztésével.

— A szocializmus teljes felépítését csak optimista, harcos emberek vihetik sikerre; olyanok, akik nem tűrik a közömbösséget és nemcsak várják a társadalmi gondok és problémák megoldását, hanem minden képességükkel küzdenek a közöny, a félmunka, a hanyagság ellen, s igyekeznek élenjárni az élet minden területén.

— Közéleti, közösségi emberekre van szükség, olyanokra, akik az élet értelmét nem az önző szerzésben látják, akik vállalják osztályuk, nemzetük, hazájuk sorsát és gondját, mert tudják, hogy a szocialista haza, sőt a hazán túli nagyobb közösség, a szocialista világ sorsától függ egyéni életük és boldogságuk, ezért minden erejükkel gazdagítják, védelmezik hazánkat és a szocialista közösséget.

— Olyan fiatalokra van szükség, akik szeretik az életet, tisztelik embertársaikat, szüleiket, az idősebbeket, akik felismerték és élvezni tudják a szépet és a jót a természetben, a társadalomban, a tudományban és a művészetben, a barátságban és a szerelemben, akik életük értelmének tartják, hogy maradandót alkossanak.”

Az MSZMP Központi Bizottsága a célok kijelölését úgy végezte el, hogy egyúttal meghatározta az ezek megvalósításához szükséges feltételeket, a körülmények és feladatok egész rendszerét. Ennek során kimondta, hogy az ifjúság nevelése az egész társadalom, valamennyi állami, gazdasági és társadalmi szerv feladata, tehát az ifjúság nevelésében olyan társadalmi munkamegosztást kell létrehozni, amely biztosítja, hogy a közös cél, az ifjúság szocialista nevelése töretlenül érvényesüljön.

Munkamegosztás a gyakorlatban

A párthatározatnak az ifjúság nevelésében történő munkamegosztásról szóló része nem egy, már meglevő gyakorlatot szentesített. Abból indult ki a határozat, hogy a KISZ egymaga nem vállalhatja az ifjúság nevelésének minden feladatát.

Nevelés. Az MSZMP XI. kongresszusa is állást foglalt ebben a kérdésben. „A párt az ifjúság nevelését egyetemes társadalmi ügynek tartja.” S ebben „növelni kell a társadalom minden szervezetének, minden tagjának felelősségét és aktivitását.”

A párt ifjúságpolitikájának megvalósításában részt vesznek: a pártszervek és pártszervezetek; az állami szervek; gazdasági szervek; szakszervezeti szervek; a társadalmi és tömegszervezetek; a Magyar Néphadsereg; a sajtó, a rádió, a TV, a művészeti és közművelődési intézmények; a család; az iskola; a KISZ.

Hogyan vesznek részt ezek az ifjúságpolitika gyakorlatában? Természetesen mindegyik más és más — tevékenységi területére jellemző — formában, más konkrét részfeladatokkal és más módszerekkel. Közös viszont az átfogó, a társadalmi munkamegosztás alapját képező cél: az ifjúság szocialista nevelése.

Nézzük meg, hogy ebben az össztársadalmi tevékenységben a felsorolt szervek milyen formában vesznek részt:

Pártszervek. A pártszervek és szervezetek ifjúságpolitikai tevékenysége három formában jelentkezik:

- saját keretek között;
- a társadalmi munkamegosztás irányításában;
- a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség közvetlen irányításában.

Saját keretek között a pártszervek és — szervezetek elsősorban azért foglalkoznak az ifjúságpolitikával, hogy

a párttagok és pártszervezetek az ifjúságpolitika egyes feladatait egységesen értelmezzék és egységesen hajtsák végre.

A pártszervek és -szervezetek munkájának állandó elemévé vált az ifjúságpolitika. Az 1970-es határozat végrehajtása érdekében mindenütt intézkedési tervek születtek, amelyek végrehajtását rendszeresen ellenőrzik. Rendszeres gyakorlat, hogy a pártbizottságok testületi ülésén vitatják meg az ifjúsággal kapcsolatos kérdéseket. A párt országos vezető szervei is időről időre napirend-jükre tűzik az ifjúságpolitika egy-egy résztemáját.

1972 júniusában a Központi Bizottság határozatot hozott „Az állami oktatás helyzetéről, fejlesztésének feladatairól”. 1973 májusában a Titkárság értékelte az ifjúságpolitikai határozat egyetemi és főiskolai végrehajtásának tapasztalatait. 1973 novemberében a Politikai Bizottság foglalkozott az ifjúság eszmei, politikai, erkölcsi nevelésének helyzetével. A párt XI. kongresszusa pedig — mint már említettük — részletesen értékelte az ifjúság és a KISZ szerepét, helyzetét, az eredményeket és a hiányosságokat.

A munkamegosztás pártkoordinációja. Az ifjúság nevelésének társadalmi munkamegosztását a pártszervek és -szervezetek irányítják, koordinálják. Ez elsősorban azt jelenti, hogy az ifjúságnevelő tevékenység tartalmát országosan és egy-egy vállalaton, szövetkezeten stb. belül egyaránt a párt határozza meg és ellenőrzi. A pártszervek feladata, hogy egyértelmű, világosan meghatározott követelményeket állítsanak fel az állami, a gazdasági, a társadalmi szervek és azok vezetői, tagjai számára. Rendszeresen beszámoltatják őket és minősítik a fiatalokkal kapcsolatos működésüket is. A pártszervek feladatkörébe tartozik annak figyelemmel kísérése, hogy az állami, gazdasági, politikai vezetők a fiatalokat érintő döntések előtt kikérlik-e és figyelembe veszik-e az illetékes KISZ-szerv véleményét.

A KISZ közvetlen pártirányítása. A KISZ, a párt ifjúsági szervezete. A párt közvetlenül irányítja a KISZ-t, mint közvetlenül a párthoz tartozó szervezetet. (A többi társadalmi és tömegszervezetet a párt közvetetten, az ott dolgozó kommunistákon keresztül irányítja.)

A pártirányítás a KISZ szervezeti önállóságának tiszteletbentartásával, politikai eszközökkel történik. Elsősorban az elvi, politikai irányításban ölt testet. Ennek módszerei: döntés a KISZ munkájának legfontosabb kérdéseiről, a fiatal párttagoknak olyan pártmegbízata, hogy a KISZ-ben tevékenykedjenek, a párthatározatok megismertetése a fiatalokkal, KISZ-esek rendszeres meghívása a párttaggyűlésekre. Ide tartozik a pártvezetőség és a KISZ-vezetőség, a párt és a KISZ-reszortosok állandó munkakapcsolata, közös kulturális, sport-, propaganda, vagy képzési programok szervezése, a párttagoknak propagandistaként való közreműködése a KISZ politikai képzésében, a minél szélesebb körű személyes kapcsolatok kiépítése a párt- és a KISZ-tagok között és mindazok a helyi lehetőségek, szervezeti keretek, amelyek erősíthetik a párt és a KISZ együvé tartozását. A pártirányítás nem terjed ki az apró gyakorlati kérdésekre, nem adminisztratív módon „direkt” utasítások útján történik, kivéve a párthatározatokat, amelyek a KISZ-re mint szervezetre kötelezőek.

Az állami szervek. Az állami szervek is számos fontos feladatot oldanak meg a párt ifjúságpolitikájának végrehajtásában.

Az MSZMP KB 1970. februári határozata után az országgyűlés 1971 szeptemberében törvényt alkotott az ifjúságról (a magyar történelemben először), amely hivatalosan az 1971. évi IV. törvény, közhasználatúan az ifjúsági törvény nevet viseli. A Minisztertanács még 1971 végén határozatot hozott a törvény végrehajtására, amely biztosította a végrehajtás szervezeti és anyagi

feltételeit. Életre hívta a kormány ifjúságpolitikai szervét, az OIOT-t, majd az Állami Ifjúsági Bizottságot, amelynek az a feladata, hogy a kormány nevében összefogja, ellenőrizze az állami ifjúsági munkát, gondoskodik arról, hogy a kormány sajátos ifjúságpolitikai intézkedései megvalósuljanak.

A Minisztertanács határozatát követően, 1972 végéig 20 minisztérium, főhatóság, szövetkezeti központ adott ki végrehajtási utasítást, parancsot vagy ajánlást, amelynek alapján a trösztök, vállalatok, üzemek, intézmények, szövetkezetek vezető testületei és vezetői intézkedési tervet dolgoztak ki. Ezek konkrét feladatokat tartalmaznak arra vonatkozóan, hogy a törvény szellemében az adott munkahelyen ki mit tegyen a fiatalok érdekében.

Az ezekben a dokumentumokban foglalt feladatok tehát jogilag kötelezőek, amelyek megsértése, vagy végre nem hajtása törvénysértésnek számít, az ezzel együttjáró következményekkel. Ezért nagy jelentőségű az ifjúsági törvény, amely — tegyük mindjárt hozzá — nemcsak a felnőttek, az állami, gazdasági szervek ifjúság iránti kötelességeit, de a fiataloknak a társadalom iránti állampolgári kötelezettségeit is tartalmazza.

Ifjúsági törvény. Az ifjúsági törvény nem más, mint a párt ifjúságpolitikájának sajátos állami — jogi eszközökkel való megvalósítása. Mi tette szükségessé megalkotását, hiszen sok év gyakorlata bebizonyította, hogy a párt határozatait akkor is megvalósulnak, ha nem követi őket jogi szabályozás? A jogi szabályozásra azért volt szükség, mert az ifjúságpolitika szerteágazó területén, illetve területein biztosítja az elvek valóraváltásának egységes gyakorlatát.

Párthatározat és törvény. Az ifjúsági törvény a párthatározat jogi tükröződése, amely a párthatározat egyes tételeit jogilag is megfogalmazza, végrehajtását minden in-

tézmény, vállalat és állampolgár számára egységes értelmezésben kötelezővé teszi.

Az ifjúsági törvény összefoglalta az ifjúság legátfogóbb jogait és kötelezettségeit, ennek során azonban az általánosságok, az elvi keretszabályok síkján marad. Olyan szabályokat állított fel, amelyek minden fiatalra egyaránt vonatkoznak. Ezek részletezését alsóbb szintű jogszabályokra bízta.

Végrehajtási jogszabályok. Először a Minisztertanács hozta közelebb e szabályokat a gyakorlathoz, a törvény néhány részletkérdését konkretizálva. Ezután a szabályozás népgazdasági áganként történt. Valamennyi miniszter és országos hatáskörű szerv vezetője végrehajtási jogszabályt adott ki, melyben az ágazat sajátosságaihoz igazodva határozta meg a már jóval konkrétabb feladatokat. A megyei tanácsok is konkrét előírásokat tartalmazó intézkedési tervet fogadtak el a törvény végrehajtására. A szövetkezetek területén pedig az érdekképviselői szervek, a TOT, az OKISZ és a SZÖVOSZ adtak ki ajánlásokat a végrehajtás irányaira vonatkozóan.

A fiatalokat legközvetlenebbül érintő kérdésekkel a vállalatoknál, intézményekben és szövetkezetekben elkészült intézkedési tervek, igazgatói utasítások foglalkoznak. Ezekben történt meg azután az ifjúsági törvény, a kormányhatározat és az adott intézményre vonatkozó miniszteri jogszabály végső konkretizálása, a helyi viszonyokra történő adaptálása.

Garanciák. Ahhoz, hogy ez a szabályozási mechanizmus maradéktalanul betöltse hivatását, fel kellett vértetni a végrehajtás biztosítékaival is. Érvényesítésének alapvető biztosítéka az, hogy az ifjúsági törvényben, és az ahhoz kapcsolódó jogszabályokban rendezett kérdések részei a párt ifjúságpolitikájának. A megvalósulás elsőrendű garanciája tehát a párt gondoskodása, súlya és tekintélye. Ezen túl beszélhetünk szervezeti, anyagi-technikai és személyi biztosítékokról:

A szervezeti biztosítékoknak az a szerepe és jelentősége, hogy fórumot adjanak részben az ellenőrzésnek, részben a számonkérésnek, valamint, hogy szervezeti kereteket biztosítsanak arra, hogy a fiatalok, illetve a fiatalok képviselői részt vegyenek az ifjúságot érintő kérdések eldöntésében. Nézzük e biztosítékokat konkrétabban.

Az ifjúsági törvény kimondja, hogy az ifjúságpolitika állami megvalósításáért a Minisztertanács felelős. A Minisztertanács határozza meg az ifjúságpolitika megvalósítása érdekében az állami szervekre és szervezetekre háruló feladatokat és ellenőrzi azok végrehajtását. A társadalom fejlődésével és érdekeivel összhangban biztosítja az ifjúságpolitikai célok megvalósításához szükséges eszközöket és feltételeket.

Az ÁIB. Az ifjúságpolitika állami feladatainak központi kidolgozására, összehangolására jött létre az Állami Ifjúsági Bizottság (a megszűnt Országos Ifjúságpolitikai és Oktatási Tanács utóda). Mivel is foglalkozik az Állami Ifjúsági Bizottság?

a) Közreműködik az ifjúságpolitikai feladatok végrehajtásában, a fejlesztési programok kialakításában, megvalósításában. Ennek keretében véleményt nyilvánít az ifjúságot érintő kérdésekben a Minisztertanács határozathozatalát megelőzően. Véleményezi a minisztereknek és az országos hatáskörű szervek vezetőinek az ifjúsággal kapcsolatos — oktatást nem érintő — intézkedéseit.

b) Kezdeményezi, illetőleg megteszi az ifjúságpolitikai célkitűzések megvalósításához szükséges intézkedéseket, elsősorban a következő területeken: a gyermekek és a fiatalok szocialista nevelése, az ifjúságnak a közéletben való fokozott részvételét elősegítő feltételek fejlesztése; az ifjúság munka-, tanulási és életkörülményei, a fiatalok szociális ellátása, a szabad idő tartalmas eltöltése, az ezeket szolgáló tárgyi feltételek, kedvezmények és díjak biztosítása; a tudományos ifjúságkutatás összehangolásában való részvétel; az állami szintű ifjúságpolitikai

propaganda és információ, valamint a nemzetközi kapcsolatok szervezése.

c) Összehangolja és ellenőrzi az állami szervek ifjúságpolitikai tevékenységét.

d) Gazdálkodik az ifjúságpolitikai célkitűzések megvalósítását szolgáló Központi Ifjúsági Alappal, irányelveket dolgoz ki az ifjúságpolitikai célkitűzéseket szolgáló állami eszközök, helyi alapok célszerű alkalmazásához, az ifjúsági létesítmények működéséhez és ellenőrzi azok rendeltetésszerű használatát.

e) Ellátja továbbá azokat a feladatokat, amelyekkel a Minisztertanács megbízza.

Az Állami Ifjúsági Bizottság működése a törvény végrehajtásának egyik fontos biztosítója.

15 minisztériumban és országos hatáskörű szervnél az ifjúságpolitika ágazaton belüli végrehajtásának ellenőrzése érdekében ifjúsági bizottságot hoztak létre. E bizottságok nemcsak figyelemmel kísérik az ifjúságpolitika megvalósulását, hanem véleményezik a fiatalokat érintő miniszteri döntéseket és javaslatokat tesznek ilyen intézkedések megtételére. Ifjúsági titkárok működnek a megyei tanácsok Végrehajtó Bizottságaiban is.

Ifjúsági parlamentek. Az ellenőrző munkába a törvény bevonja a legérdekeltebbeket, a fiatalokat is. Úgy intézkedik, hogy kétévenként ifjúsági parlamenteket kell tartani, ahol az adott munkahely, intézmény és tanintézet vezetője köteles a fiatalokat tájékoztatni a megtett intézkedésekről, azok eredményeiről. Válaszolni kell itt a fiatalok kérdéseire, meg kell hallgatni és figyelembe kell venni javaslataikat.

Végül, de nem utolsósorban, a garanciarendszer részét alkotják a KISZ érdekképviselési, érdekvédelmi jogai, a képviselési és kezdeményezési jog, a véleményezési és egyetértési jog.

A KISZ működési feltételeiről. Fontos kérdése az ifjúságpolitika megvalósításának, hogy a KISZ-szervezetek működésének anyagi-technikai feltételeit biztosítsuk. Az ifjúsági törvény végrehajtásáról szóló kormányhatározat szerint: „Az állami szervek és a szövetkezetek vezetői gondoskodjanak arról, hogy a KISZ-szervek rendelkezésére álljanak a munkájuk elvégzéséhez szükséges feltételek. Így különösen: bocsássanak rendelkezésükre a működéshez szükséges helyiségeket, biztosítsák működésük technikai és egyéb feltételeit, továbbá támogassák akcióikat és kezdeményezéseiket.” A végrehajtás során sokat javult a KISZ-szervezetek helyiséggel és felszereléssel való ellátottsága, a vállalatok rendszerint jelentős összeggel támogatják a KISZ-szervezeteket, sőt külön ifjúsági alapokat is létrehoztak.

Személyi biztosítékok. A személyi garanciák körébe munkajogi garanciák tartoznak, minthogy az ifjúsági törvény és a hozzá kapcsolódó jogszabályok — mint minden jogszabály — a vállalatokra, intézményekre, illetve azok vezetőire nézve kötelező rendelkezések. A szabályok be nem tartása, megsértése munkajogi, tehát fegyelmi szankciót, felelősségrevonást vonhat maga után. Másrészt a KISZ-vezetők bátor és következetes érdekképviselési, érdekvédelmi munkájának garanciája a választott KISZ-vezetők munkajogi védelme, mely a szakszervezeti tisztségviselőkkel azonos védettséget nyújt számukra.

Az ifjúsági törvény végrehajtásának már negyedik évében járunk, de változatlanul érvényes az a megállapítás, amelyet már a törvény hatálybalépése előtt hangoztattunk: Ez a törvény csak akkor lesz élő valóság, az ifjúság életét egyre szélesebb körben meghatározó tényező, ha minden fiatal és különösen minden ifjúkommunista aktív részese a megvalósításnak.

Az ifjúsági törvény az állami ifjúságpolitikai tevékenység alapja — hiszen hosszabb távra tartalmaz megoldásra váró feladatokat. Az ötéves tervek kidolgozása

során törekedni kell arra, hogy e feladatok a népgazdasági tervben is helyet kapjanak.

A Minisztertanács 1974. február 28-i döntése szerint az új tervidőszakban el kell érni, hogy gyorsabb ütemben valósuljanak meg azok a feltételek, amelyek elősegítik az ifjúság szocialista nevelését, a fiatalok fokozott bevonását a közéletbe, szakmai képzését és pályaválasztását, a családalapítást és a szabad idő tartalmas eltöltését.

A gazdasági szervek. A gazdasági szervek, a vállalatok, szövetkezetek, intézetek, hivatalos ifjúságpolitikai szerepének és felelősségének alátámasztására elég egy adat: Magyarországon a több mint félmillió aktív keresőnek kereken egyharmada 30 éven aluli. Ennek a rétegnek igen sok olyan gondja, nehézsége van, amin munkahelyük, illetve a munkahelyi gazdasági vezetők tudnak elsősorban segíteni. A munkahelyi beilleszkedés a munkára nevelés, a szocialista munkaerőkölc, a helyi versenymozgalmak helyzete nagyban függ a gazdasági vezetők hozzáállásától, gondoskodásától. És még egy! Minden fiatalnál, de különösen a pályakezdő, az éppen munkába álló fiataloknál véleményük kialakításában hatalmas jelentősége van a munkahelyi légkörnek, a munkahelyi kollektíva magatartásának. Ennek pedig egyik fontos meghatározója a helyi gazdasági vezetők közreműködése. Nemcsak az a fiatalok igénye vezetőikkel szemben, hogy ne maradjanak ki azok közül, akik jutalmat, prémiumot kapnak stb., elvárják azt is, hogy felnőttként, az idősebb dolgozókkal és vezetőkkel egyenrangú partnerként, komolyan vegyék őket. Egyre szélesebb körben érzik már szükségletnek a fiatalok, hogy beleszólhassanak a munkahely életének menetébe. Nem szeretik ha „demokráciát játszanak” velük, de igénylik azt, hogy véleményüket meghallgassák és a döntéseknél figyelembe is vegyék.

A szakszervezetek. A szakszervezetek munkájuk során valamennyi dolgozóval, tehát az idősekkel és fiatalokkal

egyenként foglalkoznak. Ugyanakkor az utóbbi években erősödött az a törekvés, hogy a szakszervezetek az eddigieknél fokozottabban és hatékonyabban törődjenek a fiatalokkal, hogy munkájuknak állandó eleme legyen az ifjúságpolitikai tevékenység. A szakszervezetek ilyen irányú tevékenységének helytelen értelmezésével is találkozhatunk. A legfontosabb kérdés így hangzik: a KISZ-tagok érdekvédelmét, érdekképviselését csak a KISZ, a KISZ-en kívüli fiatalokét csak a szakszervezet lássa el?

Ez a kérdés rendszerint már a helytelen gyakorlatból származik. Ilyen mereven nem szabad elválasztani a szakszervezet és a KISZ tevékenységét. A szakszervezet rendszerint az egész kollektíva nevében, tehát a KISZ-tagokat a KISZ-en kívüli fiatalokat és az idősebbeket egyaránt képviseli. A KISZ-szervezetnek pedig — szervezeti jogainak gyakorlásakor — a KISZ-tagok véleményével együtt kell kezelni a fiatal nem KISZ-tagok álláspontját is. Mindemellett a szakszervezeteknek — és ez természetes is — fokozottabb figyelmet kell fordítani a KISZ-en kívüli fiatalokra.

Társadalmi és tömegszervezetek. Az egyes társadalmi és tömegszervezetek profiljuknak és adottságaiknak megfelelően vesznek részt az ifjúságpolitika megvalósításában. A szakszervezeteken kívül milyen szerveket említhetünk itt? A Hazafias Népfront, az MTS, az MHSZ, a Nőtanács, a Békemozgalom, a TOT, az MTESZ, a TIT stb. A párt feladatul tűzte ki e szervek elé, hogy tegyenek többet az ifjúság neveléséért, érdekeinek védelméért, a pályakezdők támogatásáért, a munkahelyi kollektívába való beilleszkedésük segítéséért, közéleti tevékenységük fejlesztéséért. Tegyük lehetővé a fiatalok számára, hogy aktívan részt vegyenek a szervezetek életében, hogy a rátermettek vezető tisztségeket is betölthessenek.

Magyar Néphadsereg. A Magyar Néphadsereg eredményes nevelő munkával járul hozzá az ifjúság szocialista

arculatának kialakításához. Sok fiatalban a katonai szolgálat ideje alatt alakul ki a politikai érdeklődés, s egyúttal lehetőséget kapnak arra is, hogy szakmát tanuljanak, vagy már meglevő szakmájukban magasabb szintű műveltséget szerezzenek. Változatlanul kiemelkedő nevelési feladat, szinte minden tömeg- és társadalmi szervezet számára, hogy a fiatalok a katonai szolgálatot ne kötelező rossznak tekintsék, hogy megértsék a szocialista haza védelmének lényegét.

A közművelődés intézmény-rendszere. A tömegkommunikációs eszközök és a közművelődési intézmények feladatai közé tartozik az ifjúság nézeteinek és az ifjúsággal kapcsolatos véleményeknek a helyes alakítása is. E két feladat — különösen az első — természetesen nem kizárólag a felsorolt intézmények feladatkörébe tartozik. Sajátos eszközökkel azonban nagymértékben hozzájárulhatnak végrehajtásukhoz. A közművelődési intézményekkel szemben például az az igény, hogy törekedjenek a fiatalok szabad idejének kulturált és hasznos tevékenységgel történő felhasználására. Szükség van a sajátosan ifjúsági klubok számának növelésére, és a jobb kihasználásukra is.

Család. Az ifjúság nevelésének természetesen változatlanul a család az alapja és kiindulópontja. Akár az iskolából, akár egyéb helyről azonban a szülők még mindig kevés segítséget kapnak a helyes, szocialista szellemű neveléshez. Széles körben sok szemléletbeli hibája, fogyatékosága van a szülői nevelésnek. (A munkás életpálya lebecsülése; az anyagias szemléletmódra nevelés; a túlzott elkényeztetés, amely a közösségtől, társaitól távolítja el a gyereket stb.) Ezek nemcsak lelki sérüléseket okozhatnak, hanem kisebb-nagyobb mértékben alkalmatlanná teszik a gyereket a társadalom érdekében végzett hasznos tevékenységre. Az iskoláskorú gyermekek számára sok veszélyt rejt magában az a szülői magatartás,

amelynek során a gyermek mást hall otthon és mást az iskolában, esetleg azt is tapasztalja, hogy szülei mást mondanak a munkahelyükön és mást otthon.

Iskola. Az iskolai nevelésben az oktatáspolitikai határozat már meghozta a kezdeti biztató eredményeket. Amikor az iskola egy-egy tantárgyban rendszerezett ismereteket ad, arra kell törekednie, hogy egyúttal politikailag, világnézetileg is neveljen, valamint arra is, hogy mindazon területeken, amelyeken a családi nevelés hiányos, pótolja a hiányosságokat. (Ilyen például a szexuális felvilágosítás, ilyen a pénz értékének, megkeresésének és felhasználásának megismertetése stb.)

A KISZ. A KISZ mint a magyar ifjúság politikai tömegszervezete, kiemelkedő feladatokat kapott a társadalmi munkamegosztáson belül. E feladatokról tankönyvünk más fejezeteiben részlesen szólunk.

Az ifjúság helyzetének változása — az ifjúságpolitika gyakorlata

Az elmúlt években, az ifjúságpolitikai határozat végrehajtása során, jelentős eredmények születtek.

Mindenekelőtt lényeges szemléletváltozás történt az ifjúság megítélésében, realisabb kép alakult ki a fiatalokról hazánkban. Az értékítélet változása maga után vonta a fiatalokról való fokozottabb gondoskodást és a fiatalság szemléletének, magatartásának pozitív változását is.

Eszmei-politikai nevelés. Az ifjúság eszmei-politikai nevelésének helyzetéről általánosságban megállapítható, hogy az utóbbi években bekövetkezett nagyarányú fejlődés ellenére még nem áll azon a színvonalon, amelyen

szeretnénk. A társadalmi munkamegosztás egyre növekvő, de még nem kielégítő mértékben érvényesül. A munkamegosztás, elsősorban egy-egy vállalatban, intézményben belül, még sok kívánnivalót hagy maga után. Gyakran a helyi gazdasági vezetők kizárólag a fiatalok anyagi, szociális helyzetének javítását érzik feladatuknak, a nevelést elhanyagolják.

A párt központi vezető testületei, a Központi Bizottság munkabizottságai és osztályai állandóan foglalkoznak az ifjúsággal, irányítják és ellenőrzik az eszmei-politikai nevelés gyakorlatát. A Politikai Bizottság elemzése szerint a sajtóban, a rádióban és a TV-ben az eddigieknél nagyobb gondot kell fordítani arra, hogy ne csak rendszerek, de magasabb színvonalúak is legyenek azok az írárok és műsorok, amelyek ifjúsági témákról szólnak.

Az ifjúság munkára nevelésének több eleme továbbfejlesztésre szorul. A tanulók társadalmi munkaakcióit és nyári szünidei munkavállalását nemcsak szervezettebbé kell tenni, hanem célszerűbbé is a munkára nevelés szempontjából. E tekintetben is fontos lépés az építőtáborok továbbfejlesztése.

Tovább kell fejlődnie az iskolai oktatásnak is, elsősorban abban az irányban, hogy miközben nemcsak oktatják, hanem nevelik is a fiatalokat, tanítsák őket politizálni, láttassák a különböző tantárgyak politikai, világnézeti szerepét és összefüggéseit.

A jövőben is kiemelkedő szerepe van a KISZ-nek az ifjúság eszmei-politikai nevelésében.

Szociális helyzet. Az ifjúság élet- és munkakörülményei a IV. ötéves terv időszakában (ez azonos az ifjúsági törvény eddigi funkcionálásának idejével) lényeges fejlődést mutatnak.

A családalapítás támogatására több olyan szociálpolitikai intézkedés született, amely egyben ifjúságpolitikai intézkedésnek is tekinthető. Ilyen a családi pótlék, a gyermekgondozási és az anyasági segély, a babakelengye

juttatások összegének felemelése. Ide tartozik a gyermek-
ápolási táppénzjogosultság időtartamának növelése, a
szülők számára a fizetés nélküli szabadnapok mellett a fi-
zetett szabadnapok biztosítása. Sokat javult, de további
fejlesztésre vár a bölcsődék, óvodák és napközi otthonok
rendszere. Ennek ellenére egyik legfontosabb kérdés vál-
tozatlanul a lakáshelyzet további javítása.

Az V. ötéves terv ifjúságpolitikai koncepciójában a
szociális helyzet problémái közül a családalapítás támo-
gatása, s ezen belül is a lakáshoz juttatás került az első
helyre. Átmeneti megoldásként fejlesztik a „szobabérlők
háza” típusú segítséget, tovább növelik a fiatalok ará-
nyát a lakások elosztása során, s nőni fog a családalapí-
tás állami támogatására szánt összeg.

Történtek olyan osztársadalmi szintű lépések is, ame-
lyek a fiatalok egy-egy csoportja szociális helyzetének
javítását célozzák. Ilyen például a leszerelési segélyek be-
vezetése, az egyetemisták és főiskolások bevonása a tár-
sadalombiztosításba, és szélesebb támogatási rendszerük
kialakítása.

Javultak a fiatalok bérezési viszonyai. Az 1973-as mun-
kásbéremelés során az ifjúmunkások országos átlagban
tíz százalékos béremelést kaptak. Továbbra is bérfeszült-
ség van a szakmunkások és segédmunkások között, vala-
mint a felsőfokú végzettségű pályakezdők körében. Vál-
tozatlanul sok a gond a munkásszállásokon élő és a be-
járó fiatalok helyzetével.

Pályaválasztás, pályakezdés. A pályaválasztás, pályakez-
dés gondjai sokat enyhültek az utóbbi években, nem kis
mértékben az ifjúsági törvény rendelkezései alapján. A
pályaválasztás szempontjából nagy jelentőségű az „egy
iskola — egy üzem” mozgalom, valamint a vállalatok és
az iskolák közötti szocialista szerződések rendszere. A
pályaválasztási tanácsadó hálózat egyre szélesebb körben
nyújt a fiataloknak tényleges segítséget. A pályaválasztás
feltételeit és egész rendszerét olyan módon kell tovább-

fejleszteni, hogy hatékonyan tudjuk a fiatalokat mozgósítani a legfontosabb népgazdasági feladatokra. Az utóbbi időben nagyobb figyelmet fordítanak a pályakezdő fiatalok munkahelyi beilleszkedésére, azonban még mindig vannak olyan helyek, ahol csak az ünnepélyes fogadtatás és az üres formalitások valósulnak meg belőle.

A sorkatonai szolgálaton és a gyermekgondozási szabadságon levők a kötelező előírások nyomán visszatérésükkor megkapják azt a bérfejlesztést, amiben távollétük ideje alatt az azonos munkakört betöltők részesültek. Ez azonban kevés ahhoz, hogy a katonai szolgálat, illetve a gyermekgondozás során ne szakadjanak el munkahelyük életétől. Ezért javítani kell a velük való kapcsolattartást, távollétük idején is rendszeresen meg kell vizsgálni, hogy szükségük van-e valamilyen segítségre.

Igen sokat javult viszont az ifjúság részvétele a szocialista versenymozgalomban. A versenymozgalmak anyagi és erkölcsi elismerésének feltételei is lényegesen jobbak, mint néhány évvel ezelőtt.

Fiatalok a közéletben. Ugrásszerűen javult az ifjúság közéleti szereplése. Nőtt az elmúlt években a fiatalok aránya a különböző választott testületekben. A tanácstagoknak 15⁰/₀-a 30 éven aluli, az országgyűlési képviselők között 1971-ben 1, 1974-ben 21 volt a 30 éven aluli. Az MSZMP XI. kongresszusa is jól példázta a fiatalok közéleti szereplését; a küldöttek 4,5⁰/₀-a volt 26 év alatti, s 28⁰/₀-a 27—39 év közötti. A két kongresszus között felvett párttagoknak 44,1⁰/₀-a 26 éven aluli volt. Megnőtt a fiatalok szerepe a vállalatok életében is. A munkahelyi KISZ-szervezetek az ifjúsági törvény alapján olyan szervezeti jogokat kaptak (javaslattételi, véleményezési, egyetértési jog), amelyeknek a garanciáját is megteremtettük a KISZ-vezetők munkajogi védelmének szabályozásával. A jövőben e jogokat még politikusabban, még nagyobb felelősséggel kell gyakorolni. Egyszerre kell törekednünk a gazdasági vezetők szemléletének alakítására

s a fiatalok körében néhol meglevő követelőző, csak a jogokra koncentráló szemlélet megváltoztatására.

A fiatalok közéleti szereplésének kiemelkedő fórumai voltak az ifjúsági parlamentek. 1974. márciustól májusig nyolcezer munkahelyi-intézményi parlamenten, több mint egymillió fiatal vett részt. A második szakaszban a megyei, tröszt, alágazati, majd a harmadik szakaszban az országos ágazati ifjúsági parlamenten a fiatalok által választott képviselők voltak jelen. A KISZ Központi Bizottsága egyértelműen megállapította: az ifjúsági parlamentek betöltötték hivatásukat.

Továbbtanulás. A továbbtanulás terén is számottevő fejlődésről számolhatunk be. A fizikai dolgozók gyermekei kiemelt támogatásban részesülnek. Először az 1973/74-es tanévben került sor részükre középiskolai tanulmányi ösztöndíj kifizetésére. Az egy tanévre eső 2000—4000 Ft-os juttatásban több mint tízezer fiatal részesült. Előkészítő tanfolyamokat szerveztek számukra az egyetemi, főiskolai felvételeire. Bővült a középiskolai kollégiumi hálózat. Az ifjúsági törvény végrehajtásáról szóló miniszteri jogszabályok jórésze előírja a vállalatoknak, hogy részesítsék pénzbeni és természetbeni támogatásban a fizikai dolgozók gyermekeinek továbbtanulását. Helyesnek bizonyult az a kezdeményezés, amelynek alapján 200 munkásfiatal egyetemi előképzésben vett részt, majd bekerült az egyetemre.

Az ifjúsági törvény végrehajtásáról rendelkező miniszteri jogszabályok alapján a vállalatok fokozottan támogatják a nyolc osztályt el nem végzetteket, s ennek alapján egyre többen járnak a dolgozók általános iskolájába.

Az említett jogszabályok nem ugyanúgy rendelkeznek a munka melletti továbbtanulásról. Egyesek (ÉVM, KipM, KkM) úgy szólnak, hogy a vállalatok elsősorban azokat támogassák, akik munkájuk magasabb színvonalon történő ellátása érdekében képezik magukat. Más jogszabályok (KGM, MÉM, KPM, PM) előírják, hogy a

vállalatok e mellett támogassák a társadalom szempontjából hasznos egyéb továbbtanulási érdekek érvényesítését is. Egyetlen jogszabály (NIM) alapján a munkaadók az arra érdemes fiatal továbbtanulását semmilyen címen nem ellenezhetik. További jogszabályok ugyan (EüM, BkM, MM) ilyen konkrétan nem szólnak, de előírják, hogy támogatni kell a továbbtanulást.

Általános tendencia, hogy a társadalmi ösztöndíjban részesülők száma növekszik. Az ösztöndíjakat a KISZ-szervezet egyetértésével, vagy véleményezésével kell odaítélni. Külön jogszabály született a továbbtanuló dolgozók kedvezményeiről. Ennek alapján pénzbeni és természetbeni támogatásban és munkaidő-kedvezményben részesülnek, fizetett tanulmányi szabadságot, szabadidőt és szabadnapot kapnak a továbbtanulók. A már sokat emlegetett miniszteri végrehajtási szabályok, pedig előírják, hogy az iskola elvégzését a vállalatok honorálják, mind anyagilag, mind erkölcsileg és hogy a fiatalokat helyezzék végzettségüknek megfelelő munkakörbe.

Testnevelés, művelődés. A fiatalok sportolási lehetőségeinek fejlesztése érdekében a jövőben a kormány döntése alapján nem épülhet iskola tornaterem nélkül. A turizmus helyzete javult, 1974-ben 150 ezer fiatal részesült turisztikai kedvezményben. A jövőben amellet, hogy bővíteni kell a turizmus kedvezményes formáit, növelni kell az ezekben résztvevők számát. A távlati cél az, hogy egységes ifjúsági kemping-hálózat jöjjön létre.

1973-ban megtörtént az ifjúsági és úttörőházak átadása a tanácsi szervezeteknek. Ezekből, valamint a közművelődési és sajátosan ifjúsági intézményekből jóval több kellene, mint amennyi jelenleg van. Ez a bővítés — központi támogatással — az V. ötéves terv ifjúságpolitikai koncepciójában is rögzített.

A továbbfejlődés útja azonban nemcsak az építkezés. Jobban kell kihasználni a helyi lehetőségeket is. Javítani kell a klubok vezetésének színvonalát és a KISZ politi-

kai befolyását. A következő tervidőszakban a tervezett munkaidőcsökkentés, valamint a tanulóifjúság túlterheltségének csökkentése az eddigieknél több szabad időt biztosít a fiatalok számára. Kíváncsú, hogy az ifjúság a megnövekedett szabad időt, hasznosan, kulturáltan, zömmel közösségi formában töltsse el.

Az ifjúság művelődésének szélesebb körűvé tételére a kulturális kedvezmény-rendszer szolgál. 1974-ben 200 ezer fiatal részesült kulturális kedvezményben. A művelődés segítése során fokozott támogatást kapnak a munkásfiatalok.

A XI. kongresszus az ifjúságpolitikáról. Az ifjúság és az ifjúságpolitika helyzetét elemezte az MSZMP XI. kongresszusa a következőket szögezte le: „A párt mindig különös figyelmet fordított az ifjúságra. Ebben a korosztályban nemcsak a jövő letéteményeseit látja, hanem mai életünknek aktív résztvevőit, formálóit is. Pártunk politikájának eredményeként fokozódott a társadalom gondoskodása a fiatalokról. Javultak élet- és munkakörülményeik, tanulásuk, továbbtanulásuk, valamint szabad idejük tartalmas felhasználásának feltételei. Ugyanakkor a fiatalok még sok olyan problémával küszködnek, amelyek megoldásán tovább kell fáradoznunk. Helyzetünk javítása érdekében további központi intézkedésekre, és a helyi lehetőségek, erőforrások jobb felhasználására van szükség.”

A párt ifjúságról szóló határozata a megvalósulás útján van. Lényeges pozitív változás következett be az ifjúságnak a szocializmushoz való viszonyában, az ifjúság megítélésében. Ma legfontosabb feladatunk az ifjúság eszmei-politikai nevelésében növelni a társadalom minden szervezetének, minden tagjának felelősségét és aktivitását. A családok, az iskolák, munkahelyi kollektívák, az állami, gazdasági vezetők, a tömegszervezetek és -mozgalmak tudatosabban és igényesebben formálják jövőnk építőinek eszmei, politikai és erkölcsi arculatát.

A KISZ a párt ifjúsági szervezete

A különböző társadalmi osztályok a történelem során eddig mindig és ma is olyan szellemben, olyan világnézeti, politikai és erkölcsi elvek jegyében nevelték és nevelik az ifjúságot, amelyek megfelelnek osztályérdekeiknek, céljaiknak, törekvéseiknek. Befolyásukat a fiatalokra különböző intézmények, szervezetek — s közöttük ifjúsági szervezetek — segítségével igyekeznek biztosítani. Ezért az ifjúsági mozgalmak, szervezetek kialakulása társadalmi szükségszerűség. Az ifjúsági szervezetnek mindig az a feladata, hogy az adott osztály politikájának megvalósítását szolgálja az ifjúság körében. Ebből következik az, hogy nincs és nem is volt soha politikamentes ifjúsági szervezet. Minden ifjúsági szervezet, vagy szövetség politikai, gazdasági, társadalmi, művelődési, szociális céljait és feladatait valamely osztály, társadalmi réteg, illetve politikai párt céljai, törekvései határozzák meg. Így a munkásosztály kialakulása, osztályöntudatra ébredése, önálló osztályszervezeteinek létrehozása szükségszerűen vezetett a munkásifjúság szervezeteinek kialakulásához. A forradalmi munkásmozgalom az ifjúsági mozgalom irányítását és szervezését kezdettől fogva az osztályharc fontos részének tekintette. A munkásosztály

következetesen forradalmi pártjai, a kommunista pártok tevékenységében az ifjúság megnyerése és nevelése az alapvető feladatok közé tartozik, s a kommunista ifjúsági mozgalom elválaszthatatlanul kapcsolódik a munkásosztály forradalmi pártjához. Történelmi tény, hogy a szocializmusért küzdő proletariátus, a kommunista és munkáspártok oldalán az ifjúsági szervezetek és a fiatalok legjobbjai is részt vettek a harcban.

Az ifjúsági szövetség célja, általános feladata

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség a magyar ifjúság egységes politikai tömegszervezete. Alapvető feladata a szocializmus eszméinek szolgálata. Ez azt követeli, hogy minden KISZ-tag legjobb tudása és képessége szerint álljon helyt a munkában, a tanulásban és a haza védelmében; ismerje meg a Magyar Szocialista Munkáspárt politikáját, álljon ki érte és vegyen részt megvalósításában.

Az MSZMP XI. kongresszusa elfogadta a párt programnyilatkozatát. A programnyilatkozat tartalmazza népünk feladatait a fejlett szocialista társadalom építésének következő 15—20 éves időszakára. A fejlett szocialista társadalom építésének feladata azt igényli, hogy — az idősebb kommunisták segítségével — a KISZ-tagok jó példájukkal és meggyőződésükkel az egész magyar ifjúságot az ország sorsáért és jövőjéért érzett felelősségtudatra, s a szocialista erkölcsre és életmódra neveljék. Ifjú nemzedékünk mind nagyobb része váljék társadalmunk tudatos építőjévé, a legjobb KISZ-tagok pedig a párt tagjaivá is.

Kommunista szervezet. Az ifjúsági szövetség jellemző vonásai közül alapvetőnek tekintjük azt, hogy a KISZ kommunista szervezet. Ez általánosságban véve azt jelenti, hogy a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség azonosul

a nemzetközi munkásosztály osztályálláspontjával, osztályérdekeivel, a proletariátus történelmi hivatásával és tudományos világnézetével: a marxizmus—leninizmus ideológiájával. Amikor arról beszélünk, hogy a KISZ marxista—leninista világnézeti alapon álló politikai szervezet, akkor nem arról van szó, hogy ennek a világnézetnek milyen fokig — „félig” netán „teljesen” — kell áthatnia az ifjúsági szövetség minden egyes tagját, hanem arról van szó, hogy az MSZMP ifjúsági szervezeteként nem állhat más alapokon.

Konkrétan pedig itt, a mi hazánkban a kommunista jelleg azt jelenti, hogy a magyar kommunisták pártjának, a Magyar Szocialista Munkáspártnak politikáját képviseli, hirdeti az ifjúsági szervezet; e politika célkitűzéseinek elérésére mozgósítja a magyar fiatalokat; s ezzel aktív tényezője társadalmi feladataink megoldásának.

A KISZ politikai szervezet. A második fontos jellemvonás, hogy a KISZ politikai szervezet. Olyan szervezet tehát, amely politikai célok elérését segíti, politikai célokat szolgál — azaz: a közösség sorsával foglalkozó, törődő szervezet, amely részt vesz a társadalom ügyeinek intézésében, komoly szerepet játszik a közéletben.

A politikai szervezetek mindig valamely jól körülhatárolható társadalmi csoport (osztály, réteg stb.) érdekeit és céljait megfogalmazó és képviselő, érvényrejuttató szövetségek. Ilyen-e a KISZ?

Feltétlenül! A KISZ jól meghatározható társadalmi csoportnak, az ifjúságnak a szervezete, ugyanakkor a munkásosztály vezető erejének, forradalmi pártjának a szervezete. Tehát a KISZ politikai szervezet — kettősen is az.

Melyek a KISZ politikai jellegéből adódó funkciók? Emeljük ki most a legfontosabbakat: a fiatalok körében hirdetni, képviselni a párt politikáját; tevékenyen résztvenni a párthatározatok végrehajtásában; megfelelő keretet adni a fiatalok törekvéseinek, s olyan közösséget,

amelyet sajátjuknak éreznek; tanítani a fiataloknak a politikai, közéleti tevékenységet, és elsődleges gyakorlóterepet biztosítani a közéleti aktivitás kibontakozásához; összegyűjteni és továbbítani a fiatalok véleményét, felismerni, képviselni és védelmezni érdekeiket.

A most felsoroltak adják az ifjúsági szövetség főbb politikai funkcióit. Rögtön leszögezzük, hogy az ifjúsági szövetség jellegének meghatározásában a „kommunista” és a „politikai” jelző nem ugyanazt jelenti, de nem is egyenrangú. Nem mosható össze kötőjeles kapcsolással sem; a „kommunista” a lényeges, a fontosabb, a meghatározó — az szabja meg „politizálásunk” tartalmát és irányát.

Ifjúsági szövetség. A KISZ-nek legsajátosabb jellemvonása az, hogy ifjúsági szervezet. Az ifjúság a mi társadalmunkban is jól elkülöníthető társadalmi csoport. Nemcsak életkorát tekintve különbözik a társadalom más csoportjaitól, hanem társadalmi helyét, szerepét tekintve is. E korosztály tagjainak tevékenységét a társadalomba való beilleszkedés és az erre való felkészülés jellemzi. A fiatalok azonban számottevő politikai, társadalmi erőt képviselnek; véleményüknek nemcsak befolyásolása, hanem meghallgatása is szükséges. Az ifjúság nemcsak alakítandó, formálandó tartalék, hanem cselekvő részese is a társadalom életének.

Mivel az ifjúság részben felkészül a társadalomba való beilleszkedésre, részben benne van ebben a folyamatban — a KISZ-nek alapvető feladata ezt a beilleszkedést segíteni. Ezért a KISZ ifjúsági jellegéhez tartozik az, hogy nevelő szervezet. Arra törekszik, hogy tagjait értékes, sokoldalú ifjúkommunistákká nevelje.

A KISZ nevelőmunkája mindenekelőtt tagságára irányul, de segíti a fiatalok szervezeten kívüli tömegeinek fejlődését is. Az ifjúsági szövetség egész tevékenységével, agitációs és propagandamunkájával, kulturális és

sporttevékenységével, termelési és tanulmányi mozgalmával alakítja és fejleszti a fiatalokban a szocialista emberre jellemző tulajdonságokat.

A KISZ nevelőmunkájának szerves része a fiatalok felkészítése a közéletben való aktív részvételre, a párt-, állami, a társadalmi szervezetekben végzendő tevékenységre. Ebben a nevelésben a fiatalok politikai képzésének és a gyakorlatnak, a „forradalmi edzésnek” egységet kell alkotnia. A KISZ-szervezetek nevelőmunkája akkor lehet eredményes, ha a fiatalok sajátos (azaz életkori és társadalmi sajátosságaikhoz igazodó) igazi (vagyis nem a nevelés céljaira külön kiagyalt, az élet problémáitól távol álló), önálló és felelősségteljes feladatokat kapnak. Olyanokat, amelyeket szükségesnek tartanak, vállalnak és önmerejükből oldanak meg: s amelyeknek megoldásáért, sikeréért, vagy kudarcáért a társadalom, a felnőttek, a párt előtt teljességében övék az elmarasztalás vagy az elismerés. Ez jelenti a mai fiataloknak a „forradalmi edzést”, az igazi felkészülést a jövő társadalmi feladatainak önálló megoldására.

Tömegszervezet. Az eddig felsorolt jellemzők mellé még egy nagyon lényeges tartozik: a KISZ tömegszervezet. Taglétszáma mintegy 800 ezer, ez a KISZ-es korosztályhoz tartozóknak mintegy 40 százaléka. Ma már mindenütt, ahol fiatalok élnek, tanulnak, dolgoznak — működnek a KISZ alapszervezetei.

Az ifjúsági szövetség tömegszervezeti jellegét azonban nemcsak taglétszáma, netán szervezeteinek száma (26 ezer alapszervezet) adja, hanem az is —, és a dolgok lényegét tekintve elsősorban az —, hogy az ifjúság tömegei között, azok érdekében végzi tevékenységét. Hiszen a KISZ hivatása: biztosítani a jó összeköttetést a párt és az egész magyar ifjúság között. Ha a KISZ valóban el akarja juttatni a párt politikáját a fiatalokhoz, ha eredményesen akarja szervezni a politika végrehajtását, ha tényleg mozgósítani akarja az ifjúságot — nem zárkoz-

hat bástyák mögé. Nem lehet az ifjúság elitjének zárt csapata, mert ez felidézne a fiatalok tömegeitől való eltávolodásnak, esetleg elzárkózásnak, s ezzel a nagyon fontos tömegbefolyás csökkenésének veszélyét.

A KISZ nem zárkózik el a szövetségen kívüli fiataloktól: akcióink, mozgalmaink, rendezvényeink többségében minden fiatal részt vehet, sőt arra törekszünk, hogy részt is vegyen. Kivételt képeznek a KISZ szervezeti életének azok az eseményei, amelyek csakis a KISZ-tagokra tartozók lévén — zártkörűek (pl. vezetőségválasztás). KISZ-szervezeteink tömegpolitikai munkájához tartozik, hogy olyan feladatokat tűznek ki, amelyek az ifjúság nagyobb részét mozgósítják. KISZ-aktivistáink meghallgatják a fiatalok véleményét, érvelnek, vitáznak velük, tanítják őket. Szervezeteink számítanak a fiatalok feladatvállalására, megbízatásokat adnak számukra, értékelik, bírálják, elismerik munkájukat.

A KISZ munkastílusa, munkamódszerei, munkaformái akkor felelhetnek meg az ifjúság tömegei között végzendő tevékenység követelményeinek, ha megfelelően figyelembe veszik az ifjúság különféle korosztályainak és rétegeinek sajátos helyzetét, eltérő tapasztalatait és igényeit.

A KISZ tehát a párt politikai tömegszervezete, amely a fiatalokat tömöríti a párt politikájának propagálása és végrehajtása érdekében.

Az ifjúság nevelésében kibontakozó társadalmi munkamegosztás fejlődése számos olyan feladat (lakásépítés, klubfenntartás stb.) alól felszabadítja a KISZ-t, amely nem következik szervesen alapvető hivatásából. Az ilyen területeken szervezeteinknek kezdeményező, véleményező kritikai szerepet kell betölteni. Tehát az ifjúsági szövetség nem „vonul ki” ezekről — a fiatalokat érintő és érdeklő — területekről, csupán a jelenléte válik más jellegűvé. A különféle állami, társadalmi, kulturális és sportszervezetekben és egyesületekben a KISZ-megbízattal ott dolgozó tagok segítségével érvényesíti politikai

befolyását, végzi a fiatalok között tömegpolitikai tevékenységét.

Fő feladatai. Ha erősen leegyszerűsített formában akar-nánk az ifjúsági szövetség feladatait összefoglalni, akkor azt mondhatnánk: a KISZ összekötő kapocs az MSZMP és az ifjúság széles tömegei között. Olyan kapcsolat, öss-zeköttetés, amelyen nemcsak egyik irányban lehet „te-lefonálni”, hanem oda is meg vissza is. Ez teljesen meg-felel a KISZ hivatásának, vagyis annak a követelmény-nek, hogy szolgálja a párt eszméit és politikáját. E fel-adatát azonban sajátos eszközeivel hajtja végre.

Kommunista nevelés. Az ifjúsági szövetségnek egyik alapvető feladata, hogy a marxista—leninista világnézet szellemében, a párt vezetésével és közvetlen irányításá-val kommunistává nevelje tagjait. Ezt azonban nem sza-bad úgy értelmezni, hogy a KISZ tagjaiból bizonyos idő elteltével automatikusan párttagok lesznek. A kommu-nistává nevelés a törekvés, a munka tartalmát alkotja — nem pedig az MSZMP szervezeti tagsággal lemérhető eredményét.

Az ifjúsági szövetség nevelőmunkájával a párt politi-kájának, a marxizmus—leninizmus eszméinek érvénye-sítésére törekszik. Feladatának tekinti, hogy tudományos világnézetünket a társadalomban tovább terjessze, a KISZ-tagok körében pedig ifjúkommunistává nevelésük-kel együtt fokozatosan uralkodóvá változtassa. A KISZ nevelőmunkája segíti a fiatalok tömegeinek, a szerveze-ten kívülieknek ideológiai fejlődését is. Eszményképnek a mindenoldalúan fejlett, kommunista világnézetű em-bert tekintjük, aki szereti szocialista hazáját, tevőlegesen is részt vesz annak építésében, gazdagításában, védelme-zésében — haladó hagyományaink, kultúránk ápolásá-ban, fejlesztésében, aki internacionalista, szolidáris a sza-badságukért, a társadalmi haladásért küzdő népek harcá-

val, s aki a szocialista erkölcs szabályai szerint élő, közösségi ember.

A KISZ-szervezetben kapott különböző megbízatások, a vállalt feladatok, az ifjúsági szövetségben folyó elméleti és gyakorlati képzés lehetőséget nyújt a tehetséges, vezetésre alkalmas fiataloknak képességeik kibontakoztatására. A KISZ-ben olyan aktivisták, ifjúsági vezetők tömegeit kell évről évre felnevelni, akik képesek forradalmi szellemben tanítani az ifjúságot, erkölcsi, politikai magatartásuk alapján élvezik az ifjúság bizalmát és szeretetét, s képesek a fiatalok alkotó energiáját, lendületét közös céljaink szolgálatába állítani.

A párt utánpótlása. Az ifjúsági szövetség megtisztelő joga és feladata, hogy — együttműködve a KISZ-ben dolgozó párttagokkal, a pártszervezetekkel — a legöntudatosabb fiatalokat saját soraiban kommunistává nevelje; alkalmassá tegye őket arra, hogy az MSZMP soraiba léphessenek.

Lenin az Oroszországi Kommunista Ifjúság Szövetség III. kongresszusán így fogalmazta meg ezt a gondolatot: „Önöknek kommunistákat kell nevelni önmagukból.” A kommunizmus tanulásáról kifejtette, hogy ha az csak abból állana, hogy az ember elsajátítja azt, ami a kommunista művekben, könyvekben van kifejtve, túl könnyen megeshetne, hogy „kommunista” betűragókat vagy szájhősöket kapnánk. A kommunizmushoz nem lehet eljutni a végkövetkeztetések megtanulása útján, mert akik csak elolvassák és megtanulják az elméletet, de azt nem építik be személyiségükbe, képtelenek a helyes cselekvésre. De ugyanakkor igaz az is, hogy senki sem válhat ifjúkommunistává anélkül, hogy elsajátítaná mindazt a tudást, kultúrát és civilizációs értéket, amit az emberiség felhalmozott. Álláspontunk ma is az: kommunistává válni csak az emberiség kultúrájának birtokában, a munka és a harc révén lehet.

A párt utánpótlásának nevelése mindenekelőtt átgon-

dolt kádermunkát követel a KISZ-szervezetek vezetőitől. Ismernünk kell azokat a fiatalokat, akikkel a mozgalomban együtt dolgozunk. Figyelemmel kell kísérni aktivistáink szakmai, politikai, emberi fejlődését. A párt-szervezetekkel együtt a legjobbakat tudatosan fel kell készíteni a párttagságra. A felkészítés alapvetően nevelés legyen: szocialista nevelés — a munkára, a marxista—leninista világnézetre, a közéletiségre, kollektivisták erkölcsi tartására.

Az MSZMP-től kapott joga KISZ alapszervezeteinknek, hogy ha a pártba KISZ-tagokat vesznek fel, egyik ajánló a KISZ-taggyűlés lehet. Az ajánlás nagy lehetőség és egyben nagy felelősség is: bizalom az emberben és bizakodás a KISZ-szervezet jól végzett nevelőmunkájának eredményességében. Ha komoly figyelem, gondoskodás és szorgos munka előzte meg a párttagajánlást, alapszervezeteink nem fognak szégyenkezni érte.

A párt politikájának megvalósításáért. A KISZ legfontosabb feladatai közé tartozik, hogy a fiatalok körében hirdesse az MSZMP politikáját, azaz megismertesse tagjaival és a vonzáskörébe tartozó fiatalokkal, meggyőzze őket a párt politikai céljainak helyességéről, fogadtassa el a munkát, erőfeszítést is igénylő feladatokat, mozgósítson azok megoldására.

Az ifjúsági szövetség részt vesz a párt határozatainak végrehajtásában, akár gazdasági feladatokról van szó, akár a szocialista demokrácia továbbfejlesztéséről, akár a dolgozó tömegek kulturális színvonalának emeléséről. Mindent megtesz azért, hogy országos méretekben, minden iskolában és munkahelyen, a fegyveres erőknél és a lakóterületen a szocializmus építésére, társadalmi rendünk és vívmányaink védelmére mozgósítsa az ifjú nemzedéket.

Ifjúsági közösség. Az ifjúsági szervezetnek természetes kötelessége, hogy az ifjúság életkori sajátosságait ismer-

ve, azokhoz igazodva, közösségeket alakítva, nevelje a fiatalokat.

A fiatalok útkeresése előbb-utóbb elvezet a közösséghez, pontosabban: valamilyen közösséghez. A KISZ társadalmi feladata, hogy megrövidítse a kollektívához vezető utat, szűkítse az eltévedés lehetőségeit — egyértelműen a szocialista közösség alternatíváját biztosítsa.

Ebben az értelemben is különösen sokat tehet a KISZ a fiatalok társadalmi beilleszkedésének segítésében. Az életbe lépő ifjúnak először meg kell tanulnia élni a társadalomban — azaz: felnőtté kell válnia. A felnőtté válás során, fogékonysága révén érzékeny minden erőfeszítést és hősiességet követelő kezdeményezés iránt. A jóra való törekvést, a rosszal szembeni kérlelhetetlenséget, az önfeláldozást, a bátorságot, a fegyelmezettséget — a közösségi érzést kell felébresztenünk a fiatalokban. KISZ-szervezeteinknek tehát igazi ifjúsági közösségeknek kell lenniük.

Kielégíteni a fiatalok törekvéseit. A KISZ-szervezet olyan kollektíva legyen, amely alkalmas arra, hogy a fiatal ember törekvéseit ne fojtsa el, hanem saját, önálló szervezeti kereteiben kielégítse. A fiatalok igényei, törekvései ezerfélék lehetnek. Az egyik költői hajlamot érez, a másik szónoki képességeit szeretné próbára tenni, a harmadik színészi adottságait szeretné csillogtatni, a negyedik utazásain szerzett élményeit adná át és így tovább. Ezeket a törekvéseket, a sokféle érdeklődést mindmind értelmes, politikailag helyes célok szolgálatába állítani — ez is a KISZ-szervezet feladata. A törekvések sokfélesége, az egyéni érdeklődés többirányúsága egyáltalán nem baj — inkább úgy kell felfogni, mint az öntevékenység, az alkotó kezdeményezések lehetőségét, ami megadja az alapot az egyéni feladatok differenciált kialakítására, a változatos, sokszínű közösségi megbízatási rendszer létrehozására.

Tanítani a közéletet. A KISZ alapszervezetei, illetve a KISZ-csoportok közösségei a fiatalok számára a közélet alapvető szinterei is. Hiszen közös dolgaikról döntenek a tagok, feladatokat bízhatnak egymásra, végrehajtják, majd értékelik a végrehajtást. Minősítik a kollektíva, a vezetőség és egy-egy KISZ-tag tevékenységét. Megvitatják az iskola vagy munkahely őket érintő ügyeit, s szóba kerülnek országos jelentőségű dolgok is.

A KISZ-szervezeteknek feladatuk, hogy tagságuk körében felkeltsék az érdeklődést a politika, a politizálás iránt; választ adjanak a fiatalok kérdéseire; megtanítsák őket a közélet demokratikus fórumain való részvételre. A KISZ-szervezetben célszerű elsajátítani a vita, az érvelés alapjait, a közösséget érintő ügyekben a felelősséggel való döntést, az egyéni érdek szükség szerinti alárendelését a közösséginek, s a közös akarat végrehajtását.

Az ifjúsági szövetség azonban nemcsak saját szervezeteiben biztosítja a KISZ-tagok politikai, közéleti aktivitásának kibontakoztatását, hanem minden olyan helyen, ahol fiatalok élnek, tanulnak, dolgoznak. Tehát a KISZ-szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy a lakóterület, a munkahely, a tanintézet közéleti fórumain a fiatalok megjelenhessenek, pontos tájékozottságon alapuló helyes véleményt nyilváníthassanak, s jogos felleléseik meghallgatásra is találjanak.

A fiatalok politikai képviselője. A KISZ hivatásának lényegéhez tartozik politikai képviseleti feladata is. Az ifjúsági szervezetnek, a KISZ választott tisztségviselőinek pontosan ismerniük kell a környezetükben élő fiatalok helyzetét, véleményét, magatartását, tetteit — s ezekről pontos jelzéseket kell továbbítaniuk az MSZMP szervezeteihez, bizottságaihoz. A párt ifjúságpolitikája csak úgy váltható valóra, ha e politika gyakorlati alkalmazásáról, a végrehajtás eredményeiről és problémáiról gyors és pontos visszajelzéseket kap a párt, lehetőleg

közvetlenül, a legjobban érintettek — itt a fiatalok — köréből.

Az ifjúsági szövetségnek a párttól kapott és jogszabályban is rögzített joga az, hogy képviseli a fiatalokat az állami és társadalmi szervek előtt. Miért van szükség arra, hogy a KISZ ilyen hangsúlyozottan érdekvédelmi, érdekképviselői jellegű feladatokat is ellásson? Hiszen a társadalom és az ifjúság érdekei alapvetően azonosak! Ez igaz. De a társadalmi érdekek, a csoport-(munkahelyi, intézményi) érdekek és az ifjúság egyes rétegeinek, csoportjainak érdekei között időlegesen ellentmondások jöhetnek létre. A KISZ feladata, hogy hozzájáruljon az ellentmondások feltárásához és megoldásához.

Az érdekvédelmi feladatok következetes végrehajtása kétirányú politikai munkát követel a KISZ-szervezetektől. Egyfelől fel kell lépniük a jogtalan követelőzés, a túlzott igények, a készre váró szemlélet és a fenálló jogszabályok megsértése ellen a fiatalok körében; másrészt következetesen védeniük kell az ifjúság törvényekben és rendeletekben biztosított jogait, harcolniuk kell a fiatalok jogainak érvényesítéséért.

Ezért a KISZ-szervezetek bevonják a fiatalokat, mindenekelőtt a KISZ-tagokat az őket érintő és foglalkoztató társadalmi, politikai, gazdasági, szociális és más kérdések megvitatásába, még a döntések meghozatala előtt. A KISZ az utóbbi években nagy szerepet vállal a fiatalokat érintő javaslatok, rendeletek, törvények kialakításában, végrehajtásában, a végrehajtás ellenőrzésében, illetve a tapasztalatok feltárásában, a határozatok szellemével ellentétes vagy torzított gyakorlat bírálatában.

Ki lehet az ifjúsági szövetség tagja?

A KISZ azt a lehetőséget biztosítja a fiatalok számára, hogy az idősebb kommunisták segítségével tömörüljenek, önmagukat szervezve, vezetve, egymást nevelve, támo-

gatva, bírálva, az élet kis és nagy küzdelmeiben érleljék egymást kommunistákká, s azt kívánja tőlük, hogy külön-külön és együttesen a kommunista gondolkodást és erkölcsöt, világnézetet, magatartást, áldozatkészséget sugározzák környezetükben.

Azokat fogadjuk és hívjuk magunk közé az ifjúsági szervezetbe, akik tudják, mit vállalnak, s KISZ-en kívüliként tanújelét adják tenniakarásuknak. Ki lehet tehát a KISZ tagja?

Azok a fiatal emberek, akik:

- 14. életévüket betöltötték (a gyakorlatban: akik elvégezték az általános iskolát), de még nincsenek 26 évesek;
- önkéntesen kérik felvételüket a KISZ-be;
- becsületesen, legjobb tudásuk szerint dolgoznak és tanulnak;
- megismerték a KISZ történetét és szervezeti szabályzatát;
- tudják, hogy mit vállalnak: a KISZ céljait, a szervezeti szabályzatban megfogalmazott köteleességeket, az ifjúsági szövetség határozatainak végrehajtását, az alapszervezeti munkában való részvételt, a tagdíj fizetését;
- kommunistává akarnak válni az ifjúsági szervezetben;
- KISZ-en kívüliként bizonyítják tenniakarásukat, társadalmi aktivitásuknak tanújelét adják a tanulmányi és munkaversenyekben, a társadalmi munkában, a politikai, kulturális és sportakciók során — legjobb tudásuk szerint teljesítve a KISZ-szervezettől kapott megbízatásaikat.

A tagfelvételi követelményeket lényegében és átfogóan a szervezeti szabályzat meghatározza, de nem foglalkozik a fiatalok tagfelvételének előkészítésével. A KISZ KB 1974. áprilisi határozata előírta, hogy milyen egységes tartalma legyen a tagfelvételt előkészítő munkának s

együttal megjelölte az előkészítésnek ifjúsági rétegenként és korosztályonként differenciált formáit is.

Killián-próba. A Killián-próba az úttörőéletből kilépő fiataloknak KISZ-tagfelvételükig szervezett tevékenységet, a KISZ-szervezet törődését és figyelmét biztosítja. (Itt csak röviden beszélünk róla, hiszen a Killián-próbához tankönyv, munkafüzet stb. készült.) Célja, hogy lehetőséget adjon a KISZ-be lépni szándékozó fiataloknak a szükséges politikai és ifjúsági-mozgalmi ismeretek megszerzésére és a KISZ-be való belépés felelősségét kifejező egyéni megbízatások teljesítésére, a közösségi életbe való bekapcsolódásra; arra, hogy értelmileg, érzelmileg azonosuljanak a KISZ célkitűzéseivel, dönteni tudjanak abban, hogy akarják-e, tudják-e vállalni a történelmi örökséget, a megkezdett utat; arra, hogy tudatosan felkészüljenek a magasabb szintű szervezeti életre, az úttörőcsapatban megkezdett közéleti aktivitás törés nélküli továbbfejlesztésére.

A középiskolások és szakmunkástanulók közül azok lehetnek a KISZ tagjai, akik sikeres Killián-próbát tesznek. Az alapkövetelmények teljesítése valamennyi középfokú tanintézeti fiatal (tehát nemcsak az elsősök!) KISZ-taggá válásának feltétele. E szabály alól egyetlen kivétel van: az „úttörőszövetségben kiemelkedő munkát végzők — azok a csapat- és rajvezetőségi tagok és őrvezetők, akik megkapták a Kiváló Úttörőmunkáért kitüntetést —, a Killián-próba elvégzése nélkül is kérhetik felvételüket a KISZ-be”. Az ő esetükben a KISZ-taggyűlés elsősorban a korábbi közösségben végzett és különösen elismert munkát értékelve dönt a tagfelvételtől. Ugyanakkor módot teremtenek számukra, hogy már a tanév kezdetétől lehetőségük legyen felkészültségük bizonyítására. Olyan megbízatásokat kapnak, amelyek teljesítése során új közösségükben (osztály, érdeklődési kör) is bizonyíthatják alkalmasságukat, tekintélyt és elismerést szerezhetnek. Felvételükre még az őszi időszakban sor kerülhet abban

az alapszervezetben, amelynek munkájába bekapcsolódtak.

A Killián-próba az úttörő és a KISZ-tagság közötti átmenet. A KISZ-tagfelvételi követelmények éppen ezért — az úttörőélet szokásaira, normarendszerére és formáira épülnek. Ez határozza meg a követelmények megismertetésének és számonkérésének módszereit, a játékos, kötetlen, öntevékenységre ösztönző eljárásokat.

Megszervezése. A Killián-próba megszervezéséért az iskolai KISZ-vezetőség felelős. Célszerű, ha a politikai képzési munkabizottság egyik szekciója foglalkozik a próba konkrét szervezési kérdéseivel. Kapcsoljunk be ebbe a munkába tapasztalt, jól felkészült felsőéves KISZ-vezetőket, tanárokat, népművelőket, sportvezetőket, klubvezetőket. A szekció feladata: a próba előkészítése, az ismeretanyag elsajátítását segítő Killián-körök vezetőinek kiválasztása, felkészítése, kiadványok, tankönyvek, segédanyagok beszerzése, módszertani segítség, tanácsadás, a próba értékelése.

A Killián-próba szervezeti kerete a Killián-kör. Killián-kört az iskolában lehet szervezni: iskolai szinten vagy az alapszervezetek mellett.

Ha sok jelentkező van egyidőben — iskolai szintű Killián-kör alakul. A nagy létszámú körből általában az egy alapszervezetbe jelentkezők Killián-csoportokat alakíthatnak.

KISZ-építés a dolgozó fiataloknál

A tagfelvétel előkészítésének a dolgozó fiataloknál nem kötelező, hanem lehetséges formája a Killián-próba. Alapvető az egyéni patronálás útján történő felkészítés, hiszen az úttörőkorosztálytól már időben távolabb levő, más életkori és szociális sajátosságokkal rendelkező fiatalok tagfelvételéről van szó. De a tagfelvétel előké-

szítésének célja nem különbözik: az, hogy a KISZ kommunista, politikai jellegének erősítésével összhangban teret biztosítson a belépni szándékozó fiataloknak a szükséges politikai és ifjúsági-mozgalmi ismeretek megszerzésére és a KISZ-be lépés felelősségét kifejező egyéni megbízatások teljesítésére, a közösségi életbe való bekapcsolódásra, az ifjúkommunista elkötelezettség kialakítására.

Azoknak a dolgozó, illetve egyetemista vagy főiskolás fiataloknak, akik a KISZ-szervezetbe való felvételüket kérték, „akárcsak a Killián-próbázóknak, meg kell ismer-niük az ifjúsági mozgalom történetét, a KISZ szervezeti szabályzatát és az ifjúsági mozgalom időszerű kérdéseit; jövőendő alapszervezetük hagyományait, jelenlegi munkáját és terveit. Be kell kapcsolódniuk jövőendő alapszervezetük közösségi életébe, abban feladatokat kell vállalniuk.

Mi lehet az alapszervezet által adott feladat, KISZ-megbízatás tartalma? Teljes felsorolásra nem vállalkozhatunk, de a legfontosabb lehetőségeket jelezzük: részvétel a munkaverseny-mozgalom, illetve tanulmányi verseny, szakmai-tanulmányi munka valamilyen formájában (pl. Alkotó Ifjúság pályázat); az alapszervezet programjainak előkészítésében, lebonyolításában (pl. klubdelután szórakoztató műsora); a KISZ keretein kívüli közéleti tevékenységben (pl. úttörőmunka, lakóterületi ifjúsági klub, Hazafias Népfront-mozgalom); dolgozó fiataloknál a meglevőnél magasabb iskolai végzettséget szolgáló tanulmányok megkezdése.

Előkészítés, szervezés. A KISZ tagjai közé a felvétel önkéntes, írásos jelentkezés alapján történik. A belépni szándékozó fiatalnak az alapszervezeti KISZ-vezetőséghez kell eljuttatnia írásos felvételi kérelmét. Amennyiben nem Killián-próbát szerveznek, minden felvételét kérő fiatal mellé a KISZ-vezetőségnek ki kell jelölnie egy KISZ-tagot („patrónus”), akinek az a megbízatása, hogy

segítséget nyújt a jelentkezőnek a kötelező politikai, ifjúságmozgalmi ismeretanyag elsajátításában. A „patrónus”, illetve a KISZ-vezetőség gondoskodik arról, hogy a jelentkező bekapcsolódjon az alapszervezet életébe, s megfelelő vállalatokat tegyen. A patronálási tevékenységnek ki kell terjednie a segítségnyújtáson túl az ismeretszerzés minősítésére, a megbízatások teljesítésének értékelésére is. Ez a patronálótól folyamatos figyelmet, gondoskodást, törődést igényel.

Ha a jelentkező a szükséges ismereteket megszerezte, megbízatásainak teljesítésével bizonyította, hogy akar és képes a közösségben, a közösségért az átlagosnál magasabb teljesítményt produkálni — a KISZ-alapszervezet vezetősége a soron következő ülésén megtárgyalja a felvételi kérelmet. Erre az ülésre meg kell hívni a patronálással megbízott KISZ-aktivistát. A vezetőségnek abban kell állást foglalnia, hogy javasolja vagy nem javasolja a taggyűlésnek a jelentkező felvételét. A döntés alapvető tényezője a patrónus véleménye, valamint 16 évnél fiatalabb jelentkezők esetében az úttörőszövetségben korábban végzett tevékenység értékelése. A döntésről indoklást is kell a taggyűlés elé terjeszteni.

Követelmények. Mit várunk a KISZ tagjától? A felvétellel nem szűnnek meg azok a követelmények, amelyeket elvárunk a KISZ-szervezetbe lépőtől. Sőt! Az ifjúsági szövetségnek arra kell törekednie, hogy a KISZ-ben töltött évek során tagjai kommunista fiatalokká váljanak, mind jobban megfeleljenek a szervezeti szabályzat követelményeinek; cselekedeteik indítéka mindinkább a kommunista eszmeiség legyen; bátrabban képviseljék a párt eszméit és politikáját; határozottabban lépjenek fel a téves vagy ellenséges nézetekkel szemben, aktívabban vegyenek részt az ifjúsági szervezet munkájában, a társadalmi, politikai életben.

A KISZ tagjaival szemben támasztott követelményeket konkrétan és személyre szólóan kell megfogalmazni,

a feladatok teljesítéséhez meg kell teremteni a feltételeket — így válik az egyén és a közösség munkája is értékelhetővé. Mit várunk a KISZ tagjától? A következő négy pontban foglaljuk össze:

- „Becsülettel, legjobb képességei szerint tanuljon és dolgozzon!”
- „Hirdesse a párt politikáját, mutasson példát megvalósításában!”
- „Ne tűrje a közömbösséget, legyen aktív a közélet minden területén!”
- „Szabad idejét aktív pihenésre, művelődésre, testedzésre használja!”

Az ifjúsági szövetség tagjainak megítélésben ez a négy pont nem abszolút mérce, hanem olyan célmeghatározás, amelynek irányában minden KISZ-szervezetnek és -tagnak kötelessége előrehaladni.

A KISZ működési alapelvei

A KISZ, mint a párt ifjúsági szervezete, kommunista jellegű ifjúsági szervezet, amelyben a demokratikus centralizmus elvének érvényesítése a kommunista vonás nélkülözhetetlen eleme. (Történelmi tapasztalat, hogy a demokratikus centralizmus elvének érvényesítése nélkül csak reformista típusú szervezetek, vitaklubok és egyletek jöhetnek létre.) Ez az elv a következőket jelenti:

1. A KISZ valamennyi vezető szervét — az alapszervezettől a kongresszusig — demokratikusan és titkosan alulról fölfelé választják. A megüresedett hely indokolt esetben behívással is betölthető, ennek aránya azonban a választott tagok egyharmadát nem haladhatja meg.

2. A felsőbb szervek határozatait, döntései mindenkor kötelezőek az alsóbb KISZ-szervekre és minden egyes KISZ-tagra. A felsőbb szervek módosíthatják, érvényteleníthetik az alsóbb szervek döntéseit, ha azok ellentétesek a felsőbb KISZ-szervek határozataival.

3. A választott szervek kötelesek rendszeres időközönként beszámolni annak a testületnek, amely megválasztotta őket, a KISZ-tagságnak, illetve az őket irányító felsőbb szerveknek. Választott testületeket csak választott testületek irányíthatnak.

4. A kisebbség köteles magát alávetni a többség által hozott határozatoknak. Kisebbségi véleményét azonban bárki fenntarthatja, a felsőbb szerveknek jelezheti, de nyílt agitációt nem folytathat mellette. Eltérő véleményének fenntartása senkit sem mentesít a többségi döntés végrehajtása alól.

Sokszor találkozunk azzal a felfogással, amely a demokratizmust és a centralizmust ellentétes elvnek tünteti fel. Ez tévedés. Szervezeti alapelvünk két alkotóeleme: a centralizmus és a demokratizmus szerves egységet képez egymással, dialektikus kölcsönhatásban áll.

A centralizmus helyes érvényesítése demokratikus elveket is tartalmaz, és a demokratizmus öncélúvá válik, ha nem segíti elő a központi irányítás megvalósítását.

Demokratizmus. Az ifjúsági szövetségben a demokratikus centralizmus demokratikus elemét az képezi, hogy a KISZ vezető testületeibe, a kongresszusra demokratikusan, alulról, alapszervezeti taggyűlésen, munkahelyi, járási, iskolai, városi, megyei küldöttértekezleteken választják a tagokat. Így a testületi döntésekben közvetve benne van az alapszervezetek véleménye, akarata. Közvetlenül is érvényesülnek a demokratikus elemek. Egyrészt maguk a döntéshozatali szabályok biztosítják azt, másrészt a döntést hozó testületi tagok kötelessége egy-egy kérdés tárgyalása előtt minél szélesebb körben tájékozódni a KISZ-tagok véleményéről.

Centralizmus. A centralizmus nemcsak azt jelenti, hogy a központi szervek határozatait kötelező megvalósítani, hanem a megyei, járási, városi bizottságok, sőt a helyi szervek döntéseinek fegyelmezett, következetes végrehajtását is.

A demokratikus centralizmus fontos követelménye, hogy a KISZ-tagok jogai maradéktalanul érvényesüljenek. Hogyan? A KISZ-tag vegyen részt a KISZ vezető testületeinek megválasztásában, érvényesítse jogait a KISZ célkitűzéseinek kialakításában, a határozatok kidolgozásában, megvitatásában. A különböző fórumokon nyilvánítson véleményt.

A KISZ-szervezetekben érvényesüljön a folyamatos beszámoltatás rendszere. A tagságot rendszeresen tájékoztassák a vezetőség tevékenységéről, illetve az adott munkahelynek a fiatalokat közvetlenül érintő legfontosabb politikai és gazdasági kérdéseiről.

Téves felfogások. A demokratikus centralizmus elvének gyakorlati megvalósítása közben két, egymással ellentétes félreértéssel, téves felfogással találkozhatunk. Mindkettő a két elem szétválasztásából ered, s károsan hat az ifjúsági szövetség tevékenységére. Az első, a demokratizmust a többi szervezeti elv fölé helyezi. A vitát, a bírálatot tartja döntőnek. Az egységes cselekvés, a fegyelmezett fellépés, e szerint kevésbé fontos. A demokrácia elve ilyen eltorzításának a mozgalom szervezettsége, fegyelme, az öntevékeny munka és végső soron az ifjúsági szövetség kommunista jellege látja kárát.

A másik, ugyanilyen káros elképzelés szerint a demokratizmus jelentéktelen a KISZ-szervezetek tevékenységében. E felfogás lebecsüli a tagság szerepét, véleményét és aktív részvételét az alapszervezet életében. Nem törekszik igénybe venni a tagság tapasztalatait, így az alapszervezetek taggyűlései formálisak, merevek lesznek.

A kollektív vezetés. A demokratikus centralizmusnak, mint szervezeti alapelvnek elválaszthatatlan része a kollektív vezetés. A kollektív vezetés mind a KISZ alsóbb, mind felsőbb szerveinek munkáját erősíti. Mit jelent a kollektív vezetés a gyakorlatban?

Elsősorban azt, hogy minden kérdésnél figyelembe kell venni, hogy kinek mire van hatásköre. Például olyan kérdésekben, amelyeknek az eldöntése az alapszervezeti taggyűlés feladata — tagfelvétel, akcióprogram, vezetőségválasztás stb. — nem elég, ha csak a titkár vagy a vezetőség dönt. Ugyanakkor nem a taggyűlésen kell eldönteni azokat a kérdéseket, amelyben a titkár vagy a vezetőség döntése is elég — egyes szervezési feladatok, pénzügyi témák meghatározott összegig stb.

A másik fontos szempont, hogy a kollektív döntés előtt a testület tagjai kellő tájékozottsággal rendelkezzenek és hogy a tények ismeretében aktív vitában döntsön a testület. Nem elég, ha a titkár vagy a vezetőség jól informált, és ebből kiindulva döntéssel kezdi a „vitát”. A kollektív vezetésnél nélkülözhetetlen az alkotó vita, és ennek nyomán a többségi álláspont kialakítása.

A kollektív vezetés fogalmába szervesen beletartozik, hogy a testület tagjai ismerjék egymást, becsüljék a másik véleményét, és kölcsönös bizalom fejlődjék ki a vitáikban.

A kollektív vezetés elve csak úgy valósulhat meg, ha a választott testületeken belül az egyes tagok egyenlőek. A szervezeti szabályzat III. 12/a pontja rögzíti, hogy „A vezető szervek tagjainak jogai és kötelességei egyenlőek.” Elfogadhatatlan tehát, hogy esetenként egy-két személy hangoskodása döntse el a vitát. Helytelen, ha a testület némely tagja, vezetője „kinyilatkoztatásával” olyan légkört teremt, amely gátolja az alkotó eszmecserét.

Egyszemélyi felelősség. A kollektív vezetés elve szorosan kapcsolódik az egyszemélyi felelősség elvéhez. A kollektivitás a döntés folyamatában érvényesül, míg a végrehajtásban az egyszemélyi felelősség elvének kell dominálni. Egyszemélyi felelős nélkül nem valósulhatnak meg a testületi döntések, hanem az ellentétes intézkedések, a zűrzavaros szervezés következtében megghiúsulnak.

Testületi döntés. A testületi döntés jelentős biztosíték arra, hogy a végrehajtására a kollektíva döntő többsége mozgatható legyen. A kollektív vezetés kettős irányú folyamat, amelyben egyrészt a döntést meghozók, másrészt a beszámolók a döntés végrehajtói. Így a kollektív vezetés jelentős ellenőrző funkciót is jelent.

A KISZ pártirányítása

A KISZ ifjúsági szervezete a pártnak, s emellett politikai szervezet. Az ifjúságnak a forradalmi mozgalomhoz való sajátos viszonyát az adja, hogy lendületesebb, kötetlenebb gondolkodású elődeinél, számára a jelen kiindulópont és nem végeredmény — így könnyebben, frissebben befogadja az újat — társadalmi értelemben is: ezért jelenthetnek a forradalom számára komoly erőt az ifjúság tömegei. De az ifjúság nem önálló társadalmi erő, s még kevésbé a társadalmi forradalom vezető ereje. Szerves része a társadalom osztályainak és rétegeinek.

Önálló szervezet. Az ifjú nemzedék mindig vágyat érez az önállóság iránt. Felnőttnek akarja tudni magát, s egyben különbözni is szeretne a felnőttektől. A felnőtté váláshoz, a társadalmi „edzettség” kialakulásához viszont arra van szükség, hogy fejlődjön a fiatalok kezdeményezőkézsége, a közösség iránti kötelelességtudata, a szervezeti feladatokért érzett felelőssége, öntevékenysége.

Ezeket a sajátosságokat, törekvéseket megfelelően figyelembe venni csak önálló szervezeti keretek között lehetséges. Csak az önálló szervezeti élet ad lehetőséget arra, hogy e fiatalok együtt tanulják a szocialista demokratizmus alapjait, a vezető és végrehajtó funkciókban végzendő tevékenységet. (Ugyanakkor nem szabad elfelejtenünk, hogy az ifjúság nem önálló társadalmi erő, hanem szerves része a társadalom osztályainak, rétegeinek.)

A KISZ önállósága tehát szükségszerű dolog. Ez az önállóság azonban (a párthoz viszonyítva) nem eszmei, nem politikai különállóság. A KISZ önállósága — szervezeti önállóság, s mint ilyen: eszköze politikai feladataink megoldásának.

Az önállóság megnyilvánulásai. Miben nyilvánul meg az ifjúsági szövetség szervezeti önállósága? Alapvetően abban, hogy a KISZ-be lépő fiatalok nem válnak egyúttal a párt tagjaivá is — tehát a KISZ-tagság és a párttagság nem egybeeső fogalom. A KISZ ennek megfelelően önálló szervezeti szabályzat alapján működik.

A KISZ-nek, a párt vezető szerveitől külön létező, saját vezető testületei vannak, ezeket a KISZ tagsága választja meg. Tevékenységét önálló akcióprogramok, munkatervek alapján végzi — ezeket a KISZ taggyűlései, illetve választott szervei fogadják el. A KISZ önálló képviselője az ifjúság társadalmi érdekeinek. Szervezeteink nemcsak a párttól kapott feladatokat oldják meg, hanem kezdeményeznek, öntevékenyek.

Az ifjúsági szövetség külön intézményekkel rendelkezik (pl. a KISZ Központi Művészegyüttes), saját kiadó-vállalata van (Ifjúsági Lapkiadó Vállalat), önálló könyvkiadói és lapkiadói tevékenységet végez. Saját újságjai vannak (pl. Magyar Ifjúság, Ifjúkommunista). Külön költségvetése van, elkülönült gazdálkodást folytat a szövetség, illetve a szervezetek pénzeszközeivel. A KISZ, illetve egyes szervei, jogi személyek.

A KISZ önállósága jut kifejezésre abban is, hogy a fiatalok jellemzőihez igazodó sajátos munkastílusa, munkanormái és mozgalmi módszerei vannak. A KISZ szervezeti önállósága pártunknak, társadalmunknak az ifjúság iránti bizalmát fejezi ki. Ez a bizalom viszont felelősségteljes munkára kötelez, s ezzel hatékonyabbá teszi az ifjúsági mozgalom politikai tevékenységét.

Pártirányítás. Az előbbieknél egyáltalán nem mond el-
lent, hogy a KISZ politikai munkáját a párt irányítja.
Ez a pártirányítás a KISZ munkájának alapvető feltétele
és alapelve. „A párt határozatai kötelező érvényűek a
kommunista ifjúsági szövetségre és szervezeteire. A
KISZ-szervek és -szervezetek a pártszervek és -szerve-
zetek közvetlen irányításával, támogatásával végzik
munkájukat.” (MSZMP Szervezeti Szabályzata 35. pont)

Felvetődhet a kérdés: „Van-e különbség akkor a párt-
tag és a KISZ-tag között? Hiszen egyformán kötelezőek
a határozatok!” A kérdés jogos, de a felkiáltójeles kijel-
entés nem igaz. Mert, amíg a párthatározatok a KISZ-re
és szervezeteire kötelezőek, addig az MSZMP-ben min-
den pártszervre, szervezetre és — itt van a döntő eltérés
— minden párttagra is. Tehát a különbség lényege az,
hogy a határozatok a párt egyes tagjaira is érvényesek,
míg a KISZ tagjaira ez ilyen módon nem vonatkozik.
Hiszen itt olyan fiatal emberekről van szó, akik elindul-
tak a kommunistává válás útján, de az esetek többségé-
ben még nem érettek meg arra. Így velük szemben
ugyanazt a követelményt támasztani, mint a párt tagjai-
nál egyrészt irreális lenne, másrészt szinte feleslegessé
tenné az ifjúsági szövetségnek a párttól elkülönült léte-
zését.

A pártirányítás lényege. A KISZ pártirányítása a párt
szervei és szervezetei számára hatáskört és egyben fele-
lősséget is jelent az ifjúsági szervezetben folyó mun-
káért. A pártirányítás lényege az, hogy az MSZMP ha-
tározataiban megjelöli a társadalmi szervezetek, s kö-
zöttük a KISZ legfontosabb feladatait is — ezzel meg-
határozza a KISZ tevékenységének fő irányvonalát. Az
ifjúsági szervezet természetesen nemcsak ezeknek a dön-
téseknek az alapján végzi munkáját, hanem ezekre épít-
ve kibontja szervezeti és tömegpolitikai munkájának fel-
adatait.

Csatornái. A KISZ pártirányításának két „csatornája” van: A közvetlen irányítás (szervezeti): azt jelenti, hogy a KISZ-szervezetet a munkahely, tanintézet vagy lakóterület szerint illetékes pártszervezet irányítja döntéseivel; a közvetett irányítás (képviselési) azt jelenti, hogy a párt politikájának a KISZ-ben való érvényesítését, a határozatok végrehajtását a KISZ-tagság között levő, az ifjúsági szervezetben dolgozó kommunisták, párttagok is biztosítják.

A KISZ pártirányításának jellege alapvetően elvi, politikai. Tehát testületi, taggyűlési határozatokkal, értelmes, meggyőző szóval a mindennapi munkakapcsolatok útján történik. A KISZ-szervezet és a pártszervezet közötti kapcsolattartásnak, az irányítás érvényre juttatásának számos formája van, pl.: a párt- és KISZ-rendezvényeken való kölcsönös részvétel; a KISZ-tagság tájékoztatása a párt határozatairól; a párttagság tájékoztatása a KISZ-szervezet előtt álló feladatokról; pártmegbízások adása KISZ-kollektíváknak, illetve KISZ-tagoknak; pártkoordináció a társadalmi szervezetek között; pártaktivisták és KISZ-vezetők beszélgetései.

Az úttörőszövetség a párt gyermekszervezete

A Magyar Úttörők Szövetsége a gyermekek és úttörővezetők tömegszervezete. Az úttörőszövetség a KISZ irányításával, de szervezetileg önállóan működik. Alapvető feladata a gyerekek szocialista szellemű nevelése és felkészítése a KISZ-életre.

Az Intéző Bizottság 1975. január 3-án határozatot hozott a KISZ feladatairól az MSZMP KB Titkársága 1974. április 1-i — a Magyar Úttörők Szövetsége tevékenységével foglalkozó — határozatának végrehajtásában. A határozat célja az, hogy tartalmában és formájában is hatékonyabbá váljék a KISZ-irányítás, s a KISZ-bizottságok és -alapszervezetek az úttörőszövetség politikai

irányítását úgy végezzék, mint a KISZ számára megtisztelő és felelősségteljes pártmegbízatást.

KISZ-irányítás. A KISZ-irányításnak azt kell elősegítenie, hogy az úttörőszövetség fejlessze tevékenységének gyermekszervezeti vonásait, vonja be a gyermekeket a társadalmi élet jobb megismerésébe, adjon számukra többirányú cselekvési lehetőséget. Közös célunk, hogy hatékonyabbá váljék a kisdobosok és az úttörők világnézet, politikai, erkölcsi nevelése, s az úttörőmunka egészét mélyebben hassa át az internacionalizmus. Ezek megvalósulása szükségessé teszi, hogy erősödjék a gyermeki öntevékenység és önkormányzó képesség, növekedjék az úttörőmunka színessége, vonzereje.

Az úttörőszövetség megnövekedett feladatai szervezettebb, folyamatosabb és felelősségteljesebb KISZ-irányítást igényelnek. Ennek érdekében határozta meg az Intéző Bizottság az irányítás politikai céljainak megvalósítását segítő legfontosabb eszközöket és módozatokat.

Az úttörőszövetség KISZ-irányítása és szervezeti önállósága az ifjúsági és a gyermekmozgalom minden területén érvényes elv, de a vezetés különböző szintjein sajátosan jelentkezik. Az úttörőszövetség KISZ-irányításáért minden szinten a KISZ választott testületei, személyileg a testület első számú vezetői a felelősek.

A KISZ-irányítás megvalósulását elsősorban a két szövetség tartalmi, politikai egységet biztosító összehangolt tervezőmunkája, programja, az úttörőmunka feltételeinek optimális biztosítása, és az irányításban részt vevő KISZ-tagok és KISZ-tag ifjúvezetők megbízatás alapján végzett tevékenysége teszi lehetővé.

Az alapszervezetek feladatai. A KISZ-alapszervezeteknek — mivel úttörőcsapatot közvetlenül nem irányítanak — az úttörőmunka segítése a feladatuk. Ennek módszerei elsősorban a testvérkapcsolatok kialakítása és fenntartása, valamint KISZ-tag ifjúvezetők és pártoló-

tesületi tagok megbízása, munkájuk rendszeres ellenőrzése.

Az alapszervezetek tartalmas, nevelő hatású testvérkapcsolatot tudnak kialakítani kisdobos- vagy úttörőközösséggel. A kapcsolat segítse elő az úttörőszövetség nevelési céljainak megvalósulását, az úttörők megismerkedését a KISZ-élettel, a sikeres pályaválasztást, az úttörők bekapcsolódását a népgazdaságilag hasznos társadalmi munkák végzésébe, terjedjen ki a nemzeti és nemzetközi ünnepeinkről való együttes megemlékezésekre, a kulturálódás és a sport területére. A kapcsolatok megteremtéséért és folyamatos fenntartásáért a KISZ-vezetőség a felelős, amelynek egyik tagja állandó megbízatás-ként végezze az ezzel kapcsolatos munkát. A KISZ-tagok — kivéve az ifjúságvezetőket — alkalomszerűen vállaljanak és kapjanak feladatokat az együttműködés különböző területein.

Külön feladatokat kaptak az általános iskolai pedagógusképző intézményekben működő, a pedagógus, a lakóterületi KISZ-szervezetek. Az ő munkájuk ugyanis nemcsak egy-egy úttörőcsapatra gyakorol hatást, hanem szélesebb körben járul hozzá az úttörőszövetség tevékenységének fejlesztéséhez.

Az általános iskolai pedagógusképző intézmények KISZ-szervezeteinek kiemelt feladata, hogy biztosítsanak lehetőséget tagjaik számára az úttörőszövetségben végzett munka gyakorlatának elsajátítására. E KISZ-szervezetek tagjai végezzenek rendszeres úttörővezetői tevékenységet.

Igen fontos, hogy létrejöjjön minél több pedagógus KISZ-alapszervezet. Ezek készítsenek külön tervet a KISZ—úttörő kapcsolatok erősítésére, növeljék befolyásukat, szervezettségüket az általános iskolákban dolgozó pedagógusok között. Segítsék az ifjúságvezetőket a politikai, mozgalmi, pedagógiai készségek elsajátításában.

A lakóterületi KISZ-alapszervezetek feladata, hogy az eddiginél nagyobb figyelemmel segítsék, szervezzék a

községekben és a városokban a kisdobosok és az úttörők lakóterületi munkáját. Különösen az iskolai tanítási szünetekben, az ünnepnapokon, a nyári vakáció alatt segítsék a gyermekek szabad idejének célszerű megszervezését. A lakóterületen hozzanak létre úttörőklubokat, szervezzenek kirándulásokat, társadalmi munkát, vonják be a gyermekeket környezetük védelmébe, fejlesztésébe. A nyolcadikos úttörőknél a jobb mozgalmi „átmenet” érdekében tartsanak rendszeres kapcsolatot az úttörőcsapatok vezetőivel.

E munka folyamatos ellenőrzése mellett az alapszervezetek beszámoló taggyűlésein is minden alkalommal számot kell adni az úttörőszövetség politikai irányítása érdekében végzett munkáról, az ezzel kapcsolatos egyéni vállalások, megbízatások teljesítéséről.

Az ifjúvezetők munkája. Az úttörőszövetség KISZ-irányításának fontos eleme a KISZ-tag ifjúvezetők munkája. Tevékenységük során a gyakorlatban valósul meg az úttörőszövetség KISZ-irányítása, hiányuk gyengíti az úttörőmunka hatékonyságát szinte minden területen.

Az ifjúvezetők számának növelése érdeke a KISZ-alapszervezeteknek is, hiszen a munkájuk javításához szükséges személyi feltételek tökéletesítésének kiapadhatatlan forrásai lehetnek az úttörőcsapatok, ha ott az ifjúvezetők pezsgő, az életkornak megfelelően politikus, vídám úttörőéletet teremtenek. Ugyanakkor az ifjúvezetői munka jó vezetői gyakorlat, s számos példa igazolja, hogy a KISZ-alapszervezet közösségi életére is jó hatással van, ha több tagja az úttörők közötti munkával fejleszti képességeit, emeli mind magasabbra az önmagával szemben támasztott követelményeket.

Arra kell törekedni, hogy az eddignél több fiatal kapjon állandó megbízatást ifjúvezetői munkára, s ezt teljes értékű KISZ-munkának ismerjék el minden KISZ-alapszervezetben. A KISZ-szervezeteknek — a csapatvezetőségekkel együtt — nagyobb felelősséget kell érez-

niük az ifjúvezetők kiválasztásáért, vezetői tevékenységük folyamatos segítéséért és körültekintő értékeléséért, munkájuk feltételeinek javításáért.

Ügyelni kell arra, hogy a KISZ-alapszervezetek rendszeresen, és különös gonddal foglalkozzanak az úttörő ifjúvezetők kiválasztásával és megbízásával, segítsék az úttörőcsapat által kiválasztott ifjúvezetőket. Munkájukat folyamatosan kísérik figyelemmel, ellenőrizték, értékélik. Az ifjúvezetők kiválasztásának alapelvei az önkéntesség, a rátermettség, a pedagógiai érzék legyenek, s a kiválasztásnál azt a szempontot kövessék, hogy növekedjék a szakmunkástanuló és a már dolgozó ifjúvezetők aránya. Az eddiginél több szakmunkásfiatal kapjon a KISZ-alapszervezettől ifjúvezetői megbízatást. Munkájuk során fordítsanak különös gondot a szakmák megismertetésére, megszerettetésére. Az ipari, mezőgazdasági jellegű KISZ-alapszervezetek a mostaninál nagyobb számban küldjenek az úttörőcsapatokba szakkörvezetőket.

A létszámemelés másik fontos módja a lemorzsolódás csökkentése. Ennek módszere elsősorban az legyen, hogy a már megbízott ifjúvezetők munkájáról az úttörőcsapatok rendszeresen tájékoztatják a KISZ-szervezetek vezetőségeit, és biztosítják e KISZ-megbízatás erkölcsi elismerését. Így az úttörőmunkában elért eredmények jutalmazásaként rendszeresen alkalmazni kell azokat az elismerési formákat, amelyeket más KISZ-megbízatás esetén is felhasználunk a kiemelkedő teljesítmény elismerésére.

A KISZ-alapszervezet tevékenységének szervezése, vezetése

Azzal, hogy valakit alapszervezeti titkárrá választottak, közösségének vezetője lett. Vezetni — kívülről, vezetettként nézve — bizony egyszerű feladatnak látszik. De ha gyakorolni kell, amikor minden súlya, munkája, felelőssége az ember vállára nehezedik — kiderül: a megfelelő személyiség, a jó tulajdonságok, (mint például: határozottság, jó emberismeret, szuggesztivitás stb.) nem elegendő — a vezetésnek is megvan a „tananyaga”, ahhoz is kellenek „szakmai ismeretek”.

De ne vágjunk a közepébe! A vezetés folyamatát elemezve különböző résztvékenységeket fedezhetünk fel, amelyek az egész vezetési folyamatban szorosan összefüggenek egymással. A vezető munkafolyamatának e résztvékenységeken belül is vannak szabályai, amelyeket szem előtt kell tartani munkánk minden fázisában.

A vezetés alapfogalmai

A vezetés sajátos társadalmi funkció, a társadalmi munkamegosztás terméke. Egyidős az emberi társadalommal, és fejlődése végigkísérte azt. A termelőerők és a társa-

dalmi viszonyok fejlődésének következményeként a vezetés napjainkra szinte „szakmává” vált, amelynek művelése sajátos ismeretanyaggal rendelkező, speciálisan felkészült embert kíván. A vezetői feladatkör eredményes ellátásának előfeltétele, hogy a vezető ismerje a vezetés lényegét jelentő speciális feladatcsoportokat.

A vezetés feladatai. A vezetés feladatait a szakirodalom leggyakrabban a következő csoportokba foglalja össze:

1. A szervezet képviselte és kapcsolása más szervezetekhez.
2. A szervezet elvi, személyi és anyagi munkafeltételeinek biztosítása.
3. A szervezet céljainak kitűzése, a feladatok megfogalmazása és megismertetése.
4. A vezetettek tevékenységének megszervezése úgy, hogy ez biztosítsa a feladatok végrehajtásának optimális folyamatát.
5. Az optimális szervezeti felépítés és a szervezeten belüli munkamegosztás biztosítása.
6. Gondoskodás a szervezet információrendszerének kiépítéséről és zavartalan működéséről.
7. A szervezet folyamatos fejlődésének biztosítása.
8. A végrehajtás szabályozása.
9. Végül a vezetés — minden vezető — elengedhetetlen feladata: saját képzettségének és vezetési módszereinek szüntelen fejlesztése.

A vezetés funkciói. A TÁJÉKOZÓDÁS. A tájékozódás a vezetés információszerző tevékenysége. Ezzel szerez tudomást a vezetés a rábízott szerv (szervezeti egység, szervezet, hálózat, szervezetrendszer) állapota és működése szempontjából jelentős tényekről. A vezetés csak úgy tudja a szervezet működésének elvi, személyi és anyagi előfeltételeit biztosítani, ha e feltételek változásáról és a változást okozó tényezők alakulásáról időben értesül.

A vezetés információszerző tevékenységét — helyesebben az igényelt információk jellegét — a vezetők személyi tulajdonságai, a vezetés sajátos feladatai (a szervezet profilja, a vezetés szintje, a szervezet aktuális állapota) határozzák meg.

Nemcsak az információk összetétele, áramlása, tartalma más ennek alapján, de eltérő az információk feldolgozása, átkódolása és továbbítása is. A vezetési információk szerzése, szűrése, rendszerezése a vezetés elsőrendű feladata.

Az információszerzés forrásai, módjai szoros összefüggésben vannak a vezetők szintjével, illetve azok szemléletének megfelelő időtávlatával, horizontjával. Eszerint alakul az információszerzés szervezete is.

Hasznos információt csak az szerezhethet, akinek van koncepciója az információtömeg kiszűrésére, rendszerezésére.

A TERVEZÉS. A vezetés tervező funkciója — ugyancsak szintjének és fokozatának megfelelően — a következőket tartalmazza: a fölérendelt szerv terveinek készítésében való közreműködést az egész szervezet terveinek az egyes szervezeti egységekre való lebontását; a szervezet és egységei minden részletében tervszerű munkájának biztosítását.

A szervezet tervszerű működéséhez ugyanúgy szükségessé válik a jól végiggondolt lebonyolítási tervek és a tervet megvalósító munka tervszerű összehangolása, mint a tervfeladatok helyes megállapítása.

Az információkban feltárt tendenciák alapján a szervezet valamennyi tényezőjének — előfeltételek, feladatok, folyamatok, szervezeti felépítés, eredmények, vezetés — lehetséges fejlesztésére vonatkozólag akcióváltózatokat kell kidolgozni. Ezeket kell egységes távlati tervbe foglalni. A távlati terv készítése is folyamatos tevékenység, amely az időközi változásoknak és a pontosabb információknak megfelelően változtatja a fejlesztési terveket.

A SZERVEZÉS. A szervezés funkciója minden szervezeti egységben a következő tevékenységeket foglalja magába:

1. A szervezeti egység tervezett és előre nem látott feladatainak folyamatos rendszerezése, az eszközökkel és lehetőségekkel való egybevetése.
2. A feladatok megvalósításához szükséges tevékenységek szétosztása az alárendelt szervek között, munkakörük meghatározása, tevékenységük, eszközeik, munkamódszereik megállapítása, munkahelyük kijelölése.
3. A szervezeti egységen belüli munkafolyamatok szabályozása, ezek kapcsolatának biztosítása a föl- és alárendelt szervek tevékenységében.

A vezetés hatáskörébe tartozik a felsorolt közvetlen, mindennapos szervező tevékenységen kívül a szervezet fejlesztése, időnkénti átszervezése is.

A DÖNTÉS. A vezetői döntés tágran értelmezett fogalomba tartoznak a vezetőnek a következő ténykedései:

1. A feladatkörébe utalt ügyekben a jogszabályoknak, a belső szabályoknak, illetve a fölöttes szervek irányelveinek megfelelő döntést hoz.
2. Az alárendelt szervek döntéseinek elvi irányítását és felülvizsgálatát végzi.
3. A saját hatáskörét meghaladó ügyeket — javaslattal — döntésre a fölöttes szervhez felterjeszti.

A többi funkció lényegében a vezetési döntéseket készíti elő, illetve ezek eredményét hajtja végre, önti formába, és hatásukat ellenőrzi.

A döntés előfeltételei: a tényismeret, az értékelő normatívák, az előrelátás, a hatáskör (kompetencia).

A döntés folyamat, amelynek logikai modellje a következő:

1. Az eldöntendő probléma pontos megfogalmazása (a modell felépítése). Meg kell fogalmazni elsősorban, hogy mit kell eldönteni, mi a válaszingedmény, a tevékenység célja, mik a feltételei, milyen eszközök jöhetnek számításba, végül milyen kritérium teszi lehetővé

a tevékenység eredményeinek értékelését. A modell összeállításánál tehát figyelembe kell venni valamenynyí lényeges elemet, amely a döntésre hatást gyakorolhat.

2. Ezután következik az optimális döntések meghatározása.
3. A modell és a döntés verifikálása. Meg kell vizsgálni, hogy a kapott megoldás megvalósítása milyen következményekkel járna.
4. A döntés, helyesebben a végrehajtás ellenőrzésének kidolgozása.

AZ UTASÍTÁS. Az utasítás (határozat) funkciójába foglaljuk a vezetésnek a beosztottakra gyakorolt összes ráhatási formáját (az érdeklődés felkeltésétől a tájékoztatáson és meggyőzésen át a parancsig), amelyek segítségével a döntéssel megállapított tevékenységet a beosztottakkal végrehajtatja. A ráhatás címzettek és célok szerinti tartalmi és formai helyessége, sugalmazó ereje bizonyos lélektani ismereteket is igényel. Sőt mondhatni, hogy a vezetőknek ez a legsűrűbben gyakorolt olyan funkciója, amely közvetlenül emberközi kapcsolatokat teremt, ilyen viszonyokat alakít, fejleszt vagy megszüntet.

A vezetés szóbeli és írásbeli utasításai (határozatai) az egyedi munkautasítástól az állandó működési és szervezeti szabályzatig a következő követelményeknek kell, hogy megfeleljenek:

1. Minden utasításnak pontos információkon alapuló döntéseket kell tartalmaznia.
2. Az utasítás tartalmának összhangban kell lennie célja szempontjából a tervekkel, a végrehajtás módja szempontjából pedig a szervezet és működés szabályaival.
3. Az utasításoknak ezenkívül egymás között is összehangoltnak kell lenniük, mind az előírt feladatok, mind a végrehajtó tevékenység időbeli lefolyása, eszközigénye tekintetében.

4. Az utasítások logikai szerkezete a következő: a feladat, az eszközök és módszerek meghatározása, indokolás, felelősség, határidő, az ellenőrzés módja, esetleg a jutalom vagy fegyelmi következmény megszabása.
5. Minden utasításban kifejezésre kell jutnia annak, hogy az utasító milyen részletességgel látja a végrehajtás egymást követő műveleteit, milyen mértékben kívánja ezeket előírni, illetve az utasítás címzettjeinek ismeretében mekkora szabadságot biztosít azok részére a végrehajtás módjának és eszközeinek megválasztásában. Végül tartalmaznia kell azt is, hogy a végrehajtás mely szakaszaiban vár részjelentést az utasítás további részletezése céljából.
6. Az utasítás részletességét tartalmán kívül befolyásolja még az is, hogy annak közvetlen címzettje a végrehajtója, vagy pedig a címzett további utasítást köteles adni a végrehajtás érdekében.

7. Végül az utasítás tartalmát, általánosan érvényes szerkezetének konkrét arányait (például a probléma megvilágítását, a legjobb módszer előírását stb.) meghatározza a címzettek képzettsége, beosztása, személyisége.

AZ ÖSSZEHANGOLÁS. Az összehangolás funkciójával elsősorban azt biztosítja a vezető, hogy vezetési koncepciója (cselekvés-gondolata) a szükséges szakemberek közreműködése révén, a feladatok megoldásához szükséges komplex szemlélet összes részszerkezetét tartalmazza. Ez a tájékozódás, tervezés és szervezés komplex szempontjainak összehangolását jelenti a döntések előtt. De a kiadott utasítások feladatait, lebonyolító folyamatait, a résztvevő szervezeti egységek működését, végül az eredmények értékelésének, ellenőrzésének szempontjait is össze kell hangolni.

Az összehangolás funkciójával biztosítja tehát a vezetés az információk, elvi elemek, a szakmai, funkcionális és területi alapon megosztott munka tervezésének, végrehajtásának és eredményeinek egységét; a szervezet, szervezeti egység belső munkájának tartalmi és időbeli össz-

hangját; a szervezeti egység és az alá-, mellé- és főlérendelt egységek működésének összeegyeztetését; a vezető működésének belső arányait, továbbá a szervezeti egység és az egész szervezet munkájával való folyamatos egyeztetést.

Az összehangolás (koordináció) sokrétű szervezési probléma. A szervezett működésnek és a vezetői funkciók komplex gyakorlásának egyaránt előfeltétele, hogy a megosztott munka feladatait és megvalósító folyamatait, a vezető és a vezetett szerv működését, továbbá a vezetés funkcióit egymással is összehangolják.

AZ ÁTTEKINTÉS. E funkció biztosítja a vezetés számára a szervezet (bizottság, csúcsvezetőség, alapszervezet stb.) szempontjából fontos, a tájékozódás során szerzett és az elvi, személyi, anyagi feltételekre, feladatokra, folyamatokra, a szervezetre, a vezetésre, valamint az eredményekre vonatkozó tények, adatok, események feldolgozását, tárolását és felhasználását. A szervezet irattározási, archiválási rendszere és tartalma hűen minősíti annak tevékenységét. A nyilvántartások a szervezet „memória”-egységei. Az áttekintés feladatkörébe tartozik az adatok feldolgozása, a felhasználás követelményeit kielégítő elhelyezése, a korábban felvett adatok, események gyors rekonstruálása azok számára, akiknek munkájában erre szükség van.

AZ ELLENŐRZÉS Ellenőrzési funkciójával méri a vezetés koncepcióinak, célkitűzéseinek valóságos hatékonyságát; feladatmeghatározásainak, utasításainak, előírásainak, szabályainak helyességét; a végrehajtó folyamatok (emberek tevékenysége, eszközök, berendezések működése) előírásszerű lebonyolítását; az eredményeket (beleértve saját működését is), illetve az eredmények eltéréseit a kitűzött feladatoktól és előírt követelményektől.

A MINŐSÍTÉS. A minősítés (vagy értékelés) a beosztottak, alárendelt szervek és vezetőik teljesítménye alapján történő személyi és szervezeti minősítést, illetve vezetőkéességük minősítését jelenti. A folyamatos és rend-

szeres minősítés ad alapot a vezetésnek beosztottai besorolására, jutalmazására.

A minősítés alapja mindig a követelmények pontos meghatározása és a teljesítmények folyamatos, tárgyilagos regisztrálása kell hogy legyen.

A vezetési funkciók áttekintő táblázata a következő:

Előkészítő	Végrehajtó	Ellenőrző
funkciók		
Tájékoztatás	Döntés	Áttekintés
Tervezés	Utasítás	Ellenőrzés
Szervezés	Összehangolás	Minősítés

Vezetői stílusok. A vezetési képességek alapján sajátos vezetői stílusok alakulnak ki. Ilyenek: az autokratikus, demokratikus és az ún. engedékeny, „nem vezetői” stílus.

Autokratikusnak nevezzük azt a vezetési stílust, amely a vezetői munkát elsősorban tekintélyelvekre építi. Az ilyen stílust megszemélyesítő ifjúsági vezetőre általában jellemző, hogy szinte kizárólag utasításokkal irányít; kevés önállóságot és kezdeményezést enged. A munka túlzottan nagy részét vállalja magára (esetenként indokolatlanul is); kemény fegyelmet tart. A döntés jogát mindig magának tartja fenn; a kollektíva tevékenységének minden mozzanatát maga írja elő; maga osztja be a fiatalokat különböző akciócsoportokba; az értékelésnél túlhangsúlyozza saját szerepét.

A demokratikus vezetői stílus képviselőjére jellemző, hogy munkatársait, a közösség tagjait bevonja a munkába; közösen beszélnek meg a feladatokat és végrehajtásuk módját. A vezető gyakran konzultál a vezetettekkel; nagyfokú önállóságra nevel; a döntéseket a közösséggel

együtt hozza meg. A munkaminden szakaszát vita előzi meg, a feladatok elvégzésére a fiatalok maguk választják meg társaikat (háttérből irányítás). Az értékelés objektív, a vezető mintegy csoporttagként szerepel a munkában és az eredmények kiértékelésében is. A demokratikus vezetés hatására a vezetettekben nagyobb a munka iránti érdeklődés, több az eredetiség, a kezdeményezés, a közösség tagjai törődnek egymással, uralkodó a baráti hang. Természetes, hogy az ifjúsági szövetség — jellegéből adódóan — ezt a vezetési stílust kívánja meg. E stílus gyakorlásával érhetjük el a legnagyobb eredményeket.

Az engedékeny, illetve „nem vezetői” stílusra a következők jellemzők: a vezető nem határozza meg pontosan a feladatokat; nem tart rendszeres kapcsolatot társaival, vagyis nem vezet. Az egyéni és kiscsoportos (nem az egész kollektíva véleményét tükröző) döntés túlzott szabadsága uralkodik. A részfeladatok megtervezésében, az egyes fiatalok feladatainak kijelölésében magára marad a közösség. A vezető ritkán értékel, inkább csak akkor, ha a közösség érdeklődik. Az ilyen vezetés esetében a munka rendszerint kevesebb és rosszabb, mint az előzőeknél, és a közösség a széthullás szakaszában van, illetve afelé halad.

Természetesen a fenti stílusok domináns, de nem kizárólagos jelleget jelentenek. A szituációtól függően előfordul, hogy a demokratikus vezető is alkalmaz autokratikus eszközöket, módszereket és így tovább.

Az alapszervezet az ifjúsági szövetség alapvető egysége

„Felsőbb KISZ-szerv jóváhagyásával alapszervezet alakítható ott, ahol legalább öt KISZ-tag van.” (Szervezeti Szabályzat III. fejezet 29. pont.)

A KISZ-alapszervezet létrehozásának feltétele tehát az,

hogy az adott helyen legalább öt olyan fiatal legyen, akit már korábban valamely alapszervezetbe felvettek KISZ-tagnak, érvényes tagsági igazolvánnyal rendelkezik és alapszervezetet kíván alakítani. Ebből a célból alakuló taggyűlést hívnak össze, amelyen képviselteti magát a helyi pártszervezet vezetősége. Az új alapszervezet megalkakulásáról értesíteni kell a felsőbb KISZ-bizottságot.

A KISZ munkahelyi és területi elv alapján épül fel. Eszerint megkülönböztetünk munkahelyi, tanintézeti és lakóterületi KISZ-alapszervezetet. Ettől eltérően alapszervezetet létrehozni csak budapesti, illetve a megyei KISZ-bizottságok engedélyével lehet.

KISZ-alapszervezetek feladatai. Az alapszervezetek fő feladatait a szervezeti szabályzat III. fejezetének 30. pontja foglalja össze. Ennek alapján az alapszervezet:

— gondoskodik arról, hogy a fiatalok (KISZ-tagok és KISZ-en kívüliek) megismerjék a párt politikáját, megismerjék és elsajátítsák a marxizmus—leninizmus eszméjét. Ennek az eszmének a szellemében neveli és mozgósítja a fiatalokat a szocialista társadalom felépítésére.

— A párt, az állami és a társadalmi szervekkel együttműködve biztosítja a mozgalmi munkához szükséges feltételeket.

Gondoskodik a KISZ-tagok rendszeres foglalkoztatásáról, a kötelességek teljesítéséhez és a jogok gyakorlásához megfelelő programot biztosít. Szervezi és irányítja a feladatok végrehajtását, segíti és értékeli a KISZ-megbízások teljesítését, megteremti a közösség kialakításának feltételeit.

— A KISZ-tagok politikai és szakmai képzése érdekében kapcsolatot tart a pártvezetőséggel, a szakszervezettel, rendszeresen megszervezi a politikai oktatást, gondoskodik az időszerű gazdasági, társadalmi és politikai eseményekről való gyors tájékoztatásról, konkrét megbízások által elősegíti a tagság politikai aktivitásának kialakítását.

— A szervezeten kívüli fiatalokat is bevonja az alapszervezet programjainak megvalósításába, meghívja rendezvényekre, körükben rendszeres agitációt végez és felkészíti őket a KISZ-tagságra.

— A fiatalok jogos igényeinek kielégítése érdekében szoros kapcsolatot tart a párt-, a szakszervezeti és más állami és társadalmi szervekkel. Az érdekvédelem során elősegíti a fiatalok törvényben meghatározott jogainak biztosítását, munka- és tanulási feltételeinek, életkörülményeinek javítását. Foglalkozik a KISZ-tagok egyéni problémáival, azok megoldásához szükséges segítséget megadja.

— Lehetőséget teremt arra, hogy a fiatalok hasznosan és kellemesen töltsék el szabad idejüket. A művelődési intézményekkel karöltve — az ifjúság érdeklődését és igényeit kielégítő programokat szervez. Gondoskodik műveltségi szintjük emeléséről, ízlésük formálásáról, rendszeres testedzésükről, egészséges életmódjuk kialakításáról. Bekapcsolódik a sportkörök, az ifjúsági klubok és szakkörök munkájába.

— Állandó figyelemmel kíséri, meghallgatja és közvetíti a párthoz vagy más illetékes szervekhez az ifjúság véleményét, észrevételeit és javaslatait, bevonja a fiatalokat a közügyek intézésébe, s egyben a problémák megoldására, javaslatok megvalósítására ösztönzi őket.

— A párttal szorosan együttműködve, tudatosan foglalkozik a KISZ-tagok párttaggá nevelésével, a 18. életévüket betöltött legkiválóbb KISZ-tagokat a párt tagjainak sorába felvételre javasolja.

A fenti célokért végzett munkába a szervezeten kívüli fiatalokat is bevonják az alapszervezetek és konkrét megbízatások sorozatán keresztül felkészítik őket a KISZ-tagságra. A KISZ-alapszervezeteknek tehát szoros kapcsolatot kell hogy kialakítsanak a KISZ-en kívüli fiatalokkal, ez viszont megköveteli, hogy a tagság példamutató szervezeti életet éljen, az alapszervezetek tagjai tördjenek egymással, segítsenek egymás problémáit meg-

oldani. Az alapszervezetek feladataikat csak akkor oldhatják meg maradéktalanul, ha az alapszervezeti vezetőségek „hivatásuk magaslatán állnak”, rátermettek, aktívak.

A KISZ-élet alapvető szervezeti keretei

„Az alapszervezet legfelsőbb szerve a taggyűlés.” (Szervezeti Szabályzat III. fejezet 30. pont); jelentőségénél fogva kiemelkedő helye, szerepe van az alapszervezet életében. A működési irányelvek gyakorlati megvalósítása érdekében e fórumon kell a szervezeti életet biztosító akcióprogramot meghatározni és elfogadni, a részletes, konkrét megbízatásokat a tagok részére kiadni. Az alapszervezet legfontosabb feladataiban kizárólag a taggyűlés dönthet. Az akcióprogram már említett elfogadásán kívül: a tagság dönt az új KISZ-tagok felvételéről, érvényes tagsági igazolvány kiadásáról, fegyelmi eljárások, a kizárások, illetve a fegyelmi határozat eltörléséről, a párttag-ajánlásról. A titkár és a KISZ-vezetőség (vagy vezetőségi tagok) megválasztása, illetve újraválasztása, a küldöttek megválasztása is a taggyűlés hatáskörébe tartozik.

A taggyűlés. A KISZ-tagoknak a KISZ-taggyűlésen alkal-
muk van arra, hogy demokratikus jogaikat gyakorolják, részt vegyenek a vezető szervek megválasztásában mint választók és választhatók, számon kérik a megválasztott vezetőségtől (vezetőktől), hogyan tesznek eleget a megbízatásuknak, az arra érdemtelené vált KISZ-vezetőtől megvonják a bizalmat, vagyis visszahívhatják őket. A legfontosabb ügyekben határozattal döntenek, a határozatok megalapozottsága érdekében véleményt mondanak, javaslatot tesznek, és jogosan elvárják, hogy észrevételeikre érdemi választ kapjanak.

Itt kapják a legtöbb, legjelentősebb (KISZ- vagy párt-) megbízatást, s azok végrehajtásáról is a taggyűlésen kell beszámolni. Minden KISZ-tagnak joga és kötelessége véleményyt mondani arról, hogy ki hogyan teljesítette megbízatását.

A KISZ-taggyűlés feladata — tehát —, hogy döntsön az alapszervezetre, a KISZ-tagságra vagy egyes tagokra vonatkozó minden lényeges kérdésben.

A taggyűléseken a napirend, a résztvevők stb. szempontjából különböző formák vannak.

A taggyűlés fajtái. Az alakuló KISZ-taggyűlés: Szervezeti szabályzatunk értelmében, ahol legalább öt KISZ-tag van, alapszervezetet lehet alakítani. Az alapszervezet megalakítása érdekében a KISZ-tagok kezdeményezése alapján, a helyi pártszervezet és az illetékes KISZ-bizottság hívja össze az alakuló taggyűlést.

Munkajellegű taggyűlésnek azokat a taggyűléseket nevezzük, ahol döntenek, határozatokat hoznak, megvitatják az alapszervezet egészét érintő kérdéseket. Mivel ezeken a taggyűléseken kerül sor a feladatok megvitatására, az akcióprogram, a munkaterv elfogadására, a KISZ-tagok felvételére és a párttaggá ajánlásokra egyaránt, az alapszervezetek szervezeti életének ezek a taggyűlések a legfontosabb fórumai. Itt kerül sor a vezetőség és a megbízatást kapott KISZ-tagok beszámoltatására. E taggyűlések közül jelentőségében kiemelkedik a mozgalmi évet befejező értékelő taggyűlés.

A rendkívüli KISZ-taggyűlést, mint a neve is sejteti, rendkívüli esetekben, különösen fontos események, határozatok, fegyelmi vétségek esetén a felsőbb KISZ-bizottság, a pártvezetőség vagy a tagság többségének indítványozására a KISZ-vezetőségnek kell összehívnia. Általában csak egy napirendi pontja van, az, amiért soron kívül össze kellett hívni.

Az ünnepi taggyűlést az alapszervezeti névadó ünnepség, zászlóavatás, a KISZ KB vándorzászlájának fogadá-

sa, az új KISZ-tagok fogadalomtétele és a különböző évfordulókra való megemlékezések céljából hívjuk össze.

Az ilyen taggyűléseket az alkalomnak megfelelően előkészített helyen tartsuk és tegyük hangulatossá, emlékezetessé. Különös gondot kell fordítani az ünnepi beszéd megírására; hogy az megfelelő érzelmi hatást váltson ki.

A közös párt- és KISZ-taggyűlés: összehívására általában fontos politikai, gazdasági és társadalmi feladatok ismertetése céljából kerül sor. Ezeken a taggyűléseken lehetőség nyílik közös gondjaink, problémáink megvitatására, az együttműködés fokozására, az elméleti és gyakorlati tapasztalatok összegezésére.

A taggyűlés előkészítése. A taggyűlést megelőzően a KISZ-vezetőségnek időben gondoskodnia kell azokról a feltételekről, amelyek biztosíthatják a taggyűlés eredményességét, sikerét. Az előkészítés fogalmába tartozik a politikai, technikai, tárgyi és személyi feltételek megteremtése.

A taggyűlés előtt kellő időben vezetőségi ülésen beszéljük meg a napirendi pontok szempontjait, állítsuk össze a beszámoló vázlatát. A taggyűlés előkészítése az egész vezetőség feladata. Ez azt jelenti, hogy tükrözni kell a beszámolónak az egész vezetőség állásfoglalását, véleményét. A beszámoló legyen konkrét, kritikus és önkritikus. Tartalmazzon a jövőre vonatkozó konkrét javaslatokat. Régi tapasztalat, hogy a tagság mozgósítása csak így érhető el.

A tagságot is elő kell készíteni. Ez a legjobban a KISZ-csoportokban történhet meg. A KISZ-csoportok megbeszélésén a taggyűlés témájának néhány összefüggését vitassák meg. Megbízatásként is ki lehet adni egy-egy KISZ-csoportnak, hogy készüljön fel a taggyűlés témájára.

A tartalmi előkészítés fontos feladata a párt- és egyéb társadalmi szervekkel történő egyeztetés. Ennek már a

témák kiválasztásának időszakában is nagy a jelentősége. A felesleges átfedéseket lehetőleg kerüljük el. Hasznos, ha az alapszervezeti tagok a beszámoló konstruktív javaslatait megismerik a taggyűlés előtt és felkészülhetnek rá.

A taggyűlés előtt az elkészített beszámolót még egyszer vitassa meg a vezetőség. Alakítson ki a vitatott részekkel kapcsolatban is egységes álláspontot. A taggyűlésen azután ezt az egységes álláspontot képviselje az egész vezetőség.

A taggyűlés technikai feltételei: olyan helyiségről kell gondoskodnunk, ahol zavartalanul megbeszélhetjük feladatainkat. Ha az alapszervezet önálló helyiséggel nem rendelkezik, akkor a pártszervezettől, a tanácstól, művelődési otthontól vagy más szervtől kell kérni termet.

A terem nagyságára és berendezésére nincs általános „szabály”. Követelmény azonban, hogy taggyűléseinket tiszta, barátságos, világos, télen fűthető helyiségben tart-
suk meg, ahol legalább annyi ülőhely van, ahány személyt a taggyűlésre meghívtunk. Az ülőhelyek megfelelő elhelyezésével is tegyük barátságosabbá, a megszokott hivatali, iskolai stb. hangulattól eltérővé a taggyűlést. A meghívók, értesítések, beszámolók, illetve tájékoztatók, tablók stb. elkészítése is e tárgykörbe tartozik. A technikai feltételek közé sorolható a magnó, a lemezjátszó, lemezek, rádió beszerzése és előkészítése, ha ezek használata szükséges a taggyűlésen.

A napirend meghatározásakor jelölje ki a vezetőség a taggyűlés időpontját is. A legcélszerűbb, ha azt mindig azonos napra (például minden hónap 3. hetén, szerdán du. 17 órakor) hívjuk össze. A taggyűlések időpontja és napirendje, előadója a félévi ütemtervben már szerepeljen. E szempontok ismeretében kell hozzálátni a rendezvény előkészítéséhez.

A napirend kijelölése után fel kell kérni a témák előadóit, és meg kell velük beszélni a vezetőség elgondolásait, esetleg a tagság előzetes észrevételeit, javaslatait.

A taggyűlésen közreműködő más személyeknek (levezető elnök, jegyzőkönyvvezető) is tudniuk kell, hogy mi lesz a feladatuk.

A taggyűlésről a KISZ-tagokat és mindazokat, akiknek a részvételét szükségesnek tartjuk, a vezetőségnek időben kell értesíteni. A meghívás módja a helyi gyakorlattól és szokásoktól függ. Küldhető írásos értesítés (meghívó), informálni lehet a KISZ-csoportvezetők által, aktívák útján, a meghívó mellett faliújságon, üzemi híradón keresztül is értesíthetjük a tagságot. A legfontosabb, hogy a taggyűlésről legalább 5—6 nappal hamarabb tudomást szerezzenek a KISZ-tagok. Javaslatunk a meghívóra a következő:

— Tartalmazza a taggyűlés összehívóját, az időpontot, a taggyűlés helyét, a taggyűlés napirendi pontjait, a taggyűlés tervezett időtartamát, a meghívottak számát (esetleg a meghívott vendégek nevét) és a taggyűlés összehívásának okát, milyen eredményt várunk a taggyűléstől.

Félreértések elkerülése végett megjegyezzük, hogy ennek a meghívóváltozatnak sem kell túlságosan terjedelmesnek lennie, egy oldalra mindez elfér. Ezzel a meghívókészítési technikával elérjük (a vezetőség kényszeríti önmagát), hogy részleteiben is előre meghatározza azoknak a problémáknak a körét, amelyekben dönteni kell; a résztvevőket a kitűzött témák tanulmányozására készítjük: és a tervezett időtartam beiktatásával önmagunkat és a tagságot is elkötelezzük, hogy a valóságos időtartam lehetőleg megegyezzek a tervezettel. (Nem a hosszú értekezlet a jó értekezlet!)

Néhány nappal a taggyűlés előtt tartsunk szűrőpróbaszerűen ellenőrzést és újólal tudatosítsuk az időpontot.

A taggyűlés levezetése. A kialakult gyakorlat szerint a legtöbb alapszervezetben az a szokás, hogy a taggyűlést a KISZ-titkár vezeti le. Ezekben az esetekben minden formáságot mellőznek. E megoldást a gyorsaság, a cél-

szerűség, sokszor a közvetlenség is indokolja. Pl. az elnökség megválasztása szükségtelenül hivataloskodó hangulatot teremt. Annak hangsúlyozásával, hogy a taggyűlés levezetésének helyileg kialakult szokásait tiszteletben tartjuk, a taggyűlés formaságait, illetve azok fokozottabb betartását javasoljuk. Vannak olyan elemek, amelyek külsőségeiknél fogva hozzászoktatják a tagságot a gyűlés rendjéhez. Komolyabbá, sokszor ünnepélyessé, máskor hangulatossá tehetik az összejöveleteket, ha ünnepi taggyűlésre az alapszervezet zászlaját is beviszik, ha a taggyűlés kezdetén mozgalmi dalokat énekelnek, vagy ezzel fejezik be a taggyűlést.

A formaságok a tagok mozgósítását az összetartozás érzésének erősítése, a demokratizmus érvényesülése végett is szükségesek.

A taggyűlések állandó elemei:

A jelenléti ív vezetése — létszám, határozatképesség (a tagság kétharmada) megállapítása; a napirend ismertetése, elfogadtatása, a határozati javaslatok megvitatása alkalmából.

Az esetenként alkalmazott színesítő elemek:

Mozgalmi dalok, indulók; a napirendhez illő versek, elbeszélések felolvasása; az újonnan felvett KISZ-tagok köszöntése, fogadalomtétel (csak évenként egyszer, központi ünnepségen); az alapszervezetből eltávozók búcsúztatása; ünnepi alkalomból zászlóbevitel, díszőrség stb.

A taggyűlés elnökének feladatai:

Megállapítja a taggyűlés határozatképességét (jelenléti ív alapján); javaslatot tesz az elnökségre, a jegyzőkönyvvezetésre; vezetőségválasztó taggyűlésen a különböző bizottságok vezetőire és tagjaira pl. jelölőbizottság, szavazatszedő bizottság; ismerteti és elfogadtatja a napirendi pontokat, felkéri az előadókat a napirend megtartására, vezeti a vitát, ennek során ügyel arra, hogy lehetőség szerint mindenki kapjon szót és javaslataira, észrevételeire választ is. Gondoskodik a taggyűlés rendjéről, fegyelmről.

A taggyűlést levezető elnök a KISZ-vezetőség bármelyik tagja lehet, vagy az alapszervezet olyan fiatalja, aki kellő tapasztalattal rendelkezik a tennivalók ellátására. Helyes, ha a legaktívabb KISZ-tagok felváltva töltik be ezt a tisztséget, mert munkájukat ilyen formában is elismerhetjük, s ez a közösségre ösztönzőként hat, de előnyös azért is, mert egyre többen szerezhetnek így konkrét vezetési tapasztalatokat. Az elnököt a vezetőség kéri fel.

A taggyűlések levezetésekor a közvetlen, baráti légkör kialakítására kell törekedni. A fontoskodó, hivatali stílus, a merev megszólítások feszélyezik a fiatalokat.

Az a jó — s erre kell törekedni —, ha élénk, pezsgő vita alakul ki, ha minél többen nyilvánítanak véleményt, ha bátran vitatkoznak. Arra azonban ügyelni kell, hogy ne kalandozzanak el a témától, és a vita ne váljék személyeskedéssé. A közvetlenség nem zárja ki a komolyságot és a fegyelmet.

A taggyűlésen elhangzottokról — különösen, ha határozat követte — jegyzőkönyvet kell készíteni.

A taggyűlés akkor határozatképes, ha az alapszervezet tagságának legalább kétharmada jelen van. A határozathozatal egyszerű szótöbbséggel történik. A vendégként meghívottak a taggyűlésen tanácskozási joggal vannak felruházva a napirendek megvitatásában, javaslatokat tehetnek, de a határozathozatalban nem vehetnek részt, azaz nem szavazhatnak.

Azokat a KISZ-tagokat, akik a taggyűlésen indokolt elfoglaltság vagy egyéb okok miatt nem vettek részt, a határozatokról, a taggyűlésen elhangzottokról a csoportvezetők és a reszortosok útján a legrövidebb időn belül tájékoztatni kell.

A vezetőségi ülés. A kollektív vezetés elvének gyakorlati érvényre juttatása szempontjából a KISZ-szervezetek életében fontos szerepe van a rendszeres vezetőségi ülésnek, amely elősegíti a helyes munkastílus kialakítását.

A vezetőség együttes irányítása csak akkor valósulhat meg, ha a vezetőség tagjai ismerik az alapszervezet egészére vonatkozó feladatokat, és ismerik egymást, illetve egymás tevékenységét. A munkamegosztásnak, egymás tájékoztatásának is legalkalmasabb fóruma a vezetőségi ülés.

A szervezeti élet rendszerességét, a folyamatos működést is segítik a vezetőségi ülések. A vezetőségek általában kéthetenként üléseznek. Ha a taggyűléseket hathetenként, illetve kéthavonként tartják, akkor legalább háromhetenként szükséges a soron következő feladatok vezetőségi ülésen való megbeszélése.

A vezetőségi ülésen szereplő fontosabb kérdések: a szervezet akcióprogramjának, ütemtervének megvitatása, a vezetőség beszámolójának, különböző párt- és KISZ-határozatoknak az ismertetése, az alapszervezeti nevelőmunka, a KISZ politikai oktatása, a kulturális és sportmunka rendje, a tagfelvételi kérelmekkel kapcsolatban a vezetőség álláspontjának kialakítása, az esetleges fegyelmi ügyek, illetve gazdasági jellegű kérdések megbeszélése, a különböző kulturális, sport- és politikai rendezvények programjának előkészítése és lebonyolítása, meghatározása.

A vezetőségi ülésen nem kell jegyzőkönyvet vezetni, csupán a titkár készít feljegyzést, röviden rögzíti az ülésen elhangzottakat. A vezetőség által elfogadott, és az alapszervezet egészére vonatkozó döntésekről, legfontosabb feladatokról, az ülés utáni napokban tájékoztatni kell a tagságot.

Az alapszervezeti vezetőség tevékenysége és munkamegosztása

Legfontosabb elv, hogy minden vezetőségi tag egyformán az egész alapszervezet tevékenységéért felelős, te-

hát nem a reszort tevékenység, hanem a vezetés az elsődleges. A munkamegosztás, az adott feladat legjobb elvégzése szerint kell hogy történjen és nem szabad hogy reszort feladattá szűküljön. Az itt következő munkamegosztási séma éppen ezért csak egy lehetőség. A konkrét munkaelosztást minden vezetőségnek a saját körülményeihez alkalmazva kell elvégeznie, s olyan funkciókat kell létesítenie, amelyek a valóságos helyzethez igazodnak.

Alapszervezeti titkár. Elsőszámú felelőse annak, hogy a KISZ-szervezet a Szervezeti Szabályzat szellemében tevékenykedjék. Irányítja a vezetőség munkáját. Felelős a felsőbb KISZ- és a pártszervek előtt határozataik végrehajtásáért. A reszortosok beszámoltatásával ellenőrzi a kiadott feladatok végrehajtását. Feladata a vezetőségi tagok önállóságra nevelése. Személyesen felelős az ügyrend szerinti gazdálkodásért. Állandó kapcsolatot tart a párt-alapszervezettel és annak titkárával és a felsőbb KISZ-szerv vezetőivel, tájékozódik az üzem gazdasági feladatairól. Kerülje el lehetőség szerint azt a veszélyt, hogy idejének többségét értekezletek vegyék el.

Szervező titkár. Összefogja és irányítja az alapszervezet szervezeti életét. Előkészíti a taggyűléseket, vezetőségi üléseket. Segíti és ellenőrzi a KISZ-csoport-vezetők munkáját. Összefogja és tervszerűbbé teszi a KISZ- és párt-tagfelvételt. Gondoskodik a kitüntetések, jutalmazások és fegyelmi eljárások megfelelő lebonyolításáról, illetve nyilvántartásáról. Szervezi és koordinálja az alapszervezet kádermunkáját. Felelős az úttörőkkel fenntartott kapcsolatokért.

Agit.-prop. titkár. Szervezi és irányítja az eszmei-politikai nevelő munkát, a tagok adott szintű politikai képzetését. Ösztönzi a fiatalokat általános és szakmai képzettségük növelésére. Gondoskodik róla, hogy az agitációs

és propagandamunka helyes módszerei érvényesüljenek. Felhasználja az ifjúsági sajtó és a munkahely sajtóorgánumát a KISZ-élet problémáinak feltárására, illetve információk szerzésére. Megszervezi a névadókat, a KISZ-esküvőket, fogadalomtételt és egyéb, a mozgalmi nevelést szolgáló eseményeket. Az ifjúmunkás titkárral közösen ügyel a termelési agitáció hatékonyságára. Feladatai közé tartozik a kulturális és sportmunka elvi irányítása — az adott reszortosok önállóságának meghagyásával. A KISZ politikai akcióit tartalmi és módszertani szempontból irányítja és elemzi. Gondot fordít a KISZ belső életének propagandájára, és az érzelmi nevelés módozatainak kimunkálására és alkalmazására.

Kulturális felelős. A kultúrfelelős feladata az olvasási kultúra fokozása, a színház-, mozi-, múzeum- és tárlatlátogatások megszervezése. Szervezhet irodalmi és egyéb művészeti vitákat, művészekkel találkozókat, tematikus klubdélutánokat, táncos, zenés összejöveteleket, szellemi vetélkedőket, baráti találkozókat. A KISZ-tagok internationalista nevelését közvetlen élményekkel szolgáló (külföldi fiatalokkal való) találkozók szervezése is lehet a kultúrfelelős feladata. A kultúrfelelős irányítja a fiatalokat érdeklődésüknek megfelelően a különböző szakkörökbe (irodalmi-színpad, ének, zene, fotó, képzőművészeti stb.).

Sportfelelős. A sportfelelős feladata a fiatalok testi nevelésének irányítása, a honvédelmi és sportrendezvények szervezése. Elsősorban a tömegsport lehetőségeit kell kiaknáznia, a szabad idő hasznos eltöltése érdekében. A sportfelelős szervezzen minél több kirándulást, ösztönözzen a természetjárás fejlesztésére, szorgalmazza az uszodák, csónakházak, vállalati üdülõtelepek látogatását. Szervezhet házi bajnokságokat, különböző sportágakban. Feladatai közé tartozik, a fiataloknak a felsõbb KISZ-

szervek által, kiírt honvédelmi és tömegsportakciókra történő mozgósítása.

Ifjúmunkás titkár vagy termelési felelős. Alapvető feladata, hogy a munka és az üzem szeretetére nevelje a fiatalokat és mozgósítsa a legfontosabb termelési feladatokra. Az ifjúmunkás titkár szervezi és irányítja a különböző versenymozgalmakat (SZIM, KIM, KIT, FMKT, ifjúmunkás brigádmozgalom, az Alkotó Ifjúság kiállítás és pályázat). Ő készíti elő a fiatalok társadalmi munkaakcióit, a helyi és országos védnökségek hatékony megvalósítását. Az agitációs és propaganda titkárral közösen végzi a termelési agitációt és kiemelten foglalkozik a szakmunkástanuló-képzés szakmai és nevelési problémáival. Különösen fontos, hogy a KISZ-szervezet a szakmunkástanuló-képzés szakmai és nevelési problémáival egyénenként foglalkozzon.

A gazdasági felelős. Az ügyrendi előírások szerint jegyzőkönyvileg átveszi, illetve átadja a gazdasági munkát. Az akcióprogram figyelembevételével minden évben elkészíti az alapszervezet költségvetésének tervezetét. Ezt a taggyűlés hagyja jóvá s a taggyűlésen az akcióprogrammal együtt kell elfogadni. A költségvetésben foglaltakról (bevételről-kiadásról) meghatározott időközökben számot ad a vezetőségi ülésen, illetve a taggyűlésen.

Ismernie kell a pénzügyi fegyelem szabályait, a KISZ gazdasági ügyrendjét. Felelős a pénzkezelésért, a pénztárkönyv vezetéséért (csak a gazdasági felelős vezetheti), az ügyrendben előírt módon. A bevételeket, kiadásokat, bizonylatokat nyugták, számlák, átvételi elismervények stb. alapján kell elkönyvelnie, azokat meg kell őriznie.

Az alapszervezetekben havonta egyszer a pénztárkönyvi bejegyzéseket le kell zárni. A bejegyzett adatok valóságát, illetve helyességét a titkár aláírásával igazolja. A pénzhíányról vagy többletről jegyzőkönyvet kell készíteni, s azt el kell juttatni a felsőbb KISZ-bizottságokhoz.

Feladatai közé tartozik, hogy nyilvántartásba vegye az alapszervezet álló- és fogyóeszközeit, saját beszerzés esetén leltári számot kér a KISZ-bizottságtól. Gondoskodik a felszerelési és berendezési tárgyak rendeltetésszerű használatáról, a megrongált tárgyak javíttatásáról.

Nyilvántartja az alapszervezethez érkező és az onnan elküldött iratokat (jelentéseket, jegyzőkönyveket, határozatokat), gondoskodik az irattározásról. Az iratok megőrzésének rendjét a KISZ KB Titkársága szabályozta.

A felsorolt funkciókon kívül egy-egy alapszervezetben — az alapszervezet jellegéből és összetételéből következően — másként is lehet a munkaterületeket vagy feladatokat csoportosítani, s ennek megfelelően a meghatározott feladatok elvégzésére vezetőségi tagot választani: például úttörőfelelőst, tanulmányi felelőst, társadalmi-munka-felelőst, könyvtárost, sajtófelelőst stb., de a főbb feladatok mellett a KISZ-tagok megbízatásként is kaphatják a felsorolt, és még nem említett feladatok végrehajtását.

KISZ-csoportok. A nagyobb létszámú KISZ-alapszervezetekben a szervezeti szabályzat KISZ-csoportok megalakítását teszi lehetővé. Ennek oka, hogy a munka hatékonysága függ az adott csoportban együtt dolgozók számától is. A kísérletek azt bizonyították, hogy a 8—15 fős csoportok a legmegfelelőbbek. Az ilyen létszám-határokon belül dolgozó csoportokban ötvöződik egészségesen az egyéni kezdeményezés és az egyéni alkotóerő. Ilyen létszámnál könnyebb figyelemmel kísérni az egyes tagok fejlődését, feladataik végrehajtását, az együttlét időfeltételeit, mint 40—50 fő esetében. Ezért már a KISZ VI. kongresszusa általános érvényű szervezeti formaként jelölte meg a kisebb csoportokat.

A KISZ-csoportok megalakításakor figyelembe kell vennünk, hogy lehetőleg egy műhelyrészben, egy műszakban dolgozók, egy csatolt községben lakók stb. tartozzanak egy KISZ-csoporthoz, valamint azt, hogy a csoport

hivatott eldönteni, ki legyen a vezetője. Helytelen, ha a csoportvezetőt az alapszervezet vezetősége jelöli ki. Az első csoportülésen nyílt, őszinte, baráti beszélgetés során kell megállapodni a vezető személyében, s ezt nyílt szavazással megerősíteni.

Helyes, ha a KISZ-csoportok önálló szervezeti életet élnek. A csoportok természetesen csak viszonylagos önállósággal rendelkeznek, bár a részfeladatok megvalósításában függetlenek az alapszervezettől. Ez lehetőséget teremt egyben az alapszervezet vezetősége számára, hogy a csoportok között megfelelő versenyszellem kialakításával elősegítse a legfőbb célkitűzések sikeres megvalósítását. Természetesen a KISZ-csoportoknak is a vezetőség által összeállított, s a taggyűlés által jóváhagyott akcióprogramot kell végrehajtani, de a tevékenységet a konkrét helyi viszonyok határozzák meg.

Az alapszervezeti élet tervezése és szervezése

A KISZ-munka tervszerűségét az alapszervezeti akcióprogram biztosítja. KISZ-szervezeteinknek rendelkezésére áll a jó tervezés módszere, hiszen az akcióprogramban megtervezzük, az egy évre szóló nevelési tervünket és ebből adódóan ezt lebontva féléves munkatervben rögzítjük a tennivalóinkat.

A tervezés alapjai. A tervezéshez, akcióprogramkészítéshez számba kell venni az elmúlt tervidőszak elemzését, elsősorban az értékelő taggyűlés tapasztalatai alapján — a megvalósított akciókat. Nemcsak abból a szempontból, hogy végrehajtottuk-e elképzeléseinket, hanem mélyrehatóan elemezni kell, elértük-e velük a kitűzött nevelési célokat, vagy sem. Így megfelelő képet kaphatunk arról: alapszervezetünk a tervnek megfelelően dolgozott-e?

A tervezés során az erről szóló határozatoknak megfelelően a vezetőségnek minden KISZ-taggal beszélgetnie kell. Természetesen a tagok és a vezetőség közötti állandó kontaktus folyamatos információkra is módot ad, de ez nem helyettesíti ezeket a „célbeszélgetéseket”. Az alapszervezeteken belül megszerezhető tények és adatok birtokában most már képesek vagyunk felmérni erőnket, de ez nem elegendő a feladatok kijelöléséhez. Szükséges ismernünk: A KISZ KB és a közvetlenül irányító felsőbb KISZ-szerv akcióprogramját. Ezeket alkotó módon kell alkalmazni: csak azokat a feladatokat építsük az alapszervezet akcióprogramjába, amelyek a mi viszonyainkra is vonatkoznak:

— a legfontosabb, felsőbb szintű párt- és KISZ-határozatokat (Természetesen a határozatok kiindulási alapul szolgálnak és az akcióprogramoknak azokat kell tükröznüük.) — a pártszervezetek és a tömegszervezetek munkaterveit, mert e munkatervek részben olyan célkitűzéseket is tartalmaznak, amelyek a KISZ-szervezet működésével kapcsolatosak, másrészt pedig a pártszervezet munkaterve mindig a gazdasági egység legfontosabb társadalmi, politikai és gazdasági feladataira koncentrál, tehát nekünk is kiindulópontul szolgál;

— a gazdasági egység (vállalat, intézmény, műhely, osztály stb.) előtt álló legfontosabb társadalmi, politikai, gazdasági célkitűzéseket. (Ezeknek ismerete, konkrét megfogalmazása elengedhetetlenül szükséges. Ezért feltárása és tisztázása az akcióprogramkészítés igen fontos előfeltétele.)

Az akcióprogram az egyes KISZ-tagok tevékenységében valósul meg. Ezért kell azzal együtt elfogadni közösségi megbízatássá emelni a KISZ-tagok egyéni vállalásait. A jó egyéni vállalások, amelyek tulajdonképpen az akcióprogram tervezéséről szóló előzetes beszélgetéseken születnek — megfelelnek a KISZ-tag hajlamainak, képességeinek, mozgalmi tapasztalatainak; ezért az egyén fejlődésével összhangban szolgálják a közösség érdekeit.

Az egyéni vállalatok. Nehézséget jelenthet annak eldöntése, hogy a személyekre szóló feladatrendszert egyéni vállalatoknak vagy pedig közösségi megbízatásoknak kell-e tekinteni. A helyes az, ha a kettő szoros egységből indulunk ki. Az egyéni vállalatok ugyanis az alapszervezeti akcióprogram tervezetére épülnek, az akcióprogram tervezete pedig éppen az egyéni vállalatokkal gazdagodva, kiegészülve válik véglegessé. Az egyéni vállalatokat — egymással és a közös tervekkel összhangba hozva — az alapszervezeti taggyűlés közösségi megbízatás rangjára emeli. Az egyéni vállalatok így válnak a közös program szerves részévé. A két elem egysége abban is megnyilvánul, hogy a feladatvállalat létrejöhet az egyén vagy a közösség (vagy vezetőség) kezdeményezésére egyaránt: a közösség kezdeményezte megbízatást a KISZ-tag önmagáénak kell, hogy vallja, az egyéni vállalatot pedig a taggyűlés fogadja el, az emeli megbízatássá.

Felmerülhet az a kérdés is, hogy mi legyen a vállalatok tartalma. Mivel éppen ezek a vállalatok, megbízatások teszik a KISZ-tagot KISZ-taggá, ezek különböztetik meg őt a szervezeten kívüli fiataloktól, ezért a vállalatokat a mindennapi munkánál, a tanulás képességek szerinti, tisztességes ellátásánál többet igényelő követelményrendszerben kell érvényesíteni.

A becsületes munka és tanulás a KISZ-tag számára alapvető követelmény. A korunk forradalmiságáról folytatott vitákban az fogalmazódott meg, hogy a forradalmisághoz kevés a mindennapi munkafeladatok tisztességes ellátása, a kommunista ifjúsági szövetség többet követel tagjaitól. A vállalatok tehát ezt a „többet” foglalják rendszerbe.

A vállalatok egyik része arra vonatkozik, hogy mit kíván tenni a KISZ-tag a szűkebb és tágabb közösségért a KISZ-ben és a KISZ-en kívüli közéletben egyaránt. E vállalatok sorában kiemelkedő jelentőségű a választott funkciók és az alapszervezet életéhez kapcsolódó állandó

megbízatások színvonalas ellátása, mivel egy-egy ilyen vállalat már önmagában is sokirányú, összetett, nagy felelősséget és energiát követelő munkát jelent.

A vállalatok másik része az önképzésre és önévelésre vonatkozik. E vállalatok során minden KISZ-tag a maga számára meghatározza azokat a tennivalókat, amelyeket önmaga erkölcsi, politikai, szakmai, kulturális és testi fejlesztése, nevelése érdekében kíván teljesíteni. Az „életforma forradalmának” vállalatai ezek.

A vállalatok következő alapkérdése a sablonok elkerülése, a rugalmasság, az „egyenre szabottság”. Az „egyenre szabottság” követelménye lehetővé teszi, hogy más vállalatot tehessen egy 15 éves gimnáziumi tanuló és más egy 26 éves munkásfiatal, más egy tsz-alapszervezet titkára és más egy egyetemi VB sportfelelőse, megint más egy párttag munkáslány és ismét más egy pártonkívüli tudományos munkatárs: más legyen egyazon KISZ-tag vállalata ma és más két év múlva.

Az is nyilvánvaló, hogy mások a követelmények a tapasztaltabb, felkészültebb vezetőkkel szemben, mint a kezdő KISZ-tagokkal. Egy propagandistától például egy faliújságcikk megírása önmagában kevés mint vállalat, de van olyan KISZ-tag, akinél a cikk megírása nagyszerű vállalatnak számít. A feladatvállalatok rugalmassága azt jelenti, hogy az életet nem lehet skatulyákba erőltetni, nem lehet minden vállalatot leírni, nyilvántartani anélkül, hogy ne szegényítenénk annak tartalmát. A merev alkalmazás a legjobb módszereket is eredménytelenségre kárhoztatja. A rugalmasságnak azt is kell jelentenie, hogy a körülmények változásával a vállalatok évközben is változhatnak.

A mennyiségi szemlélet abban jelentkezik, hogy gyakran a vállalatok és különösen azok értékelése a pusztán megjelenést, a részvételt veszik érdemnek. „Részt vett”, „ott volt”, „megjelent” kiránduláson, taggyűlésen, politikai vitakörön, társadalmi munkán. De nem esik szó arról, hogy hogyan volt ott. Részes-e valóban, szív-

vel-lélekkel az eseménynek, tett-e valamit azért, hogy ő maga és mások élményekkel gazdagodjanak, vagy csak testben volt ott, de lélekben egészen máshol. A mennyiségi szemléletnek tudható be az is, hogy az értékeléskor csak elvétve találkozhatunk egy-egy KISZ-tag magatartását, emberi fejlődését méltányoló vagy bíráló szavakkal, szinte kizárólag a megcsinálható, „kipipálható” jellegű dolgokat vették számba.

A tapasztalatok alapján figyelmet érdemel néhány egyéb, a fentieknél kisebb horderejű kérdés is.

Az egyéni feladatvállalások rögzítésére sokféle módszer terjedt el. A több helyen bevezetett munkanapló a korábbi aggodalmak ellenére jól szolgálja a vállalás és a teljesítés nyilvántartását. A munka dokumentálásától korábban idegenkedő KISZ-vezetők is elismerik szükségességét és az értékelhetőség feltételét látják benne. Bebizonyosodott tehát, hogy a vállalások rögzítésére szükség van, annak ellenére, hogy a vállalási lapok többsége még nem a legmegfelelőbb.

Az egyéni feladatvállalások, megbízatások valamilyen formában történő, írásos rögzítése azért is szükséges, mert a vállalások folyamatos teljesítése csak így kísérhető figyelemmel az év során, és csak ennek alapján lehetséges az értékelés a mozgalmi év végén.

Gyakran problémát okoz, hogy vajon vállalást kell-e tenni a más szervezetben aktív közéleti tevékenységet folytató fiatalnak.

A KISZ-szervezeten kívül közéleti funkciót vállaló fiatal esetében nem lehet eltekinteni éves KISZ-munkájának komplex értékelésétől. Vele szemben — a külső megbízatás színvonalas ellátásán túl — a minimális elvárás a következő: rendszeresen vegyen részt a minden KISZ-tag számára kötelező szervezeti eseményeken: időről időre tájékoztassa a tagságot a külső megbízatásával összefüggő jelentősebb kérdésekről, az ott szerzett tapasztalatokról, esetenként kérje a többi KISZ-tag segítségét ottani feladatai jó megoldásához; lehetőségeihez

mérten vegye ki részét az alapszervezet közösséggé formálásából (de hogy ez konkrétan milyen vállalatokban jelentkezik, csak helyileg és egyénileg lehet eldönteni). Mindebből következik, hogy nem elegendő csak a külső megbízatást ellátni, mivel ezt a nem KISZ-tagok is megtehetik. Ezért szögezzük le: KISZ-tagok esetében a KISZ-ben végzett munkát kell elsősorban értékelni.

Több helyütt mindezekkel összefüggésben nem tisztázták a szocialista brigádban és a KISZ-alapszervezetben tett vállalatok viszonyát. Néhány helyen mereven elválasztják ezt a két dolgot, másutt elmoszák a különbségeket. Ez nem helyes, mert kerülni kell a vállalatok bürokratikus megkettőzését. A szocialista brigádmozgalom keretében tett vállalatokat el kell fogadni KISZ-es vállalként is, de ez önmagában kevés, mert a KISZ-tagság alapfeltétele a KISZ-alapszervezetben végzett munka. Az alapszervezeti akcióprogram végrehajtásából vállalt munkának is tükröződnie kell az egyéni feladatvállalatokban.

Néhol az okoz gondot, hogy mi legyen az év közben munkahelyet változtatók vállalásaival. A KISZ-tagok átjelentkezésekor a KISZ-alapszervezetek fordítsanak gondot az érkező KISZ-tagokra. A vezetőségek ismertessék meg velük azokat a lehetőségeket, amelyekkel bekapcsolódhatnak az alapszervezet akcióprogramjába, beszéljék meg a vállalatokat, megbízásokat, majd terjesszék azt a taggyűlés elé, amely a régi tagokéval azonos módon emelje azokat megbízatássá. Célszerű, ha ezek kapcsolódnak a régi alapszervezetben tett vállalatokhoz, ez azonban nem mindig lehetséges, ezért nem is kötelező. Nem szabad követelni a régi vállalatok írásbeli „igazolását” sem.

Az értékelő alapszervezeti taggyűlést megelőző időszakban a vezetőség minden KISZ-taggal személyesen elbeszélget, értékeli az érintett KISZ-tag egyéni vállalásainak, megbízatásainak, valamint a KISZ-tagsággal együttjáró kötelezettségeinek teljesítését. A KISZ-tag ér-

tékeli saját munkáját, elmondja véleményét a közösség és a vezetőség munkájáról és javaslatait az új vezetőség tagjaira. A vezetőség a beszélgetések alapján terjeszti a taggyűlés elé a beszámolót, s a vita után a taggyűlés határozatában minősíti a tagok és a közösség tevékenységét.

Azokban a nagylétszámú alapszervezetekben, ahol KISZ-csoportok működnek, ott ezek összejövetelein értékelhetik az egyes tagok és a közösség tevékenységét, s a taggyűlést a KISZ-csoportbizalmi tájékoztatja az eredményről. (Lényeges azonban, hogy ebben az esetben is a taggyűlés mondja ki a végső szót a közösség és a tagok munkájának értékeléséről.)

A KISZ-tagok munkájának komplex értékelése a mozgalmi év végén egyben a KISZ-tagnak a szövetséghez való további tartozásáról is dönt. A következő mozgalmi évre szóló KISZ-tagsági igazolványt csak az kaphat, akit munkája, emberi magatartása alapján a taggyűlés arra méltónak tart.

Alapszervezeti vezetés és a kádermunka

A párt a kádermunka helyét, szerepét és feladatait az osztályharc, a politikai tevékenység követelményeiből kiindulva határozza meg. A párt számára tehát a kádermunka mindenekelőtt a hatalom gyakorlásával függ össze, egyik igen fontos eszköze a párt vezető szerepe érvényesítésének. Minden osztály számára szükséges, hogy a politikai tevékenység irányításához és folytatásához megfelelő vezető gárdát alakítson ki. S ez természetesen érvényes a munkásosztályra is, mind a hatalom megszerzéséért folytatott harc időszakában, mind pedig a hatalom megszerzése után, a szocializmus és a kommunizmus építésének idején.

A politika az emberek sorsát érinti, az emberek tevékenységén keresztül valósul meg. Érthető tehát, hogy minden típusú politikai vezetés a siker érdekében mindig törekedett a személyi feltételek biztosítására. A személyi feltételek megteremtése fontos helyet foglal el a kommunista pártok és a társadalmi szervezetek tevékenységében is. Különösen fontossá válik a kádermunka a munkáshatalom megteremtése után. Ebben az időszakban ugyanis már nemcsak a munkásosztály politikai és társadalmi szervezeteinek vezető gárdáját kell bizto-

sítani, hanem az állami élet valamennyi szférájának vezetésére alkalmas embereket kell kiválasztani, nevelni, alkalmassá tenni feladataik végrehajtására.

A párt a társadalom vezető, irányító ereje. Ebből a helyzetéből adódik, hogy meghatározó szerepe van a vezetők kiválasztásában és nevelésében.

A párt vezető szerepe ezen a területen két úton realizálódik: egyrészt a párt dolgozza ki a káderpolitikai alapelveket és folyamatosan ellenőrzi azok végrehajtását; másrészt a hatalom szempontjából fontos posztokat saját hatáskörébe vonja és állást foglal azok betöltése előtt.

A párt számára a kádermunka a tömegekhez fűződő viszony szempontjából is döntő jelentőségű. Az emberek az általuk közvetlenül ismert vezetők cselekedetein, módszerein, magatartásán keresztül is mérik és megítélik a párt politikáját.

A párt a vezetők kiválasztását, nevelését, képzését az állami és társadalmi szervekkel szorosan együttműködve, munkamegosztást kialakítva valósítja meg. Ezen belül egyre nagyobb feladatokkal bízta meg az ifjúsági szövetséget, szélesítve a kádermunkával kapcsolatos jogosítványait. Ebből adódóan a KISZ-szervezetekben folytatott nevelő tevékenységen belül egyre nagyobb teret kell biztosítani a kádernevelésnek, hiszen a jövő vezetőinek döntő többsége az ifjúsági szövetségben kerül először vezető funkcióba, és további munkája szempontjából nem közömbös, hogy a KISZ különböző szintű vezető testületeiben milyen vezetői gyakorlatra tett szert.

Az MSZMP káderpolitikájának alapelvei

A párt általános politikai irányvonala és káderpolitikája között dialektikus kapcsolat van. Ebben a kapcsolatban az általános politikai irányvonal szerepe a meghatározó, azonban nem egyszerűen alárendeltségről van

szó, a káderpolitika erőteljesen visszahat a politikai irányvonal alakulására. Az előzőekből adódóan a káderpolitika nem egyszer s mindenkorra adott és változatlan, hanem a párt politikai irányvonalával szoros összefüggésben változik.

A kádermunka alapvető feladata a munkásosztály hatalmának, a párt vezető szerepének erősítése. Ez adja a kádermunka politikai tartalmát. Arra kell törekedni, hogy minden vezető poszton a munkásosztály hatalmát erősíteni tudó és akaró, a párt vezető szerepének érvényesítésére képes vezetők dolgozzanak. Ezt kell szolgálnia minden vezetőnek. Igen fontos a munkásosztály vezető szerepének helyes értelmezése. Ennek érvényesülését mindenekelőtt az biztosítja, hogy a vezető posztokon olyan emberek dolgozzanak, akik — azonosulva a munkásosztály céljaival — munkájukkal a párt politikájának maradéktalan érvényesülését szolgálják. Azért szükséges ennek hangsúlyozása, mert találkozhatunk a munkásosztály vezető szerepének leszűkített, leegyszerűsített értelmezéseivel, amely szerint az csak akkor érvényesül, ha minden vezető beosztásba olyanok kerülnek, akik munkáscsaládból származnak, vagy eredeti foglalkozásukat tekintve munkások voltak. Ugyanakkor — különösen az utóbbi évek kezdvezőtlen tapasztalatai alapján — szükséges azt is hangsúlyozni: a munkáshatalom lényegéből fakadóan nem mondhat le arról, hogy állandóan gondot fordítson a munkában és a társadalmi életben kitűnt, szervező-vezető készséggel rendelkező tehetséges fizikai munkások, termelőszövetkezeti parasztok vezetővé válásának elősegítésére. Az osztálypolitika részét képező hatalmi kérdésnek kell tekinteni, hogy a tehetséges munkások, parasztok tervszerű előkészítéssel fokozatosan és folyamatosan vezető beosztásba kerüljenek.

A vezetőkkel szemben támasztott követelmények. A káderpolitikai alapelvek között nagyon fontos helyet fog-

lal el a vezetőkkel szemben támasztott követelmények meghatározása. A párt a vezetőkkel szemben a politikai alkalmasság, a szakmai hozzáértés, valamint a vezetői rátermettség hármas követelményét támasztja. Ez a három követelmény szoros egységet alkot, az egyes követelmények nem helyezhetők előtérbe. Ennek hangsúlyozása ma különösen indokolt, miután a technika kétségtelen fejlődésére való hivatkozással gyakran tapasztalható torzulás, a szakmai felkészültség abszolutizálása a másik két követelmény rovására. A követelményeket természetesen szintenként és a munka jellege szerint kell differenciálni, de minden szinten mindhárom követelményt érvényesíteni kell.

Politikai alkalmasság. A politikai alkalmasság egyértelmű politikai elkötelezettséget, magas szintű képzettséget, a társadalmi-politikai kérdések iránti érdeklődést jelent. Ennek értelmében vezető munkakörben olyan személyek dolgozhatnak, akik: kipróbáltak, meggyőződéssel szolgálják a munkásosztály hatalmát, a nép érdekeit, a párt politikáját; rendelkeznek a munkakörükhöz szükséges elméleti-politikai végzettséggel, illetve képzettséggel és rendszeres továbbképzésben vesznek részt: értik és ismerik a párt, a kormány politikáját, az irányításuk alá tartozó területeken biztosítják annak végrehajtását; döntéseknél és intézkedéseknél figyelembe veszik ezek politikai hatását, következményeit; cselekedeteikben a társadalmi érdekek, politikai összefüggések az elsődlegesek és meghatározóak; aktív közéleti tevékenységet folytatnak; erkölcsileg feddhetetlenek, életmódjuk, magatartásuk megfelel a szocialista erkölcs követelményeinek; tevékenységükben a szavak és a tettek egységet alkotnak; érvényre juttatják és fejlesztik munkaterületükön a szocialista demokratizmust; helyesen élnek a rájuk bízott hatalommal, örködnék a közélet tisztasága felett.

Szakmai alkalmasság. A szakmai alkalmasság követelménye igen sokrétű, területenként és vezetői szintenként változik, ezért nehéz konkrétan meghatározni. Kétségtelen tény viszont, hogy a tudományos-technikai forradalom kibontakozása, a gazdasági és társadalmi élet minden területének fejlődése, dinamikus változása miatt a vezetők szakmai alkalmasságának kritériumai egyre nőnek. Ez a jelenlegi viszonyok között megköveteli, hogy a vezető munkakörének megfelelően rendelkezzen az előírt szakmai iskolai végzettséggel, vagy annak megfelelő képzettséggel; legyenek korszerű szakmai, gyakorlati tapasztalatai; rendszeresen fejlessze szakmai tudását, tartson lépést a tudomány és a technika fejlődésével.

Óvakodni kell azonban az olyan felfogástól, amely szerint egy vezető a területén folyó tevékenység minden rész kérdésének szakembere kell hogy legyen. Ez irreális követelmény lenne. A minden rész kérdés alapos ismeretéhez szükséges szakértelemmel a vezetői kollektíva egészének kell rendelkeznie. A szakmai alkalmasságot nem lehet mechanikusan azonosítani az iskolai végzettséggel. Figyelembe kell venni a szakmai gyakorlatot, a gyakorlati tapasztalatokat, valamint az önképzés útján szerzett ismereteket is.

Vezetőkészség. A vezetőkészség követelménye ugyancsak több tényezőből áll. Szerepe a társadalmi haladással, az irányítás rendszerének fejlesztésével, a szocialista demokrácia szélesítésével nő. Ez megköveteli, hogy a vezető rendelkezzen: áttekintő, elemző és általánosító készséggel; az új felismerésére és alkalmazására való hajlammal; döntési, felelősségvállalási és kezdeményező készséggel; a végrehajtás megszervezésének és ellenőrzésének képességével; az emberekkel való foglalkozás, beosztottai tevékenysége összefogásának és irányításának, a megfelelő munkahelyi légkör kialakításának képességével; azzal a képességgel, hogy beosztottai sok-

oldalú fejlődését elősegítse és körültekintően biztosítsa az utánpótlást.

A vezetőkészség kétségtelenül függ bizonyos adottságoktól, korábban kialakult személyes tulajdonságoktól, ugyanakkor a vezetői tevékenység számos eleme tudományos alapon tanítható, így elsajátítható.

A párt azt az elvet követi, hogy hazánkban minden tisztséget — pártfunkció kivételével — pártonkívüli is betölthet, amennyiben a vezetőkkel szemben támasztott hármaskövetelménynek megfelel. Ez társadalmilag igazságos, politikailag helyes, gyakorlati szempontból célszerű elv. Elősegíti egyrészt a párt szövetségi politikája hitelének fokozódását, másrészt óvja a párt sorainak tisztaságát. Ennek az alapelvnek az érvényesítése mellett szükséges hangsúlyozni, hogy pártonkívüliek esetében a követelmények — beleértve a politikai alkalmasságot is — ugyanazok, mint a párttagoknál. Ügyelni kell arra is, hogy e helyes elv ne torzuljon öncélú statisztikai szemléletté. Vezető beosztásba a jelöltek közül a legmegfelelőbb személyt kell állítani, függetlenül attól, hogy az illető párttag, vagy pártonkívüli.

Nyíltság, őszinteség, bizalom. A párt káderpolitikájának elengedhetetlen jellemzője a nyíltság, az őszinteség és az emberek iránti bizalom. A kádermunkában nincs helye semmiféle titokzatosságnak, saját káderanyagát bárki megnézheti, s abban nem lehet semmi olyan, amit ne lehetne a tudomására hozni. A párt a kádermunkában is az emberek iránti bizalom elvéből indul ki, azt vallja, hogy az emberek nevelhetők, ki tudják javítani hibáikat. Ezért nyíltan kell bírálni fogyatékoságaikat, azután pedig időt és segítséget kell adni azok kijavításához. A párt a kádermunkában is az őszinte véleménymondás híve. Azt tartja, hogy a megjegyzéseket, bírálatokat az érintett személlyel közölni kell, ismertetve a munkájáról, magatartásáról kialakult teljes értékelést. Fejleszteni, erősíteni kell a hibákkal szembeni fellépést, a meg-

alapozott bírálatot. Erélyesen fel kell lépni a bírálat elfojtóival, megtorlóival szemben, ugyanakkor nem szabad megtérni a rágalmazást, az intrikát sem.

Reális megítélés. A káderpolitika egyik igen fontos alapelve, hogy a megítélés alapja a végzett munka és a magatartás. Éppen ezért következetesen küzdeni kell a szubjektivizmus ellen. A szubjektivizmus elleni harc legjobb és legbiztosabb fegyvere a demokratizmus és a kollektivitás erősítése a kádermunkában. Ezért növelni kell a testületek szerepét a személyi kérdések eldöntésében. Ügyelni kell arra, hogy testület elé csak gondos, megalapozott széles körű információkon alapuló káderjavaslat kerüljön és gyakrabban kell alternatív javaslatokat előterjeszteni. A szocialista demokrácia fejlődésével összhangban erősíteni kell a kádermunka demokratikus vonásait, ezzel is elősegítve a szubjektivizmus háttérbe szorítását, a káderpolitikai elvek hatékonyabb érvényesülését.

Minden vezető állandó feladata. A párt a kádermunkát a vezetés szerves részének, minden vezető állandó feladatának tekinti. Elsősorban a vezető felelős az irányítása alatt álló területen és szervezetben a kádermunka megfelelő ellátásáért. A vezető — céltudatos, tervszerű tevékenységgel, a megbízatások átgondolt alkalmazásával, a közéletben való részvétel lehetőségének biztosításával — köteles gondoskodni munkatársainak fejlődéséről. A vezető fontos feladata az utánpótlás tervszerű biztosítása is, ezért ez munkája megítélésének egyik fő szempontja.

A vezetők egysége. Fontos elv a kádermunkában a különböző korosztályú vezetők egysége. Ez feltételezi a kádermunka stabilitásának és a tervszerű cserének egyidejű összehangolt biztosítását. A stabilitás és a szükség-szerű cserélődés megvalósulásának legjobb útja annak

az elvnek a következetes érvényesítése, hogy minden ember képességeinek és adottságainak megfelelő helyen dolgozzon. A jelenlegi időszakban a nagyobb figyelmet a káderek ésszerű és folyamatos cseréjére, valamint a vezetői állomány fiatalításának meggyorsítására kell fordítani. A társadalmi érdek és a vezetés folyamatosságának biztosítása is megkívánja, hogy az egyre növekvő követelményeknek megfelelő fiatalok nagyobb arányban, formalizmustól mentesen kerüljenek a vezetésbe. Fel kell számolni az ezt akadályozó bizalmatlanságot és pozícióféltést. Az idősebbek tapasztaltsága és megfontoltsága, a fiatalok dinamizmusa és az új iránti fogékonysága olyan tulajdonságok, amelyek együtt teszik alkalmassá a vezetést feladatainak megoldására.

Kommunista humanitás. A párt kádermunkáját minden részletében a kommunista emberiség és a humanitás vezérli. Ebből következően fő vonása a nevelés, a képzés, a vezetők tevékenységének segítése. A humanista alapállásból fakad az a felismerés is, hogy az arra hivatottnak foglalkozni kell a vezetők személyes gondjaival, problémáival, egészségi állapotával is és be is kell avatkozni, ha az válik szükségessé.

A KISZ-szervek és -szervezetek kádermunkájának főbb elvi és gyakorlati kérdései

Ifjúsági szövetségünkben mintegy 26 ezer alapszervezeti titkár és 100 ezer vezetőségi tag, a különböző szintű KISZ-bizottságokban közel 49 ezer testületi tag dolgozik. A körükben végzett kádermunka a párt káderpolitikai alapelveinek szellemében — az ifjúsági szövetség sajátosságainak megfelelően — folyik.

Hármas követelmény a KISZ-ben. A KISZ-vezetők kiválasztásánál is érvényesíteni kell a politikai alkalmasság, a szakmai hozzáértés, valamint a vezetői rátermettség hármas követelményét. Ezeket a követelményeket egymástól el nem választva és egymással szembe nem állítva, a vezetési szinttől, a funkció jellegétől és az életkortól függően az alábbiakat is figyelembe véve, differenciáltan kell érvényesíteni:

A KISZ-vezető ismerje, értse, képviselje a párt politikáját, mutasson példát megvalósításában. Rendelkezzen a funkciója eredményes betöltéséhez szükséges politikai képzettséggel, vagy megválasztását követően szerezze meg azt. Mutasson példát a közéletben. Életmódja és magatartása feleljen meg a szocialista erkölcs követelményeinek.

Legjobb képességei szerint dolgozzon, tanuljon és képezze magát. Ismerje a párt ifjúságpolitikáját, a KISZ célkitűzéseit, főbb határozatait és azok összefüggéseit. Tanulmányozza, kísérje figyelemmel és közvetítse a párt-hoz a fiatalok véleményét. Képviselje következetesen az ifjúság érdekeit. Magatartásával, lelkesedésével, tenni-akarással érdemelje ki a fiatalok bizalmát és rokonszenvét.

Rendelkezzen kezdeményező és mozgósító készséggel; az új felismerésre és alkalmazására való hajlammal; a végrehajtás megszervezésének és ellenőrzésének képességével. Legyen igényes önmagával és munkatársaival szemben. Vállalja tudatosan a vezetési ismeretek és módszerek elsajátítását. Segítse elő társai sokoldalú fejlődését; biztosítsa körültekintően az utánpótlást.

A vezetőkkel szembeni hármas követelményt az ifjúsági szövetségben befolyásolja: hogy a fiatalabb KISZ-vezetők egy részének világnézete még kialakulóban van és megfelelő elméleti felkészültség hiányában elsősorban érzelmileg azonosul a szocializmus eszméivel; a vezetéshez szükséges ismereteket részben a vezetői gyakorlat közben szerzi meg; a vezetői funkciót — főleg a tanintézetekben

— saját magával azonos életkorú és felkészültségű társai között kell gyakorolnia.

Ezeket a sajátosságokat a hármas követelménynek egy adott személyre való érvényesítésénél mint további differenciáló tényezőket kell figyelembe venni.

Vezetővé válni... Az alapszervezeti vezetők kiválasztását befolyásolják emberi tulajdonságaik, az úttörőszövetségben szerzett vezetői képességeik, a tanulásban, a munkában elért eredményeik, általános műveltségük, valamint családi körülményeik. Ezekhez nem mindig kapcsolódik a KISZ-vezetőségek és az irányító KISZ-szervek tudatos kiválasztó és felkészítő munkája. Ennek következtében az alapszervezeti titkárok és vezetőségi tagok körében nem érvényesül elég következetesen a hármas követelmény. Jelentős részük — a titkárok 79 százaléka, a vezetőségi tagok 92 százaléka — nem rendelkezik politikai iskolai végzettséggel és a helyzet a KISZ alapvető határozatainak átfogó ismerete terén sem tekinthető megnyugtatónak. Általános és szakmai műveltségük megfelelő. A dolgozói jellegű alapszervezetekben a titkárok 44 százaléka középiskolát, 11 százaléka főiskolát, egyetemet végzett. Az alapszervezeti vezetők egy része a KISZ-iskolákon, másik része a helyi vezetőképzés keretében készül fel feladatainak ellátására. Gondot okoz ugyanakkor az, hogy a titkárok 43 százaléka, a vezetőségi tagok 70 százaléka funkcióba állítása óta nem vett részt semmiféle képzésben. A megfelelő káderkiválasztást néhány szemléletbeli torzulás is gátolja. Számos helyen még mindig nem megfelelő a KISZ-vezetők társadalmi megbecsülése, a KISZ-munka „lógásnak” minősül, s elmarad a KISZ-vezetők erkölcsi, anyagi elismerése. Emiatt sok, arra alkalmas fiatal nem szívesen vállal KISZ-funkciót. Ezért az illetékes KISZ-szervek vezetőinek nagyobb gondot kell fordítani arra, hogy — az ifjúsági törvényben foglaltaknak megfelelően — az állami és szövetkezeti vezetők támogassák az ifjúsági szövet-

ség tevékenységét, megfelelő módon biztosítsák a KISZ választott vezetőinek elismerését és jogszabályban meghatározott munkajogi védeltségét.

A kádermunka továbbfejlesztése. A KISZ kádermunkája továbbfejlesztésének kulcskérdése a tervszerűség, a tudatosság és folyamatosság biztosítása. Ezt két tényező együttesen segíti elő. Egyrészt a kádermunka demokratizálásával és decentralizálásával egy időben fokozottabban szükségessé válik az elvi irányítás és ellenőrzés centralizálása, a testületek és vezetők felelősségének fokozása. Másrészt a KISZ központi és megyei bizottságainál káderutánpótlási és -képzési terveket kell készíteni. Ezekben a tervekben — a konkrét funkció és időpont megjelölése nélkül — azokat a fiatalokat kell számításba venni, akik a vezetés utánpótlását képezhetik. A terveket a KISZ választási időszakához igazítva kell elkészíteni. A terveknek a számításba vett személyekkel kapcsolatban tartalmazniuk kell a politikai és szakmai képzés összhangjának megfelelően: a továbbképzésre vonatkozó elgondolásokat; a megbízatásokkal való ellátás rendjét és fejlődésük ellenőrzésének módszereit. A terveket az illetékes párt- és más társadalmi szervekkel összehangoltan kell elkészíteni, évente felül kell vizsgálni és el kell végezni a szükséges módosításokat. A járási, városi, kerületi bizottságoknak, valamint a KISZ-szervezetek élén álló bizottságoknak nem kell káderutánpótlási és -képzési tervet készíteniük. Ugyanakkor ezeken a szinteken is szükség van legalább egy évre vonatkozó iskoláztatási tervek elkészítésére, mivel csak így biztosítható, hogy a különböző vezetőképzési formákon azok vegyenek részt, akiknek funkciójuk alapján az adott képzettség megszerzésére szükségük van, ne pedig azok, akik ráérnek, illetve akiket munkahelyükről éppen elengednek. Az iskoláztatási tervek pontos előkészítésével, valamint megfelelő tartalékkeret képzésével biztosítható a KISZ-iskolák kapacitásának maximális ki-

használása is. Az elmondottakon túl nagy figyelmet kell fordítani arra is, hogy a különböző képzési formákra beiskolázott KISZ-vezetők megfelelő alapképzettséggel rendelkezzenek. Időszakonként érdemes áttekinteni a vezetőképző tanfolyamokon végzettek mozgalmi perspektíváját is, mivel abból a képzés hatékonyságára vonatkozó következtetések is levonhatók.

Munkásfiatalok. A KISZ-szervezetek alapvető feladata a munkában és a társadalmi életben kitűnt, szervező-vezető készséggel rendelkező tehetséges fiatal fizikai dolgozók és termelőszövetkezeti parasztok vezetővé válásának tervszerű, folyamatos és fokozatos előkészítése. Ennek érdekében tovább kell fejleszteni a szakmunkástanulók korrepetálására, patronálására kialakított mozgalmat, amely a tananyag elsajátításának elősegítésén túl a szakmunkástanulók politikai képzettségének fejlesztését is magába foglalja. Az iskola elvégzését követően — megfelelő szakmai gyakorlat megszerzése után — a KISZ-szervezeteknek kezdeményezni kell a fiatal szakmunkások szakmai és politikai továbbképzését, a közvetlen termelésirányításba, majd magasabb vezető funkcióba kerülésüket. A vezető funkcióra történő tudatos felkészítés érdekében nagyobb számban kell megbízni és társadalmi aktivistaként foglalkoztatni arra alkalmas fizikai dolgozókat. A társadalmi aktivistaként jól dolgozók közül a legjobbakat be kell vonni a választott szervek munkájába. Ezért az időszakonként sorra kerülő választásoknál az eddiginél tudatosabban és tervszerűbben kell törekedni arra, hogy a vezető testületekbe — ilyen megfontolásból is — nagyobb számban kerüljenek fizikai dolgozók. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a nagyüzemekben több éve jó mozgalmi és gazdasági munkát végző káderekre, a társadalmi aktivistaként és a KISZ választott testületeiben dolgozó munkásfiatalokra, valamint az érettséggel rendelkező tehetséges szakmunkásokra. A választott KISZ-szervek vezetői személyesen

felelősek a testületekben tevékenykedő fizikai dolgozók fejlődéséért, munkájuk folyamatos figyelemmel kíséréseért, a velük való rendszeres foglalkozásért. Ezen túlmenően növelni kell a KISZ vezetőképzésre és az egyéb továbbképzési formákra beiskolázottak körében a munkásfiatalok arányát. Folyamatos segítséget kell nyújtani az iskola eredményes elvégzéséhez, megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a végzés utáni elhelyezésükre.

A KISZ véleményezési joga. A KISZ-szervezetek a szocialista demokrácia továbbfejlesztésével összhangban véleményezési jogot kaptak a munkahelyi vezetők kiválasztásában és munkájuk megítélésében. E felelősségteljes jogkör gyakorlásával kapcsolatos feladatok kialakításánál igen körültekintően kell eljárni. A véleményezési listát — a helyi pártszervekkel egyetértésben — a szakszervezetek gyakorlati tapasztalatait felhasználva kell elkészíteni. Igen lényeges, hogy a véleményezési jogot csak KISZ-csoport, alapszervezeti taggyűlés, csúcsvezetőség és KISZ végrehajtó bizottság gyakorolhatja. Vagyis a KISZ illetékes vezetői csak az ezeken a fórumokon kialakított véleményt képviselhetik. A véleményezési jog a vezetők kinevezésére (előléptetésére), felmentésére, valamint az egész tevékenységüket érintő minősítésre vonatkozik. Ezekben a kérdésekben az illetékes KISZ-szerv kezdeményezéssel is élhet. A KISZ-szervezetnek e jogosítványa kiterjed mindazokra a gazdasági, illetve munkahelyi vezetőkre, akik felett a szakszervezet is rendelkezik ilyen joggal. A legnagyobb figyelmet azonban a közvetlen termelésirányítók kiválasztására és megítélésére kell fordítani, mivel a KISZ-tagok az ő munkájukról rendelkeznek a legtöbb és legközvetlenebb információval. A vezetők megítélésénél a politikai alkalmasság, a szakmai hozzáértés, valamint a vezetői rátermettség hármas követelménye az iránymutató, ezen belül azonban külön figyelmet kell fordítani az ifjúsági törvény helyi végrehajtása érdekében kifejtett tevékenység minősítésére. A véleménye-

zési jog gyakorlására az a KISZ-szerv, illetve szervezet illetékes, amelyik az érdekelt vezető által irányított egység területén működik. E jogát azonban csak akkor gyakorolhatja, ha az érdekelt személy már kinevezése előtt is a vállalat, illetve intézmény dolgozója volt. Nagyon fontos, hogy a KISZ-szervek véleményüket — széles körű információgyűjtés után — a helyi pártszervekkel együttműködve alakítsák ki, és minden esetben adjanak tájékoztatást a KISZ-tagságnak az általuk képviselt vélemény fogadtatásáról.

Fiatalok a vezetésben. Mind a társadalmi érdek, mind a vezetés folyamatossága megkívánja, hogy a tehetséges, felkészült fiatalok egyre nagyobb arányban helyt kapjanak a vezetésben. A KISZ-szervezeteknek — az előzőekben tárgyalt jogkör gyakorlásából adódóan is — megnövekedett felelősséggel kell részt vállalnia a fiatalok vezetővé válásának elősegítésében. Következésképpen fel kell lépni az előítéletekből és a pozícióféltésből eredő hátrányos megkülönböztetések ellen, kezdeményezni kell a tehetséges, felkészült, közéleti tevékenységben is jártas fiatalok vezető posztokba állítását. A vezetői munkakörre történő tudatos felkészülést jól szolgálja az állami és társadalmi szervezetekben — a fiatalok képviseletében — végzett tevékenység. Ezért a KISZ-szervezetek legtehetségesebb tagjaikat bízzák meg ilyen feladatok ellátásával, nyújtsanak segítséget a különböző közéleti funkciók színvonalas ellátásához, rendszeresen számoltassák be őket az ifjúság képviseletében végzett tevékenységükről. Az ifjúsági szövetségen belül megszerezhető vezetői gyakorlat ugyancsak nagy segítséget ad a más területen végzendő vezetői munkához. Ebből adódóan a KISZ egyre inkább a társadalmi vezetővé válás előiskolájává válik. Egyre többen kerülnek KISZ-vezetői funkcióból más társadalmi vagy gazdasági vezetői funkcióba. Az ifjúsági mozgalomból így kikerülő vezetők pótlása persze sokszor komoly gondot jelent, időnként — főleg ha nem tervsze-

rűen történik — a mozgalmi munka időszakos visszaesését is okozhatja. Ennek ellenére sem szabad ezt a kérdést csak a KISZ-vezetés stabilitása szükségességét hangsúlyozva fölvetni, hiszen az ifjúsági szövetség hivatásából adódóan részt kell, hogy vállaljon a társadalmi méretű kádereképzés folyamatában. Ugyanakkor jogos igény — éppen a váratlan helyzetek elkerülése végett a szükséges kádermozgások időben történő jelzése, a kádercserék tervszerűsége. A fiatalok vezetővé válásának elősegítésén belül a KISZ-nek sajátos funkciói vannak a fiatal lányok és asszonyok vezetővé nevelésében.

Nők a vezetésben. Míg az alapszervezeti vezetők között (a titkárok 41 százaléka, a vezetőségi tagok 48 százaléka nő) és a különböző szintű KISZ-bizottságokban (39—45 százalék) arányuk megfelelő, addig a KISZ végrehajtó bizottságokban és különösen a bizottsági titkárok között már jóval kedvezőtlenebb. Ha általában igaz az, hogy a későbbi sikeres vezetői gyakorlatot az ifjúsági szövetségben megszerezhető ismeretekkel lehet megalapozni, akkor ez fokozottan igaz a fiatal nőkre, akik — a családalapítás és gyermeknevelés nagyobb terheit viselve — már nehezebben tudják önmaguk és környezetük előtt saját vezetői kvalitásaikat bizonyítani. Ezért a KISZ-ben is igen nagy figyelmet kell fordítani a nők vezető funkcióba állítására, politikai és szakmai képzésük, illetve továbbképzésük biztosítására, az ehhez szükséges feltételek megteremtésére. Munkájuk megítélésénél, vezető funkcióba állításuknál le kell küzdeni az előítéleteket, ajánlásoknál, kinevezéseknél — azonos feltételek esetén — előnyben kell részesíteni őket. Nagy gondot kell fordítani arra is, hogy a családi életükben bekövetkezett változások, a gyermekgondozási segély igénybevétele esetén a tartós távollét ne szakítsa el őket az ifjúsági mozgalomtól. Keresni kell azokat a munkaformákat, amelyek ez időszak alatt is lehetővé teszik a folyamatos kapcsolat-tartást és megkönnyítik a visszailleszkedést.

A kádern munka demokratizmusa. A szocialista demokrácia fejlődéséből következően, valamint a döntések jobb megalapozása érdekében is tovább kell fejlesztenünk a kádern munka demokratizmusát. Ehhez jó feltételeket teremtetett választási rendszerünk eddigi továbbfejlesztése, korszerűsítése. A jelölő bizottságok nélküli alapszervezeti választások rendszerének kialakulása, a választásokkal kapcsolatos felesleges formaságok, kötöttségek feloldása, illetve megszüntetése, a küldöttértekezletek ajánlási joga a felsőbb KISZ-szervek testületeibe — ennek a továbbfejlődésnek jelentős állomásai. E területen azonban a KISZ soron következő kongresszusáig még sok tennivalónk akad. Tovább kell keresnünk azokat a formákat, amelyek még jobban növelik a megválasztott vezetők és testületi tagok felelősségét választóik iránt, lehetővé teszi számoltatásukat, szükség esetén visszahívásukat. Ugyanakkor a kádern munka demokratizmusa a jelenlegi keretek között is továbbfejleszthető. Növelni kell a testületek szerepét a személyi kérdések eldöntésében. A döntésekhez az eddiginél szélesebb körből kell javaslatokat és véleményeket szerezni, gyakrabban kell a testületek elé alternatív javaslatokat beterjeszteni. Fokoznunk kell a kádern munka nyíltságát, fejleszteni kell az őszinteség és a bizalom légkörét. Erősíteni kell a szubjektívizmussal szembeni fellépést, a megalapozott bírálatot. Erélyesen fel kell lépünk a bírálat elfojtóival, megtorlóival szemben.

A minősítés. A kádern munkában igen fontos szerepe van a vezetők munkája rendszeres minősítésének. A minősítés írásban rögzített formája — jelenlegi gyakorlatunk szerint — csak a KISZ függetlenített apparátusában kötelező. Ez nem zárja ki a különböző szinteken választott funkciókban vagy társadalmi aktivistaként dolgozók munkája szóbeli minősítésének szükségességét. A minősítés célja ilyenkor is az, hogy az illetékes vezető értékelje a minősített munkáját, politikai és emberi magatartá-

sát és elősegítse fejlődését. A minősítés általában az irányító KISZ-szerv vezetőjének feladata. A minősítő beszélgetés előtt az illetékes vezető minél szélesebb körből szerezzon információt, kikérve a közvetlen munkatársak véleményét is. A rendszeresen ismétlődő értékelő, minősítő beszélgetések természetesen nem teszik feleslegessé egy-egy nagyobb jelentőségű feladat elvégzése vagy akció lebonyolítása után — az átfogó értékelés részeként — a személyek munkájának azonnali értékelését. Az alapszervezeti titkárok és vezetőségi tagok munkájának minősítését a mozgalmi évet záró értékelő taggyűlésen kell elvégezni a felsőbb KISZ-szerv jelenlevő képviselőjének.

A kettős hatáskör. A KISZ a Magyar Szocialista Munkáspárt ifjúsági szervezete. Ebből adódóan a KISZ-vezetés különböző szintű funkciói kettős (párt- és KISZ-) hatáskörbe tartoznak. Ennek értelmében a párt hatáskörileg illetékes testületei előzetesen állást foglalnak a KISZ vezetőinek megválasztása előtt. Ezért — különösen a KISZ-választások előtt — nagy gondot kell fordítani a párt-szervekkel történő egyeztetésekre. Ezzel egyidőben a KISZ-szervek és szervezetek fokozottabban igényeljük a párt-szervek és -szervezetek segítségét káderproblémáik megoldásához, szorgalmazzák, hogy minél több fiatal kommunista kapjon feladatot, funkciót a KISZ-ben.

Ideológiai és politikai nevelőmunka a KISZ-alapszervezetekben

Az ember általános jellemzője, hogy mind többet akar tudni a világról, mind jobban meg akarja ismerni a környezetét, s ennek megfelelően akarja kialakítani viszonyát ahhoz. Ez végtelen folyamat, mert állandóan új meg új jelenségeket, összefüggéseket fedezünk fel, mind a természeti, mind a társadalmi jelenségek köréből. Nekünk most az utóbbival kell alaposabban foglalkoznunk. Számunkra igen fontos a világnézeti, ideológiai és politikai problémák, összefüggések megismerése, s az, hogy mindezek ismeretében tudatosan cselekedjünk.

Egyén és társadalom. Mit tartalmaz a társadalmi kérdésekhez való viszonyunk? A dolgokról, jelenségekről, eseményekről véleményünk van. Van amikor átgondoljuk élményeinket, elemezzük azokat, s annak eredményeként alakíthatjuk ki magatartásunkat. De előfordul az is, hogy ötletszerűen, érzelmi alapon cselekszünk. Nem tudományos megismerés alapján, hanem benyomásszerűen alakul ki véleményünk, s ha utólag kutatjuk az okát, nem tudjuk megmagyarázni.

Érzelmi töltés. Véleményünk alapvetően két szélsőség között mozog. Szeretünk dolgokat, egyetértünk jelenségekkel, kívánjuk a sikert, a megvalósulást, vagy nem szeretjük azt, nem értünk egyet vele, szeretnénk elkerülni bekövetkezését. Tehát egyszerűen szólva szeretünk vagy nem szeretünk valamit. Érzelmi töltés nélkül semmihez sem tudunk viszonyulni, érzelmi motiváltság nélkül nem tudunk kapcsolatot teremteni, nem tudunk hatni. Ez még azokra is vonatkozik, akikre azt mondjuk, hogy közömbösek. Mindez lényeges, hiszen az ember számára, különösképpen a szocialista-kommunista társadalmat építő ember számára döntő kérdés az, hogy mennyire tud hatni környezetére, hogyan tudja alakítani azt, elősegíteni annak fejlődését. Szeretnénk társadalmunkat mind gyorsabban, mind fejlettebbé változtatni. Szeretnénk, ha a kommunizmus közeleli valósággá válna. Persze az akarás az óhaj nem elég. Azokat a törekvéseket, erőfeszítéseket, amelyekkel egyetértünk, nemcsak egyetértéssel kell szemlélni, hanem támogatni, végrehajtani is kell. Támogatni kell mindent, ami közelebb viszi társadalmunkat a történelem szabta feladatok megvalósításához.

Támogatni kell azokat, akik újat akarnak, akik áldozatot hoznak a gyorsabb haladásért, akik még kapitalista környezetükben küzdenek a társadalmi haladásért. Ez utóbbi is szerves része a szocialista fejlődésnek, s ezért ha tudatosságról, a szocializmussal való érzelmi azonosulásról beszélünk, akkor ide kell sorolni a nemzetközi méretekben folyó harcot is, az ahhoz való viszonyunkat.

Aktivitás. De az is nyilvánvaló, hogy a társadalmi haladás, a fejlett szocializmus nem valósulhat meg a cselekvő ember alkotó részvétele nélkül. A tudatosság szempontjából döntő kérdés az aktivitás, a cselekvés annak érdekében, hogy a szocializmus érdekeinek megfelelő, azok érvényesülését elősegítő, általunk fontosnak tartott folyamatokat mi magunk teljesítsük, vagy irányítsuk, a megvalósulás útjára.

Logikusan adódik az is, hogy a társadalmi folyamatokban nem csak olyan jelenségekkel találkozunk, amelyek egyetértésünket váltják ki. Sokszor találkozunk ellen-szenves, erkölcsi mércénk szempontjából elítélendő dolgokkal. Ez bizonyos fokon csak annyit jelent, hogy igyekszünk elhatárolni magunkat az ilyen jelenségektől, attól függően, hogy felismertük-e veszélyességüket. Ha igen, szükségesnek tartjuk-e azt, hogy tartózkodásunkon, elítélő véleményünkön túl mást is tegyünk azokkal szemben.

Ha úgy ítéljük meg, hogy nem elég elhatárolni magunkat, akkor kifejezzük szembenállásunkat, ellenszen-vünket. Ez különösképpen olyan kérdésekben jelentke-zik, amelyek kapcsán nincs lehetőségünk tevékenységre, vagy nem időszerű az aktív fellépés.

Magatartásunk, tevékenységünk egyik legmagasabb foka, ha küzdünk az elítélendő, negatív — törekvéseinket akadályozó jelenségek megszüntetéséért.

A környezet hatásai. Eddigi elvi fejtegetéseinket próbál-juk meg konkrétabbá, kézzelfoghatóbbá tenni. Mindaz, amiről beszéltünk, hol jelentkezik, hol valósul meg, hol és milyen feladatokat ad a KISZ-titkároknak?

Ha röviden akarunk válaszolni, azt mondhatjuk: „az élet összes területén”. De szükséges részleteiben is meg-nézni, hogy világosabban lássuk, miről van szó? Munka-helyen, üzemben, termelőszövetkezetben, iskolában, hiva-talban, egyetemen végezzük munkánkat. Eközben a munkahely és az ifjúsági mozgalom kollektíváiba tarto-zunk, s a KISZ-alapszervezetbe is. Dolgozunk, tanulunk szórakozunk, művelődünk, s ennek kapcsán hat ránk kör-nyezetünk, nevel minket, de az is előfordul, hogy ront. Mi is hatunk környezetünkre, társainkra, s ebben az esetben is arról van szó, hogy nevelni akarjuk őket, se-gíteni akarunk, de az is előfordul, hogy rontunk. Mind-ez megjelenik a családi életben is. Világnézetünket, po-

litikai élményeinket, magatartásunkat a család is alakítja, formálja, sőt sok esetben döntően befolyásolja.

Nem csak a „nagy” politikában. Mindannyian bevallottan, vagy titkoltan részt akarunk venni a társadalom különböző szféráiban, a különböző feladatok megvalósításában. Nemcsak a közvetlen környezetünk feladataiban akarunk szerepet, feladatot kapni, hanem szeretnénk nagyobb dolgok megvalósításában is részt venni. Mindezekelőtt vonatkozik ez a párt célkitűzéseinek megvalósítására. Ennek legközvetlenebb lehetősége abban a környezetben van, ahol élünk, dolgozunk. Politikai nevelőmunkánkban éppen azt kell megértetni társainkkal, hogy nemcsak az jelent politikai tevékenységet, ha országos dolgokban veszünk részt, ha kongresszusok küldöttei vagyunk, ha rangos testületek tagjaként tevékenykedünk, hanem az is, hogyha saját dolgainkkal őszintén, lelkiismeretesen foglalkozunk. Ha megmutatjuk, hogy mindazt, ami „nagy” politika, ami országos, vagy nemzetközi méretekben folyik, azzal tudjuk befolyásolni, ha a munkaszervezet kisebb egységeiben is tudatos, elkötelezett tevékenység folyik. Meg kell győznünk mindazokat, akik nem értik törekvéseinket, arról, hogy fejlődésünk, munkánk fejezi ki a haladás valóságos irányát, s ennek meg kell jelennie a tanulóközösség, a szocialista brigád, a KISZ-alapszervezet életében is.

Annak érdekében, hogy megértessük politikánkat, alakítsuk a fiatalok világnézetét, a marxizmus—leninizmus elméletét cselekvő meggyőződéssé tegyük, nevelni kell a KISZ-alapszervezetekben dolgozó, közösségi életet élő fiatalokat, és ki kell terjeszteni a KISZ-alapszervezet nevelő hatását a KISZ-en kívüliekre is.

Szocialista társadalmunkban a politikai elkötelezettség az ideológiai felkészültség, a tisztánlátás, a fejlődés, a szocialista-kommunista társadalom megvalósulása szempontjából döntő fontosságú tényező. Mondhatnánk: ma már természetes, hogy egy fiatal, különösen ha

KISZ-tag, politikailag a szocializmus híve, eszmeileg pedig magáénak vallja a marxizmus—leninizmus ideológiáját. Tulajdonképpen ennek így kellene lennie, s az esetek többségében így is van. De eszméink és a párt politikájának elfogadása még nem egyenlő azok pontos tudásával, s az ismeretek politikailag helyes, tudatos alkalmazásával.

A tudatosság szerepe. Tudatosság nélkül könnyen sebezhetőek vagyunk, zavarba jöhetünk váratlan események során. Ha csak ösztönösen fogadjuk el az MSZMP politikáját, a munkásosztály ideológiáját; nem tudunk vitatkozni, s nem tudjuk hibáinkat kijavítani, az új meg új feladatokat megoldani. Ezért szükséges a célirányos eszmei-politikai nevelőmunka.

Az ifjúsági szövetségben folyó nevelőmunka állandó folyamat, állandóan megújuló folyamat, mivel szövetségünkbe mindig új és új tömegek kerülnek be, akik még felkészületlenek s távoznak azok, akik a KISZ-ben tudatossá, öntudatossá váltak, akik már magukénak vallják mindazt, ami eszmeileg és politikailag a Kommunista Ifjúsági Szövetséget jellemzi.

Alapszervezeteink tevékenységében mindig szem előtt kell tartanunk azt, hogy bár nem minden programunknak, nem minden megmozdulásunknak kell direkt politikai, ideológiai tartalommal telítődnie, de tevékenységünk egészének nevelőhatásúnak kell lennie a politika és az ideológia kérdésében is.

A fiatalok kommunista neveléséről

A kommunista nevelésről szólva mindenekelőtt tisztázunk kell a nevelésnek, mint személyiséget formáló, személyiséget fejlesztő folyamatnak, ráhatásnak a fogalmát.

Nevelés. A nevelés a fiatalok következetes, céltudatos, tervszerű és rendszeres formálása. Ennek hatására kell helyes irányba alakulnia, fejlődnie a világnézetnek, az erkölcsnek, az emberi kapcsolatoknak. A folyamat eredményeként tökéletesedik a fiatal ismeretállománya, jellege, akarata, ízlése.

Osztályjelleg. A nevelés a társadalom egész tevékenységének részeként kap tartalmat, konkrét funkciót. Ennek következtében tudnunk kell azt is, hogy a nevelés lényege, formái nem függetlenek a társadalmi viszonyoktól, a társadalmi jellegétől. Ebből következik, hogy a nevelés célja, tartalma és formái a szocializmusban is osztályjellegűek, mégpedig a valamennyi dolgozó osztály érdekeit kifejező osztályhatalom érdekeit tükrözik, a társadalmi haladás, szocialista társadalmunk építésének szolgálatában állnak. A szocialista társadalomban a nevelés osztály-meghatározottsága nemcsak a pártosságban fejeződik ki, hanem abban is, hogy a nevelés közvetlenül a szocialista fejlődés közeli és távoli feladatait is átöleli. Ez megjelenik a nevelés céljában, a személyiség sokoldalú formálásában, ami képessé teszi a társadalmi feladatok — napjainkban az MSZMP XI. kongresszusán elfogadott programnyilatkozat célkitűzéseinek — megvalósítására.

Közösségi nevelés. A nevelésnek biztosítani kell a személyiség, a közösség fejlesztését. Mindenkor figyelembe kell venni annak, aki mások, társai és kollektívák, nevelésére vállalkozik, hogy a nevelői tevékenység kétoldalú, közösségi jellegű. Mindig tudnunk kell, hogy a nevelői tevékenység hatékonysága, eredményessége egyformán függ a nevelés alanyától és tárgyától. Továbbá világosan kell látni azt is, hogy a nevelés legmegfelelőbb terépe a kollektíva, a leghatékonyabban az itt érvényesülő hatások fejlesztik az egyént, személyiséget.

Ezt példázza Makarenko egész elméleti és gyakorlati pedagógiai tevékenysége, a szocialista ember nevelésében.

A közösségi nevelés egyik legfontosabb tényezője, hogy egyesíti a nevelés aktív szerepét és a nevelés kollektív jellegét, tehát azt, hogy nem egyirányú ráhatásról van szó, nem a nevelő hat a neveltre csupán, hanem állandó kölcsönhatás van közöttük, továbbá, hogy a nevelési folyamatban a legritkábban szerepel csak két személy. A gyakorlatban mindig kisebb-nagyobb közösségekben érvényesülnek a nevelési hatások.

A közösségi nevelés jellemzői. A közösségi nevelés jellemzőit a következőkben foglalhatjuk össze:

— Az egyén a közösség része, meghatározott közösségben dolgozik, él, s a közösség meghatározza a személyiség fejlődésének, fejlesztésének kereteit.

Ebben a folyamatban a nevelő nem egyszemélyben fejti ki nevelői funkcióját, hanem részt vesz benne a kollektíva, a KISZ-szervezet is.

— A közösségi nevelés eredményeként az atomokból álló csoport közösséggé szerveződik. Ennek a folyamatnak elindulását az aktívahálózat kialakulása jelenti és biztosítja. Az aktíván keresztül jut el a közösség célszerű, rendeltetésszerű működéséhez.

— A nevelés kollektív mechanizmusa biztosítja a kisebb kollektíva kapcsolatrendszerét a nagyobb közösséggel, továbbá az egyén és a csoport állandó kapcsolatát. A kollektív nevelés fontos, szubjektív feltétele, hogy a nevelő is alkotó része legyen a közösségnek.

A nevelés célja és funkciója. A KISZ-szervezetben folyó kommunista nevelés célja leginkább abban foglalható össze, hogy a szocialista-kommunista nevelés a személyiség olyan átformálására törekszik, amely megfelel a párt és a KISZ eszméinek, normáinak, céljainak.

Ki kell alakítani, fejleszteni kell az ideológiai, politikai tudatosságot, a marxista szemléletet, a szocialista erkölcsöt és műveltséget.

A szocialista nevelés az egész társadalomra kiterjed. Általános feladata sokoldalúan fejlett, munkáját szerető és értő, a társadalmi együttélés, a szocialista erkölcs szabályait megtartó, a fejlett szocializmus megvalósítására kész emberek nevelése.

Kommunista nevelés. A kommunista nevelés ezen túlmegy. Magában foglalja a szocialista nevelés lényegét, de magasabb szinten valósítja meg a személyiség fejlesztését, magasabb követelményrendszert állít fel. Eszmei-politikai tudatosság, felelősségvállalás, példamutatás és kezdeményezés a munkában, a társadalom javára végzett önkéntes munka, a dolgozó nép, a közösség érdekeinek, törekvéseinek önzetlen szolgálata alkotják legfontosabb elemeit e követelményrendszernek.

Rendszerezve a szocialista-kommunista nevelés legfőbb területeit, az alábbi nevelési kérdésekről kell szólni:

- A politikai nevelés, mint a párt, a munkásosztály a szocialista társadalom politikai céljainak tudatosítása.
- A világnézeti nevelés, a szocialista-kommunista társadalom uralkodó ideológiájának, a marxizmus—leninizmusnak tudatosítása, magatartást szabályozó elsajátítása.

- Az erkölcsi nevelés, az egyének egymásközi az egyén és a közösség, az egyén és a társadalom viszonyát meghatározó, befolyásoló normák kialakítása.

- Az esztétikai nevelés, a sokoldalú, harmonikus, a valóságos emberi értékek iránti érzékenység, fogékonyság kialakítása. A nevelés tehát bonyolult, komplex folyamat, s ennek következtében megvalósítása nemcsak a KISZ-szervezetek feladata, hanem az egész társadalom együttes tevékenységét kívánja meg.

Az ideológiai munka pártirányításáról

A fiatalok szocialista neveléséért folytatott ösztársadalmi tevékenységet — ideológiai munkájának részeként — a Magyar Szocialista Munkáspárt irányítja. A fiatalok körében kifejtett ideológiai, politikai munkánk elemzése során tehát meg kell ismernünk fő vonásaiban az MSZMP irányító tevékenységét az ideológia területén.

A pártirányítás. Mivel társadalmunkban az ideológiai életben a legközvetlenebbül fogalmazódnak meg a munkások, a párt célkitűzései, szükségszerű, hogy a legközvetlenebbül érvényesüljön a párt irányító tevékenysége, biztosítva a marxizmus—leninizmus primátusát. Az ideológiai munka pártirányítása megköveteli, hogy a párt a marxizmus—leninizmust alkotóan tudja alkalmazni a valóságra, az egész pártra jellemző legyen az ideológiai munka magas színvonala. Ez meghatározza a KISZ-ben folyó nevelői tevékenységet is. A pártnak fel kell tárnia a társadalmi haladást gátló ellentmondásokat, jelenségeket; ki kell dolgozni e kérdések megoldásának alternatíváit. A párt ösztönzi az ideológiai élet területén dolgozókat — mint azt az MSZMP XI. kongresszusának dokumentumai is kifejtik — a nyílt, bátor gondolkodásra, a problémák feltárására és javaslatok kidolgozására.

A párt vezető testületei, az ideológiai munka területén dolgozó kommunisták törekednek arra, hogy biztosított legyen a marxizmus—leninizmus befolyása a viták, véleménycserék során. Ennek a törekvésnek a KISZ-ben, mint a párt ifjúsági szervezetében is érvényesülnie kell. A KISZ-ben dolgozó ifjúsági vezetőknek ismerniük kell az ideológiai élettel kapcsolatos legfontosabb párthatározatokat, állásfoglalásokat, a marxista—leninista társadalomtudományi kutatások legfrissebb eredményeit, az ideológiai élet problémáit. Ezáltal kerülhető el, hogy helytelen, antimarxista nézetek, a burzsoá ideológia eszméi tartósan éljenek társadalmunkban, ifjúságunkban.

Elemi. A párt ideológiai munkájában szorosan összefügg és kölcsönösen feltételezi egymást:

— a konkrét ideológiai kutató, elemző munka,
— a párt különböző szintű vezető szerveinek dokumentumaiban kifejeződő ideológiai tevékenység, amely egyben a gyakorlati tapasztalatok elméleti általánosítása is,
— a dolgozók, s így a fiatalok tudatának szocialista formálásáért folytatott munka, ami minden pártszervezet feladata. Mindezek a legközvetlenebbül meghatározzák és befolyásolják a KISZ-ben folyó ideológiai nevelést is. Ahogyan az egész ideológiai élet pártirányítása folyamatként fogható fel, ugyanúgy a KISZ-ben folyó ideológiai nevelést is a marxizmus—leninizmus hegemoniájáért folytatott küzdelem folyamataként kell felfogni.

A párt segítségével. A KISZ-nek, a KISZ-alapszervezeteknek állandóan támaszkodniuk kell az őket közvetlenül irányító, segítő pártszervezetek támogatására. Nem hagyatkozhatnak önmagukra akkor, amikor bonyolult ideológiai kérdéseket kell megvitatni, megtárgyalni. Ilyenkor forduljanak azokhoz a kommunistákhoz, akik elméleti felkészültségük, segítőkészségük, nevelői képességeik révén hatékonyan tudnak eligazodni a problémák között.

A politika, valamint az agitációs és propaganda tevékenység

A KISZ-tagságra és a fiatalok mind nagyobb tömegeire gyakorolt befolyásunk egyik legfontosabb eleme: az ifjúsági szövetség agitációs és propaganda munkája. Az agitációs és propaganda tevékenység magába foglalja a tömegpolitikai munkát és a kádereképzést. Mit értünk a tömegpolitikai munka fogalma alatt?

Tömegpolitikai munka. A KISZ tömegpolitikai munkája több tényezőből adódó, tudatosan, tervszerűen irányított személyiség- és közösségalkító hatásrendszer, amely a KISZ alapvető hivatásának megfelelően a marxizmus—leninizmus ideológiáját, az MSZMP politikáját közvetíti a fiatalokhoz és mozgósítja őket a magyar ifjúság és a KISZ társadalmi feladatainak megoldására. Előrebocsátjuk: a tömegpolitikai munka részeinek tekintjük a politikai információk gyűjtését és elemzését, a tájékoztatási tevékenységet, az agitációt és a tömegpropagandát.

Ideológiai aktivitás. A KISZ eszmei és politikai nevelőmunkája a fiatalok tudati átformálásának egyik tényezője s így az ideológiai harc egyik fő módszere. Segítségével azt akarjuk elérni, hogy a fiatalok tömegei széles politikai látókörrel és alapos tájékozottsággal rendelkezzenek — jellemezze őket bizonyos gondolati „készenlét” megismerési vágy és képesség a progresszív megismerésre; gondolkodásmódjuk legyen tárgyilagos, kritikus és alkotó; aktivitásuk nyilvánuljon meg gondolatokban, vitákban és a gyakorlati élet tetteiben.

Hazánkban az elmúlt évek során a tömegek közéleti aktivitása fokozatosan erősödött, teljes összhangban pártunk politikájának azzal a célkitűzésével, hogy ki kell szélesítenünk, tovább kell fejlesztenünk társadalmunk szocialista demokratizmusát. A fiatalok — különösen az ifjúságpolitikai határozatot követően — mind nagyobb lehetőséget kapnak az önálló, felelősségteljes véleménynyilvánításra és cselekvésre.

Felelősségteljes cselekvés. A kapott lehetőségekkel helyesen kell élni. A fiatalok gyakran nem ismerik fel azt, hogy a politika az ő érdekeiket képviseli. A közvetlen érdekek eltakarhatják a közvetetteket, a távlatit, a vélt érdekek elnyomhatják a valódit. A párt politikájának megértését, elfogadását gátolják: az eszmei konzervativizmus, a maradiság, az előítéletek, az elavult szokások,

a műveltség hiányosságai. Sok fiatalban él az önző, individualista szemlélet, amely tagadja az egyéni és társadalmi érdek összehangolhatóságát. Társadalmunk fejlődése pedig ma bonyolultabb szakaszába ért, mint bármikor eddig, s ez nehezebbé teszi az eligazodást a társadalmi jelenségek között. Ezért a demokratizmus kiszélesítésével párhuzamosan erősíteni kell a fiatalokra gyakorolt politikai befolyásunkat. Egy hasonlattal élve: ha eloldjuk a hajót a kikötő oszlopaitól — szabadon mehet, de ha azt akarjuk, hogy jó irányba tartson — adjunk iránytűt a kormányos kezébe. A KISZ tömegpolitikai munkájának ilyen „eszmei iránytű” szerepe is van.

Célunk. Az ifjúsági szövetség tömegpolitikai munkájának célja mindenekelőtt és összefoglalóan az, hogy szocialista emberré nevelje a fiatalokat. Ezért azt valljuk, hogy a fiataloknak el kell jutniuk a marxizmus—leninizmus alapjainak megértéséhez, a társadalmi törvényszerűségek felismeréséhez —, hogy ennek alapján alakuljon ki készségük a konkrét politikai elemzéshez. Legyenek ideológiánk ismertetői, terjesztői és védelmezői. A szilárd világnézet kialakulásához feltétlenül gazdag politikai tapasztalatokra van szüksége minden embernek. Ezért fel kell keltenünk a fiatalok érdeklődését a közéletiség iránt. Választ kell adnunk politikai kérdéseikre, a számukra nyitott problémákra, magyarázatot kell adnunk az események összefüggéseire. Célunk, hogy rendszerbe foglaljuk politikai ismereteiket, közös nevezőre hozzuk a politikai tapasztalatokat és az elmélet következtetéseit úgy, hogy a fiatalok képesek legyenek a múlt és a jelen alapos ismeretében előrelátni a társadalmi fejlődés holnapját, s alkotóan tudják alkalmazni politikai tudásukat. KISZ-szervezeteink feladata, hogy a soraikban tömörült fiatalokat bevonják a közéletbe, lehetőséget teremtsenek aktív gazdasági, társadalmi, politikai cselekvésüknek, kialakítsák a szocialista társadalomhoz való gyakorlati kötődés szálait.

A szocialista elkötelezettség megteremtése ugyanis semmiképpen sem egyenlő az ideológia logikai, értelmi elfogadásával, azzal együtt a szocializmushoz való érzelmi és cselekvő kötődésnek is meg kell lennie. Olyan fiatalokat neveljünk, akik a szocializmusban jól érzik magukat — és csak a szocializmusban érzik jól magukat.

Munkaterületek. Célkitűzéseink megvalósítása érdekében számos, apróbb-nagyobb feladatot kell megoldanunk. E feladatokat most a tömegpolitikai munka jellegzetes területei szerint csoportosítjuk: nemzetközi politika; gazdaságpolitika (ezen belül: életszínvonal- és szociálpolitika); társadalompolitika (ezen belül: erkölcs, jogpolitika); kultúrpolitika, ifjúságpolitika; KISZ-élet. Feladataink e területek tömegpolitikai munkájában ismertek, részletezésükre e helyen nincs módunk. A KISZ tömegpolitikai munkájának elemei között vannak alapvető, meghatározó jellegű tényezők és vannak olyanok, amelyeknek igazodniuk kell az előbbiekhöz.

Meghatározó tényezők. Meghatározó a tömegpolitikai munka tartalma: a marxizmus—leninizmus ideológiája, az MSZMP politikája és az ifjúsági szövetség sajátos politikai feladatai. Objektív adottságok számunkra emellett a fiatalok, az ifjúsági csoportok és közösségek tulajdonságai is, amelyek az eltérő társadalmi helyzetből, az ifjúsági rétegek sajátosságaiból, a fiatalokra befolyást gyakorló más politikai hatásokból következnek.

Függő változók. A „függő változó” elemek közül legfontosabbnak az emberi tényezőt tekintjük, azt az aktivistát, politikai munkást, akire politikánk közvetítését rábíztuk. Aki lehet újságíró, KISZ-vezető, -propagandista — de bárhol működjön is, feladatai, hatóereje és így felelőssége is rendkívül nagy. E szubjektív tényező a sikeres munka egyik feltétele. A másik feltétel: olyan tömegpolitikai mechanizmus, amely kielégíti a társadalmi

és ifjúságmozgalmi igényeket és a fiatalok tömegeinek elvárásait is.

A KISZ tömegpolitikai mechanizmusát a tömegpolitikai munka rendszere és az irányítási mechanizmus alkotja.

Eszközök, módszerek, formák. Felfogásunk szerint a tömegpolitikai munka eszközei megegyeznek az emberi kommunikáció ismert eszközeivel (szó, írás, kép stb.): a módszerek pedig ezek felhasználásának technológiáját, módját jelentik. A tömegpolitikai munka formái olyan komplex együttesek, egységek, amelyekre bizonyos politikai tartalmak, eszközök és módszerek tartóssá, hagyományossá vált együttélése a jellemző.

Az irányító mechanizmus feladata, hogy számításba vegye a fiatalok tömegeinek sajátosságait, igényeit, törekvéseit, a más irányból ható nevelési tényezőket és ezekhez, valamint politikai mondanivalónkhoz alkalmazza a tömegpolitikai munka rendszerét, szervezze meg a munkaformák működtetését, gondoskodjék a tárgyi és személyi feltételekről, rendszeresen ellenőrizze a munkát, értékelje a tapasztalatokat és biztosítsa a továbbfejlődést.

Politika és tömegpolitikai munka. A KISZ tömegpolitikai munkájának rendszerét célja határozza meg: segíteni a párt politikájának megvalósítását. A politikai döntéseket a tömegpolitikai mechanizmus segítségével elő kell készíteni, majd a végrehajtás érdekében meggyőző, mozgósító tevékenységet kell kifejteni. A politikai döntések hatásait elemezni kell, ami csak az objektív helyzet és a tudati, a közvéleményre gyakorolt hatások együttes számbavételével lehet teljes. Mindez végül azt jelenti, hogy a politika és annak megalapozását és megvalósítását szolgáló tömegpolitikai munka elszakíthatatlan egységet képez.

Információs rendszer. A KISZ információs tevékenysége szerves része a párt információs rendszerének. (Itt „információn” csak a vezetési szinteken felfelé haladó információkat értjük, a lefelé haladókat az egyértelműség kedvéért „tájékoztatásnak” nevezzük!) A KISZ politikai munkájában az információ szerepe az, hogy általa megismerjük a kül- és belpolitikai eseményeknek, a KISZ tevékenységének a fiatalokra gyakorolt hatását; tájékozódunk a fiatalok helyzetéről, problémáiról, s arról, hogy mennyire fogadták el és vállalják politikai célkitűzéseinket. Az információnak tükröznie kell a fiatalok hangulatát, véleményét, aktivitását. A politikai információ jelzései politikai intézkedéseket és a tömegbefolyásolási rendszer reagálását váltják ki.

A KISZ belső információ-szolgáltatásának két fajtája alakult ki: az általános, összefoglaló, rendszeres időközökben (1 hónap) készített információs jelentések; és a meghatározott témájú, adott alkalomhoz kapcsolódó jelentések.

Info-jelentés készítésére kötelezettek azok a KISZ-szervezetek, amelyeket a területi KISZ-bizottság arra kijelölt, valamint minden olyan KISZ-szerv, amely függetlenített apparátussal dolgozik. Tekintve, hogy az információ a politikai munka egyik alapja, meghatározott követelményeket támasztunk vele szemben: tükrözze a lehető legteljesebben a politikai realitást, melynek érdekében megfelelő szélességű és összetételű bázisról kell összegyűjteni; pontosan jelezze a közölt adat, tény, vélemény jellemzőit, az előfordulás helyét, gyakoriságát, a jelenség minősítését; komplex legyen, ölelje fel a fiatalok életének minden területét, az állásfoglalások teljes skáláját; az összeállítók ismerjék és vállalják a felelősséget a leírtak igazáért; a KISZ-szerveknek és -szervezeteknek az információban jelzett problémákra, hangulatokra, véleményekre reagálniuk kell.

Elemzés. Az „általános” információs jelentések a következő részekből állnak:

A) Információk

- I. A KISZ belső élete, szervezeti események.
- II. A fiatalok helyzete, ifjúságpolitikai kérdések.
- III. Belpolitikai helyzetünk.
- IV. Nemzetközi kérdések.

Mindegyik témakörben rögzíteni kell, hogy a fiatalok érdeklődése mire irányult; milyen hangulatot váltottak ki az egyes események, határozatok, intézkedések; milyen vélemények fogalmazódtak meg; a fiatalok magatartása milyen állásfoglalást tükrözött; aktivitásuk milyen tettekben nyilvánult meg. Külön figyeljük a kritikai észrevételeket és a javaslatokat.

B) Intézkedések

- I. Tájékoztatási feladataink.
- II. Agitációs és propaganda feladatok.
- III. A KISZ belső intézkedései.
- IV. Intézkedési javaslatok a párt-, állami, gazdasági, intézményi vezetésnek és a társadalmi szervezeteknek.

Intézkedéseink arra irányuljanak, hogy kiegészítsük a fiatalok hiányos tájékozottságát, helyesbítsük a téves információkat; — tisztázzuk álláspontunkat egyes politikai és ideológiai kérdésekben a kollektíva előtt; — konkrét intézkedéseket tegyünk saját ügyeinkben, illetve intézkedéseket kérjük, javasoljunk a hatáskörünkbe nem tartozó ügyek megoldására.

A politikai információk áramlásának nem egyetlen útja az írott jelentés. A közvetlen tapasztalatszerzés, a KISZ-vezetők és a fiatalok élő kapcsolatát semmi sem pótolhatja. S e két legfontosabbon kívül még számos csatornán jut információhoz minden KISZ-vezető testület. Ezek az információk adják meg a működtető impulzusokat a KISZ-szervezetek tömegbefolyásolási tevékenységéhez.

Tömegbefolyásolás. A tömegbefolyásolás három eleme: a tájékoztatás, az agitáció és a tömegpropaganda.

Tájékoztatás. A KISZ tájékoztatási tevékenységének célja hozzájárulni a társadalmi valóság feltárásához, az élet bonyolultságának, a választási lehetőségek teljességének bemutatásához — összhangban az egyén és társadalom közös érdekeivel. A mindennapos tömegfelvilágosító munka a tájékoztatás, az orientálás, az őszinte szó és az eszmecsere a fiatalokkal — a KISZ politikai feladatainak szerves része.

A KISZ tagjait, a fiatalokat tájékoztatnunk kell a nemzetközi életben, hazánkban, az ifjúsági szövetségben végbement eseményekről, az ifjúsági közvéleményt foglalkoztató kérdésekről, az ifjúságot érintő minden döntésről, a párt, a kormány és a KISZ határozatairól, az ifjúsági szervezet előtt álló feladatokról. A gyors, pontos, jól időzített és a KISZ által kezdeményezett tájékoztatás a fiatalok befolyásolásának legjobb eszköze. A helyi (munkahelyi, iskolai, községi, városi, kerületi), a középszintű (megyei, budapesti) és a központi (országos) tájékoztatásnak szerves egységet kell alkotnia.

Elvként kimondhatjuk, hogy a tájékoztatásnak alkalmazkodnia kell a fiatalok információigényéhez, de nem feledkezhetünk meg arról, hogy a tájékoztatás nem kiszolgálója az igényeknek, hanem a politikai munka olyan eszköze, amely támaszkodik az igényekre.

A KISZ tájékoztatási rendszere. A KISZ tájékoztatási rendszere többértű. A belső tájékoztatásnak az a feladata, hogy a KISZ-vezetők és aktivisták számára továbbítsa a szövetség feladatait, egységesen értelmezze azokat, segítse a szervezeti életet. A belső tájékoztatás nyomtatott és sokszorosított („írásos”) dokumentumokkal (határozatok, levelek, módszertani útmutatók stb.) és a közvetlen szó eszközével dolgozik (munkaértekezletek).

A közvélemény tájékoztatásában főleg a tömegkommu-

nikációs hálózatra, mindenekelőtt az országos ifjúsági sajtóra támaszkodunk, de a „helyi tömegkommunikáció” bekapcsolása sokat javíthat munkánk eredményességén. A fiatalok szóbeli tájékoztatása a közvetlen, személyes kapcsolat miatt jobb hatásfokú módszer a tömegkommunikációnál, de hatóköre természetesen szűkebb az előbbinél.

A tájékoztatás sohasem lehet pártatlan, minden információközlés tartalmaz bizonyos állásfoglalást is. Ezért a tájékoztatás elválaszthatatlan az agitációtól.

Az agitáció. A KISZ-szervezetek agitációs munkája folyamatos, tudatos, szocialista tartalmú eszmei és politikai befolyásolás, amelynek célja az ifjúság tudatának formálása, orientálása az információk tömegében, a fiatalok közérzetének és közvéleményének alakítása, mozgósítás az ifjúság előtt álló feladatok megoldására. Agitációnk ösztönzi a pártpolitika megvalósítását szolgáló, önként vállalt társadalmi cselekvést. A politika és az agitáció viszonyában a politika az elsődleges, az agitáció a politika elfogadtatásának, valóra váltásának eszköze.

Az agitációt — a tömegpolitikai munka többi ágával szemben — az jellemzi, hogy a politikai aktualitások magyarázata érdekében mindenekelőtt gyorsnak, frissnek kell lennie. Rendszerint egyszerre sok emberhez szól, s ez megkívánja, hogy közérthető, egyszerű és világos legyen. Gyakorlatiasságát jól szolgálja, ha mondanivalója ismert konkrétumokhoz kötődik. Az agitáció akkor tekinthető eredményesnek, ha a fiatalok ismeretei, állásfoglalása, valamint ezekből következő magatartása a KISZ politikai befolyását tükrözi. Nem várható el az agitációtól az ideológiai kérdések rendszerezett, átfogó feldolgozása. Az agitáció csak egy-egy politikai témának, illetve egy-egy téma legfontosabb elemének kiemelését, feldolgozását vállalhatja. Jellemző az agitációs tevékenységre, hogy a fiatalok állásfoglalásának kialakításában erősen támaszkodik érzelmi mozzanatokra is.

A KISZ-szervezetek agitációjában — a tájékoztatáshoz hasonlóan — megkülönböztethető a belső agitáció és a közvélemény befolyásolása.

Módszerek. A KISZ-szervezetek agitációs munkájában számos módszert alkalmazunk, s ezeknek többsége közismert. Az áttekintés kedvéért lássuk most a legfontosabbakat:

— Kétoldalú beszélgetések kötetlen formában. Erre az alkalmat felmerülő problémák, napi feladatok adják.

— Csoportos beszélgetések formájában is alkalmazzuk az agitációt. Csak a legközismertebb lehetőséget említjük: a KISZ-taggyűlések, vagy egyéb rendezvények, amelyekben agitációs tevékenységet fejtünk, vagy fejthetünk ki.

— Közismert agitációs fórum a gyűlés, nagygyűlés. Ezeket konkrét, aktuális kérdések megvilágítására, tájékoztatásra kell alkalmaznunk, de csak akkor, ha újat, érdekesen tudunk mondani annak a közönségnek, amelyet mozgósítottunk a gyűlésre. (Pl. chilei szolidaritási gyűlés.)

Az eddig ismertetett agitációs módszerek a szóbeli agitáció körébe tartoznak. Néhány szót kell szólnunk a sajtó- és tömegkommunikációs szervek agitációs tevékenységéről. Ezeknek a formái pl. a következők lehetnek:

— plakátok, cikkek, karikatúrák: egy-egy fontosabb jelenség, esemény, alkalom érdekében fejtenek ki figyelemfelhívó, meggyőző, mozgósító hatást;

— újságok, kiadványok: bővebb terjedelemben, alaposan, részletesen elemzik a közérdekű társadalmi-politikai kérdéseket, s adnak magyarázatot azokra;

— rádió, televízió: ezek bizonyulnak a leghatásosabb agitációs eszközöknek. Természetesen nehéz ezeket közvetlenül az alapszervezeti ideológiai-politikai nevelőmunkához kapcsolni, de ugyanakkor a kép és a hang dokumentatív, meggyőző erejével informálnak, tájékoztatnak s így az agitációnak elengedhetetlen formáit jelentik.

A tömegpolitikai munkában az agitáció „édestestvére” a tömegpropaganda. Bár elkülönítjük őket, de a mecha-

nikus szétválasztás nem helyes, mert a gyakorlatban ki-
egészítik, segítik egymást, hatnak egymásra és áthatják
egymást.

Tömegpropaganda. A KISZ-szervezetek tömegpropagan-
da-munkája a marxizmus—leninizmus tanításainak, pár-
tunk politikájának terjesztése, ismertetése, magyaráza-
ta, elsajátíttatása és ideológiai védelmezése. Célja a fia-
talok tudatának, világnézetének, meggyőződésének hosz-
szú távra szóló, lehetőleg végleges meghatározása. A pro-
paganda tehát a fiatalok szocialista gondolkodásában,
magatartásában és cselekvésében éri el eredményét.

A propaganda világnézetformáló hatásrendszer. A tár-
sadalmi tudat mélyebb rétegeire gyakorol befolyást. Az
alapvető ideológiai és politikai ismereteket közvetíti a
fiatalokhoz, viszonylag egységes és zárt rendszerben.
Egy-egy ideológiai, politikai kérdést lehetőleg teljessé-
gében, sokoldalúan vizsgál, bemutatja történelmi előzmé-
nyeit, hátterét, a jelenség lényegét, kapcsolódásait, követ-
kezményeit. A KISZ-szervezetek propagandatevékenysé-
gében a tények, alapfogalmak ismertetésének párosulnia
kell az összefüggések, törvényszerűségek megértésével és
elsajátításával.

Tömegpropagandánk KISZ-tagoknak és szervezeten
kívüli fiataloknak egyaránt lehetőséget nyújt arra, hogy
szervezetten és rendszeresen bővítsék ismereteiket, hogy
az adott közösség fórumán politizáljanak. Lehetőséget ad
az önálló vélemények megformálására, a felelősségteljes
állásfoglalásra, a demokratikus vitára.

A világnézet átalakítása politikai nevelőmunkánk
„stratégiai”, távlati feladata. A propaganda, ha megoly
hatásos is, nem terjed ki a fiatalok olyan széles körére,
mint az agitáció, s nem kecsegtet azonnali eredmények-
kel. Hatásai lassan jutnak érvényre a fiatalok tudatá-
ban, de maradandóak.

A tömegpolitikai munka gyakorlati megvalósítására az
ifjúsági szövetség sajátos formarendszert alakított ki.

Munkaformák. A tömegpolitikai munkaformák olyan komplex egységek, együttesek, amelyek konkrét politikai célhoz, vagy feladathoz kötve tartalmazzák a tömegbefolyásolás egyes eszközeit, az eszközök felhasználásának speciális módszereit s — hatókörüket tekintve — rendszerint a fiatalok jól leírható, körülhatárolható köréhez kapcsolódnak. A munkaformák rendszerét a következő sémában összesítettük:

Tömegpolitikai munkaformák. DIREKT FORMÁK. Fő céljuk a politikai mondanivaló kifejtése, e tartalmat nyíltan, áttételek nélkül közvetítik.

INDIKREKT FORMÁK. Elsődleges céljuk a kollektív élményadás, a szabad idő értelmes eltöltése, a közösség erősítése; a politikai mondanivalót áttételekkel közvetítik, például irodalom, előadóművészet, film.

Tömegkommunikációs formák. ÁLTALÁNOSAK. Az ifjúsági lapok, a rádió és a televízió ifjúsági adásai, helyi lapok, stúdiók; kiadványok, könyvek, például a KISZ ifjúsági vitaköreihez és alkalmi formák, például film, kiállítás;

KISZ-EN BELÜLIEK. A központi kiadványok, például KISZ-alapszervezeti tájékoztató, KISZ Értesítő, módszertani füzetek, a KISZ KB levelei stb.; helyi tájékoztatás, például megyei KISZ;

Közvetlen kommunikációs formák. A tömegpolitikai tanfolyamok, például a KISZ politikai képzés ifjúsági vitakörei; tömegpolitikai mozgalmak, például „Vádoljuk...”, „Kiváló”; tömegakciók, például ünnepségek, felvonulások, nagygyűlések; csoportrendezvények, például „ifjúsági nap”, „fórum”, a szervezeti élet összejövetelei; kiscsoportos és egyéni munka, például beszélgetés a megbízatások értékelésekor.

Irányítás. A tömegpolitikai munka irányítása minden szinten a KISZ választott vezető testületeinek hatáskörébe tartozik. E szervek feladata a tömegpolitikai munka tervezése, a döntéshozatal, a munka megszervezése, ellenőrzése és értékelése. E vezetési funkciók a gyakorlatban időben nem különíthetők el egymástól mereven — egy-egyben, egymást kiegészítve és egymásra hatva kell érvényesülniük.

A KISZ tömegpolitikai munkája az ifjúság sajátosságainak figyelembevételével kapcsolódik a párt-, állami és társadalmi szervezetek tömegbefolyásoló tevékenységéhez. Olyan részét alkotja a párt által irányított tömegpolitikai mechanizmusnak, amely részben az állami feladatok megoldásához kapcsolódik, részben a KISZ és az ifjúság előtt álló politikai feladatokra koncentrálja erejét.

Káderképzés. Az ifjúsági szövetség eszmei, politikai nevelőmunkájának, pontosabban az agitációs és propaganda tevékenységnek a tömegpolitikai munka mellett nélkülözhetetlen eleme a káderképzés. A káderképzés kiterjed a KISZ aktivistákra, választott és megbízott vezetőire és a függetlenített apparátus tagjaira.

A KISZ Központi Bizottsága 1974 október 30-i határozata értelmében a fiatalok tömegei számára szervezendő agitatív jellegű „ifjúsági vitakörök”, az aktivisták képzését szolgáló „KISZ aktivisták körei” és a „KISZ-vezetőképzés” egységes politikai képzési rendszert alkotnak.

A KISZ politikai képzés tartalma és rendszere

A KISZ politikai képzés rendszere alapképzési formákat (ifjúsági vitakör, aktivisták köre, alapszervezeti titkárképző tanfolyam), továbbképzés jellegű formákat (éves felkészítés, KISZ-iskolai tanfolyamok) és önképzési formákat (pl. ifjúságpolitikai pályázat) tartalmaz.

Ifjúsági vitakör. Az egységes politikai képzés a KISZ-tagság széles tömegei körében, az „ifjúsági vitakörökben” valósul meg. Az ifjúsági vitakörök feladata politizálásra nevelni, ismertetni, magyarázni, továbbá elfogadtatni pártunk és ifjúsági szövetségünk politikáját. Biztosítani kell az őszinte, nyílt politikai viták lehetőségét. Meggyőzéssel formálni, fejleszteni a fiatalok magatartását, tevékenységét. Hozzájárulni ahhoz, hogy ifjúságunk a fejlett szocialista társadalom körülményeinek és követelményeinek megfelelően éljen és dolgozzon. Az ifjúsági vitakörök egységes agitációs fórumok, de ugyanakkor differenciálnak a körökben résztvevő fiatalok körülményeinek, tevékenységüknek megfelelően. Az ifjúsági vitaköröket az esetek többségében a KISZ-alapszervezetek szervezik. Teljes egészében a vezetőség feladata az előkészítés és a lebonyolítás: a tankönyvek rendelkezésétől a propagandista megbízatásáig és a folyamatos munka ellenőrzéséig.

Aktivisták köre. A KISZ-aktivisták körei a KISZ-vezetőségi tagok, reszortfelelősök, aktivisták képzését szolgálják. E tanfolyamok az alapszervezeti vezetőségek feladatainak, munkamódszereinek komplex ismertetésével felkészítik a résztvevőket közösségi megbízatásaik teljesítésére, arra, hogy a fiatalok körében „agitátor” módjára tevékenykedjenek; itt szerzik meg az aktivisták a KISZ-vezetői ismeretek alapjait. A tanfolyamok tartalma a szocialista építés elvi kérdéseinek, a pártpolitika fő elemeinek bemutatása, az ifjúságpolitikai ismeretek elmé-

lyítése, az összefüggések feltárása. A köröket a bizottságok, esetleg csúcsvezetőségek szervezik. Az alapszervezetnek „beiskolázási” feladata van.

Vezetőképzés. A vezetőképzés a vezetővé válás, illetve a továbbfejlődés szervezett formája. Megismertet a szocialista építés törvényszerűségeivel, a politika ideológiai alapjaival és rendszerezett pártpolitikai ismereteket ad; vezetési és módszertani képzést nyújt; átfogóan vagy speciális területen felkészít az ifjúsági szövetség bizottságainak, szervezeteinek önálló vezetésére, gyakorlati irányítási feladatainak megoldására.

Vezetőképzésünk alapvető hozzájárulás ahhoz, hogy a KISZ vezetői megfeleljenek a KISZ KB 1974. szeptember 11-i határozatában megfogalmazott követelményeknek, amelyek szerint a KISZ-vezető: „Ismerje, értse, képviselje a párt politikáját, mutasson példát megvalósításában. Rendelkezzen a funkciója eredményes betöltéséhez szükséges politikai végzettséggel, ill. megválasztását követően szerezzze meg azt... Ismerje a párt ifjúságpolitikáját, a KISZ célkitűzéseit, átfogóan főbb határozatait és azok összefüggéseit...”

Legyen igényes önmagával és munkatársaival szemben, tudatosan vállalja a vezetési ismeretek és módszerek elsajátítását. Segítse elő társai sokoldalú fejlődését, körültekintően biztosítsa az utánpótlást. A legszélesebb körben az alapszervezeti titkárképző tanfolyamok biztosítják a vezetőképzést. A KISZ-titkároknak itt kell elsajátítaniuk azokat a politikai, ifjúságmozgalmi és vezetési ismereteket, amelyeket meg kell követelni az alapszervezeti munka színvonalas vezetéséhez. Az alapszervezeti titkárképző tanfolyamokat a KISZ-bizottságok szervezik. Arra törekszünk, hogy lehetőleg minden alapszervezeti titkár belátható időn belül részt vegyen ebben a képzésben.

Éves felkészítés. A KISZ-vezetők és aktivisták évente egyszer „éves felkészítésben” részesülnek. Az alapszervezeti titkárok számára ezt a nyári táborokban szervezik, az aktivisták számára pedig szeptemberben, helyi aktívaértekezletek formájában.

Önképzés. Politikai képzésünkhöz tartozik, s ez nevelőmunkánk során sokkal nagyobb jelentőségű, mintsem gondolnánk, az önképzés. Ennek szervezett, tapasztalatgyűjtő és átadó formája az „ifjúságmozgalmi pályázat”. A pályázat lehetőséget biztosít arra, hogy az országban összegyűlt és felhalmozódott ifjúságpolitikai, ifjúságmozgalmi tapasztalatokat, ismereteket kicserélhessék és közkinccsé tehessék a KISZ tagjai, aktivistái, vezetői.

Az osztályharc egyik frontja. Az ideológiai nevelésben, a politikai képzésben kétségtelenül egyik legfontosabb tényező az ifjúsági szövetség agitációs és propaganda munkája. De azt tudnunk kell, hogy nemcsak a mi ideológiánk hat az ifjúságra, hanem hatnak kispolgári, polgári, ellenséges nézetek, nézetrendszerek is. Ez korunk osztályharcának lényeges, központi kérdése. A mind fontosabb és élesebb ideológiai harc megköveteli, hogy mi magunk, KISZ-vezetők legyünk a legjobban tájékozódva politikai, ideológiai kérdésekben, s ne csak a marxizmus—leninizmus ideológiáját, pártunk politikáját ismerjük, hanem a velük szemben álló burzsoá nézeteket is.

A velük szemben folytatott harcunk során nemcsak azt kell megmutatnunk, hogy ezek a nézetek helytelenek, károsak, hanem azt is, hogy miért azok, s mi a helyes, történelmileg és tudományosan megalapozott nézet, amely ebben vagy abban a kérdésben megfelelően tükrözi a mi álláspontunkat.

A KISZ-vezetők felelőssége. Ideológiai, politikai kérdésekben a KISZ-vezetőknek elsősorban, de a KISZ funkció nélküli tagjainak is következetesen, elkötelezetten

kell véleményt nyilvánítaniuk. Nem lehetünk ilyen kérdésekben nagyvonalúak, „elnézőek”. Ha olyan jelenségeket veszünk észre, amelyek eltérnek a marxizmus—leninizmus elveitől, pártunk politikájától, akkor az eltérés súlyosságától függően vitatkoznunk kell, meg kell győznünk a helytelen nézetet vallót álláspontja helytelenségéről, vagy szükség szerint az alapszervezet egész tagsága vitassa meg a problémát. Itt is, ebben az esetben is nyíltságra őszinteségre van szükség. Nem lehetnek kényes kérdések, mert ha mi nem beszélünk róluk, máshol úgyis megtárgyalják azokat az emberek. Ilyenkor saját magunkat hozzuk nehéz helyzetbe, mert nem fogjuk tudni, hogy mely kérdések foglalkoztatják társainkat.

Mindenféle politikai nevelő tevékenység, agitáció vagy propagandamunka során ismernünk kell, hogy mi az, amit már tudnak a fiatalok, mi az, amit nem; mi az, amit tudni szeretnének, s mit kell tudniuk. Nemcsak arról kell beszélnünk, alapszervezetünk tagjainak, amit mi tartunk fontosnak, hanem arról is, amit ők igényelnek. Ez feltételezi, hogy jól ismerjük alapszervezetünk tagjait, hogy rendszeresen foglalkozunk velük. Gondoljunk mindig arra is, hogy ami számunkra természetes, nem biztos, hogy minden fiatal számára az. Ez azt jelenti, hogy türelmes, világos magyarázatra, vitára van szükség. Tudnunk kell, hogy a meggyőződés, a politikai tisztánlátás nem gyorsan kialakuló magatartás, hanem folyamat eredménye. Ezért a tudatformáló munkában, az eszmei, politikai nevelésben sohasem lehetünk türelmetlenek.

Mindennapi feladat. Hogyan tudja a kommunista ifjúsági szövetség ideológiai és politikai nevelőmunkáját hatékonyabbá, eredményesebbé tenni? Ennek szervezeti keretei az elmúlt időszakban kialakultak. Kézenfekvő, hogy politikai képzési rendszerünk alkotja azt a keretet, amelyben a KISZ a legintenzívebben nevelheti a körébe tartozó fiatalokat. Természetes, hogy tömegpolitikai munkánkban a folyamatos illetve periodikus ráhatás szá-

mos eszközével dolgozunk, s így élő mindennapos kapcsolatok révén fejthetjük ki tudatformáló tevékenységünket. Az agitáció és propaganda „fegyvertárán” túl azonban az eszmei, politikai nevelésben komoly szerepet játszik a szabadidős tevékenység, a kulturális, a sport- és honvédelmi nevelőmunka is.

Felhívjuk az alapszervezetek vezetőinek figyelmét arra is, hogy a szervezeti élet eseményei, rendezvényei ma még nem töltik be a politikai, ideológiai nevelőmunkában azt a szerepet, amelyet betölthetnének.

Fokozottabban kell tevékenységünkben az alapszervezet mindennapi életére építeni, s ennek során az alapszervezeti taggyűléseket, vezetőségi üléseket nemcsak a szervezési kérdések megvitatására, esetleg megoldására kell és lehet felhasználni, hanem politikai-ideológiai nevelőmunkánk céljaira is. Foglalkoznunk kell olyan kérdésekkel, amelyek egy-egy alapszervezet fiataljai, vagy a társadalom szempontjából fontosak. Vitassunk meg politikai kérdéseket, eszmei, ideológiai jelenségeket! Ezt a feladatot az alapszervezet titkárának állandóan szem előtt kell tartania. Gondot kell fordítania arra, hogy ne csak a vitakörök feladata legyen e fontos mozgalmi kérdés megoldása. Eszmei, politikai nevelőmunkánk akkor hozza a legjobb eredményt, ha a KISZ-alapszervezetek életének egészét, a szervezeti élet minden eseményét, a KISZ-tagok „hétköznapi” mozgalmi munkáját a fiatalok politikai nevelésére való tudatos törekvés hatja át.

Feladataink a gazdasági építőmunkában

A politikai hatalom és a társadalom gazdasági alapja egymással összefügg és kölcsönhatásban áll. A politikai célok megvalósításának gazdasági feltételei vannak, a gazdasági tevékenység pedig politikai jelentőséggel is bír. A politika és a gazdaság kapcsolatában a politika az elsődleges, a meghatározó. Társadalmunkban, olyan gazdaságpolitikát folytatunk, amely megfelel a munkásosztály politikai céljainak, amelynek nyomán erősödik a társadalom szocialista jellege.

Éppen ezért a párt központi és helyi szervei egyaránt fokozott figyelmet fordítanak a gazdasági építőmunka kérdéseire, tevékenységük többek között minden szinten arra irányul, hogy — a politika elsődlegességét biztosítva — gazdasági eredményeink a politikai célkitűzések megvalósítását szolgálják.

Az ifjúsági szövetség, a KISZ-szervezetek a gazdasági építőmunka területén szorosan kapcsolódnak az MSZMP szervezetek gazdaságpolitikai tevékenységéhez. Tekintjük át röviden a párt gazdaságpolitikai munkáját, annak érdekében, hogy tisztán láthassuk az ifjúsági szervezet helyét és feladatát a gazdasági építőmunkában!

A párt feladatai a gazdaságpolitika kialakításában és megvalósításában

A szocialista gazdaság fejlesztéséből adódó feladatok a párt gazdasági irányító szerepével valósulnak meg. A gazdaságpolitika megvalósítására irányuló tevékenység, amelyet a párt más társadalmi szervekkel megoszt, elsőrendű politikai munka. A gazdaságpolitika kialakítása elsősorban a párt központi vezető szerveinek feladata. A párt központi vezető szervei határozataikban rögzítik a legfőbb gazdaságpolitikai elveket, célkitűzéseket. (A gazdasági szervezetek vezetése ugyanakkor nem pártfeladat.) A központi pártszervek az előterjesztések elkészítése, a döntések meghozatala előtt konzultációkat folytatnak egyrészt az érdekelt állami és társadalmi szervezetekkel, másrészt a különböző szintű pártszervezetekkel. A konzultációk során figyelembe veszik a pártszervezetek tagjainak és a pártonkívülieknek a véleményét, javaslatait. Vagyis a gazdaságpolitika kialakításában valamennyi pártszervezetnek és a különböző állami és társadalmi szerveknek egyaránt vannak feladataik. Az egész országot érintő gazdaságpolitikai kérdésekben a központi, a helyi gazdaságpolitikai kérdésekben pedig a helyi pártszervek döntenek, vagy foglalnak állást. A helyi döntések meghozatalánál természetesen figyelembe veszik a központi pártszervek döntéseit. A helyi gazdaságpolitikai tevékenység azonban önálló mérlegelést is igényel, a helyi feltételek, sajátosságok alapos ismeretét követeli meg.

A pártpolitikában a gazdasági feladatok nemcsak a gazdaságpolitika kialakítására korlátozódnak, hanem kiterjednek a gazdaságpolitika megvalósítására és érvényesítésére is.

Az egyes gazdasági jelenségek politikai vonatkozásait is fel kell ismerni, s ez a gazdasági szemléleten kívül po-

litikai céljaink figyelembevételét, szemmeltartását is megköveteli.

Az iparvállalatoknál. Az iparvállalatok pártszervezetei gazdaságirányító munkájának jelentőségét nagymértékben fokozza az a tény, hogy az iparvállalatok adják az anyagi termelés meghatározó részét, tevékenységük tehát lényegesen befolyásolja az ország anyagi lehetőségeinek alakulását, a társadalom fejlődésének ütemét.

Az ipar területén, az ipari üzemekben dolgozik társadalmunk vezetőereje, a munkásosztály. A pártszervezetek feladata, hogy a munkások helyesen felismerjék saját érdekeiket, magukénak érezzék és vállalják a párt célkitűzéseit, így döntő szerepük van a párt és a munkásosztály közötti kapcsolat alakításában.

A vállalati pártszervezetek eredményes munkájának feltétele, hogy helyesen válasszák meg azokat a gazdaságpolitikai kérdéseket, amelyekkel foglalkozniuk kell. Jelentőségét tekintve itt első helyen a hosszú és középtávú, valamint az éves vállalati tervek állnak.

Nagy gondot kell fordítani a bérgazdálkodásra, a szociális feltételek javítására. A pártszervezetek gazdaságpolitikai feladatai közül kiemelkedően fontos a gazdasági vezetők munkájának, vezetési stílusának folyamatos elemzése, ellenőrzése.

A pártszervezetek gazdaságpolitikai munkájukat politikai módszerekkel, a politikai munka eszközeit felhasználva végzik. Politikai felelősségük az üzem gazdasági munkájáért nem jelenti a gazdasági részfolyamatokért való felelősséget, s nem jelentheti a „kívülről kritizálás” módszerét.

A gazdasági munka politikai felelőssége azonban csak akkor érvényesül, ha a pártszervezet jól ismeri a vállalat gazdasági és politikai helyzetét. A helyi ismereteket a gazdasági vezetőktől kapott tájékoztatásokból, a párttagok, a dolgozók véleményéből, tapasztalataiból, a vállalat és a pártszervezet különböző vizsgálatainak eredmé-

nyeiből szerezhetik. A helyi ismeretek azonban nem pótolhatják az irányító állami és pártszervektől kapott tájékoztatást, mert csak annak ismeretében és figyelembevételével lehet a helyi és országos politika összhangját biztosítani.

A pártszervezethez érkező információkat értékelik, mérlegelik és azokból levonják a megfelelő következtetéseket. A következtetések levonásánál ügyelni kell arra, hogy a pártszervezet nem intézkedhet a gazdasági vezető helyett. A pártszervezetek feladatai közé tartozik a gazdasági kérdésekben hozott határozatok végrehajtásának ellenőrzése. A pártellenőrzés célja a hibák megelőzése, illetve a feltárt hibák kijavítása. Ennek egyik leggyakoribb módja a gazdasági vezetők beszámoltatása. A pártszervezet az arra illetékes gazdasági vezetővel közli véleményét, tapasztalatait, aki azután az egyszemélyi felelősség elve alapján dönt az adott kérdésben.

Az üzemi pártszervezetek gazdaságpolitikai munkájának hatékonyságát jelentősen befolyásolják az üzemi demokrácia fejlesztésében elért eredmények. Az üzemi demokrácia fejlesztésében — mint ahogyan azt pártunk XI. kongresszusa is hangsúlyozta — nagy szerepe és felelőssége van az üzemi pártszervezeteknek. Munkájuk akkor eredményes, ha a dolgozók mind szélesebb köre vesz részt a vezetésben, ha mind többen éreznek felelősséget a vállalat munkájáért, ha mind többen nyilvánítanak véleményt annak tevékenységéről, ha kibontakozik a szocialista vezetési stílus. A felsoroltakból érzékelhető, hogy a párttagok aktív, példamutató részvétele csak az állami és társadalmi szervek, a dolgozó kollektíva közös feladatvállalásával valósíthatja meg a munkahelyi demokrácia erősítését.

Mezőgazdasági termelőszövetkezetekben. A termelőszövetkezeti pártszervezetek munkájában sajátosság és egyben különösen jelentős feladat a szövetkezeti demokrácia fejlesztésére irányuló politikai tevékenység. Mivel a szö-

vetkezetek munkája, fejlődése alapvetően a szövetkezeti tagok elhatározásától függ, a tagság — élve a szövetkezeti demokrácia lehetőségeivel — befolyásolja, illetve befolyásolhatja a szövetkezeti gazdálkodást. A szövetkezeti demokrácia fejlesztésében a pártszervezetek alapvető feladata: felhívni a tagság figyelmét jogaira, kötelességeire. Ezzel erősíthetik a tulajdonosi tudatot, az ezzel járó felelősséget és ezen keresztül a szövetkezeti demokráciát.

A pártszervezetek fontos feladata a közgyűlések előkészítése, hogy a választott vezetőség az alapszabály és az ügyrend előírásainak megfelelően adjon számot szövetkezetük tevékenységéről.

Nagy feladat hárul a pártszervezetekre a szövetkezeti gazdálkodás tervszerűségének fejlesztésében. A pártszervezeteknek részt kell venniük a tervek kialakításában. Ügyelniük kell arra, hogy a fejlesztés iránya összhangban legyen a párt gazdaságpolitikájával.

Egyre több termelőszövetkezet nemcsak mezőgazdasági, hanem ipari, szolgáltatási tevékenységet is végez. A mezőgazdasági pártszervezetek feladata, hogy csak olyan mellék-, illetve segédüzemi tevékenységhez járuljanak hozzá, amely összhangban van a termelőszövetkezetek nem mezőgazdasági jellegű tevékenységéről szóló állami szabályozás alapelveivel.

A mezőgazdasági szövetkezetek jövedelem-elosztásának rendszerével, annak fejlesztésével szintén foglalkozniuk kell a pártszervezeteknek. A szövetkezet jövedelmét ugyanis nem lehet teljes egészében a tagok között felosztani, de a szövetkezeti tagok jövedelmének alakulását nem lehet figyelmen kívül hagyni, mert az anyagi ösztönzés hibái is súlyos gazdasági és politikai következményekkel járhatnak.

A KISZ-szervezetek hozzájárulása a gazdasági feladatok megoldásához

Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy a KISZ-nek nincs külön gazdaságpolitikája. A KISZ gazdaságpolitikai feladata: aktív részvétel a párt gazdaságpolitikájának megvalósításában.

A gazdaságpolitikai kérdések az ifjúság egyre nagyobb tömegeit érdeklik ma is, de közép- és hosszútávú terveink megvalósítása várhatóan a fiatalok gazdaságpolitikai érdeklődésének fokozódásával jár. Ez természetes, hiszen a fiatal nemzedéknek olyan programot adnak, amelynek megvalósítása öntevékenysüktől, szorgalmuktól, kezdeményezőkézsüktől is függ.

Termelési mozgalmak. Ezért most áttekintjük azokat a formákat, mozgalmakat, amelyek szervezett keretet és részvételi lehetőséget biztosítanak az ifjúság minden rétegének a gazdasági építőmunkában. A termelési mozgalmak szervezésében a KISZ szorosan együttműködik a pártszervezettel, a szakszervezettel és a gazdasági vezetéssel. E mozgalmak közül a legátfogóbb a szocialista munkaverseny-mozgalom.

Szocialista munkaverseny. A szocialista munkaverseny-mozgalom már sok éves hagyománnyal rendelkezik hazánkban. A szocializmus építése során a munkaverseny-mozgalom is fejlődött, s az elmúlt években újabb lendületet kapott. A közvélemény is egyre nagyobb figyelemben részesíti az olyan önként vállalt munkakezdeményezést, a kötelezőn felüli többletvállalást, amelynek segítségével nő a munka határfoka, amely elősegíti a társadalmi szükségletek magasabb szintű kielégítését.

Munkaversenynök tekinthető minden olyan tömeges kezdeményezés, újszerű törekvés, amely hozzájárul a népgazdaság előtt álló feladatok megoldásához, elősegíti

az életszínvonal, a termelés, a termelékenység tervszerű emelését. Ahhoz, hogy a munkaverseny tartalma szocialista legyen, persze nem elég az elvégzett munka mennyiségét növelni, hanem szükség van minőségi fejlődésre is. Minőség alatt ebben az esetben a rendszeres szakmai továbbképzést, az általános műveltség emelését, a politikai érdeklődés felkeltését, a napi munka során kialakuló szocialista emberi viszonyok tudatos fejlesztését, az önzetlen segítő szándékot is értjük, nemcsak a termékek minőségének javítását.

Mint már szó volt róla, a párt politikájának lényeges és szerves része a gazdaságpolitika. A szocialista munkaversenyben való részvétel pedig egyúttal a dolgozók politikai megnyilvánulása is.

Célkitűzései. A szocialista munkaverseny-mozgalom eredményesen segíti gazdaságpolitikai céljaink megoldását, melyek közül néhány fontosabb.

Ötéves terveink termelési feladatainak megvalósítása; a tudományos-technikai forradalom vívmányainak hasznosítása; a beruházások átfutási idejének rövidítése, a határidők betartása; a korszerű üzem- és munkaszervezés; a nyers- és alapanyagokkal való takarékos gazdálkodás stb. (A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának határozata, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt Programnyilatkozata meghatározza az ötödik ötéves terv, valamint a fejlett szocialista társadalom építésének legfontosabb gazdaságpolitikai feladatait, amelyek egyben a jövő munkaverseny-mozgalmainak alapjai, céljai is.)

Az eredményesség feltételei. A szocialista munkaverseny-mozgalom elsősorban ott eredményes, ahol a feladatok konkrétan meghatározhatók, ahol biztosítva van az eredmények reális számbavétele, ellenőrzése és értékelése.

A munkaverseny termelési vállalásai a vállalati, a szövetkezeti tervek megvalósítását célozzák. A vállalások el-

fogadásánál ügyelni kell arra, hogy azok reálisak legyenek. Ne legyen erőn felüli feladatvállalás és ne legyen látszateredményeket produkáló vállalás sem.

A munkaverseny lebonyolítását, ellenőrzését a gazdasági vezetésnek, a szakszervezetnek és a KISZ-nek folyamatosan kézben kell tartani. Ez egyben biztosítéka a komoly, eredményekhez vezető versenynek. A munkaverseny ciklusának lezárása után a meghirdető szerv, vagy szervek értékelik a munkaverseny eredményeit. Az értékelésbe célszerű bevonni a munkaversenyben résztvettek egy részét is. Az értékelés együtt jár a legjobb eredmények erkölcsi és anyagi elismerésével. A munkaverseny eredményeit meg kell ismertetni a mozgalomban résztvettekkel és a dolgozó kollektíva egészével. Az eredmények széles körű ismertetése egyben a munkaversenymozgalom jelentős propagandája is, amely elősegítheti az új ciklusban a dolgozók csoportjainak, egyéneknek tömegesebb jelentkezését.

Szocialista brigádmozgalom. A szocialista brigádmozgalom a szocialista munkaverseny legismertebb, legelterjedtebb és legfejlettebb formája. Legismertebb, mert társadalmunk propagandájában jelentős szerepet kapnak a szocialista brigádmozgalom eredményei, a legjobb szocialista brigádok munka- és életkörülményei. A szocialista brigádmozgalomra irányította a figyelmet felszabadulásunk 30. évfordulója és a XI. pártkongresszus tiszteletére indított munkaverseny is.

A különböző állami, és társadalmi szervek elismerése, különösképpen az Állami Díj szocialista brigádnak történő adományozása is elősegíti a brigádmozgalom további fejlődését. A szocialista brigádmozgalom a legelterjedtebb munkaverseny forma, hiszen a bérből és fizetésből élők kb. egynegyede vesz részt a mozgalomban.

Miért a legfejlettebb forma? Azért, mert nemcsak a termelési eredmények elérésére törekszik (minden szocialista brigádnak célja az, hogy termelési feladatait

munkaköri kötelességén túl végezze el!), hanem arra is, hogy a mozgalomban résztvevők életformája, életmódja szocialista legyen, hogy műveltebbek, kulturáltabbak legyenek.

A szocialista brigádmozgalomban résztvevő fiatalok egy része a felnőttekkel közös brigádban, más része ifjúsági brigádokban dolgozik. Mindkét formában azonos a cél, ezért recept nem adható, hogy melyik a jobb forma, hogyan érdemes szervezni a mozgalmat? Az életkorát tekintve „vegyes” brigád előnye, hogy a fiatalok sokat tanulhatnak a szakmailag és emberileg is tapasztaltabb társaktól. Az ifjúsági brigádokban viszont közel azonos érdeklődésű, azonos érdekű fiatalok vesznek részt, így jobbak a feltételek az összetartó, erős kollektíva kialakításához. Mindenesetre arra kell törekednünk (bármelyik formát választjuk is), hogy összesen minél több fiatal vegyen részt a brigádmozgalomban. Ebből adódik a KISZ-alapszervezet vezetőinek (e témakörben) legfőbb feladata: a fiatalok még szélesebb tömegeinek bevonása a szocialista brigádmozgalomba. Az erre való agitálás eredményesebb, ha a KISZ-vezetők a feladat meghatározásától kezdve a brigádmunka értékeléséig részt vállalnak a mozgalom irányításában.

Újítómozgalom. Az újítómozgalom szervezett keretet, lehetőséget biztosít minden olyan dolgozónak, aki tudásának, tehetségének felhasználásával a meglevő műszaki-szellemi értékek feltárásához és továbbfejlesztéséhez akar hozzájárulni. Az újítómozgalom mind az üzemek, mind a népgazdaság szempontjából jelentős gazdasági haszonnal jár. Segítségével a termelőegységek eredményessége nagymértékben javulhat.

Az elmúlt években az üzemek tevékenységében az újítómozgalom háttérbe szorult. A gazdasági és társadalmi szervek vezetői kevés gondot fordítanak az újításokra. A benyújtott és elfogadott újítások jelentős részének erkölcsi és anyagi elismerése nem ösztönzött az újabb és újabb

„fejtorésre”. Ennek és a túl bonyolult adminisztrációnak az volt a következménye, hogy az újítások száma és jelentősége csökkent. Pedig az újítómozgalomnak gazdasági jelentőségén túl politikai jelentősége is van, amennyiben hozzájárul a szocialista emberré válás folyamatához. Aki részt vesz az újítómozgalomban, egyben azt is bizonyítja, hogy magáénak érzi munkahelyének gondjait, s azok megoldására törekszik.

Az újítómozgalom újbóli fellendüléséhez a gazdasági vezetőknek, a szakszervezetnek és a KISZ-nek az eddiginél nagyobb segítséget kell adni. Az ifjúsági szövetség felelőssége a fiatalok életkori sajátosságai miatt is fontos. Az újhoz, a korszerűhöz való vonzódást, a szakma szeretetét az alapszervezetekben is terjeszteni, propagálni kell.

Az alapszervezeteknek megfelelő áttekintéssel kell rendelkezniük az újítómozgalom helyi gondjairól, feladatairól. Részt kell venniük az újítómozgalom helyi szervezeti rendjének kialakításában. Sokat tehetnek azért, hogy az újítások bevezetésének lehetősége biztosítva legyen és megtörténjen a résztvevők megfelelő erkölcsi és anyagi elismerése is. Hasznos, ha a KISZ-szervezetek lehetőséget nyújtanak az újítások üzemben belüli megismertetésére, taggyűléseken, ünnepségeken ismertetik és köszöntik az újítómozgalomban eredményes munkát végzett fiatalokat.

DH munkarendszer. Az elmúlt évek népszerű és egyre inkább közismert munkamódszere az ún. DH (Dolgozz Hibátlanul!) munkamódszer. Mit is jelent a „DH”? „...a hibamentes munkarendszer vezetési koncepció, amely a műszaki-gazdasági-szervezési-nevelési intézkedések láncolatával igyekszik a hibákat és a veszteségeket megelőzni, csökkenteni, és a vállalati munka hatékonyságát növelni.” A dolgozz hibátlanul munkarendszer az üzem egész kollektívája munkájában érvényesül, mert egy üzem hibátlan munkája, a gyártmányok minőségének

javulása csak az egész üzem szervezettségének, valamennyi dolgozó jobb, pontosabb munkájának lehet az eredménye.

Mivel a DH-ról sokan beszélnek, vitatkoznak, lényeges megjegyezni, hogy nem valamiféle csodaszerről, nem divatról, s nem új tudományról van szó. Olyan munkamódszer a DH, amelynek elemei a vállalatoknál már megtalálhatók, s ezek az elemek a gazdasági vezetők, a társadalmi szervek közreműködésével rendszerré formálhatók.

Mit tehetünk a hibamentes munkavégzésért? A hibák nem önmaguktól keletkeznek, ezért elkerülésüknek is megvan a lehetősége. Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy csaknem minden hiba az emberek hibájára vezethető vissza.

A hiba forrása lehet a dolgozók munkamorálja. Az e téren jelentkező hiányosságok határozottabb vezetéssel, nagyobb munkafegyelemmel és nem kis mértékben az agitációs és propagandamunka segítségével kiküszöbölhetők.

A DH munkarendszerben mindenki felel az általa végzett munka hibátlanságáért. Ez természetesen csak akkor várható el és vezethető be, ha pontosan ki lehet mutatni, hogy ki hogyan dolgozik. A követelmények teljesítéséhez tehát biztosítani kell a megfelelő munkafeltételeket, a feladatok reális meghatározását.

A hibamentes tevékenység azonban a dolgozókon is múlik, csak saját munkájuk következetes önellenőrzésével valósítható meg.

A rendszer elemei között említhető a hibátlan munkát ösztönző erkölcsi és anyagi elismerés is.

A felsoroltakból egyértelműen megállapítható, hogy a DH rendszer bevezetése a gazdasági és társadalmi vezetés közös, összehangolt munkáját igényli. Ebből a közös tevékenységből emeljük ki azokat a feladatokat, melyeket a KISZ-alapszervezeteknek kell megvalósítaniuk.

Az alapszervezetek már jóval a DH rendszer bevezetése előtt ismertessék a rendszer lényegét, a rendszer alap-

elveit. Erre megfelelő fórumot biztosít a KISZ politikai képzés, az alapszervezeti taggyűlés, vagy a már DH rendszerben dolgozó vállalatok fiataljaival való baráti találkozás. A KISZ-alapszervezetek ügyeljenek arra, hogy a DH rendszert ne szakítsák el a termeléstől, a társadalmi tevékenységtől, a munkaversenytől.

Bár a KISZ — mint már említettük —, a társadalmi és tömegszervezetekkel együtt vesz részt gazdasági építőmunkánkban, kialakította saját versenyformáit is, amelyek kimondottan az ifjúság mozgósítására hivatottak.

Az ifjúsági versenyformák közül a legismertebb és a legnagyobb hagyománya is a KISZ védnökségi munkának van.

Központi védnökségek. A KISZ Központi Bizottság, a Komszomol példájára és tapasztalatai alapján, 1960-ban, hirdette meg védnökségi mozgalmát. A védnökség szó a KISZ-munka mindennapos kifejezésévé vált, sokan mégsem tudják, hogy mi is a KISZ-védnökség.

„A védnökség a szocialista munkaverseny különböző formáit magába ötvöző, komplex ifjúsági versenyforma, amely mindig egy konkrét gazdasági célhoz (nagyberuházás, fejlesztési kormányprogram megvalósítása stb.) kötődik, annak megvalósítását segíti úgy, hogy közben alakítja, formálja a benne résztvevő ifjúsági tömegeket.”

A korábbi években elsősorban nagyberuházások (például Dunai Cement és Mészmű, a Budapesti Házgyár, a Tiszai Vegyikombinát), ma elsősorban fejlesztési kormányprogramok (közúti járműprogram, olefinprogram, húsprogram stb.) felett vállalt védnökséget a KISZ Központi Bizottsága. A védnökség megvalósítására az érintett állami és szakszervezeti szervekkel szocialista szerződést ír alá a KISZ KB. Az aláírók folyamatos munkakapcsolatot tartanak fenn, tájékoztatják egymást a védnökséggel kapcsolatos intézkedésekről, azok eredményeiről. Évenként testületi ülésen hangolják össze a további tennivalókat, amelyekre az érdekelt vállalatok képviselőit is meghívják.

A védnökség sikeres végrehajtása érdekében szocialista munkaversenyt szerveznek. Olyan munkaverseny-válalásokat fogadnak el, amelyek a gazdasági célkitűzések maradéktalan végrehajtása mellett a dolgozók politikai nevelésére, a szocialista közgondolkodás erősítésére, a munkaverseny-akciók és az új kezdeményezések támogatására irányulnak. A védnökségi munkában résztvevő dolgozókat rendszeresen tájékoztatják a program megvalósításának állásáról. Különböző kiadványok, propaganda eszközök segítik a közvélemény tájékoztatását a védnökségi munkák helyzetéről.

A KISZ védnökségi mozgalom eredményesen segíti a határidők betartását, a szakmunkás-utánpótlás biztosítását, a műszaki fejlesztést, a termelékenység növelését. Mozgásformát biztosít az ifjúmunkások, a parasztfiatalok és az értelmiségi fiatalok tenniakarásának.

Helyi védnökségek. Eddig csak központi védnökségekről beszéltünk, de említést kell tenni a megyei és helyi védnökségekről is, amelyek hasonló jellegűek, de szűkebb körre kiterjedő jelentőséggel bírnak. Szervezésük és abban a KISZ-szervezetek feladatai is döntő részben megegyeznek az országos védnökségekével.

A helyi védnökségvállalás azonban elsősorban új gyártmány, termék előállítására, új technológia, szervezési módszer bevezetésére irányul. A vállalatot alaposan elő kell készíteni. Megfontoltan kell tárgyát kiválasztani, hogy olyan feladat legyen, amely megérdemli a KISZ-védnökség rangját. Nagyobb feladat esetén célszerű operatív bizottságot létrehozni, kisebb feladatnál elegendő egy-két fiatal megbízása a szervezési, irányítási tennivalókkal. Ütemtervet kell készíteni a határidők és felelősök felsorolásával. Megfelelő előkészítés, egyeztetés és testületi állásfoglalás után kerüljön sor a szocialista szerződés megkötésére, amely tartalmazza az elvégzendő munkát, az ütemtervet, az értékelés szempontjait, a KISZ-szervezetek (fiatalok) jutalmazásának feltételeit. A

védnökségi szerződést feltétlenül ismertetni kell a megvalósításban résztvevő fiatalokkal.

Kiváló mozgalmak. A kiváló mozgalmak a szocialista munkaverseny egyéni formái. Az egyéni formák nem a kollektívától való elkülönülést jelentik, mert a kiváló mozgalmakban való sikeres részvétel a munkahelyi közösség, a KISZ-alapszervezet segítsége nélkül nem képzelhető el.

A kiváló mozgalmak mindegyik formája a következő követelményeket támasztja a résztvevőkkel szemben:

— segítse elő a versenyzők szakmai ismereteinek bővítését, serkentsen a továbbtanulásra;

— járuljon hozzá a résztvevők politikai ismereteinek szélesítéséhez, ösztönözzön a politikai képzés különböző formáiban való részvételre;

— a versenyzők becsületesen végezzék el munkájukat, tevékenységükkel segítsék a műszaki fejlesztést és a gazdasági hatékonyság, a termelékenység növelését;

— közösségi magatartásuk, munka- és közerkölcsük példamutató legyen.

A követelmények teljesítését kell értékelni mind az ifjúmunkások (Kiváló Ifjú Munkás, Kiváló Ifjú Szakmunkás, Szakma Ifjú Mestere, Kiváló Ifjú Technikus), mind az értelmiségi (Kiváló Ifjú Mérnök, -Közgazdász, -Jogász, -Gyógyszerész, -Orvos) fiatalok versenyein.

A kiváló mozgalmak meghirdetése a KISZ helyi szervezeteinek feladata. Az alapszervezetek a meghirdetés előtt mérlegeljék, hogy — összetételüknek megfelelően — milyen formákban szervezik meg a versenyt. Az alapszervezet valamennyi tagjával ismertessék a követelményeket. A szervezésnél tudatosítsák a mozgalom funkcióját, amelynek lényege a pályakezdők szakmai, politikai beilleszkedésének segítése, továbbképzésük segítése.

Az előkészítésbe, a szervezésbe a KISZ-szervezetek vonják be a párt-, a gazdasági és a szakszervezeti vezetőket. A gazdasági egység vezetői vegyenek részt a ver-

seny lebonyolításában, értékelésében. Az ő részvételüket a fiatalok a mozgalom tekintélye biztosítékának tekintik. Az, hogy a gazdasági és társadalmi vezetők személyre szólóan foglalkoznak a fiatalok munkájával, már az erkölcsi elismerés egyik formája. Természetesen nem szabad elfelejteni az erkölcsi és anyagi elismerés egyéb formáit. Ezek közül a legfontosabb a mozgalmak közösség előtt történő értékelése, eredményeinek széleskörű ismeretése, kitüntetések adományozása.

A verseny követelményeiből következik, hogy a kiváló mozgalmak egy-egy időszakot fognak át, tehát csak folyamatos munkával lehet jó eredményeket elérni.

A propagandamunkát viszont segíti, ha a KISZ-szervezetek nyilvános fórumon, versenyek, tanácskozások, kiállítások szervezésével adnak lehetőséget az elsajátított ismeretek időszakonkénti bemutatására.

Ki minek mestere? A jól ismert vetélkedő a KISZ KB, az illetékes állami és társadalmi szervek védnökségével a televízió nyilvánossága előtt zajlik. Minden évben egy-egy szakma fiatal képviselői indulhatnak a „versenyen”. A szakmák kiválasztása valamely népgazdaságilag fontos szakterület programjának megvalósításához kapcsolódik. A verseny egyben a fizikai munka megbecsüléséhez, a fiatal szakmunkások korszerű ismereteinek bemutatásához nyújt segítséget. A KISZ-alapszervezetek kísérik figyelemmel a versenyfelhívásokat és a vetélkedő meghirdetése után az arra alkalmas fiatalokat nyerjék meg a részvételre. Az alapszervezeteknek azonban nemcsak a meggyőzésben, hanem a versenyző fiatalok politikai és szakmai felkészítésében is vannak feladataik. Kérjék meg termelőegységük párt-, és gazdasági vezetőit, hogy kísérik figyelemmel a vetélkedőn résztvevők felkészítését. A verseny befejezése után közösen értékeljék a vetélkedőn indult fiatalok munkáját.

A „Ki minek mestere” vetélkedő sikerét mutatja, hogy jó néhány nagyvállalati, tröszti KISZ-bizottság saját ha-

táskörében is szervez ilyen versenyeket, s ezek nagy része szintén sikeres.

Fiatal Alkotó Közösségek. A szocialista munkaverseny egyik formája a Fiatal Alkotó Közösségek tevékenysége. Olyan fizikai és szellemi dolgozókból álló komplex brigád-közösségek ezek, amelyeket valamilyen különösen jelentős feladat (pl. újítások tervezése és kivitelezése) megoldására hoznak létre. A KISZ-alapszervezetek a Fiatal Alkotó Közösségek szervezésével lehetőséget biztosítanak, hogy a fiatal szakemberek bizonyíthassák tehetségüket, szakértelmüket. Az alkotó közösségek létrehozása a gazdasági egységnek is érdeke, hiszen olyan feladatokat oldhatnak meg így, amelyekre egyébként nem lenne sem szellemi, sem anyagi kapacitás.

Alkotó Ifjúság. A szocialista munkaverseny különböző formáiban az általános iskolák, a közép- és felsőfokú tanintézetek diák- és szakköri mozgalmaiban résztvevő fiatalok alkotásait hivatott összegyűjteni az Alkotó Ifjúság pályázat és kiállítás. A pályázaton résztvehet minden 30 év alatti fiatal, akár tanuló, akár dolgozó, akár a fegyveres testületek tagja.

Az Alkotó Ifjúság pályázat és kiállítás célja bemutatni a fiatalok tanulmányi és munkaköri kötelességein túl létrehozott alkotásait. Az Alkotó Ifjúság pályázatot és kiállítást érdemes már vállalati, tanintézeti szinten megrendezni és értékelni. Ez lehetőséget biztosít a fiatalok munkájának széles körű megismertetésére, ugyanakkor szép feladatokat ad az alapszervezeteknek.

A KISZ alapszervezetek hirdessék meg a pályázatot, az iskola vagy gazdasági egység vezetőivel együtt, a központi felhívás szellemében. Győzzenek meg minél több fiatal a pályázaton való részvételre, biztosítsanak alkotási lehetőséget. A benyújtott alkotásokat, a pályázatban közzétett egységes elvek alapján, a meghirdető szervek közösen értékeljék. Az értékelésre a tanuló vagy a dolgozó

kollektíva előtt kerüljön sor. A legjobb alkotásokat állítják ki és javasolják a magasabb szintű kiállításokon, konferenciákon történő bemutatásra.

Társadalmi munkaakciók. „A társadalmi” munkaakciók elnevezésüket azért kapták mert a végzett munka vagy térítés nélkül szolgálja a közösség érdekeit (ez a szó szerint vett „társadalmi” munka) vagy pedig a munka ellenértékét, illetve annak egy részét nem az egyén, hanem a KISZ-szervezet kapja meg közösségi célok anyagi fedezetére.

A társadalmi munkaakciók szervezése során fontos az önkéntesség betartása, ami persze nem tiltja a széles körű agitációt és mozgósítást. Biztosítani kell a résztvevőknek a munka feltételeit és kellő időben tájékoztatni kell őket az elvégzendő feladatról. Fontos, hogy az akció célját, gazdasági és politikai jelentőségét a résztvevők jól ismerjék. Társadalmi munkaakciót természetesen csak munkaidő után vagy munkaszüneti napon szabad szervezni.

A fiatalok által végezhető társadalmi munka egyik fajtája az, amely nem igényel speciális képzettséget, s így a fiatalok tetszőleges csoportjai tetszőleges helyekre mozgósíthatók. A másik munkalehetőség: a szakképzettség területén, esetleg a saját munkahelyen végezhető tevékenység. Ez utóbbi hatékonyabb, nagyobb eredménnyel járó akciókra ad lehetőséget — ilyen pl. a kommunista műszak.

Kommunista műszakok. Az ifjúsági szövetség az utóbbi években több esetben kezdeményezte kommunista műszakok szervezését országsszerte. A felhívások mindig valamilyen fontos politikai, esetleg gazdasági cél érdekében hangzottak el. KISZ-szervezetek saját kezdeményezésük alapján is sok sikeres akciót könyvelhettek el.

A kommunista műszakok bevételéből jelentős segítséget adhattunk a vietnami nép megsegítésére, míg a vállalatoknál, termelőszövetkezeteknél maradt összeget a fiatalok lakásépítésére, bölcsődék, óvodák, kulturális és sportlétesítmények építésére, felújítására használták fel.

A kommunista műszakok megfelelő politikai, szervezeti előkészületet igényelnek. A KISZ-szervezeteknek a gazdasági vezetőkkel, a párt- és a szakszervezettel együttműködve kell megszervezniük és irányítaniuk. A szervezeti előkészületeknél azonban lényegesen fontosabb a politikai előkészítés. A kommunista műszak minden résztvevőjének ismernie kell, hogy a befolyt összeget mire használják, hogy miért szervezték a műszakot. Az ismertetés történhet röpggyűlésen, KISZ taggyűlésen, de szerepet kap a munkában a személyes agitáció is. Sok helyen baráti találkozók, kulturális és sportrendezvények teszik színessé a kommunista műszakot.

Nem helyes viszont az, ha a gazdasági munka lemaradását kommunista műszak szervezésével próbálják behozni, ha nem tartják be az önkéntesség elvét, és utasítják a dolgozókat a műszakban való részvételre, ha a kommunista műszak jelentőségét a gazdasági célkitűzések megvalósítására szűkítik le, ha nincs összhang a gazdasági vezetés és a műszakot kezdeményező KISZ-szervezet között.

Szervezés. A szocialista versenymozgalom, a kollektív és egyéni versenyformák, az értelmes, hasznos társadalmi munkaakciók szervezése nagy feladatot ró a KISZ vezető testületeire és az alapszervezeti vezetőségekre egyaránt. Az ifjúsági szövetségben kialakultak azok a szervezeti keretek, amelyek lehetőséget adnak a termelőmunka ifjúsági-mozgalmi feladatainak megoldására. A KISZ járási, városi, kerületi bizottságainak többsége mellett társadalmi munkabizottság működik (gazdaságpolitikai munkabizottság, termelési munkabizottság vagy más elnevezéssel), s hasonlókat hoztak létre munkahelyi KISZ-

bizottságaink is. E munkabizottságok tanácsadó, javaslattevő szervei a KISZ-bizottságoknak, s a munka operatív szervezésében is komoly segítséget jelentenek. A KISZ-csúcsvezetőségeknél és alapszervezeteknél többnyire egy személy, rendszerint a vezetőség tagja (ifjúmunkásfelelős, termelési felelős stb. elnevezéssel) foglalkozik e kérdésekkel.

FMKT. Sajátos szerepet töltenek be KISZ-bizottságaink mellett a Fiatal Műszakiak és Közgazdászok Tanácsai. Van, ahol a termelési munkabizottságok részeként tevékenykednek, s van, ahol önállóan — de szoros együttműködésben a termelési munkabizottságokkal. Az FMKT-k funkciójában keverednek az adott ifjúsági réteg képviseletének és a technikai, gazdasági, termelési feladatok megoldására való mozgósításnak az elemei. Az FMKT (tisztá formájában) a KISZ-bizottság tanácsadó, javaslattevő, segítő szerve, amely a fiatal műszakiak és közgazdászok sajátos problémáival, élet- és munkakörülményeinek alakulásával, mozgalmi feladataik kidolgozásával és szervezésével foglalkozik.

Gazdaságpolitikai agitáció. A KISZ-szervezetek gazdaságpolitikai feladatai közül az élő akciókkal, mozgalmakkal kapcsolatos konkrét kérdéseket, feladatokat emeljük ki.

Az alapszervezetek gazdaságpolitikai munkája azonban ennél szélesebb körű. Minden munkaformáról nem tehetünk említést. Feltétlenül szükséges azonban szólni a gazdaságpolitikai agitációról, a fiatalok gazdasági tevékenységének politikai előkészítéséről. Az agitáció szükségességét már a munkaversennyel foglalkozó részben is említettük, de maga az agitációs tevékenység ennél szélesebb körben jelentkezik. A gazdaságpolitikai agitáció célja megismertetni, megmagyarázni, megértetni pártunk gazdaságpolitikájának legfontosabb kérdéseit az alapszervezetek tagjaival, valamennyi fiatallal.

A gazdaságpolitikai agitációs munka feladatai sokrétűek:

- segít megértetni a rövid-, közép- és hosszúlejárátú tervek célkitűzéseit;

- felhívja a figyelmet, hogy milyen feladatok megoldásában van szükség különösképpen a fiatalok segítségére;

- elősegíti a különböző központi intézkedések megértését (pl. ár- és bérváltozások, nyugdíjrendszer változása);

- ismerteti a helyi gazdasági munka feladatait;

- segíti a helyi feladatok megoldását (pl. szocialista munkaverseny);

- elősegíti az egyéni, a munkahelyi és a népgazdasági érdekek összehangolását.

Az alapszervezetek gazdasági agitációs tevékenysége megköveteli az ifjúsági mozgalom vezetőitől, a politikai képzést irányító propagandistáktól, hogy biztosan igazodjanak el a népgazdaságot és termelőegységeket érintő gazdasági kérdések között. Ehhez az alapismeretek megszerzésén túl figyelemmel kell kísérniük a gazdasági élet fejlődését, változásait.

Az alapszervezeti vezetők, propagandisták problémáérzékenysége sokat segít a megfelelő politikai légkör kialakításában is, tekintettel arra, hogy a fiatalokban felmerülő kérdések legtöbbször gazdasági vetülete is van.

Az alapszervezetek gazdaságpolitikai agitációját a KISZ politikai képzés is segíti. Az ifjúsági vitakör például lehetőséget nyújt arra, hogy az alapszervezetek tagjai megismerkedjenek a gazdasági élet legérdekesebb kérdéseivel.

Az ifjúságról szóló törvény elfogadása után az alapszervezeti KISZ vezetők nagyobb lehetőséget kaptak arra, hogy részt vegyenek saját termelési egységük gazdasági feladatainak meghatározásában, megvalósításában és ellenőrzésében. Az úgynevezett vezetői értekezleteken ma már mindennapos a KISZ-vezetők részvétele, s ez

minden fiatalnak a KISZ-vezetőkön keresztül újabb lehetőséget biztosít a gazdasági egység vezetésében való részvételre.

A KISZ szerepe a párt gazdaságpolitikai törekvéseinek megvalósításában, a szocialista munkaverseny-mozgalomban jelentős. Szép hivatását és feladatát azonban csak akkor tudja eredményesen teljesíteni, ha nap mint nap érzi a pártszervek és szervezetek irányító, segítő munkáját, a szakszervezeti szervek és a gazdasági vezetők támogatását.

Együttműködés. Az állami-gazdasági szervekkel való együttműködés kérdéseit elsősorban az 1007/1972. sz. Kormányhatározat és az annak végrehajtását szolgáló tárcaszintű jogszabályok rögzítik. Az ifjúságról szóló 1971. évi IV. törvény III. fejezet 14. paragrafusának 2. bekezdése pedig így rendelkezik:

„A munkahelyek vezetői a fiatal dolgozók nevelését munkájuk rendszeres értékelésével, a kiemelkedő munka erkölcsi és anyagi elismerésével, a fiatalok kollektíváinak adott önálló megbízatásokkal, a munka javítását célzó kezdeményezéseik, javaslataik felkarolásával, a szocialista munkaversenyben és brigádmozgalomban való részvételük támogatásával is segítsék elő, ösztönözzék a fiatalokat általános műveltségük és szakképzettségük fejlesztésére”. A törvény végrehajtását szolgáló miniszeri szintű jogszabályok részleteiben is szabályozzák a fiatalok, illetve a KISZ-szervezetek szerepét és feladatait a termelőmunkában és a szocialista munkaverseny-mozgalomban.

A szakszervezetekkel történő együttműködés elvi alapját a SZOT Elnökségének és a KISZ KB Intéző Bizottságának 1972 júniusi állásfoglalása rögzíti. A dokumentum leszögezi, hogy a szakszervezeti és KISZ-szervek a politikai munka eszközeivel segítik és támogatják a gazdasági vezetést a szocialista munkaverseny-mozgalom szervezésében. A KISZ-szervek feladata a fiatalok mozgósítása

és az ifjúsági termelési mozgalmak (ifjúsági szocialista brigádok; ifjúmunkások, mezőgazdasági fiatalok és fiatal értelmiségiek kiváló mozgalmai, pályázataik; fiatal alkotók kollektívái; fiatalok szakmai vetélkedői; központi és helyi védnökségek; speciális ifjúsági táborok) szervezésének segítése. A termelési eredmények, a munkaversenymozgalom értékelését, erkölcsi és anyagi elismerését a gazdasági és szakszervezeti szervek a KISZ-szervek bevonásával végzik. A jelentősebb társadalmi évfordulók, események alkalmából kezdeményezett társadalmi munkaakciók szervezésével mindkét szervezet egyetért és azok törvényes keretek között történő végrehajtását támogatja.

Feladataink a tanulmányi munkában

A tudományos-technikai forradalom következményeként egyre szorosabbá válik a kapcsolat az oktatás és a gazdaság, az oktatási rendszer és a társadalmi viszonyok között. E kapcsolatok alapja az, hogy a munkaerő minősége fontos gazdasági tényező. Az USA 1929 és 1937 közötti gazdasági fejlődését elemezve amerikai közgazdászok megállapították, hogy a gazdasági növekedés egyötöde az oktatás fejlődéséből származott.

A munkaerő minőségét — röviden és egyszerűsítve — három tulajdonság jellemzi: a szaktudás, a műveltség, és e két tényezőnek a munkában való felhasználása. A tudományos-technikai forradalom kiteljesedésével tehát az ember szerepe az anyagi javak előállításában nem csökken, hanem egyre növekedik. Vagyis annak ellenére, hogy a tudomány eredményei az ember feladatait mennyiségileg csökkentik, a modern termelés folyamatában továbbra is fontos helyet foglalnak el az emberi tényezők.

Iskola és társadalom. Így tehát mind nagyobb szerepet kap a műveltség és a szakmai tudás, s ezek megszerzésének első — bár nem egyetlen — színtere az iskola. Az

iskola szoros összefüggésben van a fennálló társadalmi rendszerrel. Az oktatás tartalmát az uralkodó osztályok eszméi határozzák meg. Az iskola tehát nem politika-mentes intézmény, ezért az oktatásügynek korunk ideológiai-politikai viszonyai között jelentős szerepe van.

A burzsoá iskola napjainkban is a burzsoá rendszer érdekeinek védelmezője. A burzsoá oktatással ellentétben „a szocialista oktatásügy feladata a sokoldalúan művelt, önállóan gondolkodó szakemberek nevelése, akik a marxista—leninista világnézet, a szocialista erkölcs alapján gondolkodnak és cselekednek, akik a valóság változásait, a történelem menetét az igazság, a tudományos kommunizmus, a szocializmus szellemében képesek megítélni, s akik a szocialista közösségi élet aktív résztvevői, a szocialista építés tudatos részesei.”

„A szocializmus az első olyan társadalom, ahol a felnőtt nemzedék tudatos célja, hogy nálánál fejlettebb ifjúság és majdani felnőtt nemzedék kövesse. Ezért jövőnket nem tervezhetjük anélkül, hogy ne tervezzük az iskola jövőjét, s társadalmunk szocialista fejlesztését nem érhetjük el iskoláink fejlesztése nélkül” — mondotta Aczél György a nevelésről. Társadalmi fejlődésünk tehát szorosan összefügg az oktatással, amely kiterjed az egész munkaképes-korú népességre. Célja az ember képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése, a szocialista tudat és életforma kialakítása.

A párt szerepe az oktatáspolitikai kialakításában és végrehajtásában

Az oktatás pártirányítása a szocializmus építésének jelentős tényezője, az osztályharc egyik fő területe. Az oktatás, az oktatáspolitikai napjainkban része a társadalmi rendszerek közötti nemzetközi osztályharcnak. Mint azt az elmúlt évek nyugati diákmozgalmak is bizonyítják,

az oktatási rendszer megoldatlansága nagy feszültségekkel jár a kapitalista társadalomban.

Az oktatás tartalma, formái, keretei napjainkban világszerte gyorsan változnak. Az oktatás fejlesztésének célja az adott társadalom jellegétől függ. Lenin a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után a kommunisták oktatáspolitikájának célját a kizsákmányoláson alapuló osztályuralom megszüntetésének elősegítésében határozta meg. Az MSZMP arra törekszik, hogy megvalósítsa a lenini programot.

Oktatáspolitiká. A párt oktatáspolitikáját az oktatásügy felszabadulás utáni fejlődése jól szemlélteti. Közoktatásunk 1945 előtt rendkívül elmaradott volt, az iskola a társadalmi elmaradottságra való belenyugvásra, vallás-erkölcsre, az emberek közötti egyenlőtlenségre, szolgai alázatra, más népek elleni uszításra nevelt. Az iskolarendszer akadályozta a továbbtanulást. Az egyetemeken csak az uralkodó osztály képzése folyt, és nagyon élesen jelentkezett a faji és a nemzetiségi megkülönböztetés. Az új iskolában az oktatás, nevelés célját, tartalmát alapjában meg kellett változtatni. A régi iskolarendszer helyébe új, a társadalmi átalakulás követelményeinek megfelelő, egységes iskolarendszert kellett kialakítani, biztosítva a munkások és parasztok gyermekeinek tömeges iskoláztatását, egy új szocialista értelmiség képzését és a népgazdaság szakemberszükségletének felkészült, szakképzett munkaerővel történő kielégítését.

Magyarországon az oktatásügy a felszabadulás után gyorsan fejlődött. Ma az általános iskolát a gyermekek 90—91 százaléka fejezi be és közülük 90 százalék tanul tovább középfokon. Érdemes ez utóbbi arányt az 1938 évihez hasonlítani. Akkor a 14—18 éves korosztálynak 17 százaléka tanult tovább. A 20—24 éveseknek pedig ma 11 százaléka folytat felsőfokú tanulmányokat a felszabadulás előtti 2 százalékkal szemben. Az esti és levelező oktatás megnyitotta az utat a felnőttek számára is.

1973-as adatok szerint a 15 éves és annál idősebb népességben belül a jelenlegi általános iskolának megfelelő végzettségűek aránya 15 százalékról 55 százalékra, az érettségizetteké 4 százalékról 16 százalékra, a felsőfokú intézményben végzetteké pedig 1,6 százalékról 4,3 százalékra emelkedett.

Határozatok az állami oktatás fejlesztéséről. Az MSZMP az oktatásügy fejlesztése során rendszeresen felmérte az oktatással, az iskolával szemben támasztott társadalmi követelményeket, igényeket, kezdeményezte a továbbfejlesztésben jelentkező időszerű kérdések elemzését és irányította az egyes tennivalók végrehajtásának megszervezését. 1970-ben az MSZMP X. kongresszusa határozatában előírta az állami oktatás rendszerének megvizsgálását és a továbbfejlesztés irányainak kimunkálását. A kongresszusi határozat eredményeként született meg a Párt Központi Bizottságának 1972 júniusi határozata. A határozat az oktatás-nevelés tartalmának továbbfejlesztésében az alapvető ismeretek tanításának igénye mellett az önálló gondolkodás és a folyamatos önművelődés képességének megszerzésére hívja fel a figyelmet. A párt a feladatokat rövid, közép- és hosszú távra jelölte meg.

A rövidtávú feladatok sorában jelentős intézkedés volt a tananyag és a kötelező házi feladat csökkentése. Az elmúlt évben az osztályozás korszerűsítése is elkezdődött, új érettségi vizsgaszabályzat született. Az érettségi és az egyetemi felvételi vizsgák korszerűsítésével a kettő „közelítése” is megkezdődött. Rendelet született az oktatási intézmények tanácsai irányítására. Az új rendtartások pedig az iskolai demokrácia kibontakoztatását segítették. A szakmunkásképző intézetekben új tantervek készültek, a gimnáziumokban jelenleg fakultatív tárgyak bevezetésére folynak kísérletek.

1974 szeptemberétől az érettségivel nem rendelkező szakmunkások előtt is megnyílt az egyetemi-főiskolai továbbtanulás útja. A felsőoktatási intézmények számára

új tantervi irányelvek és tantervek készültek. Nőtt az esti és levelező oktatásban résztvevők száma.

A rövidtávú feladatok csak kezdeti lépéseket jelentenek az 1972-es oktatáspolitikai határozat megvalósításában. 1980-ig új általános és középiskolai tantervek készülnek és 1975 szept. 1-vel az egységes, tagozat nélküli szakmunkásképzés is megkezdődik. A hosszútávú feladatok megvalósítását különböző kutatások készítik elő.

Az MSZMP XI. kongresszusa az oktatáspolitikai célját a tudat formálásában jelölte meg és a nevelőmunkát állította a középpontba. „Az iskola egész munkásságával szolgálja jobban az aktív, a közösségi életet élő, a szocialista világnézet és erkölcs befogadására fogékony személyiségek nevelését” — mondja a határozat. „Társadalmunk azt igényli — hangsúlyozza a beszámoló — hogy a fiatalok nevelésében a szilárd szocialista világnézet fejlesztése, az általános és szakismeretek oktatása, valamint a folyamatos művelődés igényének felkeltése egymással szoros egységben történjen.”

Az MSZMP XI. kongresszusa az oktatáspolitikai célját tetett felelőssége mellett kiemelte, hogy a család, a munkahely, a társadalom felelőssége továbbra is növekedni fog az ifjúság nevelésében.

A munka és a közösség szerepe a nevelésben pótolhatatlan. A XI. kongresszuson több hozzászóló foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy elfoglalja-e nevelésünkben a munka az őt megillető helyet. Felhívták a figyelmet arra is, hogy milyen fontos szerepe van a fizikai felkészültségnek a sokoldalúan fejlett szocialista személyiség kialakításában.

A középfokú iskolai KISZ-szervezetek feladatai a tanulmányi munkában

A szocializmus az emberi élet lehetőségeinek teljes kibontakoztatására törekszik. Minden ember számára biztosítja a teljes emberi egyenlőséget és szabadságot, az élet értelmes és hasznos eltöltésének jogát.

Iskola és élet. A fiatalok jelentős része, a diákság még csak készül leendő hivatására: a szakmát, a műveltség alapjait, a társadalmi magatartási normákat sajátítja el — tanul. A tanulás azonban nemcsak elméleti ismeretszerzés, hanem gyakorlati — a szakmát tanulóknál munkában megnyilvánuló — cselekvés is. Ez azt jelenti, hogy a tanulást nem szabad leszűkíteni a tanítási órára és a felkészülés időszakára. A diákifjúságnál a szélesebb értelemben vett tanulás maga a társadalmi gyakorlat. Az úttörőszervezet és a KISZ politikai nevelőmunkájának a gyakorlatra, a termelési és közéleti tevékenységre, a szabadidő értelmes felhasználására kell előkészíteni.

Az iskola társadalompolitikai intézmény. Belső életével, feladataival, oktatási-nevelési céljainak megvalósításával politizál; az iskola a szocialista emberformálás „műhelye”. Célja sokoldalúan művelt, szocialista világnézetű, közösségi emberek nevelése. Lenini tétel, hogy „a szocialista iskola nem tarthatja távol az ifjúságot a viharzó élettől”. Abban, hogy az iskola a gyakorlati ismeretek, a mindennapi életben alapvető fontosságú közéleti készségek, képességek, megszerzésének forrásává váljon, jelentő szerepe van az iskolai KISZ-szervezetnek.

A tanulás politikai ügy. A középfokú tanintézetekben szervezett mozgalmi közösségek tagjainak fő tevékenysége: a tanulás! A tanulás társadalmi érdek, társadalmi követelmény, ezért valamennyiünk számára politikai kérdés.

A KISZ-szervezetek (alapszervezetek, KISZ-csoportok) minden tagjától meg kell követelni a képességeinek megfelelő, példamutató helytállást az iskolai tanulmányokban. Ebből következik, hogy az egyéni feladatok meghatározásakor a KISZ-tagok értékelésekor a tanulmányi munkát kell elsődlegesnek tekinteni.

Önképzés. A tanulással kapcsolatos feladataink sorában lényeges helyet kell kapnia az önképzésnek. Korunk és társadalmunk mindenkitől egyre több és alaposabb tudást, magasabb szintű műveltséget igényel. Egyre nagyobb ezért a jelentősége a tudatos, állandó önképzésnek, mert csak ezáltal tarthat lépést műveltségünk a társadalom, a tudomány változásaival.

A korszerű műveltség aktivitást jelent. Azt a képességsünket, hogy tájékozódni tudunk a világban, egységbe tudjuk foglalni a haladás által termelt új értékeket a korábban szerzett tudással.

Az önképzésnek ismereteink bővítésére, készségeink fejlesztésére kell irányulnia. Az önképzés segítségével tulajdonképpen magunkra méretezhetjük, hogy mit akarunk tanulni és azt is, hogy milyen tempóban.

Ezért első lépésként minden KISZ-csoport, kollégiumi közösség — tanárai, nevelői segítségével — kellő igényességgel és önkritikával mérje fel, hol vannak tagjai felkészültségében hiányosságok. Ez az önképzés egyik kulcskérdése!

A vizsgálódás, felmérés terjedjen ki többek között:

- tanulási módszereikre,
- lényeglátó készségükre,
- politikai ismereteikre,
- a pályaválasztásukkal összefüggő szakmai ismeretekre,
- kritikai készségükre,
- olvasási kultúrájukra, olvasottságukra,
- irodalmi, zenei képzőművészeti — esztétikai ismereteikre.

Követelmények. Ezután határozzuk meg, hogy a közösség — a felmérés alapján — milyen követelményeket támaszthat önmagával és minden egyes tagjával szemben. Ügyeljünk arra, hogy a kiszabott feladatokat valóban végre tudjuk hajtani. Segítsük egymást abban is, hogy megtaláljuk az önképzés megfelelő formáját. Milyen formákat javasolunk?

Önképzési formák. Nagy segítséget nyújt a könyvtárak látogatása, a politikai, irodalmi és szakfolyóiratok irányított olvasása. A szakmai irányú önképzéshez igénybe lehet venni a különböző szakkörök, tevékenységi körök, klubok által nyújtott lehetőségeket. A politikai ismeretek fejlesztésében fel lehet használni a politikai képzés különböző formáit. A KISZ-szervezetek az önképzést tekintsék KISZ-megbízatásnak. Ösztönözzék tagjaikat, hogy vegyenek részt a különböző tanulmányi versenyeken, vetélkedőkön. Hirdessenek olyan házi versenyeket, amelyek nemcsak a legkiválóbbaknak, hanem mindenkinek lehetőséget adnak alkotó munkára.

Az önképzésen túl. Az iskolai ismeretszerzés és az önképzés mellett tanulunk akkor is, amikor megtervezzük, végrehajtjuk, értékeljük akcióinkat, amikor taggyűléseinken döntéseket hozunk, amikor valamilyen fórumon társainkat képviseljük. Részt venni a közösség munkájában, az iskola, a környezet közéletében, gyakorolni jogainkat és teljesíteni kötelességeinket, okosan gazdálkodni szabad időnkkel — mindez tanulás.

A szakmunkástanuló munkája nemcsak szellemi tevékenység (azaz tanulás) hanem anyagi termelés is. A termelés folyamatában sajátítja el szakmája gyakorlati fogásait, a szakma hagyományait, s eközben kell beilleszkednie a felnőtt munkáskollektívába.

Diákélet — közélet. A politikai-közéleti tevékenységnek a diákélet minden színterére ki kell terjednie, hiszen a

KISZ-hez tartozás olyan politikai elkötelezettség, mely jelen van a magatartás minden megnyilvánulásában, így a véleményalkotásban is. (Akkor is KISZ-tag vagyok, ha az iskolában a szakma elméletét, az üzemben annak gyakorlatát sajátítom el, de nem szűnik meg a KISZ-tagságom a nyári szünetben sem, akkor sem, ha külföldön vagyok és akkor sem, ha éppen önfeledten szórakozom.) A KISZ-tagság tehát nem helyhez kötött dolog. A KISZ szervezeti egységei, az alapszervezetek azonban meghatározott szempontok szerint, meghatározott helyen szerveződnek, működnek. Ez viszont, nem jelentheti azt, hogy az iskolai KISZ-alapszervezetek tagjai ne dolgozzanak a munkahelyen, hogy ne mondjanak ott véleményt az ifjúságot érintő kérdésekről stb.

Az iskolai és az üzemi KISZ-szervezetek együttműködésének főbb területei: a tanulók beilleszkedésének segítése (a szocialista ifjúsági brigádok, a törzsgárda tagjainak patronálásával); a tanulók megismertetése az üzem politikai szerveinek működésével; gyakorlati politikai élmények biztosítása; a politikai és szakmai műveltség kibontakoztatására alkalmas munkaformák kialakítása; különböző munkaversenyek, érdeklődési és szakörök szervezése.

A KISZ akcióprogramjának tartalmaznia kell azokat a lehetőségeket, amelyek biztosítják a KISZ-tagság közvetlen, gyakorlati ismereteinek gyarapítását. Az ilyen élettapasztalatok szerzésének azonban csak egyik lehetséges forrása és területe a KISZ. Számtalan más, a családban, a televízióból és más helyről kapott, vagy átélt élmény alakítja egy-egy ember tudatát, személyiségét. Az osztályban, a KISZ-csoportban végzett közös munkában, az otthoni kollégiumi életben az élet minden pillanatában ismereteket szerzünk. Az ismeretek szerzésének ezt a módját közvetlen ismeretszerzésnek is nevezhetjük.

Politikai ismeretszerzés. A politikai-közéleti tevékenységben szükséges ismeretek második összetevője a köz-

vetett ismeretszerzés, a politikával, ideológiával való elméleti foglalkozás. Forrásai: az iskolai oktatótevékenység, a szervezett KISZ politikai képzés, az önképzés, a sajtó, a televízió és a rádió.

Az iskolák tantervei, tantárgyi utasításai előírják, hogy a tananyag oktatása során a tantárgy adta lehetőségeket is fel kell használni a tanulók világnézeti-politikai nevelésére. Azonban ez a lehetőség nemcsak a pedagógusok számára biztosított, hanem az egyes tantárgyakban rejlő lehetőségeket a KISZ-vezetők is jól hasznosíthatják. Az órán kezdeményezhetik egy-egy vitatott kérdés értelmezését, előzetesen felhívhatják a tanárok figyelmét, hogy például az ismétlő-rendszerező órákon mely kérdések megvilágítására térjenek ki. Az érdeklődési körökben kezdeményezzék a KISZ-vezetők, hogy mutassák be a fiataloknak a szakjellegű vagy tudományos problémák történelmi-politikai hátterét, motívumait is.

A politikával, ideológiával való foglalkozás nem könnyű feladat, mély, rendszerezett tudást feltételez. A középfokú tanintézetek KISZ-vezetői a szükséges ismereteket mégcsak alapjaiban, csírájában sajátították el.

„Életkori sajátosság” az, hogy egy-két, maximum hároméves KISZ-tagsággal, jóformán az általános műveltség alapjaival, és nagyon csekély tapasztalattal rendelkezik egy iskolai KISZ-vezető. Ezért nem szégyen a tudatlanság! Ez olyan arany szabály, melynek fel nem ismerése nagyon kártékony lehet a politikai munkában. Ne hagyjunk nyitott, lezáratlan kérdéseket! Keressünk „szakértőt” és kérjük segítségét. A KISZ-vezetőnek meg kell hallania azokat a különböző okokból ki nem mondott kérdéseket, amelyek ott feszülnek a közösségben. Látnia kell a munkában, a cselekedetekben rejlő jellembeli, magatartásbeli zavarokat, gondokat. Lehet, hogy ezek első látásra kis ügynek tűnnek, de nem szabad napirendre térni felettük. Ez is politika! A közösség politikája, hiszen a tudatformálás egyfajta magatartás ki-

alakulásához vezet, amelynek belső indítékai a cselekedeteinket irányító meggyőződés, a cselekedeteinket alátámasztó érvek. A politikai magatartás gyakorlati cselekvéseinkben is kifejeződő állásfoglalást jelent a szocialista társadalmi rendszer mellett.

A KISZ-szervezetek feladatai a tanulmányi munkában a felsőfokú tanintézetekben

Az MSZMP XI. és a KISZ VIII. kongresszusa, valamint a párt ifjúságpolitikai és oktatáspolitikai határozatai a felsőoktatásra is meghatározták azokat a fő célokat, amelyeknek megvalósításáért dolgozni kell a KISZ-szervezeteknek is.

A fő feladat az ifjúság politikai és közéleti tevékenységre való nevelése és az ifjúság érdekvédelme. Mindkettőt szolgálja a KISZ szakmai-tanulmányi munkája. Ennek célja és feladata: a kommunista szakemberképzés érdekében politikai nevelőmunka végzése a KISZ sajátos eszközeivel és lehetőségeivel, valamint a hallgatók szakmai-tanulmányi munkájával kapcsolatos érdekvédelmi feladatok ellátása az oktató-nevelő munka fejlesztése céljából.

A felsőoktatási intézmények feladata dialektikus gondolkodású kommunista szakemberek képzése, akik a nép gazdaság hosszútávú igényeinek megfelelő szakmai tudással rendelkeznek, s képesek az elsajátított ismeretek alkotó alkalmazására és továbbfejlesztésére. A képzés során fejleszteni kell a hallgatók gondolkodási készségét, ki kell alakítani az ismeretek fejlesztésének igényét, s törekedni kell arra, hogy a hallgatókat bekapcsoljuk a szakmai közéletbe. A hallgatókat önálló munkára kell nevelni.

E feladatok megvalósítása nem érhető el a KISZ-szervezetek aktív segítségével. Az intézményi KISZ-

szervezetek sajátos eszközeikkel segíthetik az intézmény feladatainak elvégzését, a kommunista szakemberek nevelését.

A tanulmányi munkával való foglalkozás az egyetemi, főiskolai KISZ-szervezetek testuleteinek vezetőségeinek komoly feladatköre. Ennek számos részterülete van.

A tanulmányi munka területei. A tanulmányi érdekvédelemhez tartozik a követelmények realitásának elemzése, az intézményi KISZ-szervezet felkészítése, a számonkérési formák szintetizálásának és az oktatási folyamatba való beilleszkedésének vizsgálata, valamint az oktatási és vizsgáztatási módszerek, az évközi és vizsgakövetelmények véleményezése, a tanulmányi és vizsgaszabályzat megítélése. A szakmai társadalmi tevékenységnek része a fizikai dolgozók gyermekeinek sokoldalú segítése az állami oktatás minden szintjén, a „null-évfolyamos” hallgatókkal történő foglalkozás, a pályaválasztás segítése. Itt említhetők a tudományos diákkörök, amelyek munkájának segítése az intézmény elé állított feladatok hatékonyabb megvalósítását szolgálja.

A tudományos diákkörök, a szakmai egyesületek munkájában való részvétel erősíti a hallgatókban a szakma szeretetét, gyarapítja tudásukat, gyakorlati, esetleg kutatói készségüket.

Az egyetem, főiskola és a falain kívüli világ kapcsolatainak szorosabbá tételét célozzák az uzemekkel, tudományos intézményekkel, más hazai és külföldi felsőfokú tanintézetekkel fenntartott kapcsolatok.

Fontos kérdés a KISZ-alapszervezetek és a tanszékek kapcsolata, az oktatók munkájának hallgatói véleményezése, a rendszeres kapcsolattartás szervezeti kereteinek kiépítése és tartalommal való megtöltése.

Viszonylag széles az oktatáspolitikai kérdések köre. Ide tartozik a tananyag és a módszerek korszerűsítése; az alap-, az alapozó és a szakmai tantárgyak aránya; a tantervek, programok véleményezése, a tantárgyak ösz-

szehangolása; az oktatástechnikai eszközök szerepe, az ellátottság (könyv, jegyzet, audiovizuális oktatási eszközök); a felvételi rendszer korszerűsítésében történő részvétel, a hallgatói KISZ-képviselő; az oktatók pedagógiai továbbképzése, tervszerű kádermunka (TDK-demonstrátor — OM-ösztöndíjas, gyakornok — oktató). Ugyancsak ide sorolható a hallgatók tanulmányi fegyelmének és tanulási módszereinek fejlesztése, az önképzési, ismeretelsajátítási módszerek; a kollégiumi szakmai-tanulmányi munka; a szakmai gyakorlatok; a végzősök elhelyezkedésének segítése, a végzetek tevékenységének, munkájának figyelemmel kísérése; a nyelvoktatással kapcsolatos kérdések.

Tekintsük át azokat a főbb módszereket, amelyek segítségével a fenti feladatok elvégezhetők.

Tanulmányi követelmények. A tanulmányi érdekvédelemben helyes, ha az állami szervek által kialakított követelményeket az alapszervezet, illetve a szakvezetőség véleményezi. A véleményeket a kari tanulmányi felelős összegzi és továbbítja. Félévenként össze kell gyűjteni az alapszervezeti vezetőségek véleményét; segíteni kell az új számonkérési módszerek kifejlesztését és bevezetését. Törekedjünk az ösztönző formák kialakítására (részvizsgák módszere, jegymegajánlás tanulmányi versenyek alapján vagy egyéb módon stb.) ezzel is csökkentve a vizsgacentrikusságot. Az összegzett véleményt az oktatási és szakbizottságokban, valamint a kari tanácsokban kell érvényre juttatni.

Elsőévesek felkészítése: Különös gondot kell fordítanunk az elsőévesek felkészítésére, meg kell ismertetnünk velük a követelményeket, a Tanulmányi- és Vizsgaszabályzatot. Erre külön az elsőéveseknek tartott előadásokat, vezetőképző tanfolyamokat használhatunk fel.

A társadalomért. A szakmai, társadalmi tevékenység célja: egyetemi, főiskolai hallgatóink szakmai tudásukkal járuljanak hozzá a népgazdaság elé állított feladatok hatékony megvalósításához. Ehhez a KISZ által vállalt védnökségek számos munkaalkalmat adnak, de az ipari üzemek, vállalatok, a Hazafias Népfront helyi szervei, a helyi tanácsok illetékes szakigazgatási szervei is segíthetik tevékenységüket (pl. „Egyetemisták a fővárosért, főváros az egyetemistákért”, „6 órát Budapestért”).

Fizikai dolgozók gyermekeiért. A fizikai dolgozók gyermekeinek segítése történhet már a középiskolákban, szakmunkásképző intézetekben. Ennek célja lehet az egyetemi felvételi vizsgára történő előkészítés, vagy tanulmányi korrepetálás, a pályaválasztás segítése. Formája: évközi tanfolyamok hetenként meghatározott időpontokban (kiscsoportos formában), levelezés a nem helyben lakó diákokkal, tábori foglalkozás (intenzív, egy-két vagy több hetes). Nagy gondot kell fordítanunk e munka előkészítésére, pl. a megfelelő oktatási segédeszközökkel történő ellátásra. Fontos az e mozgalomban dolgozó hallgatóink állandó politikai, szakmai és pedagógiai képzése, tájékoztatása. Az itt jelentkező feladatok megoldására kérjünk segítséget a tanárképző intézményektől, illetve a pedagógiai tanszékektől. Fokozott figyelmet kell fordítani az intézményen belül tanuló fizikai dolgozók gyermekeinek tanulmányi előmenetelére. Az oktató tanszékek pártcsoportjainak támogatásával segíteni kell elhelyezkedésüket is.

A jövődő hallgatók érdekében. A „null évfolyamos” hallgatókkal történő foglalkozás szintén kiscsoportos formában hatékony. Célja: a szakmai tudás felszínen tartása, esetleg szintrehozása (a gyengébben felvételizők segítése), az intézmény belső életének megismertetése, a megfelelő vezetők kiválasztása. A foglalkozásokra havonként 2×8 óra áll rendelkezésre, amelyet célszerű két

alkalommal felhasználni. Igen hasznosak az intézményt bemutató látogatások, a hallgatói kollektívákkal történő beszélgetések. Már szóltunk arról, hogy a pályaválasztás segítése is fontos feladatunk. Ismertessük meg intézményünket, az intézmény oktatási profilját, a végzett szakemberek elhelyezkedési lehetőségeit, szakmai perspektíváit a középiskolai tanulókkal.

Tudományos diákkörök. A tudományos diákkörökben végzett munkának is számos formája van. F fiatal oktatóknak és végzett hallgatóinknak adjunk személyes megbízást meghatározott TDK-feladatok ellátására, bizonyos témakörök feldolgozására. Alakítsunk ki kapcsolatokat üzemekkel, üzemi KISZ-szervezetekkel. A tudományos diákköri témák kiírásában és konzultálásában fokozottabban támaszkodjunk a szakmai-tudományos egyesületekre, törekedjünk személyes kapcsolatok kialakítására, publikációs lehetőségek felkutatására. A TDK-mozgalmat is használjuk fel hallgatóink hazai és nemzetközi tapasztalatainak bővítésére, nyelvtudásuk fejlesztésére.

A KISZ-alapszervezetek és a tanszékek kapcsolatának fejlesztése érdekében a tanszékek hívják meg a hallgatók képviselőit az oktatási-nevelési kérdésekkel foglalkozó értekezletekre. A képviselőket a kari KISZ-szervezet készítse fel a beszélgetésre. Feltétlenül rögzíteni kell a hallgatói képviselők jogkörét, kötelességeit. Helyes, ha a hallgatók szervezett beszélgetéseken és kérdőíves formában véleményezik oktatóik munkáját. Az oktatáspolitikai kérdések többségéről véleményünket tanszéki értekezleteken, kari tanácsokon, bizottságokban (oktatási-nevelési, szak- stb. bizottságok) mondhatjuk el. Fontos a megfelelő informáltság, az alapos előkészítő munka. A „napi” tanulmányi érdekvédelmi feladatok mellett is fontos, hogy részt vállaljunk a tanulmányi követelmények folyamatos elemzésében, a reális követelményszint kialakításában. Segítsük elő olyan oktatási módszerek kifejlesztését és elterjesztését, amelyek biztosítják a tar-

tós ismeretszerzést, a mélyebb megértést, s lehetőséget adnak az alkalmazókészség, az önálló gondolkozás fejlesztésére.

Nem egyedül. Az egyetemi-főiskolai KISZ-szervezetek alakítsanak ki szoros kapcsolatot egymással és a végzett szakemberekkel, munkahelyi KISZ-szervezetekkel. Igyekezzenek ismereteket szerezni a tantervek és programok véleményezéséhez. Az igényeknek megfelelő, rugalmasan alkalmazkodó fakultatív-alternatív tárgycsoportok kialakítására, illetve fejlesztésére is tehetnek javaslatot. Fontos az azonos profilú egyetemi karok és főiskolák együttműködése, ezzel hatékonyabban lehet segíteni a népgazdaság szakemberszükségleteinek kielégítését.

Fordítsunk fokozott figyelmet a hallgatók képviselőinek beszámoltatására. Törekedni kell a hallgatói képviseleti rendszer különböző szintjeinek összehangolására. A végzős hallgatókkal ismertessük meg a végzés utáni szakmai továbbképzés formáit, az üzemi munkába történő bekapcsolódás legfontosabb lehetőségeit és kísérjük figyelemmel tevékenységüket.

A KISZ-szervezetek feladatai a dolgozó fiatalok oktatása területén

A KISZ KB 1974. áprilisi határozatában azt hangsúlyozta, hogy mindenkinek, aki a szocializmust tudatosan építők útját akarja járni, korszerű általános műveltségre, marxista—leninista gondolkodásra, szakértelemre és alkotó munkaszeretetre van szüksége. Jövőnk építése érdekében nekünk olyan szakemberek nevelését kell elősegíteni, akik marxista világnézetű, politikailag képzett, közösségi, a társadalom iránt felelősséget érző emberek, akik szeretik szakmájukat, önálló alkotómunkára képesek, tudatosan tevékenykednek a szocializmus építésén.

és a képzés, önképzés eszközeivel képesek személyiségüket sokoldalúan fejleszteni, önmaguk boldogulását megtalálni.

Folyamatos tanulás. E sokoldalú feladat megoldásában nem szorítkozhatunk csak az iskolára, egyetlen lezáruló időszakra — a képzési időre. E feladat megvalósítása át-szövi az aktív emberi életet, folyamatos tudatos nevelőmunkát jelent a társadalom, a KISZ számára.

Milyen feladatokat jelent ez a KISZ-alapszervezetek számára? Egyrészt szervezi, mozgósítja, ösztönzi a fiatalokat a tanulásra, kibontakoztatja társadalmi, politikai aktivitásukat, tudatossá teszi munkavégzésüket. Másrészt elősegíti körükben a folyamatos művelődést, az önképzést, az általános és a szakműveltség gyarapítását, a szocialista életmód kialakítását.

Ösztönzés. Hogyan segítheti a KISZ a szervezett oktatási keretekben folyó szakemberképzést? Mindenekelőtt a tanulás fontosságának, a társadalmi és egyéni érdekekből fakadó jelentőségének propagandájával. A KISZ-nek olyan felvilágosító munkát kell végezni, amely megérteti minden fiatallal, hogy a tanulás, a továbbképzés az alapja mind társadalmi fejlődésünknek, mind az egyéni érvényesülésnek, a boldogulásnak. Tegyük közügyggyé a tanulás kérdését! A szemlélet, a hozzáállás megváltoztatásában el kell szakadnunk a tanulás szóhoz tapadó iskolás ízű előítéletektől. Ma már inkább a szakmánkban, foglalkozásunkban — tehát az érdeklődési körünkben — történő olvasgatást, felfrissítést, „körülnézést” jelenti a tanulás.

A tanulói KISZ-alapszervezetekben legelemibb követelmény, hogy mindenki legjobb képességei szerint tanuljon.

Figyelem. A dolgozó fiatalok KISZ-alapszervezeteiben egyre jelentősebben emelkedik a tanuló és a tanulni vá-

gyó fiatalok száma. Sok esetben az alapszervezetek elfogadják és nyugtázzák, hogy társuk teljesíti feladatát, mert valamelyik oktatási intézmény esti vagy levelező hallgatója. Gyakran előfordul, hogy eszükbe sem jut megkérdezni: hogy tanul, milyen eredményeket ért el, milyen nehézségei vannak. Így formális feladat teljesítését írja jóvá a tagság még akkor is, ha az illető becsületesen, eredményesen tanul.

Igény és segítség. Dolgozó alapszervezeteinkben „közhangulattá” kell tenni a tanulás igényét. Gyakran vissza kell térni a tanulási lehetőségek ismertetésére, személyes beszélgetéseken, közös összejöveteleken, taggyűléseken erősítenünk kell a tanulási szándékot. Ki kell alakítanunk a továbbtanulók segítségének legmegfelelőbb formáit, a patronálást, a korrepetálást, a fiatal értelmiségi dolgozók, a brigádok és munkáskollektívák kölcsönös segítségét.

Ne feledkezzünk meg arról, hogy a tanulás legjobb propagandája, ha az új ismeretekkel gazdagodó fiatal gyakran szerepel társai előtt, bizonyítja új ismereteinek, tudásának hasznát. A továbbképzés belső igénye így válhat az ifjúság mind nagyobb tömegeinek szemléletét és magatartását meghatározó tulajdonsággá.

Szabadidős tevékenység a KISZ-alapszervezetekben

A társadalmi fejlődés, a tudomány és a technika eredményei nyomán századunkban megnőtt a szabad idő mennyisége és jelentősége. A jórészt statisztikai felmérések, amelyeket a társadalomtudomány végzett el, azt mutatják, hogy ha ugyan mennyiségileg különböző mértékben is, de az emberek többsége ma több szabad idővel rendelkezik, mint korábban bármikor.

A kérdés azonban éppen az, hogy valóban rendelkezik-e szabad idejével és ha igen, akkor hogyan? A vizsgálatok és tapasztalataink is azt bizonyítják, hogy nem csekély azoknak a száma, akik nem tudnak helyesen élni szabad idejükkel.

Ma már minden elemista valószínűleg hibátlanul mondaná fel a leckét, ha arról kérdeznénk: mire való a szabad idő? Igaz, hogy az elemisták ki is használják azt. Játszanak, amennyit lehet és közben fejlődnek, okosodnak. Mondhatnánk, „kiegészítő sportágat” művelnek a tanulás mellett, amely „főhivatásuk”. Később azonban — már gimnáziumba, szakmunkásképző intézetbe kerülve — ez a kiegészítés egyre jobban elmarad. Peterdi Pál írta le egyszer a Népszabadságban riasztó tapasztalatait, amelyeket a Császár uszodában szerzett. Nyúlánk, előre-

hajló, esetlenül és kedvetlenül mozgó gimnazisták. Fehér bőr, puha, már-már szemre is egészségtelen külső. (Jól ismert kép.) Igaz, hogy Magyarországon sokkal kevesebb a sportlétesítmény, mint kellene vagy lehetne, de ezzel nem lehet mindent megmagyarázni.

Nem lehet megmagyarázni azt a szemléleti fogyatékos-
ságot sem, amely az ifjúsági mozgalomban a szabadidős
tevékenységet — a kulturális és sportmunkát — „reszort-
feladatnak” tartja. Csak azt a szemléletet fogadhatjuk el,
amelyik nem különíti el a teljes értékű emberek nevelé-
sének egyes részeit, hanem valamennyit egyenrangú és
egyenlő fontosságú területként kezeli alapszervezete éle-
tében.

Vannak olyan területei a nevelésnek, amelyeken csak
később „érik a termés”, vagy nem olyan nyilvánvaló az
eredmény. A rendszeres testmozgás következményét, az
egészséget nem szoktuk eredménynek elkönyvelni, külö-
nösen, amíg fiatalok vagyunk. De azért az aligha vitat-
ható, hogy sok mindennek ez az alapja. Évekkel ezelőtt
az egyetemek és főiskolák „Jó tanuló — jó sportoló”
mozgalmának volt egy jelmondata: „Erős, sportban ed-
zett test az alapja a magas fokú szellemi kultúrának”.
Senki sem vitatja igazságát, de mintha megfeledkeznénk
róla.

A művelődés, a testkultúra nem magánügy. Egyetlen
fiatal olvasása vagy kocogása sem az. Minden magunkba
gyűjtött gondolattal, minden új készségünkkel annak a
társadalomnak leszünk értékesebb tagjai, amelynek a
KISZ is neveli a fiatalokat. Politikai nevelőmunkánk-
ban akkor cselekszünk helyesen, ha a szabadidős lehe-
tőségeket, azok hasznos, értéket teremtő kihasználását
egyéb feladatainkkal azonosan kezeljük.

Az alapszervezetek közművelődési feladatai

Pártunk közművelődés-politikájának alapgondolata az, hogy a szocialista társadalom fejlődésének egyik legfontosabb tényezője a közművelődés, a közműveltség emelése. A párt közművelődésről hozott határozata ezt a hosszú távú feladatot fogalmazza meg, korábbi állásfoglalásaira — az ifjúságpolitikai, az oktatáspolitikai, a munkásosztály helyzetével foglalkozó határozatokra — építve.

Határozat a közművelődésről. A KISZ KB Intéző Bizottsága 1975 február 20-i határozata összefoglalta az ifjúsági szövetség feladatait a közművelődés fejlesztésében. E feladatok megfogalmazásában a párthatározatra támaszkodik, részt vállal annak megvalósításában. Jó alapot és kereteket ad ehhez a KISZ KB 1974 évi áprilisi határozata, amely a tagság elé állított követelményrendszerével igényes művelődésre ösztönöz és kedvező politikai-szervezeti feltételeket teremt az egyéni és közösségi művelődés formáinak, lehetőségeinek kibontakozásához.

„Munkánk legfontosabb színtere az alapszervezet” — állapítja meg a határozat. „El kell érünk, hogy az alapszervezeti életben jelentőségüknek megfelelő hangsúlyt kapjanak a kulturális programok, s hogy a KISZ-ben mindenütt a politikai nevelőmunka szerves részévé váljék a kulturális-közművelődési tevékenység — a szemléletben és a gyakorlatban egyaránt. Részt kell vállalnunk a művelődési feltételek további javításában is, de fő feladatunknak azt tekintjük, hogy KISZ-szervezeteink felvilágosító és szervező munkával elősegítsék a meglevő művelődési lehetőségek teljesebb kihasználását.”

Közismert, de gyakorlati tevékenységünkben nem kap elég figyelmet az a lenini gondolat, amely arról szól, hogy a szocializmus, a kommunizmus építésében a fiataloknak elsősorban tanulniuk kell. De nemcsak az iskola-

padban, nemcsak a könyvekből, hanem a gyakorlati életből, a munkában, a társadalom építésében is — azaz a „kommunizmust kell tanulniuk”.

Korszerű műveltség. A KISZ KB 1974 áprilisi határozatában azt hangsúlyozta, hogy mindenkinek (aki a szocializmust tudatosan építők útját akarja járni) korszerű általános műveltségre, marxista—leninista gondolkodásra, szakértelemre és alkotó munkaszeretetre van szüksége. Tehát társadalmi jövőnk építése érdekében nekünk olyan szakemberek nevelését kell elősegítenünk, akik marxista világnézetű, politikai képzettségű, közösségi, a társadalom iránti felelősséget érző emberek; akik szeretik szakmájukat, önálló alkotómunkára képesek; tudatosan tevékenykednek a szocializmus építésében és a képzés, önképzés eszközeivel képesek személyiségüket sokoldalúan fejleszteni, önmaguk boldogulását megtalálni.

Ennek a sokoldalú feladatnak a megoldásában nem szorítkozhatunk csak az iskolára. Megvalósítása átszövi az aktív emberi életet, folyamatos, tudatos nevelőmunkát jelent a társadalom, a KISZ számára.

Az alapszervezetek feladatai. Milyen feladatot ad ez a KISZ-alapszervezeteknek? Lényegében kettős feladatot. Egyrészt szervezi, mozgósítja, ösztönzi a fiatalokat a tanulásra, kibontakoztatja társadalmi, politikai aktivitásukat, tudatossá teszi munkavégzésüket, másrészt elősegíti körükben a folytonos művelődés, önképzés, az általános és szakműveltség gyarapítását, a szocialista életmód kialakítását.

A kommunista szakemberképzésért. Mi a KISZ közművelődési tevékenységének feladata a kommunista szakemberképzésben? Céljait illetően az, hogy a folyamatos művelődés igényét és gyakorlatát alakítsa ki tagjaiban, a fiatalokban. A „Művelt ifjúságért” jelszó szellemében az alapszervezeti tevékenység olyan alkalmait teremthet-

jük meg, ahol a közösségi és egyéni művelődést a politikai feladatok rangjára emelhetjük. Az alapszervezet elvárja tagjaitól, hogy aktív, alkotó módon részt vegyenek a szervezett, művelődést szolgáló akciókban, versenyekben. Megbízatásokat ad és ösztönzi tagjait, hogy bekapcsolódjanak a különböző művelődési közösségek, klubok, műkedvelő csoportok, szakmai körök munkájába. Egyéni művelődésük, önképzésük érdekében látogassák a kulturális és művészeti intézmények rendezvényeit, rendszeresen olvassanak és használják fel műveltségük gyarapítására a TV, a rádió, a sajtó adta lehetőségeket.

A szakmai ismeretek állandó fejlesztése, kiegészítése rendkívül fontos, de csak egyik területe a személyiség fejlesztésének. Bizonyára mindenki ismer olyan embert, aki bezárkózott szakmájába, ezen kívül semmi sem érdekli, minden idejében a szakmája könyveit bújja. Vitathatatlan, hogy a XX. század szédítő tempójú fejlődésében gyakran érzik az emberek a lemaradástól való félelmet, amely arra ösztönöz, hogy egy-egy szűk területet ismerjünk meg, de azt nagyon alaposan. Ennek ellenére sem szabad megfeledkeznünk az általános tájékozottság fontosságáról.

Kulturális tevékenység. Úgy látszik tehát, hogy azok az élmények, tevékenységi formák, foglalatosságok esnek először áldozatul a rohanó élettempónak, amelyeket összefoglalóan kulturális tevékenységnek nevezünk. Egészen durván leegyszerűsítve: a kulturális alkalmakat, az erre fordított időt és pénzt gyakran tartják olyan kiadásnak amellyel szemben semmiféle bevétel nem áll. Ez igaz is, de ha bevételnek csak a pénzt számítjuk, hiszen alaposabb átgondolás nélkül nem sok összefüggést találunk egy színházi előadás megtekintése, egy filmélmény, vagy egy könyv elolvasása és munkahelyi feladataink között. Hosszú távon azonban nem lehet érzelem, él-

mény nélkül élni, mert ez éppen olyan „csonkítást” eredményezne, mintha nem óvnánk egészségünket.

Művészet. A kultúra bármely területére lépve a bennünket körülvevő világ, társadalmunk kérdéseire találunk választ, és ezeket a válaszokat gyakran csak a művészet adhatja meg. Pontosabban szólva: a művészet válaszai meggyőzőbbek, élményt adóak és éppen ezáltal egészítik ki életünk más információit, tudásunkat. „A művészet nem a láthatót adja vissza, hanem inkább láthatóvá tesz” — mondta találóan Paul Klee, az expresszionizmus egyik nagy képviselője. Láthatóvá, azaz érthetővé. Politikai nevelőmunkánk egésze arra irányul, hogy korunk kérdéseit világosan, marxista igényességgel közelítsük és ismerjük meg. A kül- és belpolitika összefüggéseit már nemigen kell senkinek magyarázni, az ízlés, a jó ízlés és ítéletalkotás összefüggéseit a világnézettel azonban — egyelőre — még gyakrabban.

Huszi Péter egy interjúbán arról beszélt, hogy a háború borzalmát először a Gellérthegy-i álmok című darab előadásain élte át. Ez az élmény valószínűleg minden fiatalnak ismerős a háborús témájú alkotásokból.

Alapszervezeteink csak akkor tölthetik be hivatásukat, ha a politikai munka kelléktárából ezeket a lehetőségeket is felhasználják. Azt, hogy mikor milyen eszközt választunk, sok minden befolyásolja.

Művészeti nevelés. A szépség szeretete, a vizualitás, a fogékonyság nem különleges adomány. Mint lehetőség, mindenkiben adott. A körülményekhez mért kulturális nevelőmunkában akkor cselekszünk helyesen, ha a művészet iránti érzékenységet az általános műveltséghez soroljuk. A közönség (a néző, a hallgató) legalább olyan fontos tényezője a művészetnek, mint bármely alkotó, vagy előadó. Ezt a — közhelynek tűnő — megállapítást úgy is lehet értelmezni, hogy mindkét félnek szüksége van a másikra.

Művelődni kötelesség. Fentiek alapján megkövülttatható egy keményebb szó, a kötelesség. A művelődés minden KISZ-tagnak kötelessége éppúgy, mint a munka. Becsületbeli kötelesség, amely csak hosszú távon, tehát lassan mutatja eredményeit. Ennek ifjúsági szövetségünk követelményrendszerében döntő súlya van. Az alapszervezeteknek megbízatással kell emelni a kulturális vállalkozásokat. Nagyon fontos, hogy az alapszervezet a közösségi művelődés munkaformáinak kialakítása során minden lehetséges szövetségest felkutasson a művelődési házakban, múzeumokban, filmszínházakban, kiállítási intézményekben. A legfontosabb intézményekkel való kapcsolattartás és az együttműködés folyamatosságának biztosítására egyéni megbízatásokat adhat tagjainak, akik összekötőként hozzák-viszik az információkat, tájékoztatnak a lehetőségekről.

Szabadidős tevékenység a dolgozó fiatalok KISZ-alapszervezeteiben

A munkások (különösen az ifjúmunkások) művelődésére minden eddigénél szélesebb lehetőségek nyíltak meg, ugyanakkor a munkások művelődésére minden eddigénél nagyobb szükségük van nekik maguknak, de nekünk mindnyájunknak: az egész társadalomnak is. „Magadnak tanulsz fiam!” — mondogatták már az iskolában is. Igaza is van a figyelmeztetésnek, hiszen a tanulás, művelődés a világ dolgaiban jól tájékozódó, élményekre fogékony, sokoldalú képességekkel rendelkező, színes, örömszerző életet élő embert nevel.

Műveltség és közösség. Azonban a közösségnek is éppen ilyen emberekre van szüksége! Természetesen csak akkor, ha igazi közösségről, szocialista közösségről van szó, amelynek tagjai tetteik és képességeik legjavát nyújt-

ják a társadalomnak. Ilyen körülmények között a „Magadnak tanulsz” intelmé már kiegészítést, folytatást követel: magadnak tanulsz, de ezzel együtt egész közösségednek, társadalmunknak is. Önmagaddal és közösségeddel szemben egyaránt kötelességed, hogy minden értékes képességedet, a benned rejlő gazdag emberi lehetőségeket minél teljesebben bontakoztasd ki.

A közösség felelőssége. Az érdekek összekapcsolódnak: amennyire az egyén felelős művelődéséért a közösség előtt, annyira felelős a közösség is minden tagja művelődéséért. A társadalmi érdek és felelősség nyilván a számban és politikai súlyában is legjelentősebb osztály: a munkások művelődését illetően a legnagyobb. A felelősség megsokszorozódik az ifjúmunkások esetében: az ő művelődésük nemcsak a ma, hanem a holnap munkáosztályának arculatát is meghatározza. Hiszen a munkásműveltség nem holt ismeretanyag halmozódását jelenti, hanem a társadalomban és a termelésben közvetlen politikai és gazdasági erővé válik.

A világnézet formálása. A művelődésnek szinte fölmérhetetlen szerepe van a világnézet-formálásban. Hiszen még az elméletileg rendszerezett világnézet sem készen kapott és megtanulható tananyag, hanem az egyén tapasztalataiból és ismereteiből általánosított meggyőződés. A tapasztalatok és ismeretek nagy részét pedig éppen a művelődés különböző forrásaiból szerezzük. Nem lehet elhanyagolni azt az erős érzelmi töltést sem, ami a kultúra termékeinek sajátja. Hiszen csakis az érzelmi hitel formálhatja a fiatalok világnézeti ismereteit cselekvésre készítő meggyőződéssé. És hol fontosabb az ilyen fajta, tettekké nemesedő, átélt és kiküzdött világnézet, mint a társadalmunk vezetésére hivatott osztály tagjainál?

A munkásművelődés közvetlen és közvetett csatornákon át egyaránt hat a termelési kultúra gazdagodására. A szakképzettség növekedése közvetlenül és azonnal

mérhetően eredményezi a fejlődést, de az általános műveltség termelési szerepe sem kisebb.

A művelődési folyamat szélesebb látókörű, gazdagabb személyiségű, jobb képességű embert teremt, és ez az új ember a munkapad mellett is kamatoztatja önképzése eredményeit. Képes a munkafolyamat egészének áttekintésére, gazdasági és társadalmi helyének megértésére, és ez utóbbihoz már nem csupán szakmai ismeretek szükségesek!

Az alkotókészség kibontakoztatása. A művelődés folyamata (kiváltképpen az aktív, közösségi művelődési formáké) különösen alkalmas az emberi alkotókészség kibontakoztatására. Hiszen az önművelés a szó igazi értelmében alkotó folyamat, amelyben a művelődő ember cselekvően és tudatosan gazdagítja személyiségét, világnézetét, hogy ezt követően és ezzel együtt formálhassa világát is. Ezért minden társadalom annak az osztálynak, rétegnek művelődését segíti elsősorban, amelyiknek alkotóerejére, aktivitására valóban szüksége van. Nem kell bizonygatni, hogy a munkás alkotómunkája, tudatos és felelős cselekvése nélkül társadalmunknak sem gazdasága, sem politikája nem fejlődhet.

Tudatos és felelős részvétel a termelésben és a közéletben, alkotó magatartás, meggyőződésé érlelt világnézet — a művelődés eredményei — azonosak az ifjúság munkások nevelésének politikai céljaival. A következők nyilvánvaló: a politikusabb KISZ-élet útja az ifjúság munkások művelődésének ösztönzése és támogatása is.

Alapszervezetek a munkásművelődésért. Mit tehetnek ennek érdekében az alapszervezetek? A legfontosabb feladatok természetesen az üzemi, nagyrészt ifjúság munkásokból álló alapszervezetekre hárulnak. Az előttük álló célt könnyű meghatározni, megvalósítani annál nehezebb: váljanak a tagjaik és környezetük önképzését ösztönző művelődő közösségekké, annak érdekében, hogy politikus,

szocialista kollektívakká formálódhassanak. A művelődés ifjúsági szövetségünk társadalmi és politikai hivatásának nélkülözhetetlen eszköze, épp úgy, mint a mozgalmi munka többi (hagyományosan politikainak tekintett) formája. Ha nem élünk vele, ha nem ismerjük föl jelentőségét, politikai munkánk egyik leghatékonyabb fegyvere csúszik ki a kezünkől. Rosszul végzi munkáját, sőt rosszul politizál tehát az az üzemi alapszervezet, ahol nem szerepel minden KISZ-tag vállalásai között a művelődés valamilyen formája.

Szembe kell néznünk azzal a veszéllyel, hogy az ifjúmunkások jelentős része ma még otthonosabban mozog az erőpróbáló fizikai munka területén, mint az önképzés módszerei, a közművelődés intézményei között. Ezért többen és szívesebben vállalnak egyéni megbízatásként tiszteletre méltóan sok társadalmi munkát, mint egy-két könyv elolvasását és ismertetését, egy képtár vagy egy hangverseny meglátogatását. Az önképzés azonban minden KISZ-tagnak éppúgy kötelessége, mint a becsületes helytállás a munkahelyen és a politikai életben. E kötelesség teljesítése azonban nem minden ifjúmunkás számára egyformán könnyű feladat. Ezért különös felelősséggel foglalkozzék az alapszervezet a kulturális érdekvédelemre leginkább rászoruló tagjai: az ingázó, bejáró fiatalok művelődésével.

A lakóhelyi művelődés támogatása. Az üzem — így az üzemi KISZ-szervezet — nemcsak a munkahelyi művelődésért felelős: támogatnia kell a dolgozók lakóhelyi művelődését is, közre kell működnie az ottani kulturális feltételek javításában, állandó kapcsolatban kell állnia a fiatalok művelődésében érdekelt lakóterületi (mozgalmi és közművelődési) szervekkel, közösségekkel.

Alapszervezet és közművelődési intézményhálózat. Az alapszervezet művelődése elválaszthatatlan az alapszervezeti élet egész folyamatától. Nincsen olyan közösségi

megmozdulás — politikai képzés, kirándulás, ünnepély stb. — amely nélkülözhetné a kultúra, a tudományok, a művészetek érzelmi és értelmi hatását, érvanyagát, meggyőző erejét. Nemcsak a kulturális programok közösségi és politikai funkcióját, jelentőségét kell fölismernünk, hanem ezzel együtt minden egyéb közösségi összejövetelnek is kulturális eseménnyé kell válnia, szerepet kapva a műveltség fokozásában, a művelődés ösztönzésében. A közösségi művelődés megtervezése tehát nem csupán néhány kulturális megmozdulásra vonatkozik, hanem felelős számvetést jelent az alapszervezeti élet minden művelődési lehetőségével. Erre hivatott a közművelődés egész intézményhálózata, a könyvtárak, a művelődési otthonok, színházak és mozik serege, a sajtó, a rádió, a TV ezerféle műsora. Hogyan versenyezhetne ezekkel egy üzemi alapszervezet programkínálata? — merülhet fel az ellenvetés. Az alapszervezetnek azonban nem versenyeznie kell a kultúra szakavatott terjesztőivel, hanem szövetkezni velük.

A könyvtári, művelődési házi, klubos stb. összekötő munkával megbízott KISZ-tagok segítségével történő rendszeres kapcsolattartás az akcióprogram gazdagodásában nyeri el értelmét. Ma még sok üzemi alapszervezet éves tervezésében a kulturális munka leszűkül egy-egy sablonos szellemi vetélkedő, vérszegény ünnepi műsor megrendezésére. Pedig ezen kívül nemcsak a közművelődési intézmények programjainak meglátogatását lehet beiktatni a tervek közé, hanem az élmények közös feldolgozását, megvitatását is. A hangsúly gyakran az utóbbira helyeződik: a különböző műszakbeosztás, a sok bejáró miatt nincs mindig lehetőség közös esti kulturális programokra, vagy éppen nincs is könnyen elérhető távolságban színház, kiállítás vagy hangversenyterem. Ilyenkor két lehetőség is kínálkozik. Az egyénileg szerzett élményeket (közös kiválasztott és a többség által elolvasott regényt, az otthon megnézett, meghallgatott TV- és rádióműsort) is tehetjük közös megbeszélés, an-

két tárgyává, és így a közösségi művelődés forrásává. Jobb lehetőségek híján a kultúrát, művészetet „helybe-hozhatjuk”. Ha nehéz közösen eljutni a hangversenyre, képtárba, tartson egy-egy érdeklődő KISZ-tag vagy hozzáértő népművelő magyarázattal kísért házi lemez- vagy reprodukciós bemutatót. Ha csak ritkán tudunk szervezni közös látogatást a színházba, irodalmi estre, és egyelőre a hosszabb lélegzetű irodalmi művek olvasására, megvitatására is csak kevesen vállalkoznak, olvassunk fel a közösségi összejövetelen egy-egy izgalmas, népszerű formában íródott novellát, riportot, verset, amely véleményalkotásra, közös gondolkodásra ösztönöz.

Az alapszervezet közösségi kohézióját nem gyengíti, hanem éppen hogy erősíti, ha az ifjómunkások más művelődő kollektívák életének is részesei, és az ott szerzett élményeket, ismereteket, közösségi szellemet is hasznosítják az alapszervezet munkájában. Ezért az alapszervezet fontos politikai és közművelődési feladata, hogy támogatassa a többi művelődő közösséget (brigád, klub, szakkör, műkedvelő együttes stb.), amelyek sajátos eszközeikkel és tevékenységi formáikkal szintén a szocialista életmód és műveltségesség megvalósulását szolgálják.

A szocialista brigádok. A munkásműveltség emelésében az alapszervezet legjobb szövetségese a szocialista és az ifjúsági szocialista brigád. Először is tisztáznunk kell: a fiatalnak nem kell két különböző önképzési feladatsort vállalnia — egyet a brigádban és egyet az alapszervezetben. A KISZ és a brigádmozgalom egyaránt a szocialista életmód és művelődés egységes követelményeit támasztja az ifjómunkásokkal szemben, ezért kölcsönösen elfogadják és értékelik tagjaik egyéni vállalásait a kulturális munka, az önképzés területén. A művelődési folyamat „felezgetése” helyett inkább azt kell megtervezni, hogyan segíthetik a KISZ tagok egyúttal brigádjuk kultúrálódását is. Tegye minden alapszervezet a

KISZ-es brigádtagok egyéni megbízatásává, hogy mozgósítsanak brigádjukban is az alapszervezet szabadidős programjaira, a klubba, a műkedvelő mozgalomba. Leegyszerűsödik a kulturális „kooperáció”, ha az egy brigádban dolgozó KISZ-tagok egy KISZ-csoportot alkotnak. De ha ez nem lehetséges, a vezetőség akkor is egyeztesse az akcióprogram-tervezetet, az egyéni megbízatások rendszerét az érdekelt brigádvezetőkkel, és vegye figyelembe véleményüket az éves munka értékelésekor is.

A munkásszállásokon. A munkásszállások lakói ma gyakran még inkább kényszerű közösséget alkotnak. Az alapszervezetnek egyik legszebb kötelessége, hogy a munkásszállások kényszerszülte együttélését a közösségi művelődés útjára segítse. Társadalmi munkájával javíthat a munkásszállás művelődési feltételein és nem látványos sikereket, de fokozatos eredményeket ígérő szívós, folyamatos munkával vonzóvá teheti a szabad idő kultúrált, változatos eltöltését. Minél több érdekes, szórakoztatva tanító, erős élményt adó kulturális esemény színhelyét tegyék át a munkásszállásra. Különös gonddal és kitartással ösztönözzék a munkásszállás fiataljait a klub, a művelődési otthon látogatására; kihelyezett korrepetáló foglalkozások, tanfolyamok segítségével támogassák őket a továbbtanulásban; társadalmi munkában szervezzenek a munkásszálláson helyszíni kölcsönzést, könyvcserét az üzemi könyvtár állományából.

Műkedvelők és klubok. A műkedvelő- és klubmozgalomban, valamint az egyéb művelődő kiscsoportokban az alapszervezet feladata egyrészt az, hogy minél nagyobb számban küldje ifjúmunkásait egyéni megbízatással ezekbe a közösségekbe, másrészt pedig az, hogy tartson fenn velük folyamatos kapcsolatokat az alapszervezeti kulturális munka gazdagítása érdekében. Maga az alapszervezet is kezdeményezheti az üzemi KISZ szervezetnél, a művelődési háznál új formák életre hívását. A ha-

gyománys irodalmi színpadok mellett az üzemekben különösen népszerűek lehetnek a fotós vagy iparművészeti körök, lányok között a népihímzéssel, művészi igényű kézimunkával foglalkozó csoportok. A szakköri munkában az ifjúmunkásokat elsősorban azok a témák vonzhatják, amelyeknek gyakorlati haszna rövidtávon is nyilvánvaló, mert vagy (az általános műveltség mellett) a szakmai tájékozódást is szolgálják, vagy a mindennapok otthoni gondjaihoz közelítik az esztétikai nevelést. (Technikai-természettudományos ismeretterjesztéssel is foglalkozó barkács-szakkörök, az iparművészeti ízlést formáló lakberendezési körök, zenetörténeti-zeneesztétikai ismereteket is adó magnós klubok, a pszichológiai, pedagógiai és egészségügyi felvilágosítást egyaránt szolgáló „Ismerd meg magad” csoportok stb.)

Az Ifjúmunkás Napok. Az ifjúmunkások sokszínű művelődési lehetőségeit egységes keretbe foglalják az Ifjúmunkás Napok. Üzemi rendezvényei alkalmat adnak az alapszervezeteknek és a többi művelődő közösségnek arra, hogy elért eredményeik népszerűsítése mellett tovább ösztönözzék a fiatalokat a tevékeny ismeretszerzésre, az önképzésre, az egyén és a közösség képességeinek gazdagítására.

Mindnyájunk feladata. A munkásműveltség emelését természetesen nem lehet az üzemi alapszervezetek ügyévé egyszerűsíteni. A többi, nem ifjúmunkásokból álló alapszervezetnek is számtalan tennivalója van a munkásművelődés támogatásában. A fiatal értelmiségiekből álló és a diák-alapszervezetek tartsanak fenn rendszeres kapcsolatokat az üzemekkel, munkásszállásokkal, brigádokkal, az egyéni feladatvállalás keretében bízzák meg tagjaikat az ifjúmunkáskórusok, együttesek, klubok szakmai támogatásával. Az „Egyetemisták a közművelődésért” akció máris sokat tett, és ezentúl még többet tehet a szakmunkásképzőkben folyó művelődésért. A közép-

iskolák alapszervezetei keressenek kapcsolatokat az iskolájuk esti és levelező tagozatán tanuló munkásokkal, és együtt a fiatal pedagógusokkal, korrepetálási alkalmak teremtésével, konzultációkkal, szemléltető eszközök készítésével segítsék a munkások tanulmányait.

A községi, falusi alapszervezetek a bejárók művelődése érdekében alakítsanak ki termékeny együttműködést az üzemi KISZ-szervezetekkel. Egyeztessék kulturális terveiket, a bejárók egyéni vállalásait és önképzési lehetőségeit. Tegyenek közös látogatást a bejárók munkahelyén működő klubban, amatőr együttesnél, és a vendégszeretetet viszonozzák hasonló meghívással. Küldötteikkel vegyenek részt a sok bejárót, ingázót foglalkoztató üzem ifjúsági parlamentjén, jelentősebb akcióin és rendezvényein.

Szabadidős tevékenység az iskolai szervezetekben

A közoktatás és a közművelődés egyaránt a szocialista műveltség-eszménybe foglalt célokat szolgálja, egymásra épülésük tehát szükségszerű. Ez a kapcsolat azonban nem egyszerűen időbeli egymásutániségot jelent. Hibás az a szemlélet, amely az iskolalátogatás ideje alatt csupán az iskolai tanulmányi munkát tartja a KISZ-tag önképzési feladatának és csak a dolgozó fiatalok körében hangsúlyozza igazán a közművelődési hálózat szerepét. Az a célunk, hogy a közművelődési intézmények ne csupán átvegyék az iskolától a végzett fiatalok önképzésének irányítását, hanem együtt is működjenek az iskolával és a KISZ szervezettel a diákifjúság nevelésében.

Közművelődés és közoktatás eleven és folyamatos kapcsolatának kerete elsősorban az iskolai KISZ-szervezet élete lehet. Feladata kettős. Biztosítani kell, hogy az iskola adjon helyet, támogatást, szellemi irányítást a köz-

művelődési tevékenységnek, ugyanakkor ösztönöznie kell tagjait az iskolán kívüli közművelődési lehetőségek kiaknázására.

Művelődés az iskolában. Az első feladat megvalósításának érdekében a KISZ-szervezet törekedjék arra, hogy az iskolában a hagyományos énekkar mellett egyéb műkedvelő csoportok is alakuljanak: szavalókör, irodalmi színpad, képző- vagy iparművészeti kör, a diákköltők — írók önképző köre, táncscsoport, fotószakkör stb. Használja ki azokat a kedvező lehetőségeket, amelyeket az iskolai környezet biztosít: a pedagógusok között rendszerint találhat szakképzett vezetőt (ez a KISZ-es fiatal pedagógusok tartalmas egyéni feladatvállalása lehet); az iskolában délután terem is akad a próbák, foglalkozások számára; az iskolai élet közvetlen célokat is biztosít a műkedvelő csoportoknak (fellépési lehetőségek az ünnepélyeken, osztályfőnöki órákon, rendezvényeken, iskolai dekoráció és kiállítások a diák képzőművészek és fotósok műveiből, publikációs alkalmak az iskolai újságban, faliújságon, rádióban).

A szakkörök. A hagyományos iskolai szakköri formákat a KISZ-szervezet az eddiginél jobban beépítheti közművelődési tevékenységébe. A KISZ-vezetőség véleményezze az évi szakköri munkaterveket, a megindítandó szakkörök választékát. A szakkörök skálája legyen rugalmasabb a tantárgyi felosztásnál. Foglalkozzanak olyan friss, izgalmas kérdésekkel, amelyek a tantervbe nem illeszkehetnek (szociológiai, környezetvédelmi, ifjúságkutatási, lélektani, helytörténeti-honismereti, jövőkutatási szakkörök, a szakközépiskolákban és szakmunkásképzőkben hiányt pótló esztétikai-művészettörténeti körök stb.). A KISZ szervezet sajátos mozgalmi eszközeivel ösztönözze a szakkörök aktív művelődését. Tagjainak adjon egyéni megbízatást a szakköri munkára, hirdessen pályázatot a szakköri dolgozatokra és kutatómunkára, használ-

ja fel a politikai-világnézeti képzésben a szakkörökben felhalmozott tudást és készségeket.

Diákklub. Az iskolán belüli közművelődésnek kötetlenebb formája a diákklub. Azokban az iskolákban, ahol erre megfelelő számú érdeklődő és helyiség is akad, az iskolai KISZ-szervezet önállóan is létrehozhat klubot, amelynek felügyeletét és elvi-politikai irányítását magára vállalja. Az iskolai klub helyet adhat a műkedvelő együtteseknek, az iskolai kiállításoknak, a KISZ politikai képzésének és rendezvényeinek, a film, TV- és magánklubnak, de a kötetlenebb kulturált szórakozásnak is.

A tantermen kívül. A KISZ-szervezet közművelődési tevékenysége azonban túl is lép az iskola falain, kapcsolatokat tart fenn a művelődési házzal, könyvtárral, területi klubbal és műkedvelő együttesekkel is. Szüntessék meg azt a gyakorlatot, hogy az alapszervezeti rendezvények minden esetben a tantermet teszik színhelyükké. Az alapszervezetek akcióprogramjukba illesszék be a közművelődési intézmények meglátogatását, a programjaikon való részvételt. A KISZ-szervezet a tanulmányi és a szakköri munka elősegítésére vegye igénybe a közművelődési intézmények támogatását: kérjen tematikus ajánló jegyzéket a könyvtártól, állítson össze műsorajánlatot a színház, mozi, TV, rádió adásaiból. Az iskolai faliújságon vagy rádióban hívja életre a (néhány KISZ-tag egyéni feladatvállalása alapján működő) „Figyelő” szolgálatot, amely rendszeresen fölhívja a figyelmet az így kiválasztott kulturális termékekre.

A KISZ-szervezetek a fiatalok tömegsportjáért

Csak egészséges, edzett ifjúság tud maradéktalanul eleget tenni a szocializmus építésével és védelmével kapcsolatos társadalmi igényeknek. A testi nevelés az egész-

séges életmód kialakításának, a személyiségformálásnak, a szabad idő hasznos és kulturált eltöltésének eszköze. Ebből fakad, hogy a felnövekvő nemzedék — az ifjúság — testnevelése és sportja, fizikai felkészítése az egész társadalom feladata, egyéni és osztálytársadalmi érdek.

A politikai nevelőmunka részeként. A sport és a testedzés — miután nem nélkülözhető a közösségi nevelésből, továbbá páratlan lehetőségeket nyújt a tömegkapcsolatok erősítéséhez, a fiatalok körében a tömegbefolyás növeléséhez — a KISZ-ben folyó politikai nevelőmunka szerves része.

Az ifjúsági szövetség feladata, hogy segítse az ifjúság sportjának fejlesztését, felkeltse az igényeket és — elsősorban tagjai részére — növelje a sportolási lehetőségeket. A KISZ-tagok számára viszont kötelesség az egészség megőrzése, a testedzés, a fizikai tulajdonságok fejlesztése.

Az MSZMP XI. kongresszusának dokumentumai nyomtatékosan felhívják a figyelmet arra, hogy a sokoldalúan fejlett szocialista ember tulajdonságaihoz elengedhetetlenül hozzátartozik a fizikai felkészültség is, hogy a nevelési folyamatban kapjon nagyobb hangsúlyt az ifjúság testi képességeinek fejlesztése. Mindezek érdekében társadalmi üggyé kell tenni az iskolai testnevelést, a tömeges testedzést és a tömegsportot.

A KISZ VIII. kongresszusának és a KISZ KB 1974. áprilisi határozatának megállapításai kötelező erővel írják elő, hogy ifjúsági szövetségünk határozottabban foglalkozzon az ifjúság tömegsportjának és turizmusának fejlesztésével.

Kettős feladatrendszer. A testnevelési és sportmozgalom társadalmi méretű feladata adott; egészséges, edzett, megfelelő munka- és honvédelmi képességekkel rendelkező, rendszeresen sportoló ifjúság nevelése. E cél megvalósításához a KISZ kettős — elsősorban mozgalmi le-

hetőségein és eszközein alapuló — feladatrendszerrel dolgozott ki. A feladatok egy részét — elsősorban azokat, amelyek az ifjúsági szövetség alapvető törekvéseit közvetlenül is szolgálják — saját szervezeti életén belül oldja meg; másrészt az ifjúsági szövetség eszközeivel és lehetőségeivel aktívan támogatja a testnevelési és sportmozgalom előtt álló egyéb feladatok végrehajtását.

Szövetségünk minden tagja aktívan, legjobb tudása szerint vegyen részt az iskolai és munkahelyi testnevelésben, a hadseregben folyó kiképzésben, és ragadjon meg minden lehetőséget a rendszeres testedzésre és sportolásra.

Az alapszervezeti sportélet. Elsősorban az alapszervezetekben kell rendszeres, változatos, a fiatalok érdeklődését felkeltő, igényeiknek megfelelő sporttevékenységet kialakítani.

Hogyan érhetjük el ezt a célunkat?

Az alapszervezetben állandó meggyőző és felvilágosító munka folyjék az egyes KISZ-tagok sporttal, testneveléssel kapcsolatos szemléletének, „hozzaállásának” javítása érdekében. Az akcióprogramban foglalja el jelentőségét megillető helyét a sportprogram. Minden KISZ-tag vállaljon egyéni feladatot — kapjon KISZ-megbízást — a sport, a testedzés területén, és minden mozgalmi év végén adjon számot arról, hogy mit tett egészségének megőrzése, fizikai erőnlétének fokozása érdekében.

Az alapszervezetek rendszeresen szervezzenek tagjaik számára sportversenyeket, táborozásokat. Mozgósítsák a fiatalokat a KISZ és más szervek, szervezetek által meghirdetett tömegsport-versenyekre, akciókra. Fordítsanak ezek során nagyobb figyelmet a természetjárásra, turizmusra, a honvédelmi tömegsportokra. A fő cél minden esetben az aktív részvétel legyen. Minden alapszervezetben legyenek olyan aktívák, akik (konkrét KISZ-megbízattal) a sporttevékenység felelős szervezői és lebo-

nyolítói (honvédelmi és sportfelelős, sportfelelős, turisztikai-táborozási felelős stb.).

A tömegsport-munka színterei. KISZ-szervezeteink társadalmi munkával is segíthetik a sportlétesítmények, ifjúsági és diáksporttelepek, kispályák, terek és turisztikai bázisok építését, felújítását, karbantartását és megóvását.

Találkozhatunk olyan felfogású emberekkel, akik lebecsülik a sportot. Az alapszervezeteknek fel kell lépniük minden, a KISZ-tagok és fiatalok egészségét károsító, fizikai felkészítését akadályozó és elhanyagoló szemlélet és gyakorlat ellen. Érdekvédelmi munkájuk szerves részének kell tekinteniük az ifjúsági tömegsport ügyét. A KISZ-tagok és elsősorban a KISZ-szervek és szervezetek képviselői a különböző fórumokon erőteljesebben képviselhetik az ifjúság jogos érdekeit a testnevelés és sport területén. E feladat érdekében helyes, ha részt vesznek az ifjúsági tömegsporttal és turizmussal összefüggő feladatok kialakításában, megvalósításában és ellenőrzésében, a helyi anyagi eszközök fejlesztésének, célszerű felhasználásának figyelemmel kísérésében, a területükön folyó testnevelési és sporttevékenység irányításában, koordinálásában. A klubmozgalomban, az ifjúsági klubok programjaiban is helyet kaphat a sport, például úgy, hogy a klubok kirándulásokat, sportvetélkedőket, klubok közötti sporttalálkozókat szerveznek. A lakóterületi munkában is kezdeményezhetik és segíthetik a sportolási lehetőségek megteremtését, a térbajnokságok, háztömbök közötti sportvetélkedők, utcák-terek bajnokságainak szervezését, lebonyolítását. A KISZ-szervezetek csak úgy tudnak sikeres munkát végezni, ha minden szinten együttműködnek az ifjúság testi nevelésében közvetlenül érdekelt állami, társadalmi és tömegszervezetekkel. (Sportszervnek, sportegyesületek, művelődésügyi szervek, szakszervezetek, MHSZ, szövetkezeti szervek, stb.). A tömegsportmunka során is figyelembe kell venni az

ifjúság különféle korosztályainak és rétegeinek sajátos helyzetét, eltérő igényeit.

Dolgozói területen. Azokon a helyeken, ahol nem működik sportegyesület, a szakszervezeti és helyi szövetkezeti szervekkel közösen oldják meg a KISZ-szervezetek a tömegsport-feladatokat.

A szocialista brigádmozgalom a tömegsport fellendítésében is nagy szerepet játszhat. Éppen ezért törekedjenek arra, hogy a mozgalom versenykiírásában szerepeljen a sporttevékenység is. A szakszervezetekkel együtt valósítsák meg a „Szocialista módon élni, dolgozni, tanulni” jelszót, amelynek az egészséges életmód, a rendszeres testedzés is feltétele.

A mezőgazdaságban dolgozóknál arra kell törekedni, hogy minden faluban alakuljon sportegyesület, illetve működjen olyan ifjúsági klub, amelynek tevékenysége kiterjed a sportra is. Vegyük figyelembe a falun belül is az egyes ifjúsági rétegek szabad idő struktúráját, amely alapvetően más a helyben dolgozóknál és az eljáróknál. De figyelembe kell venniük az egyéb helyi sajátosságokat is, így helyes ha a kevésbé eszközigényes sportokat helyezik előtérbe, tehát a turizmust, a kerékpározást stb.

Tömegsport a tanintézetekben. A tanintézetekben általában régi hagyományai vannak a sportolásnak. Ezeket a hagyományokat azonban fel kell eleveníteni, élővé kell tenni. Mit tehetünk ennek érdekében? Szorgalmazhatjuk a kollégiumok és a diákotthonok sporttevékenységének fejlesztését, az iskolák, tanintézetek közti kapcsolatokat.

A felsőfokú intézményekben tevékenykedő KISZ szervezetek népszerűsíthetik a hallgatók időbeosztásához jobban alkalmazkodó egyéni sportágakat (atlétika, tájékoztató futás, súlyemelés stb.). Léltrehozhatják a főiskolákon és egyetemeken a turizmus, természetjárás tö-

megesítésére legalkalmasabb kereteket. A pedagógusképző intézményekben a KISZ-alapszervezetek nagyobb figyelmet fordíthatnak a pedagógusjelöltek sporttal kapcsolatos szemléletének formálására. Végül minden iskolatípusban hirdessék meg a KISZ-szervezetek a „Jó tanuló — jó sportoló” mozgalmat.

A sportegyesületi nevelőmunka javítása, illetve a sportoló fiatalok körében a KISZ befolyásának növelése érdekében megkülönböztetett figyelemmel kísérik az alapszervezetek versenyszerűen sportoló tagjaik tevékenységét. KISZ-megbízataik, közösségi munkájuk során természetesen figyelembe kell venni sajátos elfoglaltságukat és időbeosztásukat.

A sportolás követelmény. Megtörtént a célkitűzés, a feladatok meghatározása, viszont továbbra is nyitott maradt a „hogyan” kérdése. Az, hogy milyen módszereket alkalmazhatunk a sporttal kapcsolatos feladatok végrehajtása érdekében. Először is lezárult az az időszak, amikor egy KISZ-tag, ha akart sportolt, ha nem akart, akkor nem csinálta. A sokat emlegetett áprilisi határozat óta követelmény minden KISZ-tag számára a testedzés. Ezt tükrözte az 1974—75 évi akcióprogram is, amely a Felszabadulási Sportzászló Verseny kiírását is tartalmazta. A KISZ sportakcióinak történetében talán először került ennyire középpontba az alapszervezetek tagságának közös tevékenysége. A Felszabadulási Mérőföldet, a Felszabadító Vörös Hadsereg Útján szervezett túrát, a Felszabadulási Lövészversenyt, valamint a 3 szabadon választott sportolási alkalmat több mint félmillió KISZ-es fiatal és az alapszervezetek több mint fele teljesítette.

Az 1975—76-os kongresszusi akcióprogramban az „Edzett ifjúságért” tömegsport akció szerepel. A jelvénytulajdonos akció — mint sokan mondják: a KISZ-es MHK — a sport területén vállalt egyéni feladatok teljesítésére ad lehetőséget.

Ezt azonban már nem úgy kell értelmezni, hogy aki akar, az vállal, aki nem akar, az csak passzív szemlélője marad a közösségben folyó sporttevékenységnek. Minden alapszervezet akcióprogramjának szerves része kell legyen az „Edzett ifjúságért” mozgalom. Ennek megfelelően mindenki kap közösségi megbízást is ezen a területen, annál is inkább, mert a feltételek olyanok, hogy valamennyi KISZ-tag teljesítheti. A kötelező jelleg azonban nem menti fel egyetlen alapszervezet vezetését sem a valóban vonzó, értékes sportprogram szervezése alól.

Van néhány „kulcsfigurája” az alapszervezeti sportéletnek. Nemcsak a titkár és a vezetőség tagjai azok, bár meghatározó szerepük, személyes példamutatásuk ez esetben is döntő, hanem az alapszervezet jól megválasztott sportfelelőse, túrafelelőse, az akcióprogram sportbeli részének megvalósítását garantáló különböző KISZ-megbízások felelőse is. Ha ilyenek nincsenek, nincs eredményes sportélet egyetlen alapszervezetben sem.

Társadalmi munka a sportért. A sportért végzett társadalmi munka sokrétű lehet. A kispályaépítéstől a karbantartásig, a versenyek lebonyolításában vállalt játékvezetéstől a faliújság sporthíradójának gondozásáig, de teljesíthető a sportaktíva képző tanfolyamok látogatásával és a túraterv elkészítésével is. Még kevés helyen érvényesül, hogy a sport állandó eleme legyen a KISZ érdekvédelmi és érdekképviselési munkájának. Pedig odatartozása nyilvánvaló, hiszen végső soron a legfontosabb kérdésről, a fiatalok egészségéről, fizikai edzettségéről van szó. Egyre inkább megfigyelhető az a törekvés, hogy a fiatalok szabad idejük mind nagyobb részét lakóhelyük környezetében töltsék. Ez vonatkozik a sportra is, bár ebből a szempontból — különösen városban — nagyon szűkösek a feltételek. Megoldás azonban mindig van. A lehetőségek megkeresésében, az ötletek, módszerek kialakításában, a kezdeményezésben —

már csak jellegéből adódóan is — a KISZ-nek kell előljárnia. A lakóterületen működő KISZ alapszervezet szervezhet reggeli vagy esti „kocogásokat”, háztömbkörüli, park körüli kerékpárversenyeket. Ki tud „harcolni” egy pincét asztalitenisz teremnek vagy erősítő szobának. A lakóterületen vagy közvetlen közelében sportlétesítménnyel rendelkező üzem, iskola, vállalat KISZ-szervezete közös versenyeket rendezhet az ott lakó fiatalokkal. A hétvégi, szünidei nyitvatartás, ügyelet megszervezéséről — mint a legnagyobb lehetőségről — nem is szólva. Nagyon fontos kérdés, hogy a KISZ hozzájáruljon a sportmozgalom egyéb feladatainak megoldásához is. Ezek sorából kiemelkedik a versenyszerűen sportoló fiatalokkal való fokozottabb törődés. A KISZ számára sem közömbös, hogy a nagy, de a legkisebb közösségekben is sokszor példaképnek tekintett, a fiatalok körében általában népszerű sportolók hogyan viszonyulnak ifjúsági szövetségünkhöz, KISZ-tagok-e vagy kizárólag sportközösségükhöz tartoznak. Segítséget kell adni számukra ahhoz, hogy KISZ-tagokká lehessenek, illetve olyan feladatokkal kell megbízni őket, amelyek ellátása során többre lesznek képesek a sportpályán, de az élet egyéb területein is.

Az alapszervezetek feladatai a fiatalok honvédelmi nevelésében

Az ifjúság honvédelmi nevelése és felkészítése a szocialista nevelés szerves része. Tartalmában elsősorban erkölcsi, világnézeti, politikai tevékenység, de tartalmaz még olyan nevelési célkitűzést is, amely a honvédelem követelményeinek megfelelő általános műveltség emelésére, illetve a testi edzettség fejlesztésére irányul. A honvédelmi nevelés alapvető célja, hogy a fiatalokban kialakítsa a szocialista társadalom építéséhez és védel-

méhez szükséges ismereteket, képességeket és tulajdonságokat.

Mindebből következik, hogy célját mindenkor a társadalom igényei, szukségelei határozzák meg. Az ifjúság nevelésében kialakult társadalmi munkamegosztás elvének és gyakorlatának megfelelően a honvédelmi nevelésből is az egész társadalomnak, az állami és társadalmi szervezeteknek, szervezeteknek egyaránt részt kell vállalniuk.

A KISZ erkölcsi-politikai nevelőmunkájában jelentős helyet és szerepet biztosít az ifjúság hazafias és honvédelmi nevelésének. Komoly feladatot jelent annak megértetése, hogy a szocializmus építése és védelme napjaink igazi forradalmi tette. Ezért nevelőmunkánkban arra törekedünk, hogy olyan ismeretek, élmények birtokába juttassuk a fiatalokat, amelyek képessé teszik őket annak megértésére, hogy a szocializmus építése és védelme egymást feltételező, egymástól elválaszthatatlan fogalmak.

Eszmei alapja. A honvédelmi nevelés eszmei alapja a szocialista hazafiságra és a proletár internacionalizmusra való nevelés, s ez a szocialista tudatformálás hatékonyságának növelését követeli meg. Ezért a fiatalok körében folyó honvédelmi nevelés és felkészítés megvalósítását elsősorban politikai nevelőmunkával segíthetjük elő. Feladatunk, hogy kibontakozzanak a haza védelméhez szükséges erkölcsi és akarati tulajdonságok, s egyúttal a honvédelmi felkészítésben részt vevő fiatalok olyan szakmai, technikai ismereteket szerezzenek, amelyek hasznosíthatók a mindennapi munkában is.

A hazafias, honvédelmi nevelés eredménye több kell legyen intellektuális ismeretek halmazánál. Ne tételek felmondását, hanem belső indítékot, cselekvési kényszert jelentsen a fiatalok számára. Ennek megfelelően a nevelésben — így a honvédelmi nevelésben is — az érzelmeknek meghatározó jelentőségük van. Így az ifjúsági

mozgalom, sajátos módszereivel és lehetőségeivel, az életkori sajátosságok mindenkorai figyelembevételével, az értelmi és érzelmi nevelés összhangjának megvalósításával elősegítheti a haza védelme iránti belső kötelesség-érzet kialakulásának folyamatát.

A KISZ szerepe. A KISZ KB 1970 január 30-i határozata „hosszabb távra” körülhatárolta az ifjúsági szövetség sajátos szerepét a honvédelmi nevelésben.

A határozat feladatként jelölte meg a KISZ-szervezetek számára a katonai előképzést végző szervek támogatását, valamint önálló ifjúsági munka keretében a fiatalok ideológiai, technikai, fizikai felkészítésének hatékonyabb segítségét. A honvédelmi nevelés feladatrendszeréből tehát a KISZ kétféle módon veheti ki a részét.

Egyrészt támogatja a honvédelmi nevelésben illetékes állami szervek munkáját, együttműködik a társadalmi szervezetekkel, politikai tevékenységével segíti az MHSZ-tanfolyamok, klubok, szakkörök munkáját, mozgósítja a fiatalokat e tevékenységi formákban való aktív részvételre; másrészt saját szervezeti kereteit felhasználva a fiatalok érdeklődésének, igényének legjobban megfelelő munkaformák kialakításával, ezek állandó tökéletesítésével segíti a honvédelem szempontjából szükséges tudati-akaratú tényezők fejlesztését.

Lehetőségek, módszerek. Itt is alapvető körülmény, hogy figyelembe vegyük az ifjúság egyes rétegeinek és korosztályainak adottságait, sajátosságait és igényeit, s ugyanakkor a mozgalmi élet hagyományos formáit, eszközeit is. A KISZ-ben folyó politikai nevelőmunka, a politikai képzés, a politikai akciók és rendezvények sora közvetve is fontos szerepet tölt be a honvédelmi nevelés feladatrendszerében. Követelmény, hogy a KISZ-szervezetek a honvédelmi nevelés és felkészítés egyes rendezvényeit tegyék rendszeressé és hagyományossá.

Ezeket az év azonos időszakában aktuális politikai tartalommal és elemekkel gazdagítva ismételjék meg.

— Évenként rendezzenek ünnepélyes megemlékezést a FIN programjain, a győzelem napján (május 9.), a szovjet hadsereg születésnapján (február 23.), a fegyveres erők napján (szeptember 29.);

— az évfordulók tiszteletére szervezzenek katonatalálkozókat, honvédelmi témájú vetélkedőket, járőr- és akadályversenyeket, Ifjú Gárda szemléket;

— szervezzenek az MHSZ-klubok, a fegyveres testületek közreműködésével katonapolitikai, haditechnikai, hadtörténeti témakörű előadásokat, vitákat;

— azokon a helyeken, ahol erre lehetőség van, szervezzenek harci-technikai bemutatókat, ahol a fiatalok megismerhetik a berendezések használati módját;

— az üzemi, hivatali, falusi KISZ-szervezetek szervezzenek ünnepélyes búcsúztatást a bevonuló fiatalok részére.

Ifjú Gárda. A KISZ népszerű munkaformája az Ifjú Gárda. Az Ifjú Gárdában folyó munka alapvető célja és feladata, hogy a benne tevékenykedő fiatalok érdeklődésének, vonzódásának megfelelően módot nyújtson a párt honvédelmi politikájának közelebbi és teljesebb megismerésére, és bizonyos konkrét ismereteket adjon a honvédelemmel kapcsolatos szakmai munka „belső titkairól, rejtelseiről” is. Az Ifjú Gárda a KISZ egyik munkaformája. Éppen ezért természetes, hogy valamennyi KISZ-szerv és szervezet politikai felelősséggel köteles az Ifjú Gárda munkáját irányítani, szervezni és fejleszteni, valamint a működéséhez szükséges elengedhetetlen személyi és tárgyi-anyagi feltételeket biztosítani.

Rétegmunka a honvédelmi nevelésben. A honvédelmi nevelés tartalmi kérdéseinek hangsúlyozása mellett figyelembe kell vennünk — a KISZ rétegmunkájának

megfelelően — az egyes ifjúsági rétegek és korosztályok eltérő sajátosságait, az ebből adódó feladatokat. A fiatalokat fejlődésük különböző szakaszaiban a honvédelmi tevékenység más és más tényezői érdeklik. A honvédelmi kérdések iránti érdeklődés rugója a tanuló fiatalok körében az egyenruha, a katonai élet játékos felfogású romantikája, a tábori élet, a harci játék, a fegyverek iránti érdeklődés. Az érdeklődés a későbbiek során jelentősen változik, elsősorban az intellektuális ismeretek, ezen belül is a műszaki-technikai témák felé orientálódik. Természetesen irányát az életkori sajátosságok mellett a fiatalok tevékenysége, környezete is jelentősen befolyásolja. A KISZ-ben lényegében kialakultak azok a szervezeti keretek és módszerek, amelyekkel hasznosan szolgáljuk a haza védelmére történő felkészülést. A hatékonyság további növelése e módszerek állandó tökéletesítését feltételezi. A fejlődés lényeges követelménye, hogy szoros, állandó jellegű munkakapcsolatot alakítsunk ki a fegyveres testületekkel, az MHSZ helyi vezetőiségeivel és klubjaival.

„Roppant nagy termelőerő”. A munkaidő és a szabad idő arányai — fejlődésünkkel párhuzamosan — egyre változnak. Csökken a munkaidő és nő a pihenésre, művelődésre, szakmai fejlődésre fordítható idő. Arról azonban egy pillanatra sem szabad megfeledkeznünk, hogy a szabad időre is legalább olyan komolyan kell készülni, mint szakmánk, hivatásunk ellátására. Marx „roppant nagy termelőerőnek” nevezte a szabad időt, és ez sokszorosan igaz. Nem lehet tehát közömbös egyetlen alapszervezetben sem, hogy fiataljaink miként rendelkeznek ezzel a növekvő idővel.

Gyakran halljuk, hogy „az idő pénz”. De ha végig gondoljuk, rájövünk, hogy a kettő nem egyformán viselkedik. A sok pénz nem ugyanaz, mint a sok idő. A pénzt takarékbba tehetjük, kamatozik, a pénz megmarad,

ha akarjuk, de el is költhetjük. Az idő nem marad meg, akkor is fogy, ha nem kamatoztatjuk.

Szocialista társadalmunkban nem pénzzel, hanem a létrehozott értékekkel mérhetjük az időt. Alapszervezeteinknek tehát arra kell törekedniük, hogy a szabad idő a marxi értelemben vett termékeny idővé változzék!

A magyar kommunista ifjúsági mozgalom kialakulása, fejlődésének legfontosabb szakaszai

Az elmúlt évtizedekben tucatnyi monográfia, dokumentumkötet, számos tanulmány, cikk, visszaemlékezés tette közismertté a forradalmi ifjúsági mozgalom több mint fél évszázados küzdelmének részleteit. A gazdag történeti tényanyag, a dokumentumok sora sokszor a bőség zavarához vezetett. A KISZ-vezetők, aktivisták gyakran nem tudnak megbirkózni a tetemes könyvmennyiséggel, s nem minden esetben sikerül megragadniuk a kommunista ifjúsági mozgalom harcainak a ma küzdelmeiben hasznosítható tanításait, örökségét. Rövid, sok vonatkozásban vázlatos történeti ismertetésünk éppen e feladat megoldásához kíván segítséget nyújtani.

A magyar ifjúsági mozgalom kezdeti lépései a századforduló dualista Magyarországra vezetnek vissza. Ekkoriban alakultak meg az első ifjúsági csoportok, amelyek a fővárosi szakszervezetek, szakegyletek tanonczakosztályai keretében, majd az ifjúsági lapok köré tömörülve működtek. Ezekből az ifjúsági csoportokból nőtt ki 1907 tavaszán a Magyarországi Ifjómunkások Szabadszervezete, amely elsődleges feladatának a tanoncok érdekvédelmét és erőteljes antimilitarista propaganda folytatását tekintette. Az ifjómunkás szervezet tevékeny részt vál-

lalt a Szocialista Ifjúsági Internacionálé megalakításában.

Az évről évre izmosodó szabadszervezet tekintélyét, befolyását, erejét nagyban növelte az 1910-es sikeres fővárosi általános tanonciskolai sztrájk és a „vérvörös csüttörtök” történelemformáló harcában való aktív részvétel. Az 1912. május 23-i budapesti általános politikai sztrájk és tömegtüntetés során az ifjúmunkások az első sorokban együtt meneteltek a munkásokkal.

Az első világháború vérzivataros éveiben a szabadszervezet tagjai szorosban együttműködtek a Galilei-kör antimilitarista csoportjával. A Szabó Ervin szellemi irányításával harcoló értelmiségi fiatalokat tömörítő Galilei-körrel való együttműködés hatékonyabbá tette a munkásfiatalok háborúellenes küzdelmét. Az egyre fejlődő antimilitarista propagandamunkát a rendőrség 1918 januárjában a csoport tagjainak letartóztatásával, a Galilei-kör felosztatásával akarta megszüntetni. A börtönbe vetettek helyére azonban Korvin Ottó vezetésével az ifjúmunkások, értelmiségi fiatalok újabb csoportja lépett.

Forradalmi Szocialisták. A magukat Forradalmi Szocialistáknak nevező fiatalok a háborúellenes küzdelmen kívül bekapcsolódtak a munkásmegmozdulások szervezésébe is. Röplapjaikban az orosz példa követésére szólították fel a proletariátust, követelték a munkástanácsok megalakítását. A Forradalmi Szocialisták néhány hónapos küzdelmét 1918 nyarán a letartóztatások törték meg, de közben a magyar kommunista mozgalomnak olyan harcosai nevelkedtek közöttük, mint Korvin Ottó, Lékai János, Mosolygó Antal, Révai József és Sallai Imre.

A KMP megalakulása. A magyarországi polgári demokratikus forradalom győzelme után néhány héttel, 1918. november 24-én megalakult a Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP). A KMP létrejöttével szinte egyidőben jött létre az az ifjúkommunista aktíva, amely bal-

oldali szociáldemokrata ifjúsági vezetőkkel együtt 1918. november 30-án megalakította az Ifjúmunkások Országos Szövetségét (IOSZ).

IOSZ. Az ifjúmunkás szervezetet megalakulása pillanatától kezdve a kommunista fiatalok irányították, bár a Szociáldemokrata Párt (SZDP) keretében jött létre. A kommunista vezetés tükröződött első megnyilatkozásában is: „Az Ifjúmunkások Szövetségének alakuló gyűlése forró üdvözlétét és teljes szolidaritásának kifejezését küldi a diadalmas, kizsákmányolást romboló, szocializmust építő oroszországi proletariátusnak és a nemzetközi forradalom előharcosának, Lenin elvtársnak...”. Az alakuló gyűlés Lékai Jánost választotta meg a szövetség titkárának és felállította a (kétharmadában a KMP tagjaiból álló) Központi Vezetőséget.

Az SZDP érdektelenül szemlélte az IOSZ megalakítását és semmilyen formában nem támogatta annak munkáját. Ilyen helyzetben szükségszerűen fellángolt a harc a szociáldemokrata gyámkodás ellen. Az IOSZ 1918. december 30-án tartott választmányi ülésén kimondták a szövetség elszakadását az SZDP-től. Ez a nap lett a magyar kommunista ifjúsági szövetség születésnapja. Ettől az időtől kezdve az IOSZ eszmeileg a KMP-hez csatlakozó, a kommunisták támogatásával működő, párton kívüli, politikai jellegű tömegszervezetként küzdött a szocialista forradalom győzelméért. Tagjai nemcsak a KMP röplapjait, újságjait terjesztették, nemcsak a gyűlések, munkásmegmozdulások szervezésében működtek közre, hanem önálló politikai tevékenységet is kifejtettek.

Az IOSZ néhány hét alatt kiépítette országos szervezeti hálózatát. 1919 márciusában 33 fővárosi és vidéki csoportja már 20 000 ifjúmunkást tömörített soraiba. 1919. január 7-én megjelent a szövetség lapja, Az Ifjú Proletár is. Az IOSZ a kommunista ifjúsági lap nyújtotta lehetőségek, az előadássorozatok, szemináriumok kereteit felhasználva a gazdasági és politikai harccal egy-

bekapcsolódó szervező, oktató és nevelő munkát fejtett ki. Tevékeny részt vállalt a szocialista forradalom előkészítésében, a KMP célkitűzéseinek, politikájának népszerűsítésében, a marxizmus—leninizmus tanításainak terjesztésében. Akciói közül kiemelkedett az 1919. január 13-án szervezett budapesti tanonctüntetés, amelynek résztvevői követelték az 1884-ben elfogadott tanonctörvény hatálytalanítását, a nappali oktatás bevezetését, bérük emelését. Az Andrássy úton (ma: Népköztársaság útja) és a Fürdő utcában (ma: József Attila utca) felvonuló ifjúmunkások ajkán felhangzott a forradalmi jelszó: „Mi már nem leszünk kizsákmányolt proletárok!” S néhány nap múlva az IOSZ már a tőkés rend megdöntésére szólította fel az ifjúmunkásokat: „Amíg az osztályuralom fennáll, addig nincs megoldás, addig minden megoldási kísérlet üres délibáb — írta Az Ifjú Proletár 1919. február 3-án. — Minden megoldásnak csak egy az előfeltétele: forradalmi úton (mert másképpen nem lehet), kivenni a tőkések kezéből a kizsákmányolás fegyverét: a termelési eszközöket és megalapítani a proletariátus uralmát!”

Az ifjúmunkások januári megmozdulása jelentősen növelte a szövetség tagjainak forradalmi aktivitását, s ezt még az ifjúkommunista vezetők 1919. februári letartóztatása sem tudta megtörni.

A börtönbevetettek helyébe újak léptek s biztosították a forradalmi munka folytonosságát.

A KIMSZ megalakulása és harca a proletárhatalomért

1919. március 21-én a magyar proletariátus megragadta a hatalmat, megalakult a Tanácsköztársaság. A KMP és az SZDP egyesüléséhez hasonlóan egybeolvadt az IOSZ és a szociáldemokraták által 1919 januárjában alakított

Szocialista Ifjómunkások Országos Szövetsége (SZIOSZ). A SZIOSZ vezetői elfogadták a kommunista fiatalok programját, célkitűzéseit. Néhány nap múlva az egyesült ifjúsági szervezet felvette a Kommunista Ifjómunkások Magyarországi Szövetsége (KIMSZ) nevet. A KIMSZ, eltérően a két munkáspárt egyesülésétől, továbbra is a kommunista vezetők irányításával működött. Így sorai-
ban nem érvényesült annyira a szociáldemokrata befo-
lyás sem, és kiépítette önálló szervezeteit is szerte az or-
szágban. A KIMSZ és a Magyarországi Szocialista Párt
(később Szocialista—Kommunista Munkások Magyaror-
szági Pártja) kapcsolatát az jellemezte, hogy az ifjúsági
szövetség teljes egészében elismerte, magára nézve köte-
lezőnek tartotta és végrehajtotta a párt kommunista
programját, a kommunista pártvezetők és népbiztosok
utasításait.

A munkás- és parasztifjúság szövetségéért. A KIMSZ el-
sősorban az ifjómunkásokat kívánta soraiban tömöríteni,
de lépéseket tett az ifjómunkások és diákok közé emelt
válaszfalak lerombolására is. Tevékenységének kima-
gasló érdeme, hogy célul tűzte ki a munkás- és paraszt-
ifjúság szövetségének megvalósítását.

A KIMSZ kizárólagosan a területi szervezés elve alap-
ján építette ki csoportjainak (mai fogalommal élve alap-
szervezeteinek) hálózatát. Ez azt eredményezte, hogy a
munkásifjúság vezető szerepe meggyengült, és túl nagy,
több száz fős, néhol több ezer fős alapszervezetek jöttek
létre. Így csökkent az ifjúsági szövetség cselekvési egy-
sége, ütőképessége. 1919 júniusában a KIMSZ 1974 bu-
dapesti és vidéki csoportja több mint 100 000 fiatalat tö-
mörített soraiban.

Eszmei-politikai nevelő munka. A proletárhatalom 133
napja alatt az ifjúsági szövetség sokirányú tevékenysé-
get fejtett ki. Munkája homlokterében az eszmei-politi-
kai nevelőmunka állott. Ezt részben előadásos propagan-

da, részben szemináriumi oktatás keretében valósította meg, az ifjúsági vezetők képzésére pedig agitátor-tanfolyamokat szervezett. Előkészületeket tettek egy bentlakásos iskola felállítására is. A KIMSZ fontos feladatának tekintette tagjainak a proletár internacionalizmus elve alapján történő nevelését. A szövetség tagjai elé feladatul állította :„... a nemzetközi cél érdekében a legmészszebbmenő munkát kifejtteni, mert csak így képzelhető el a proletariátus felszabadítása, a kommunizmus végleges megvalósítása mindenhol, ahol elnyomottak élnek”.

Munka és harc. Az eszmei-politikai nevelőmunka szorosan egybekapcsolódott a Vörös Hadsereg és az ipari termelés támogatásával, segítségével. Az ifjúsági szövetség vezetői, tagjai a tanácskormány első hívó szavára a Vörös Hadsereg zászlaja alá sorakoztak. „Ha kell vérünk hullásával, utolsó leheletünkig, végső vonaglásunkig vívjuk és álljuk a harcot, de elnyomottak és kizsákmányoltak többé nem leszünk!” — hirdette Az Ifjú Proletár. Legjobbjaik ott küzdöttek a Lenin-fiúk, a Vörös Őrség soraiban az ellenforradalmi lázadások leverésekor. A KIMSZ ajánlására vettek fel a Belügyi Népbiztosság politikai nyomozó osztályára fiatal forradalmárokat.

A KIMSZ I. kongresszusa. A proletárhatalom idején Budapesten tanácskozott a KIMSZ I. kongresszusa 334 küldött részvételével. A tanácskozáson megvitatott 16 napirendi pontban az ifjúsági szövetség valamennyi lényeges kérdése szerepelt. A kongresszus elfogadta a KIMSZ programját, és a demokratikus centralizmus elvére épülő szervezeti szabályzatát. Az ifjúsági szövetség programja feladatul állította a közösségi élet kialakítását, tervet adott a munkás- és parasztfiatalok szövetségének megerősítésére, a dolgozó és értelmiségi ifjúság közötti válaszfalak felszámolására.

A kongresszus elemezte az ifjúsági szövetség munkájának eredményeit és hiányosságait és megállapította a

továbblépés útjait, formáit. A küldöttek hitet tettek a munkáshatalom, a kommunista politika mellett és szembe fordultak a szociáldemokraták kishitű álláspontjával. Ez a kongresszus így döntő módon hatott az országos politika alakulására olyan időszakban, amikor a defetizmus kezdett teret hódítani a proletariátus soraiban is. A tanácskozás napjaiban érkezett meg Budapestre az a távirat, amely a magyar ifjúsági szövetséget kérte fel a Kommunista Ifjúsági Internacionálé alakuló kongresszusának megszervezésére. A KIMSZ a megtisztelő megbízás teljesítéséhez nagy lendülettel fogott hozzá, de a történelmi események alakulása megakadályozta a terv végrehajtását.

Harcban a fasiszta diktatúrával

A proletárdiktatúra megdöntését követően a KIMSZ a KMP-vel vállvetve negyedszázadon keresztül illegálisan küzdött a fasiszta diktatúrával a magyar munkáosztály, a magyar nép szabadságáért. Augusztus 2-ára tüntetést tervezett, de a Peidl Gyula vezette ún. „szakszervezeti kormány” betiltotta a felvonulást. A másnap tartott összehívó ülést megválasztotta az illegális munkát irányító Központi Bizottságot. Tudatában voltak annak, hogy súlyos fasiszta megtorlás következik. „Az akasztófa áll hátunk megett — mondotta az egyik felszólaló —, de bennünket ez nem félemlít meg és minden eszközzel, ha kell, földalatti munkával tovább fogunk harcolni egy új forradalom megszületéséért.”

Újjászervezés. A KIMSZ újjászervezése néhány nap alatt számottevő eredményt hozott. 1919. augusztus 7-től már egymással szoros kapcsolatot tartó ifjúkommunista csoportok működtek a szakszervezetekben Erzsébetfalván, Csepelen és Újpesten. Az illegális csoportok elsődleges feladatuknak a KMP munkájának segítségét tekintették.

Röplapokat terjesztettek, üzeneteket közvetítettek, utat mutattak a menekülőknek, a bujdosóknak. Néhány hónap múlva megjelentették illegális lapjukat, az Értesítőt és a munkáshatalom évfordulójára kiadták újságjukat Örök Forradalom címmel. Az illegális sejtek kiépítése mellett az ifjúkommunisták kihasználták a szakszervezetek, a kulturális egyesületek legális működési lehetőségét is. Róluk írta a rendőrségi jelentés, hogy „a szakszervezetekben és a kerületi pártkörökben folyik ugyanaz a bátor oktató, buzdító és mondhatnám uszító agitáció, amely semmiben sem különbözik a március 21-e előtt folytatott és előkészített szervezkedéstől.”

A fasiszta megtorlás. Az ifjúkommunistákat nem rettentette vissza a forradalmi munkától a fasiszta államapparátus megtorlása. Andics Erzsébetet, Berei Andort és elvtársaikat a horthysta törvényszék 1921 nyarán tíz-tizenötévi fegyházbüntetéssel sújtotta. A bírósági megtorlás megsokszorozta és nem megtörte a kommunista fiatalok forradalmi küzdelmét.

Akciók 1921-ben. 1921-ben a KIMSZ jelentős akciókkal hívta fel magára a figyelmet. A kommunista fiatalok azok, akik röplapokkal teleragasztják az irredentizmust szimbolizáló szobrokat: „Megállj Horthy Miki, lesz még prolidiki!” A kimszesek azok, akik 1921. május 1-én szervezői az ellenforradalmi rendszert szidalmazó tüntetésnek és dacolva a rendőri terrorral éneklük a Mar-seillaise-t.

Miközben a KIMSZ tagjai osztályharcos tettekkel hívták fel magukra a figyelmet, a nemzetközi kommunista ifjúsági mozgalom is fellendült. 1919 novemberében Berlinben megalakult a Kommunista Ifjúsági Internacionálé. Az alakuló kongresszuson a magyar ifjúkommunistákat Lékai János képviselte.

A „trojka”. 1922-ben a KMP újjászervezésének, a hazai pártközpont megeremtésének időszakára megerősödött a kommunista ifjúsági szervezet is. Ez lehetővé tette, hogy a KIMSZ önálló szervezetté alakuljon át, ismét megjelentesse lapját, Az Ifjú Proletárt és a városligeti tavon egymáshoz fogott csónakokban tanácskozva megalakítsa Központi Végrehajtó Bizottságát. A sikeresen fejlődő mozgalmat az ismételt letartóztatások visszavetették, de néhány hónap múlva már nemcsak működött a KIMSZ valamennyi sejtje, hanem megalakult a háromtagú vezetőség is. Szekér Nándor, Vándor Pál és Weisz József, a „trojka” irányításával megerősödött az ifjúkommunisták befolyása a cipész, a szabó és a vasas szakszervezetekben. Új sejtek épültek ki a cipőüzemekben és a fővárosi hajógyárakban. Az izmosodó forradalmi harc további fellendítését segítette elő a KIMSZ 1924 végén kidolgozott akcióprogramja, amely a magyarországi fasiszta diktatúra helyes elemzéséből kiindulva megszabta a KIMSZ előtt álló feladatokat. Rámutatott: a kormányzat megkísérli az ifjúmunkásokat belekényszeríteni a nacionalista ifjúsági szervezetbe, azért, hogy a rendszer hű kiszolgálóivá nevelje őket. A kommunista ifjúsági szövetség harcba hívott minden munkásfiatalt az ellenforradalmi szervezetek ellen.

A legalitás kísérlete. A Magyarországi Szocialista Munkáspárt megalakulása és az elért eredmények arra ösztönözték a KIMSZ vezetőit, hogy megkíséreljék egy legális, kommunista vezetésű, osztályharcos ifjúsági szervezet megalakítását. Erre 1925. május 18-án került sor, amikor az MSZMP-be belépett fiatalok konferenciája elhatározta a Magyarországi Szocialista Fiatalmunkások Szövetsége megeremtését. A hatósági üldözés a célkitűzés megvalósítását meggátolta, annak ellenére, hogy néhány heti szervezőmunka után már működött a szövetség budapesti, békéscsabai, debreceni, gyömrői, kisésti, székesfehérvári, újpesti és vecsési csoportja. A rendőri terror

miatt a szövetség lényegében beolvadt az MSZMP sorai-
ba, amelynek keretében 1926 júniusában megteremtették
az ifjúmunkás csoportokat egyesítő Fiatalmunkás Alosztá-
lyt. Löwy Sándor és ifjúkommunista elvtársai irá-
nyításával az alosztály néhány hónap alatt 31 fővárosi és
vidéki csoportot állított fel, mintegy 500 munkásfiatalt
tömörített.

A Fiatalmunkás Alosztály tagjai nemcsak az MSZMP
megmozdulásain vettek részt, hanem önálló akciókat is
szerveztek. Tagjaik bekapcsolódtak a levante-mozgalom-
ba és „ellenagitációt” fejtettek ki. Munkájuk eredmé-
nyességét jelzi a rákoskeresztúri leventelázadás is. Emel-
lett az alosztály csoportjai rendszeresen szerveztek mar-
xista előadásokat, előadóképző-tanfolyamokat, megemlé-
keztek V. I. Lenin, K. Liebknecht és R. Luxemburg halá-
lának évfordulójáról. A tagok öntevékeny munkára ösz-
tönzésében, tájékoztatásában fontos szerepet játszottak a
csoportok faliújságjai. Ezek a rajzos, kisebb írásokat is
tartalmazó táblák szolgálták az informálást.

Harc az egységfrontért. 1926 második felében az alosztály
sikertelen kísérletet tett a szociáldemokrata ifjúsági szer-
vezetekkel való egységfront megteremtésére. A Fiatal-
munkás Alosztály forradalmi harcát a fasiszta államgé-
pezet szisztematikus rendőri terrorja közepette végezte,
és tagjai önfeláldozó tetteikétségének köszönhető, hogy
1928 második feléig tudott működni. Ekkor a letartóztá-
tások már nemcsak vezetőire, hanem aktivistáira is ki-
terjedtek. A bíróságok pedig nem fukarkodtak az ítéle-
tekkel. A KIMSZ legális fedőszervének megszűnése azon-
ban csak időlegesen vetette vissza a kommunista ifjú-
sági mozgalmat. A következő évben már egymást követ-
ték az ifjúkommunisták harcos megmozdulásai. A sike-
rek alapvető feltételét a KMP támogatása biztosította.
„Nagymértékben elősegíti mozgalmuknak eredményessé-
gét az a körülmény — írta a budapesti rendőr-főkapí-

tápnység —, hogy egységesen állnak a kommunista párt vörös zászlaja alatt.”

A gazdasági válság és a munkásmegmozdulások. A KIMSZ tagjai 1929 őszétől kezdve fokozottan kapcsolódtak be a munkásmegmozdulások szervezésébe. Azok közé tartoztak, akik irányították, hogy a munkásosztály szembeszálljon a gazdasági válság terheinek áthárításával. Ahogy világszerte, úgy Magyarországon is megindult, válságba került a tőkés társadalmi rend. A kimszesek ott voltak az év legnagyobb sztrájkjának, a salgótarjáni bányászok munkabeszüntetésének szervezői között, tüntetéssel tiltakoztak a KIMSZ KB titkára, Löwy Sándor meggyilkolása ellen. A KIMSZ 1929 decemberében tartott országos konferenciája kidolgozta a további forradalmi munka irányvonalát. A tanácskozás fő feladatként tűzte ki a nagyüzemi sejtrendszer kiépítését, a tömegmunka kereteinek kiszélesítését, az antimilitarista akciók fellendítését. A tanácskozás határozatainak végrehajtása jelentősen kiszélesítette a KIMSZ szervezeti kereteit, hiszen 1930 tavaszán már 46 sejt dolgozott négy kerületi bizottság irányításával.

A II. kongresszus. Az ifjúsági szövetség előtt álló fő feladatokat meghatározta a KMP 1930 tavaszán Aprélevkában tartott II. kongresszusa, s ez elvi alapot nyújtott a KIMSZ II. kongresszusának munkájához. Az 1930 júliusában Ausztriában egy kis vadászház padlásán üléselő ifjúsági kongresszus elfogadta a KIMSZ programját, amely a KMP célkitűzéseéhez kapcsolódott. Fő feladatnak az alulról kiépítendő egységfrontot, a fasiszta ifjúsági szervezetek szétrombolását, a gazdasági és politikai harc fellendítését tekintették. Az ifjúkommunisták hitet tettek amellett, hogy a „szövetség forradalmi hűséggel áll a párt mögött és teljes erővel támogatja a párt II. kongresszusa által választott Központi Bizottságot a kongresszuson megállapított politikai vonal végrehajtásában...”

A tanácskozáson résztvevő 17 magyarországi küldött irányításával azonnal megkezdődött a határozatok végrehajtása. Az ifjúkommunisták nemcsak Budapestről Mezőtúrig, Körmendről Szécsényig, Szerencséről Makóig építették ki sejtjeik hálózatát, hanem aktívan részt vettek a legális antialkoholista, eszperantista, természetbarát egyesületek munkájában is. Erőteljesen javult a KIMSZ rétegmunkája, melyet az is bizonyít, hogy ebben az időben megalakult a középiskolai, az egyetemi csoport, létrejött a baloldali szakszervezeti fiatalok szakmaközi szervezete, a Szakszervezeti Ifjómunkás Ellenzék.

Akciók. A politikai munka fellendülését eredményezte az 1932 januárjában kezdeményezett „rohamnegyed” akció is, amelynek során a KIMSZ tömegpolitikai és rétegmunkájában jelentkező hiányosságokat kiküszöbölték és kiterjesztették az ifjúkommunisták eszmei és szervezeti befolyását.

A gazdasági válság éveiben a KIMSZ elsősorban a KMP által szervezett forradalmi megmozdulások előkészítésében, szervezésében vett részt, így pl. az 1930. szeptember 1-i tüntetés harcos akcióvá tételében, a Sallai Imre és Fürst Sándor életéért folyó küzdelemben.

A szervezőmunka mellett az ifjúkommunisták nagy figyelmet fordítottak az agitációs és propagandatevékenységre is. Ezt a célt jól szolgálták a KIMSZ illegális réteglapjai, üzemi újságjai, így a Vörös Diák, a Fiatalmunkás, a Vörös Kalapács, az Ifjú Gárda, a Szovjetunió.

Az ifjúkommunisták harca az antifasiszta ifjúsági egységfrontért

A fasiszmus németországi hatalomra jutása következtében hazánkban is megnövekedett a jobboldali, fasiszta erők befolyása. Ez a politikai helyzet tette szükségessé az egy-

ségfront megteremtését. A kimszesek kezdeményezésére 1934-ben több szociáldemokrata ifjúsági csoport (a rákospalotai, a kőbányai, a ferencvárosi) elfogadta az egységfront gondolatát és egy év múlva már az Országos Ifjúsági Bizottság vezetősége is a kimszesekkel való egységfront mellett foglalt állást. Erőfeszítéseiknek új lendületet adott a Kommunista Internacionálé VII. kongresszusának határozata, amely célul tűzte ki a kommunista és a szocialista ifjúsági szervezetek egyesítését.

A KMP segítsége. Az új stratégia megvalósítását jelentősen segítette a KMP is. A KMP KB 1936 januárjában kidolgozott dokumentuma és az 1937 áprilisi elvtársi bírálata feltárta az egységfront megvalósítása során az ifjúkommunisták által elkövetett tévedéseket és irányt mutatott a feladatok megoldásához. A párt rámutatott arra, hogy nem a KIMSZ-t kell kiszélesíteni ifjúsági tömegszervezetté, hanem a kommunista fiataloknak a legális szervezetekben végzett munkájával kell megteremteni az antifasiszta ifjúsági tömegmozgalmat.

A KMP bírálatát követően fordulat történt az ifjúsági mozgalomban. A KIMSZ szervezetei feloszlottak és tagjai bekapcsolódtak az Országos Ifjúsági Bizottság csoportjainak munkájába. Ennek eredményei már az 1937. július—augusztusi háborúellenes OIB-tüntetésekben megmutakoztak. A háborúellenes gyűlések, tüntetések sorát a Tompa utcai nyilasház előtti tüntetés zárta le. Itt ország-világ előtt megmutatkozott, hogy ha szükséges, a nyilas erőkkal szemben felsorakozik az ifjúmunkásság.

Márciusi front. Az antifasiszta ifjúsági egységfront megteremtésében jelentős helyet foglalt el a Márciusi Front köré tömörült fiatal értelmiségiekkel való kapcsolatfelvétel, a munkás-paraszt ifjúsági találkozók sora, a vidéki agitáció. Méltán állapíthatjuk meg, hogy a Kulich Gyula és Ságvári Endre vezette Országos Ifjúsági Bizottság a kimszesek cselekvő részvételével jelentős politikai erővé vált a harmincas évek második felében.

OIB-munkacsoportok. Az OIB munkájának középpontjában a fiatalok nevelése állt. Ennek biztosítottak keretet a munkacsoportok. Ezek a 8—10 főből álló, ifjúkommunista közösségek mindennapjaikban valósították meg az „Egy mindenkiért — mindenki egyért!” jelszót. Az új mozgalom pedagógiai módszere hozzájárult ahhoz, hogy az OIB vonzó ifjúsági tömegszervezetté váljon.

Spanyolországért. A magyar ifjúság legjobbjai nemcsak hazai földön küzdöttek a fasizmus ellen, hanem segítséget nyújtottak a spanyol népfrontkormánynak is. Az ifjúkommunista harcosok az internacionalizmus legszebb példáit nyújtották az „ezernyelvű-egyszívű” brigádokban Madrid határán, a Jarama partján. A hősök között lelte halálát a KIMSZ vezetői közül Humhál László, Sebes György, Tőke László, Zsinkó Vilmos és harcostársaik.

Az antifasiszta ifjúsági ellenállási mozgalom

A második világháború kirobbanása döntő változást hozott a kommunista ifjúsági mozgalom számára, bár Magyarország csak másfél év múlva lépett a hadviselő államok sorába. Az OIB nyilatkozata 1939. szeptember 2-án utat mutatott az ifjúság részére. „A mi követelésünk tehát csak a béke lehet! Nem elég azonban leszögeznünk ezt az álláspontunkat, hanem hirdetnünk és küzdenünk kell érte... A békét akarjuk, de azt meg is védjük. Ahogy nem akarunk más nemzet szabadságának árulójává válni, úgy a magunk függetlenségét sem prédáljuk el.”

Az ifjúkommunisták a KMP irányításával, dacolva az állandó letartóztatásokkal, megtorlásokkal, küzdöttek a párt függetlenségi irányvonalának elterjesztéséért, a függetlenségi front ifjúsági bázisának megteremtéséért. A nehézséget, akadályt nem ismerő fáradhatatlan szervező

munka eredményei az első akciók; a Batthyány-émlék-mécsesnél, Kossuth Lajos és Táncsics Mihály sírjánál rendezett, békét és függetlenséget követelő tüntetések. Az elért eredményekre alapozva „OIB-bizottság” is alakult a Magyar Történelmi Emlékbizottság 1942. március 15-i tüntetésének előkészítésére, melyet az emlékbizottság ifjúsági tagozatává kívántak fejleszteni. Ezzel az antifasiszta ifjúsági egységfront a megvalósulás szakaszába lépett. Az ígéretes fejlődést, amelynek ékes bizonyítéka volt a március 15-i tüntetés, megakasztotta a tömeges le-tartóztatás. Néhány hónap múlva azonban a KMP támogatásával megszervezték a kommunista ifjúsági mozgalmat irányító háromtagú bizottságot, s újra fellendült az antifasiszta ifjúsági mozgalom. A fellendülésben fontos szerepet játszott a munkás-paraszt-értelmiségi fiatalok 1943 augusztusában Balatonszárszón tartott találkozója, és az első „akciógárdák” megszervezése.

Megszállás. 1944. március 19-én a „szövetséges” német fasiszta csapatok megszállták Magyarországot. A KIMSZ akciógárdái vállalva a kockázatot, továbbra is terjesztették a KMP röplapjait, a Béke és Szabadságot, később a Szabad Népet, festették jelszavaikat falra, aszfaltra. 1944. szeptember 28-a minőségi változást jelentett az ifjúsági mozgalom számára, mivel az SZDP elutasító magatartása miatt nem egy egységes ifjúsági szervezet jött létre, hanem külön zászlót bontott a Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ).

A KISZ legfontosabb feladatának a fegyveres ellenál-lási mozgalom szervezését tekintette. Irányításával egy-más után alakultak a KMP partizángárdái keretében és önállóan az akciógárdák. A KISZ tagjai 1944 őszén—1945 tavaszán kommunista nevükhöz méltóan álltak helyt az embertelenség ellen folyó küzdelemben. Harcol-tak Budapesten a Turcsányi Lajos vezette Ságvári-gár-dában, a Várnai Ferenc irányította Homok-gárdában, a Kelemen-gárda és az újpesti partizánegység soraiban. De

ők küzdöttek a KMP katonai bizottsága irányításával a Weinberger Dezső vezette Szír-csoportban, a Jambrich Mihály irányította Laci-gárdában is. Sokan áldozták életüket a Füredi László és Rónai Ferenc vezetésével küzdő Vörös Brigádban, az egyetemista ellenállókat tömörítő Görgey-zászlóaljban, a Stollár Béla irányította Klotild-csoportban és másutt. Vidéken az ifjúkommunisták tevékeny részesei a Mókán-komité harcainak, a Nógrádi-partizáncsoport akcióinak, a sárisápi bányászok antifasiszta megmozdulásainak. Braun Éva, Kreutz Róbert Kulich Gyula, Pataky István, Pesti Barnabás, Ságvári Endre és ifjúkommunista mártírtársaik áldozata nem volt hiábavaló — hazánk felszabadult.

Küzdelem az egységes ifjúsági szervezetért

Hazánk felszabadulásával egyidőben kibontakozott az ifjúsági mozgalom is. Az MKP az ifjúság demokratikus nevelését szem előtt tartva koalíciós partnereinek egységes ifjúsági szervezet megalakítását javasolta. Ennek érdekében jött létre 1944 decemberében a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (MADISZ), amely legfontosabb feladatának a fiatalok egységének megteremtését, az ország újjáépítését tekintette.

Az egység megbomlása. Néhány hónap múlva azonban pártszempontokra hivatkozva az SZDP létrehozta a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalmat és a Független Ifjúsági Szövetséget, a Nemzeti Parasztpárt pedig megszervezte a Népi Ifjúsági Szövetséget. Ezzel a fiatalság egysége megbomlott. A MADISZ ettől az időtől kezdve mint pártonkívüli, önálló ifjúsági tömegszervezet működött, amelyben a Magyar Kommunista Párt vezetése a szövetségben dolgozó fiatal párttagokon keresztül érvényesült. S megalkult az MKP kezdeményezésére a szakszervezeti ifjúsági mozgalom hagyományaira épülő egységes munkás-

ifjúsági szervezet, a Szakszervezeti Ifjúsági Titkárság (SZIT). A MADISZ és a SZIT programjában központi helyet foglalt el a munkás-paraszt-értelmiségi ifjúság összefogása, egyesítése.

Az MKP 1945 őszén — elemezve az egységbontás következtében előállott helyzetet — azt a következtetést vonta le, hogy szükség van egy olyan központi szerv megteremtésére, amely irányítja a párt ifjúságpolitikai munkáját. Ezért felállította az MKP Ifjúsági Titkárságát. A párt ekkor a reakció elleni harc megvívását tekintette fő feladatának és ezért — időlegesen — az ifjúság szervezeti egységének helyreállítása helyett az akcióegység programját hirdette meg. E célkitűzésnek megfelelően vettek részt a fiatalok a demokratikus erők 1946 tavaszán kibontakozott támadásában. A demokratikus erők előretörésében játszott eredményes szerep láttán fogadták el az ifjúsági szervezetek vezetői a kommunista fiatalok javaslatát a demokratikus ifjúsági szervezetek akció- és munkaközössége megalakítására.

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa (MIOT) megalakulásával lezárultak a fiatalokért folyó pártküzdelmek. A forradalmi ifjúsági szervezetek irányításával megteremtették a magyar fiatalok demokratikus egységfrontját. A MIOT elsődleges feladatának közös akciók szervezését és az ifjúsági kérdésekben való együttműködés biztosítását tekintette.

Részvétel az újjáépítésben. 1946 tavaszától a MADISZ és a SZIT fiataljai önkéntes rohambrigádokba szervezve dolgoztak az újjáépítés kulcsfontosságú pontjain a gyárakban, a széncsatában. Kezdeményezésükre kibontakozott a közlekedés helyreállítását segítő „Fiatalok a hídra” mozgalom. Fontos szerepet töltöttek be a stabilizáció megvédésében, az árurejtegetők leleplezésében, a MADISZ és a SZIT kezdeményezésére kibontakozó „Acélfedezet”-mozgalomban résztvevők. A fiatalok tevékeny részesei lettek a SZIT javaslatára kibontakozó Ta-

nonc- és Ifjűmunkásotthonokat Építű Mozgalomnak is. Ebben a politikai helyzetben tanácskozott 1946 oktűberűben a MADISZ II. kongresszusa és kiadta a jelszűt: „Egysűges magyar ifjűsűggal a nűpi demokraciűűrt!” E cűlkitűzűs megvalűsítűsűt segítette elű a MIOT áltűl meghirdetett centenűriumi orszűgos mozgalom: „1848 szelleműben a jobb magyar jűvűűrt.” Az egyűves program megvalűsítűsa sorűn a fiatalok hűrom milliű munkűűrűt dolgoztak az újjűépítűs őrdekűben (ekkor indítottűk el az őrpitűtűbori mozgalműt). Ez elűsegítette a demokratikus ifjűsűgi szervezetek kűzűtti egyűttműkűdűs elműlyítűsűt is.

A szocialista forradalom gyűzelműűrt. Az 1947-es orszűgyűlűsi vűlasztűsűkűt kűvetűűn dűntű szakaszűba lűpett a hataloműrt folytatott kűzdelem. Az ifjűsűg a SZIT őr a MADISZ vezetűsűvel tevűlegesen jűrűlt hozzű a szocialista forradalom gyűzelműűhű. A SZIT fontos szerepet tűltűtt be a jobboldali szociűldemokratűk praktikűinak megűűsűtűsűban, a munkűs-ifjűsűg egysűgűnek megűrűzűsűben őr elműlyítűsűben. Ezzel hozzűjűrűlt a kűt munkűspűrt egyűsűlűsűhűz is.

A centenűriumi program megvalűsítűsa, a hataloműrt folyű harc, „a ki kűt gyűz le” kűrdűsűnek eldűlűte megteremtette a feltűteleteket ahhoz, hogy az ifjűsűgi mozgalom egysűgűt magasabb szintre emeljűk. 1948. műrcius 22-űn a Magyar Ifjűsűg Nűpi Szűvetsűge (MINSZ) megűlakítűsűval ez megtűrtűnt. A MADISZ őr a Szociűldemokrata Ifjűsűgi Mozgalom munkűsfiataljű belűptek a SZIT-be, műg a parasztfiatalok — kivűlva a pűrtifjűsűgi szervezetekbűl — lűtrehoztűk az Egysűges Parasztfjűsűg Orszűgos Szűvetsűgűt (EPOSZ). A pűrtifjűsűgi szervezetek ekkor kimondtűk feloszlűsűkűt. A tanűlű fiatalokűt az 1947 oktűberűben lűtrejűűt Magyar Diűkűk Nemzeti Szűvetsűge őr az 1945 augusztűsűban megűlakult Magyar Egyetemi őr Fűiskolűi Egyűsűlűsűk Szűvetsűge (MEFESZ) tűműrűtette. A MINSZ lűtrejűűttűvel lezűrűltak

az ifjúsági szervezetek közötti harcok. A fiatalok figyelmé és ereje a szocialista építés feladatai felé fordult. Egyre többen kapcsolódtak be a SZIT által elindított ifjúsági munkabrigád-mozgalomba, a csepeliek által kezdeményezett munkaversenybe és a „Harc a másodperce-kért” akcióba. Nagy tömegeket mozgósított az 1949 nyarán Budapesten megrendezett II. Világifjúsági Találkozó is.

A MINSZ hatékony politikai nevelőmunkájával 1950 tavaszán létrehozta az ifjúsági mozgalom továbbfejlesztésének feltételeit, megteremtette az egységes kommunista ifjúsági szervezet megalakításának lehetőségét.

Az ifjúság részvétele a szocialista építőmunkában

A Dolgozó Ifjúság Szövetsége (DISZ) 1950 júniusában alakult meg. Létrejötté helyes, a történelmi sükségszerűséget beteljesítő aktus volt. A szocialista építés kibontakozása igényelte, szükségessé tette, hogy létrejöjjön az egész fiatalságot átfogó, a párt irányításával és támogatásával működő ifjúsági szövetség.

A DISZ hatusztendős tevékenységében egymást váltották a sikerek és a kudarcok. Természetes dolog, hogy a kor viszonyai közepette az ifjúsági szövetséget is érintették a párt vezetésében, politikájában jelentkező torzulások. A hibák tapasztalatainak elemzését is elvégezve, mégis elsősorban azokat az eredményeket szükséges kiemelni, amelyeket a magyar ifjúság a DISZ vezetésével ért el.

Politikai oktatás. A DISZ eredményei sorában elsőként említhetjük, hogy a szövetség által szervezett politikai oktatás keretében a fiatalok százezrei ismerkedtek meg a marxizmus—leninizmussal. Ez még akkor is komoly si-

ker, ha a politikai oktatás sem lehetett mentes a személyi kultusz hatásától. Hasonlóképp eredményes munkát végzett a DISZ a burzsoá nacionalizmus, a kozmopolitizmus elleni küzdelemben, a szocialista hazafiság elveinek tudatosításában. Munkájával jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy az ifjúság megismerje a Szovjetunió és a többi szocialista ország életét és hogy a proletár internacionalizmus szellemében cselekedjék. Kiemelkedő jelentőséggel bírt, hogy a DISZ a fiatalok tízezreit nevelte párttaggá.

Gazdasági építőmunka. A politikai-ideológiai munka mellett az ifjúsági szövetség jelentős sikereket ért el a gazdasági építőmunka területén is. A DISZ által mozgósított fiatalok erőfeszítéseit olyan nagyberuházások dicsérik, mint az Inotai Hőerőmű, a Dunai Vasmű. Országépítő munkájuk nélkül nem állnának szocialista városaink: Dunaújváros, Kazincbarcika, Komló. Az ifjúsági szövetség legjobbjai voltak azok, akik elkeseredett küzdelmet vívtak a megvadult Dunával, akik fáradtságot nem ismerve építették újjá a megvadult folyam által elnyelt Mohács szigeti falvakat. A fiatalok tízezrei — annak ellenére, hogy a munkaversenyekben sok volt a formalitás — valóban lelkesen, önkéntesen vettek részt a társadalmi munkában, a szocialista társadalom építésének résztvevőivé váltak.

A hibák feltárása. A DISZ munkája során elkövetett hibákat a Magyar Dolgozók Pártja 1953 júniusi Központi Vezetőségi ülését követően kezdték feltárni. Sajnálatos módon azonban az egészséges folyamat kibontakozása lassan haladt. Gátolta az is, hogy a revizionisták 1954—55-ben kísérleteket tettek a DISZ felbomlasztására.

Ezeket a próbálkozásokat 1955-ben a DISZ II. kongresszusa visszautasította, amikor kimondta: „A pártvezetés támogatása nélkül ifjúsági szövetségünk nem lenne

képes betölteni feladatát az ifjúság szocialista szellemben való nevelésében”.

Az ifjúsági szövetség munkájában a döntő fordulat 1956 májusában, a DISZ Központi Vezetősége kritikus szellemben lefolyt ülését követően indult meg. Alkotó vita bontakozott ki a szövetségen belül a továbbhaladás útjairól, megindult az új munkaformák kutatása. A pozitív változások kibontakozására azonban már a fokozódó eszmei zűrzavar és az ellenforradalmi lázadás nem hagyott időt. 1956. október 16-án Szegeden a MEFESZ ismételt megalakításával megindult az egységes ifjúsági szövetség felbomlasztása is. Ez a folyamat az ellenforradalmi lázadás napjaiban teljesedett ki.

A DISZ tagjainak legjobbjai az első naptól kezdve szembefordultak a szocialista építés megsemmisítésére törekvő ellenforradalommal és sokan közülük életüket áldozták azért, hogy a magyar nép továbbhaladhasson történelmi felemelkedése útján. Az ellenforradalmi lázadás leverését követően pedig ők voltak azok, akik hozzáfogtak a kommunista ifjúsági mozgalom újjászervezéséhez.

A KISZ megalakulása és részvétele a szocialista társadalom építésében

1956 végén, az ellenforradalmi lázadás leverését követően az MSZMP a párt újjászervezésével egyidőben létrehozta az Ifjúsági Titkárságot, azzal a céllal, hogy megteremtse a párt ifjúsági bázisát.

A kommunista fiatalok kezdetben a megalakuló rétegszervezetekben dolgoztak (Magyar Forradalmi Ifjűmunkás Szövetség, EPOSZ, MEFESZ, Diákszövetség) és állhatatos, kitartó meggyőző munkával segítették elő a politikai konszolidációt, az eszmei tisztázódást. A rétegszervezetekben végzett munka azonban nem jelentett végleges megoldást, mert megbontotta az ifjúság egységét, márpe-

dig a szocialista építőmunka feladataiban való fokozottabb részvállalás megkívánta a magyar fiatalság szocialista egységét. Csak egységes, az MSZMP irányításával működő Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség képes hatékonyan elősegíteni a magyar fiatalok kommunista nevelését, biztosítani a párt utánpótlását.

Zászlóbontás. E feladatok végrehajtása tette szükségessé a KIMSZ forradalmi hagyományaira épülő KISZ zászlóbontását 1957. március 21-én. Az alakuló ülés egyértelműen megfogalmazta a KISZ célkitűzéseit: „Segíteni kell a pártnak az új, szocialista világ építésében, hazaszerető, tiszta erkölcsű, öntudatos magyar ifjúság nevelésében, a népünk, munkásosztályunk legjobbjai által annyira megálmodott álmok valóraváltásában. Aki vállalja ezt a küldetést, jöjjön közénk, lépjen a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség soraiba”.

A KISZ megalakulását követően a pártszervek, párt-szervezetek támogatásával sorra kiépítette alapszervezeteit szerte az országban. A KISZ politikai, eszmei nevelőmunkája, forradalmi kiállása nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a rétegszervezetek tagjai egyre nagyobb számban kérték felvételüket az új ifjúsági szövetségbe. Ez a folyamat eredményezte, hogy tagságukat elvesztve a rétegszervezetek 1957 folyamán beszüntették működésüket.

A KISZ I. Országos Értekezlete kedvező politikai légkörben, az ifjúsági szövetség kezdeményezésére megindult munkaverseny-mozgalom első eredményei idején tanácskozott 1957 októberében. Az országos értekezlet lezárta a kommunista ifjúsági mozgalom újjászervezésének időszakát. A tanácskozás a „Hűség a néphez, hűség a párthoz!” és az „Együtt az ifjúság tömegeivel a szocialista Magyarorszáért!” jelszavakban fogalmazta meg a KISZ előtt álló legfontosabb feladatokat. Az országos értekezletet követően 1957. november 21-én a Minisztertanács határozatot hozott: „A kormány a Magyar Kommu-

nista Ifjúsági Szövetséget az egész magyar fiatalság képviselőjének tekinti . . .”

Akciók a szocializmus alapjainak lerakásáért. A tanácskozást követően széleskörű akciók bontakoztak ki a fiatalok százazreinek tevékeny részvételével. A gyárakban, üzemekben meginduló ifjúsági brigádmozgalom, az 1958-ban megnyílt ifjúsági építőtáborok, a rohamosan tért hódító 20 órás társadalmi munkaakció keretében a fiatalok elősegítették hazánk gazdasági felvirágzását a szocializmus alapjai lerakásának befejezését. A politikai nevelőmunka fontos eszközeivé váltak a KISZ-oktatási körök, a Killián- és az ifjúkommunista próba.

A KISZ I. kongresszusa 1960 decemberében meghirdette az „Ifjúság a szocializmusért” mozgalmat. Ez a termelési vagy társadalmi munkaakciókban, a politikai vagy szakmai oktatásban, a kulturális értékek megismerésében és a Killián Testnevelési Mozgalomban való részvétel követelményét állította a fiatalok elé. Az „Ifjúság a szocializmusért” mozgalom fél évtizeden keresztül a KISZ nevelőmunkájának hatékony eszköze volt. A tanácskozás fő jelszava utolérhetetlen tömörséggel fogalmazta meg az ifjúsági szövetség tagjai előtt álló feladatokat: „Munkával, tanulással a szocializmusért!”

Ebben az időben bontakozott ki a közel 100 ezer fiatal mozgósító szocialista brigádmozgalom és a KISZ védnökségvállalás az ötéves terv nagyberuházásai felett. Az ifjúság szorgos kezemunkáját olyan létesítmények dícsérik, mint a Dunai Cement és Mészmű, a Tiszai és a Borsodi Vegyi Kombinát. A fiatalok tízezrei kapcsolódtak be a szakmai tanulmányi mozgalmakba és közülük sokan elnyerték a Szakma Ifjú Mestere, a Szakma Kiváló Tanulója címet.

A KISZ 1964 decemberében tartotta VI. kongresszusát (a KIMSZ és a DISZ 2—2 kongresszusát a forradalmi hagyományok tiszteletével a KISZ kongresszusai sorába emelte a tanácskozás). A kongresszus az új társadalmi

követelményekkel összhangban kimondta, hogy „a szocializmus teljes felépítése kettős feladatot állít eléink: a szocialista gazdaság fejlesztését és a szocialista tudat kialakítását”. A célkitűzés megvalósítására a kongresszus akcióprogramot fogadott el, melynek lényegét a „Jobb munkával, nagyobb tudással a szocializmus teljes felépítéséért!” jelszóba sűrítette. Jelentősen növelte a fiatalok politikai aktivitását a „Vádoljuk az imperializmust!” mozgalom, amely a megvalósuló proletárszolidaritás szép példáival szolgált. A magyar ifjúság hatékony gazdasági és politikai támogatást nyújtott az akció keretében a vietnami népnek.

A KISZ tevékenysége a hatvanas évek második felében következetesebbé, határozottabbá, sokszínűbbé, szenvedélyesebbé vált. Jól szolgált ez a minőségi változást a „Szót kér a KISZ-tag” jelszó és az ennek megvalósítása során kibontakozó kezdeményezések, a radarszolgálat az üzemekben, az ifjúsági parlamentek sora.

A KISZ politikai munkájának, az ifjúság forradalmi szellemű nevelésének hatékony eszközévé vált az 1966-ban elindult Forradalmi Ifjúsági Napok rendezvénysorozat. A kulturális munka területén hasonlóan nagy eredményt jelentettek az ekkor kezdődött „Ki mit tud?” és „Ki miben tudós?” versenyek.

A KISZ 1967 nyarán tanácskozó VII. kongresszusa az MSZMP IX. kongresszusa által megjelölt célok támogatására összpontosította a KISZ-tagok tevékenységét. Ezt fejezte ki „A szocializmus teljes felépítése az ifjúság érdeke és hazafias kötelessége” jelszó is. A KISZ-tagok aktív részesei lettek a III. ötéves terv teljesítésének, a gazdaságirányítási reform megvalósításának. Ebben az időben bontakozott ki a KISZ-nek az ifjúsági rétegek szerint differenciált tevékenysége.

Párttagajánlási jog. Az ifjúsági szövetség kommunista jellegének erősítése során elért eredmények elismeréseként az MSZMP IX. kongresszusa a KISZ-alapszerveze-

teket párttagajánlási joggal ruházta fel. Ez még fontosabb feladattá tette a fiatalok eszmei- politikai nevelését az ifjúsági szövetségben. Javult a KISZ agitációs és propagandamunkája, emelkedett a politikai oktatás, a KISZ-lapok és tankönyvek színvonala. Sikeresen valósultak meg a propagandamunka középpontjában álló gazdaságpolitikai célkitűzések. A KISZ-tagok aktív részvételével eredményesen fejeződött be 12 vegyipari, alumíniumipari, villamosenergiaipari védnökség, felépült tizenkétezer KISZ-lakás. Az ifjúság jelentős része nagy feladatokat teljesített a kommunista szombatokon, vasárnapokon és munkájával hozzájárult az 1970-es pusztító árvíz okozta sebek begyógyításához.

Az MSZMP ifjúságpolitikája. Az MSZMP Központi Bizottsága 1970 februárjában megtárgyalta a párt ifjúságpolitikájának néhány kérdését. A tanácskozáson elfogadott dokumentum kiemelte, hogy az ifjúság nevelése a társadalom egészének feladata, amelynek végrehajtásában társadalmi munkamegosztásnak kell érvényesülni. Ezen belül fontos feladatok hárulnak a KISZ-re is a fiatalok szocialista nevelésében.

A Központi Bizottság ülésén elfogadott határozat hosszútávra rögzítette az ifjúsági szövetség továbbfejlesztésének feladatait: a kommunista és politikai jelleg erősítését; a tagokkal szemben támasztott erkölcsi, politikai követelmények fokozását; az érdekvédelmi munka kiszélesítését; a rétegtevékenység színesebbé tételét.

A Központi Bizottság határozata hosszútávra irányt mutatott a KISZ-nek, az állami és társadalmi szervezetek az ifjúság körében végzett munkájukhoz. Az állásfoglalás végrehajtása során ifjúsági bizottságok alakultak, létrejött az ifjúságpolitikai ügyekben legfelsőbb szintű állami tanácsadó, koordináló szerv, az Országos Ifjúságpolitikai és Oktatási Tanács (ennek utóda ma az Állami Ifjúsági Bizottság). A Központi Bizottság határozata alapján 1971-ben az országgyűlés elfogadta az ifjúsági törvényt.

Az MSZMP X. kongresszusát követően 1971 decemberében tanácskozott a KISZ VIII. kongresszusa. Az ifjúsági szövetség kongresszusa megállapította, hogy a KISZ eredményes tevékenységének, továbbfejlődésének alapja a párt vezető szerepének megvalósulása, a párt irányító segítő munkája. A fő feladatot a tanácskozás — a korábbi hagyományokhoz híven — a „Jobb munkával, nagyobb tudással, a szocialista Magyarorszáért!” jelszóban foglalta össze. Ez a célkitűzés egyet jelentett a fejlett szocialista társadalom építésében való hatékonyabb, tevékenyebb, elhivatottabb részvétellel és lendítőerejévé vált az ifjúság alkotómunkájának, kezdeményezőkétségének.

A magyar kommunista ifjúsági mozgalom több mint fél évszázados története magában hordozza azokat a hagyományokat, amelyek alapján története a ma fiataljainak dicső tradíciója és forradalmi példaképe. Ennek a harcnak minden eredménye csak a kommunista párt támogatásával születhetett meg. Ezt a támogatást a jövőben is igényli a KISZ, mert csak így tud eleget tenni a jelen és a jövő történelmi feladatainak, a Lenin által megfogalmazott követelményeknek: „...kommunistának lenni annyit jelent, mint szervezni és egyesíteni az egész serdülő nemzedéket, példával járni elől e harcban a nevelés és fegyelmezettség terén. Ezen az úton kezdhetik meg s fejezhetik be önök a kommunista társadalom építését”.

Tartalom

Előszó (3)

Felszabadult népünk történelmi útja (5)

Az MSZMP — a munkásosztály forradalmi pártja.

A párt vezető szerepe (19)

A tömegszervezetek és mozgalmak szerepe a szocialista társadalom politikai rendszerében (33)

Az MSZMP ifjúságpolitikája (45)

A KISZ a párt ifjúsági szervezete (71)

A KISZ alapszervezet tevékenységének szervezése, vezetése (100)

Alapszervezeti vezetés és a kádermunka (130)

**Ideológiai és politikai nevelőmunka
a KISZ-alapszervezetekben (147)**

Feladataink a gazdasági építőmunkában (174)

Feladataink a tanulmányi munkában (196)

**Szabadidős tevékenység
a KISZ-alapszervezetekben (214)**

**A magyar kommunista ifjúsági mozgalom kialakulása,
fejlődésének legfontosabb szakaszai (243)**

KIADJA A KISZ KÖZPONTI BIZOTTSÁG
MEGBÍZÁSÁBÓL AZ IFJÚSÁGI LAPKIADÓ VÁLLALAT.
A KIADÁSÉRT FELELŐS A VÁLLALAT IGAZGATÓJA.
FELELŐS SZERKESZTŐ: SZÁNTÓ PÉTER.
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: HAISCH KÁROLY.
MEGJELENT 25 000 PÉLDÁNYBAN,
13,6 (A/5) ÍV TERJEDELEMBEN.
KIADVÁNYSZÁM: 75.076/KK.
75.4126/4 — ZRÍNYI NYOMDA, BUDAPEST.
FELELŐS VEZETŐ: BOLGÁR IMRE VEZÉRIGAZGATÓ

ÁRA: 8,- Ft